PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULAE AESOPIAE.

Anal.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULAE AESOPIAE

EX OPTIMIS EXEMPLARIBUS

EMENDATAE

ACCEDUNT

AVIANI ET ANONYMI VETERIS

FABULAE

PUBLII SYRI SENTENTIAE

ET DIONYSII CATONIS DISTICHA

PRAEMITTITUR

NOTITIA LITERARIA

ARGENTORATI

EX TYPOGRAPHIA SOCIETATIS BIPONTINAE

MDCCCX.

1879, Nov. 18.
Pickering bequest.

VITA PHAEDRI

EX PHAEDRO

AUCTORE

Johann Gottlob Samuel

I. G. S. SCHWABE.

PHAEDRUM fuisse Thracem, non pauci virorum doctissimorum sunt, qui duce Pithoeo statuant.[1] Provocant enim ad ipsa Phaedri verba Prol. lib. III. 17 - 19.

Ego, quem Pierio mater enixa est iugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Iovi,
Fecunda novies, artium peperit chorum etc.

et ad locum alium Prol. lib. III. 54 - 57.

Ego, literatae qui sum propior Graeciae,
Cur somno inerti deseram patriae decus?
Threïssa cum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo.

Quibus addunt locum Strabonis:[2] Ἀπὸ δὲ τοῦ μέλους καὶ τοῦ ῥυθμοῦ, καὶ τῶν ὀργάνων, καὶ ἡ μουσικὴ πᾶσα Θρακία καὶ Ἀσιᾶτις νενόμισται· δῆλον δ' ἔκ τε τῶν τόπων, ἐν οἷς αἱ Μοῦσαι τετίμηνται. Πιερία γὰρ, καὶ Ὄλυμπος, καὶ Πίμπλα, καὶ Λείβηθρον τὸ πα-

1 Schefferus in Vita Phaedri: Fabricius in Bibl. Lat. Tom. II. pag. 25. ed. Ernest. Funccius de Senect. L. L. cap. III. §. 8. alii.

2 Geogr. lib. X. pag. 722. ed. Amst. 1707.

λαιὸν ἦν Θρᾴκια χωρία καὶ ὄρη cet. ex quo probare student, Pieriam montemque Pierium olim fuisse regionem montemque Thraciae. At rectius Phaedrus Macedonia ortus fuisse creditur. Etsi enim priscis temporibus (τὸ παλαιὸν) mons Pierius Thraciae fuit adscriptus; subsequenti tamen tempore incolebatur a Macedonibus, teste eodem illo Strabone, qui verbis paulo ante citatis haec subiungit, νῦν δὲ ἔχουσι Μακεδόνες· quae quidem verba Schefferus reticuit. Atque etiam cum Pausanias [1] commemoret, fuisse olim Pieri, Macedonis, nomen uni e Macedoniae montibus inditum; Plinius autem [2] et Mela [3] Pieriam appellent Macedoniae [4] regionem; cum denique omnes antiqui Geographiae scriptores Macedoniam a Thracia distinguant: dubitari nequit, iugum Pierium, de quo Phaedrus verba facit, situm fuisse in Macedonia, et Phaedrum Macedonem,

1 Descript. Graec. Lib. IX. c. 29. Χρόνῳ δὲ ὕστερόν φασι Πίερον Μακεδόνα, ἀφ' οὗ καὶ Μακεδόσιν ὠνόμασται τὸ ὄρος, τοῦτον ἐλθόντα ἐς Θεσπιὰς, ἐννέα τε Μούσας καταστήσασθαι, καὶ τὰ ὀνόματα τὰ νῦν μεταθέσθαι σφίσι.

2 Hist. Nat. IV. 10.

3 De Situ Orb. II. 3. *Hic* (in Macedonia) *Musarum parens domusque Pieria.*

4 Plinius H. N. IV. 8. coll. not. 2. refert montem Pierum ad Thessaliam. Dicit enim: *Pherae, quarum a tergo Pierus ad Macedoniam protenditur.* Auctoribus Mela l. c. et Cellario Orb. Ant. Tom. I. p. 836. coll. Mapp. Geogr. p. 828. Pieria fuit provincia Macedoniae; mons autem Pierus situs erat in confiniis Macedoniae et Thessaliae. Facile igitur fieri potuit, ut iste mons ab aliis Thessaliae, ab aliis Macedoniae adscriberetur. Sed iugum Pierium, de quo loquitur Phaedrus, accipiendum pro ea montis illius parte, quae ad Macedoniam pertinebat. Scribit enim, se literatae propiorem esse Graeciae. Per consequens fuisset Graecus, si in altera, quae Thessaliae erat, natus esset; conf. Desbillon. Praef. p. v.

non Thracem, esse appellandum.[1] At enim Phaedrus loco, supra memorato,[2] se ipse Thracem vocat. Et ego haec verba minime id significare contendo, quod volunt, qui secus sentiunt. Nam recte vidit Desbillonius, ea ita esse interpretanda: Ego decus patriae meae, quae literatae Graeciae propior est, nolo per inertiam deserere, cum Threïssa gens, quamvis a Graecia sit multo remotior, suos tamen auctores, Linum et Orphea, numeret. Neque etiam, indicante eodem viro docto, temporibus Lini et Orphei Macedoniam Thraciae partem fuisse credidit Diodorus Siculus. Is enim,[3] Macedonem, a patre suo Osiride huic regioni praepositum, Macedoniae, ante Lini et Orphei tempora, nomen dedisse, memoriae prodidit, scribens: *καὶ Μακεδόνα μὲν τὸν υἱὸν ἀπολιπεῖν βασιλέα τῆς ἀπ᾽ ἐκείνου προσαγορευθείσης Μακεδονίας*. Quae cum ita sint, Phaedrus fuit Macedo; neque magis, quam Pindarus, Thebis natus, propterea Thrax dici potest, quod Strabo scriptis suis tradidit, Thraces olim tenuisse Boeotiam.

Fuerunt, qui verba, *Ego, quem Pierio mater enixa est iugo*, improprie et poëtice a Phaedro dici putarent.[4] Sed iam olim animadvertit Func-

1 Lege de hac re erudite disputantem Desbillonium, in Disp. I. de vita Phaedri p. IV. sq. praefixa eius ed. Phaedri. Thracem fuisse Phaedrum, iam ante Desbillonium negavit Deniseus, qui gallicis versibus Phaedri fabulas reddidit.

2 Prol. L. III. v. 54 - 57.

3 Tom. I. pag. 57. ed. Bip.

4 Pagenstecherus in Vit. Phaedri, laudans Persii Sat. Prol. v. 1. Ursinus in Indice ad edit. Phaedri, v. *Pierius*. C. H. Schmid in not. *l.* ad Crusii Vitt. Poët. Rom. Tom. I. p. 342. vers. germ.

PHAEDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULAE AESOPIAE.

Phaedrus igitur tempore Caesaris Octavii Augusti, cuius memoria et recordatio ei erat iucundissima, vixit, rebusque secundis usus est. Post Augusti obitum, Tiberio imperium administrante, in magnam incidit calamitatem, odio maxime Seiani, qui pro arbitrio cuncta gerebat sub Tiberio, et nostrum, fictis accusatum criminibus, damnaverat. Conqueritur enim Prol. lib. III. v. 40-43.

Quodsi accusator alius Seiano foret,
Si testis alius, iudex alius denique;
Dignum faterer esse me tantis malis.

Quî factum sit, ut in odium Seiani incurreret, pro certo adfirmari non potest. Coniicit Schefferus; Phaedrum, ab Augusto libertate donatum, primo Augustum, et mox eo defuncto posteros illius amasse et coluisse: quos inter cum exstiterit primum Agrippa, deinde Germanicus, non potuisse deesse rationem Seiano criminandi Phaedrum apud invidentem atque suspicacem principem Tiberium. Sed haec non magnam veri speciem habere et longe petita mihi videntur. Immo vero Phaedrus auctorem calamitatis suae se ipse fatetur, [1] scribens:

Servitus obnoxia
Quia, quae volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis elusit iocis.
Ego illius pro semita feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,

1 Prol. lib. III. 34.-40.

In calamitatem deligens quaedam meam.

Quibus e verbis colligi potest, scripsisse Phaedrum fabulas, quibus Seiani aliorumque iras concitaret; etsi simularet, sibi non mentem esse notare singulos, Prol. lib. III. 40 - 50. Verba enim

In calamitatem deligens quaedam meam,

non interpretanda sunt: nonnulla applicans ad mala, quae passus sum, quod, praeter alios, vult Crusius, Anglus; sed ita: unde mihi per calumniam inimicorum postea calamitas fuit conflata. Idem hoc Phaedrus fabula de Cane et Venatore [1] ad Philetum significare videtur. Canis enim ille venaticus, fortis olim adversus omnes feras, nunc annis ingravantibus languens, quem adumbrat alium, quam ipsum fabulae auctorem? [2] Ac mea quidem sententia Phaedrus post Tiberii secessum in Capreas insulam, vivo Seiano et florente, duos priores fabularum libros in lucem emisit. Non enim unam alteramve fabulam sibi amicisque tantum composuisse mihi videtur, traditam deinde in manus multitudinis, quae est Desbillonii sententia. Namque non una ratione inducor ad credendum, Phaedrum scripsisse omnibus, non singulis, ut luculenter docebunt sequentia. Contra facile admitto coniecturam Brotierii, maxime Desbillonii, qui non sine causa statuunt, libri primi fabulam VI. de Sole et Ranis ad invidiam Seiano faciendam pertinuisse; quod Liviam, sive Livillam, Drusi Ne-

1 Lib. V. Fab. 10.

2 Hanc sententiam tuetur Desbillonius Disp. cit. pag. XI. ubi vide.

ronis Germanici filiam, Caio, Augusti nepoti, mox Druso, Tiberii filio, nuptam, ausus esset uxorem sibi postulare,[1] et ista ambitione tam insolenti vulgi rumorem, odium procerum, Tiberii ipsius suspiciones excitasset. Quam sententiam hac video niti interpretatione: [2] „Liviam adulterio corruperat Seianus, perpuleratque, ut Drusum maritum, Tiberii filium, [3] veneno tolli sineret: atque ambo speraverant, moram omnem fuisse hoc scelere sublatam, quo minus celebres fierent nuptiae: at ranae, id est, universae familiae Romanae, quarum Sol, Seianus, omnes lacus, id est, omnes domos exhauriebat, Iovem, i. e. Tiberium, efficaci tandem querela commoverunt, ut nefarium inceptum disturbaret." Qua fabula lecta, excanduit Seianus in ultionem; cumque intellexisset, Phaedrum fabula lib. I. 2. de Ranis, regem petentibus, ipsum carpere Tiberium, forte cupide arripuerit istam occasionem ulciscendi iniuriam, ex altera fabella nuper acceptam, et accusator, testis ac iudex laesae maiestatis reum [4] Phaedrum damnare tentavit. Atque hic observat Desbillonius, potuisse Tiberium parvo illo tigillo, quod Ranae inquinant omni contumelia, non inepte designari: Romanos enim, ac prae ceteris duces exercituum militesque, et multo etiam magis socias gentes

1 Tacit. Annal. IV. 39. 40.
2 Desbillon. l. c. p. x.
3 Tacit. l. c. 3. 8. coll. 9. - 11.
4 Tacit. Annal. I. 72. de Tiberio loquens: *Legem*, inquit, *maiestatis reduxerat*; coll. Desbillon. Disp. de Vita Phaedri. p. x. sq.

his potissimum temporibus aspernari eum coepisse; quod imperii clavum deserere videretur, et ignavus *Caprearum angusta in rupe sederet*,[1] atque otiaretur, tutore Seiano. Tunc etiam, auctore Tacito,[2] *contumeliae in eum dictae; et fluxa senio mens et continuo abscessu velut exsilium* aliquanto post *a Fulcinio Trione obiecta.* Non tamen crediderim, Phaedrum, omissa crudelitate, solum ignaviam atque inutilitatem Tiberii fabula memorata deridere voluisse, quod volunt Desbillonius et Tristanus (Histoire des Empereurs.) Crudelis enim esse non destitit: non igitur alium per hydrum notavisse videtur poëta, quam huncce imperatorem,[3] nisi quis malit intelligere Seianum, instrumentum crudelitatis suae. Neque obiici potest a cl. Iacobs in erudita dissertatione de Fabulatoribus Latinis, hydrum istum de Caligula non posse intelligi, quia fabula de Ranis graecae sit originis. Quae enim si vera essent, vix liceret contendere, Tiberium a Phaedro per hydrum notatum fuisse. Sed quis possit dubitare, poëtam fabulas, ab Aesopo inventas, et a se versibus senariis politas, genio seculi accommodavisse, eundemque sub antiquis illis fabulis res sua memoria gestas voluisse adumbrare; cum ei mens esset, ut ipse testatur Prol. III. 50. *vitam et mores hominum ostendere.*

1 Iuvenal. Sat. X. 93.
2 Annal. IV. 42. et VI. 38.
3 Iam olim Heusingerus vidit, Tiberium, non Caligulam, significari per hydrum. Vid. Addenda ad ed. Heusinger. an. 1772. not. k. et ad lib. I. Fab. II. 24.

Praeter Seianum subsequenti tempore non pauci erant potentes, qui Phaedri fabulis se laesos putarent, iramque evomerent in auctorem, quos hic tamen nominare non audet; id quod luculenter apparet ex Epil. lib. III. v. 29 seqq.

Sed difficulter continetur spiritus.
Integritatis qui sincerae conscius
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint requires: apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer sententiam.
Palam mutire plebeio piaculum est.
Dum sanitas constabit. pulchre meminero.

Qui locus probat, Phaedrum, invidiae calumniaeque machinationibus oppressum, fictarum causarum reum esse factum. Ac primum quidem Seianum accusatorem, simulque testem ac iudicem habuit. Hoc deinde exstincto, alii, sive a Seiano incepta persecuturi Phaedrumque ultioni mactaturi, sive propria simultate inflammati, omnem moverunt lapidem, ut affligerent nostrum et perderent. Ii sunt, contra quos supplex et reus, etsi integritatis conscius, implorat misericordiam Eutychi, patroni sui, [1] hocce tempore forte iudicum numero habendi, [2] scribens:

Stultum admovere tibi preces existimo.

1 Epil. lib. III. 20.-26.

2 Versus enim, *decerne quod religio, quod patitur fides,* intelligendus, observante Desbillonio, de religione iudiciorum et fide iurisiurandi, quo se Romanorum iudices adstringebant, lites sese et controversias ex aequo et bono praescriptisque legum esse diiudicaturos. Non tamen verosimile videtur Burmanno ad loc. Phaedri cit. Eutychum, liberti nomen gerentem, iudiciis praefuisse.

Proclivis ultro cum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam confessus reus:
Quanto innocenti iustius debet dari?
Tuae sunt partes; fuerunt aliorum prius:
Dein simili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides etc.

Sed tota res iacet in tenebris, et vix sperare licet, haec unquam in lucem evocatum iri.

Non Aelium Seianum, eundem, qui sub Tiberio suam latissime potentiam exercebat, Phaedrum perstringere censet Cannegieterus,[1] sed potius hominem moribus eius non dissimilem. „Nam si, inquit, ipsum Seianum intelligas, quî quaeso ausus est homo libertinus eum, sub saevissimo principe crudeliter dominantem, tam acerbe perstringere in carmine publico? aut si hoc est Phaedrus ausus, vitae suae prodigus, quî quaeso factum, ut tantam linguae licentiam impunitam tulerit; tulisse autem videtur, quod interposito tempore reliqui fabularum libri prodierunt. Nam non omnes simul esse editos, facile largior Hario, auctori Epistolae criticae. At vero nequaquam in eo assentior, quod eodem in loco ad Prol. libri III. monet, Seiano iam damnato eum librum esse scriptum.[2] Nam si post damnationem, etiam post mortem scriptus est; eodem enim die damnatus in Senatu et ad sup-

1 In Diss. de Aet. et Stylo Aviani p. 270. inserta eiusd. editioni Aviani.

2 Librum III. post Seiani statim ruinam exaratum esse, statuebat Harius, probante Burmanno, quem vide ad Phaedri F. 11. lib. I. 24.

plicium raptus est Seianus, Dion. LVIII. p. 628. At vero vixisse illum Phaedri Seianum, ac magna auctoritate et potentia praeditum fuisse, cum illa scriberet poëta, haec verba vincunt:

Quodsi accusator alius Seiano foret.
Si testis alius, iudex alius denique.

Quomodo *foret* Seiano mortuo conveniet? "

Cuius quidem argumenti, speciosi profecto, vis facile infringi potest, si fingas, Prologum libri III. vivo quidem Seiano literis consignatum, sed demum post Phaedri mortem iuris factum esse publici. Quam sententiam sustentari posse censeo loco Phaedri Prol. lib. III. v. 29 - 32.

Librum exarabo tertium Aesopi stilo.
Honori et meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges, laetabor; sin autem minus;
Habebunt certe, quo se oblectent posteri.

Cum enim Phaedrus verba tantum faciat de Eutycho et posteris, quorum ad manus fabulae libri III. transmittendae sint; suspicari possis, poëtam noluisse, ut ab aliis, tunc viventibus, legerentur, cum e fabulis libri I. et II. antehac editis, magna cepisset incommoda. Itaque, suo ipsius damno edoctus, providisse putandus est, ne scripta sua in posterum se vivo in publicum emitterentur.[1] Quae si admittantur, facile intelligitur, Phaedrum, vivo adhuc Seiano, scribere potuisse ad Eutychum, *quodsi accusator alius Seiano foret;* ita quidem, ut non esset, quod metueret hominem, crudelitate barbarum.

1 Conf. Desbillonius ad Prol. lib. III. 32.

Contra librum fabularum I. et II. quibus poëta Seianum et alios ad iram provocavit maximam, ut ego quidem arbitror, vivo Seiano et florente, in vulgus edidit; etsi Desbillonius, ut supra dictum est, aliter sentiat. Namque recte notante Cannegietero,[1] „Prologus libri I. & multa alia arguunt, non paucis scripsisse fabulas suas Phaedrum, sed omnibus; neque tantum ad privatum dolorem leniendum, sed et ad famam publice aucupandam. Quorsum enim sollicitae illae προφάσεις ad lectorem, non initio solum et fine, sed et in mediis libris, quibus nil opus ad amicos? Quid? cum in Prologo libri III. 23. fastidiose se in coetum recipi queratur, et in Epilogo libri IV. 5. 6. Particulonis nomen dicat chartis victurum suis,

Latinis dum manebit pretium literis.

ex tacitis amicorum laudibus hanc gloriae immortalitatem eum sperasse vix putandus est, immo vero ex publicis virorum doctissimorum suffragiis. Porro quî illa convenient ex Prologo libri III. 45 - 50.

Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam.
Huic excusatum me velim nihilominus:
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.

nisi omnium manibus versatos hos Phaedri libellos existimamus?" Quae Cannegieteri conjectu-

1 Diss. de Aet. et Stilo Aviani p. 270.

ra confirmatur iudiciis variis, quae de fabulis suis facta esse ipse Phaedrus fatetur, et quae comprobant, non singulis, sed omnibus compositas et publicatas esse fabulas. Scribit enim Prol. IV. 17. 18.

Mihi parta laus est, quod tu, et similes tui
Vestras in chartas verba transfertis mea.

Nec defuere hisce temporibus, qui Phaedri fabulas bona quaedam habere non diffiterentur, sed ea ex Aesopo mutua accepta; cetera ut excogitata sint a Phaedro, ita mala et inepta esse.[1] Alii cum nil possent aliud, brevitatem et obscuritatem fabularum accusabant.[2] Fuerunt denique, qui fabulas componere non auderent, sed vidicarent sibi, quod inventum erat a Phaedro. Hoc enim voluit Lib. III. Fab. XIII.[3] fortasse etiam Libri I. Fab. III.

Cuiuscunque generis calamitas fuerit, in quam odio et persecutione Seiani Phaedrus fuit praecipitatus,[4] certum est, divitias neutiquam eum reddidisse calamitosum. Cum enim videret, pecunias hisce temporibus multis esse perniciei, opum parandarum studium omne ex animo delevit, seu, ut ait Prol. III. 21. curam habendi penitus corde erasit. Id quod innuit Lib. V. Fab. IV. 7. 8. ubi scribit post enarratam fabulam de

1 Lib. IV. Fab. XX. 1 - 5. coll. Scheffero in Vita Phaedri.

2 Lib. III. X. 59. 60.

3 Vid. Schefferus in Vita Phaedri.

4 Capitis periculum vitaeque discrimen subiise, coniicit Desbillonius ex Epil. III. 20 - 26. In vincula publica coniectum fuisse, forte colligi potest e Lib. III. IX. 34. coll. Epil. III. 15. seqq.

Asino, detrectante hordei comedere reliquias, quo saginatus porcus Herculi deinde immolatus fuit:

Huius respectu fabulae deterritus
Periculosum semper reputavi lucrum.

Et profecto tunc opulentissimum quemque a Tiberio variis criminationibus circumveniri solitum, praeter alios, Suetonius [1] et Tacitus [2] docent, teste Scheffero. Neque etiam dubium est, Phaedrum, calamitatem magno ferentem animo, remedium adversus eam petiisse e literis, et ad molliendum dolorem scripsisse reliquos fabularum libros. [3]

Scripsit Phaedrus versibus senariis fabularum Aesopiarum Libros V. Sed de aetate, qua vixit, et de tempore, quo exaravit fabulas, non una est virorum doctissimorum sententia. Gudius aetatem eius ad Tiberii principatum referendam, ipsumque Valerio Maximo aliisque eius aevi scriptoribus aequalem fuisse censebat. [4] Existimabat autem, has fabellas demum post Tiberii mortem publici iuris factas; [5] cum non verosimile videatur, illum ausum fuisse, fabulis suis viventem imperatorem immiscere, quod quam periculosae aleae opus esset, alia eius temporis monimenta ei probare videbantur; deinde quod fabulam de Ranis regem petentibus, & a Iove hydrum consecutis,

1 Tiber. cap. 49.
2 Annal. VI. 19.
3 Prol. lib. III. 41 - 44.
4 Burmannus in Praef. ad ed. Phaedri an. 1698. et 1718.
5 Sic quoque visum Rigaltio et Fabricio.

Caligulae tempora respicere putabat: nam Tiberium de Caligula, successore suo, dicere solitum, *exitio suo omniumque Caium vivere;* et *se natricem populo Romano. Phaëthontem orbi terrarum. educare.* teste Suetonio.[1] Speciem habent argumenta Gudii; sed tamen certum est, quid respondeam. Namque, ut supra ostendi, Phaedrus diserte dicit, fabulas suas esse fontem, ex quo tot mala, quae fuerit perpessus, fluxerint. Conqueritur de Seiano accusatore, teste & iudice suo. Alium igitur atque alium fabularum librum, Tiberio et Seiano viventibus, ediderit necesse est. Deinde habeo persuasissimum, Libri I. Fabula II. Tiberium notari, non Caligulam. Etenim ad Tiberium, post secessum in Capreas insulam vitam degentem inertem atque desidiosam, et per Seianum insatiabilem explentem crudelitatem, cum parvum tigillum, tum hydrum non inepte accommodaveris; ad Caligulam non item. (Vid. supra notata.) At enim periculosum erat, viventem imperatorem immiscere fabulis? — Imprudenter id fecit Phaedrus, fateor: at non fecit impune; etsi nesciamus, quis Deus ex machina eum, si vitae adiit discrimen, liberaverit.

Burmanno Phaedrus Tiberii aetate vixisse videbatur, quamvis, cum provectae admodum aetatis has fabulas composuisse putaret, ut e Libri III. Epil. et Lib. V. Fab. X. appareat, quo tempore potissimum scripserit, definiri vix posse contenderet. Etsi vero poëta Epil. lib. III. 10.

1 Calig. c. XI.

scribit, *vita morti propior est quotidie;* et mox, *languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae:* idem tamen addit v. 16. 17. *olim senio debilem frustra adiuvare bonitas nitetur tua.* Ex quo recte potest colligi, Phaedrum tum, cum Epilogum lib. III. literis mandaret, neque senem fuisse, neque senio proximum. Itaque τὸ *languens aevum* v. 15. dicti Epilogi non de senectute, sed vita Phaedri, a noxiorum insolentiis pressa (v. 31.) et moerore confecta, intelligi posse videtur. Fac etiam, Libri V. Fab. x. de fabulis Phaedri summa senectute compositis esse capiendam; etsi alio quoque modo explicari possit: vix tamen poëta fabulas ad unam omnes aetate decrepita literis consignasse existimandus est. Neque etiam e Lib. III. Fab. I. hoc tuto effici posse censet cl. Iacobs in disputatione de Fabulatoribus Latinis pag. 33. ubi laudat Funccii Apologiam pro Phaedro pag. 36. etsi Phaedrum, aetate provectum, si non omnes fabulas, certe partem, scripsisse putet.

Sub Claudio scripsisse, et sub Seiani nomine Narcissum perstringere, coniectura est Cannegieteri. Non enim opportuniorem licentiae, quam sibi sumsit Phaedrus, locum fuisse, quam sub imperatore Claudio, cuius stoliditate et patientia plures, in locis etiam publicis atque in foro, sint abusi re pariter ac verbis iniurii; [1] fabulam de tigillo rege, contumeliis inquinato, huic imperatori esse aptissimam; convenire etiam tempori huic libertinorum potentiam. Nam Eutychum, Parti-

1 Exempla dabit Suetonius in Claud. c. 15.

culonem, Philetum, quos amicos suos non inhonoratos laudet Phaedrus, libertinos arbitratur fuisse, id quod servilia nomina ei indicare videntur. At vero si Claudio imperante licentiae locus fuit; si in locis publicis atque in foro licuit iniurium esse; quî quaeso fieri potuit, ut licentia, quam sibi sumserat Phaedrus, vitio ei verteretur, isque magnum inde caperet detrimentum? Sed tamen, Particulonem atque Philetum Claudii fuisse libertos, non magis negaverim, quam Librum IV. et V. fabularum hoc regnante a Phaedro conscriptos fuisse.

Saxius, ut argumento tituli Prol. III. ad Eutychum, eundem fortassis, qui potentissimus Caligulae libertus fuit, teste Iosepho,[1] simul ut loco Senecae[2] quodammodo satisfaceret, medio Phaedrum Claudii principatus tempore posuit A. C. 48.[3] Seiano, iam exstincto, nostrum fabulas suas opposuisse, coniectura est Io. Fabricii.[4] Sunt denique, qui poëtam imperante Augusto vixisse, sed fabulas, in quibus nomen Seiani legitur, demum sub Claudio iuris publici fecisse affirment.[5]

Si quis iis assentiri velit, quae supra disputavi, nixus argumentis non penitus contemnendis, nulla potest esse dubitatio, Phaedrum iamiam vixisse regnante Octavio Augusto. Is enim eum vindicaverat in libertatem, et facit Phaedrus ho-

1 Ant. Iud. XIX. 4.

2 Consol. ad Polyb. c. 27.

3 Vid. Saxii Onomast. Tom. I. p. 241.

4 In Hist. Bibl. Fabric. P. VI. p. 319.

5 Io. Pet. Millerus in Praef. ad ed. Phaedri, Berol. 1753.

norificam nominis eius mentionem. Aureae tamen aetatis scriptoribus poëta propterea non adnumerandus est, cum demum sub Tiberio artis poëticae laude florere et fabulas scribere coeperit. Mortuo enim Augusto, cum Tiberius anno imperii XII. Roma excessisset, nunquam eam revisurus, et petiisset Capreas insulam, ubi in otio turpique inertia vivebat, de imperio parum sollicitus; edidit Phaedrus post annum Christi XXVI. duos priores fabularum libros, in quibus coniectura probabili Tiberium, Seianum aliosque Romanorum potentes notaverat. Quo cum in acerbissimum venisset odium, et conflictaretur cum fortuna adversa, cautior deinde factus, fabulas, scriptas ad leniendum dolorem, iuris publici non fecit. Sic composuit, ut videtur, Librum III. dedicavitque, ut ipse ait, honori et meritis Eutychi. Qui si idem est cum Eutycho, opibus et gratia florente in aula Caligulae, tertius fabularum liber ad huius imperatoris tempora referendus est; etsi Prologum et aliam atque aliam huius libri fabulam, e. g. Lib. III. Fab. II. Phaedrum, vivis adhuc Tiberio et Seiano, scripsisse non negaverim. Verumtamen poëta voluisse videtur, ut praeter Eutychum a nullo alio legerentur fabulae, et demum post ipsius mortem in vulgus ederentur; quemadmodum supra vidimus e Prol. lib. III. 29-32. praeeunte Desbillonio. Duos posteriores fabularum libros, quos dedicavit Phaedrus Particuloni et Phileto, fuisse sub Claudio scriptos, facile crediderim. Convenit enim huic tem-

pori, ut ait Cannegieterus, libertorum potentia. Videntur autem cum Particulo, tum Philetus, cuius meminit lib. V, fab. 10. Claudii fuisse liberti. Namque apud Gruterum [1] occurrit *Tib. Claud. Philetus*, et alio loco [2] *Philetus libertus* in lapide Brixiensi; Veletris autem in pavimento ecclesiae cathedralis legitur *Tib. Cl. Philetus Lib.* [3] Sed vix dubitandum, libros memoratos non nisi post Phaedri exitum lucem adspexisse. Accepta enim tanta e fabulis calamitate, an credibile est, Phaedrum, tot aerumnas perpessum, de fabulis denuo edendis cogitavisse? immo vero, omni liberatus periculo, nihil prius habuerit, nihil antiquius, quam ut in dulci consenesceret otio. [4]

Quando vita excesserit Phaedrus, non liquet. Qui vero etsi ad summam senectutem vixisse videtur, ut e nonnullis fabularum locis, in quibus senectutis suae mentionem facit, [5] non obscure colligi potest; ad Vespasiani tamen, aut Domitiani tempora in vivis fuisse, quod Pagenstecherus contendit, vix est credibile.

Naturam habuisse Phaedrum probitatis atque honestatis amantem, tot egregiae ostendunt sententiae, quae in eius fabularum opusculo leguntur. Id ipsum probitatis animosque hominum a vitiis ad virtutem traducendi studium, non ma-

1 In Corpore Inscriptt. pag. DCLXXVII. 2.

2 Lib. cit. p. CCCLII. 4.

3 Vid. Not. Gudii ad Phaedri Lib. V. Fab. x. 10.

4 Desbillonii Disp. de Vita Phaedri p. XII.

5 Huc maxime referunt viri docti Lib. V. Fab. x.

lus animus, eum ad scribendas fabulas excitasse videtur, quemadmodum e multis opusculi sui locis luculenter apparet. Sic scribit Prol. lib. II. 2. 3.

Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur,
Quam corrigatur error ut mortalium.

Sed Prol. lib. I. 3. 4.

Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.

Quibus adiungo locum Prol. III. 49. 50.

Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.

Huc quoque referendum, quod habet Lib. II. fab. V. 5. de ardelionum natione, multa agendo nihil agente:

Hanc emendare, si tamen possum, volo.

In quo tamen studio, mores hominum corrigendi, iusto audacior et parum cautus providusque fuisse, et urbem principesque nimio sale defricuisse putandus est. Quae cum ita sint, equidem nolim contendere cum Scheffero, primam scribendarum fabularum causam fuisse calamitatem, in quam odio et persecutione Seiani inciderit Phaedrus; qui, cum ei non licuerit aperte, ob adversarium potentem, occulte saltem et sub involucris fabularum fortunam exponere, depingendoque mores eius et flagitia, velut ultionem sumere de ipso, seque consolari sic susceperit. Ita enim intelligit locum Prol. Lib. III. 34-40. Sed antecedentia docent, vero esse simillimum, Phaedrum demum, duobus prioribus fabularum li-

bris in vulgus emissis, in odium venisse Seiani, auctoris calamitatis suae; adeoque primam fabularum conscribendarum causam non fuisse calamitatem, immo vero homines emendandi desiderium. Ad quod accedebat laudis et gloriae cupiditas, illius maxime, quae est ex literis, et immortalitatis desiderium, quo inflammatum fuisse poëtam haud unus testatur fabularum locus. Namque Prol. lib. III. 60. 61.

Ergo, inquit, *hinc abesto, livor, ne frustra gemas,*
Quoniam mihi sollemnis debetur gloria.

Et Epil. IV. 5. 6.

Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis.

Quae docent, tam praeclare de se sensisse Phaedrum, ut et aliis famam nominis et immortalitatem dare posse scriptis suis crederet: ut omittam loca, quae nostrum praedicari de se, et nominari a posteritate voluisse, manifesto probant. Vide e. gr. Prol. III. 32.

NOTITIA LITERARIA DE PHAEDRO FABULARUM SCRIPTORE EX

Io. Alb. Fabricii Bibliotheca Latina a Io. Aug. Ernesti auctius edita Tom. II. cap. 3.

Phaedri aetas et fabularum libri.

PHAEDRUS Thrax,[1] Augusti Imperatoris libertus, sub Tiberio Imperatore, atque ipso fortassis iam defuncto,[2] versibus senariis suavissimis expressit *Libros quinque fabularum* [3] *Aesopiarum*.

1 Immo Macedo. Vid. supra Vitam Phaedri.

2 Ita visum Rigaltio, et Gudio. Sub Claudio scripsisse, et sub Seiani nomine Narcissum perstringere, Henrici Cannegieteri coniectura est, quem vide sis ad Avianì fabulas p. 270.

3 Aesopias vocat, non Aesopi, quia ipse materiam quarundam reperit, *Usus vetusto genere, sed rebus novis*, ut ait in limine libri V. At mirantur viri docti, quod Aesopios logos intentatum Romanis ingeniis opus vocat Seneca c. 27. Consolat. ad Polybium: *Non audeo te usque eo producere, ut fabellas quoque, et Aesopios logos, intentatum Romanis ingeniis opus, solita tibi venustate connectas.* Num igitur Phaedrus Senecae ignotus erat, aut noluit ille Thracem, ut Lipsio videbatur, ingeniis Romanis annumerare? vel, quae Baelii est coniectura, Phaedri libelli adhuc versabantur in manibus pau-

quorum quatuor priores Eutycho,[1] postremum Phileto Urso Particuloni inscripsit, non vane illi ominatus, chartis nomen victurum suis, latinis dum maneat pretium literis. Quamquam inter veteres vix quisquam commemorat Phaedrum, praeter Martialem III. 20. et Avianum Praefat. ad suas fabulas. *Phaedrus* dicas, an quod Gudio magis placet, *Phaeder*, ciccum non interduim: usus tamen et aurium sensus magis fert, ut *Phaedrus* dicatur. Neque id verterum consuetudini adversum, sicut et *Teucrus Evandrus* dicitur a veteribus, *Periandrus* apud Scholiasten Germanici pag. 114. et apud Propertium *docte Menandre*, et *Menandrus* apud Philastrium cap. 30. ne afferam alia, notata Isaaco Verburgio ad Ovidii Trist. II. 369. v. et Dausquium Orthogr. Tom. I. pag. 2. Munker. Diss. de Hygino pag. 31 etc. De aliis Phaedris, et illo Platonis, et altero Atheniensi Epicureo, dixi Lib. III. Bibl. Graecae cap. 1. §. 12. et cap. 33. pag. 814. De *Thoma Phaedro*, recentiore scriptore, Baelius in Lexico. *Thracem* fuisse Phaedrum, negat Deniseus,[2] qui Gallicis versibus eius fabulas reddidit: sed negat sine causa. Nam Phaedrus ipse diserte scribit in Pierio se

eorum dumtaxat privatorum, vel certe illorum Seneca, cum scriberet, haud meminit. Potest etiam aliter ad illum locum responderi. Nam cum trigesimum caput eiusdem libri Senecae consulo, video eum loqui de Aesopiis logis non versu latino, ut Phaedrus fecerat, sed latina prosa digerendis, atque, ut ipse loquitur, connectendis.

1 Huius Eutychi, qui apud Caligulam Imperat. gratiosus fuit, mentio apud Iosephum XIX. 3. Antiq.

2 Memoires de Trevoux 1708. pag. 790.

natum iugo esse, et turpe ducit Threissae gentis patriae decus inerti somno deserere, cum auctores illa numeret Apolline et Musa parentibus editos, Linum atque Orpheum. Pro Thrace in antiquis Inscriptionibus, et Codicibus quandoque occurrit *Thres.* veluti *Threx.* Θρῆξ, ut apud Gruterum pag. 955. 4. nec minus *Threx.* ut malebat de Phaedro dici Gudius. Vid. Burmannum ad Petronium pag. 225. Usu tamen et aurium consuetudine *Thrax* magis probatur. Phaedrum autem inter captivos Romam fuisse abductum [1] tunc, cum Thraces magno proelio fusi essent, vid. Sueton. cap. 3. August. non est oppido verisimile, quoniam inter Caligulae imperium et illud tempus, quo non Augustus, sed ante eius principatum Octavius Augusti pater Thraces fudit, intercedunt plus quam septuaginta anni. Per hydrum a Phaedro notari Caium Caligulam, de quo Tiberius apud Sueton. cap. 11. Calig. praedicavit, *se natricem populo Romano. Phaëthontem orbi terrarum educare.* Gudio et Tristano [2] assentitur idem Burmannus ad Petron. pag. 384. Apud hunc Caligulam gratiosus fuit Eutychus, cui libellos suos Phaedrus inscripsit, ut notavit etiam Christianus Wase libro de Senario pag. 32.

1 Placet hoc viro erudito, M. Gabrieli Schumanno, qui Dissertationem de vita et scriptis Phaedri Germanice edidit in nova Acerra Philologica Hallensi 1715. 8. pag. 170. 171.

2 Historia Imperatorum e numis, Gallice exposita Tom. II. pag. 303.

FALLI eos, qui Phaedri has esse negant.

Nic. Perottum videtur auctorem fabularum Phaedri facere Petrus Scriverius. Certe scriptori antiquo Tiberiani aevi illas prorsus eripit et abiudicat, ad Martialis III. 20. ut Vossius in Aristarcho II. 16. Ac Perottum sane si audimus, [1] is cum testatus esset, se adolescentem ex Aviano fabulas iambico carmine transtulisse, mox iisdem verbis deinde recitat integram fabulam, qualis de arboribus in Deorum tutela apud Phaedrum III. 17. legitur, nisi quod rectius in Phaedri hodie exstat Codice *pinus Cybelae*, quam quod Perottus, *pinus Neptuno:* et Faërnus, *Pinum humidi tridentifer rector sali.* Ceterum nec fabulae ceterae Perotti editae usquam sunt: neque in Aviano fabula illius argumenti reperitur, quam carmine exprimere Perottus potuerit. Igitur Barthius lib. XXXV. Adversar. cap. 35. et pag. 827. ad Claudian. Phaedrum *citra omnem exceptionem Tiberiani scriptorem aevi* professus, Scriverium refellit, Perottum autem imponere lectoribus suis voluisse non dubitat, ratum apud se solum Phaedri exemplum exstare; itaque versus illius pro suis audacter venditari a se posse. Recte optabat Burmannus, ut Codex, e quo Perottus sumsit, reperiretur. Codicem quidem fabularum a Perotto scriptarum in Italia reperit *Dorvillius:* de quo videant, qui velint, praefationem Burman-

1 In Cornu Copiae p. 999. Confer Leonhardi Nicodemi additiones ad Bibl. Neapolitanam Nic. Toppi p. 184. et Bernh. Monetam ad Menagiana Tom. IV. pag. 118. seq.

ni ad Phaedrum. Sed hanc opinionem de fabulis istis non illi Phaedro antiquo, sed recentiori alicui tribuendis, recoxit ante annos plures *Io. Frid. Christius*, scripta peculiari Disputatione super ea re; in qua multa, partim in rebus, partim in verbis a se reperta dicit, propter quae istius aetatis esse non possent hae fabulae: in quibus si maxime quaedam habent speciem aliquam, praesertim apud mediocriter versatos in his rebus; tamen ea momentum non faciunt, redeuntque tandem omnia ad aetatem Codicis, e quo Pithoeus eas fabulas edidit. Eum autem Pithoeus valde antiquum dicit; vir non rudis rei criticae et antiquariae, ut in hoc iudicio falli posset, praesertim cum novitas libri deberet in oculos incurrere cuilibet, si Perotti aetate scriptus esset. Scripsit contra *Christii* Disputationem *Funccius* Marpurgensis *Apologiam* pro Phaedro et eius fabulis Lips. 1747. 8. ita, ut dilueret ille quidem obiecta libro non pauca, sed Phaedrum ipsum non omnino liberaret a peccatis, quae ab initiis labentis tum elegantiae latinae ducit. Ei respondit eodem anno *Christius* libello proprio, sub titulo: *De moribus*, ad eruditos quosdam.

DE PEROTTO et FAERNO, qui ante Pithoei editionem fabulis Phaedri dicuntur usi fuisse.

Lucem debent Phaedri libelli viro optimo et iuvandis literis nato *Petro Pithoeo*, qui primus e fratris Franc. Pithoei Codice ms. vulgavit Augustobonae Tricassium anno 1596. 12. Laudatur eo

nomine Pithoeus a Thuano ad annum 1596. libro CXVII. Hist. Ad calcem primae huius editionis subiectae sunt lectiones vetustissimi, quo usus erat, Codicis: quod diligentius deinde fecit *Nic. Rigaltius* in editione anni 1599. usus etiam Remensi Codice,[1] quem a Sirmondo acceperat; et tamen lectiones nonnullas, Pithoeo notatas, praetermisit. Habeo exemplum primae editionis notatum manu Gudii. Ante Pithoeum in exemplum aliquod scriptum inciderit oportet *Nicolaum Perottum*, qui, suppresso Phaedri nomine, nonnullos eius versus pro suis in copiae cornu recitat. Etiam *Gabrieli Faërno* hoc obiectum est, quasi in suis fabulis, elegantissimis sane illis, Phaedrum imitatus, vel aemulatus esset scripta eius, ut ait lib. XXVIII. Thuanus, *quae legerat et penes se habebat, suppressisset*. Sed Perraltus, qui Faërni fabulas carmine Gallico reddidit, inficiatur, Phaedrum Faërno unquam visum fuisse.

FABULAE Phaedri e Gudiano primum Codice prolatae in lucem.

Ceterum norit lector, fabulam, quae incipit:

Ranae paludis incolae, ambiguum genus,

non esse antiqui auctoris, nedum Phaedri, ut persuasum Thom. Crenio Tom. II. Methodor. pag. 403. sed superbam vanamque satyram hominis Iesuitae Galli,[2] compositam circa a. 1670.

1 Fallitur Fabricius. Vid. infr. Edd. Phaedri an. 1599.

2 *Io. Commirii*, in cuius Poëmatis postumis exstat pag. 134. et versa Gallice in libro: *Recueil de vers choisies par le P. Bouhours* pag. 17. nec non in alio, *Fables choisies*, V. partie pag. 28. Commirius obiit Parisiis an. 1702, aetatis 77. Eum quidem ob leporem

cum rex Galliae bellum in Batavos instrueret. Vide Artem metricam ab aliquo e Soc. Ies. iam quartum editam Viennae Austriae 1703. 8. in quo libro pag. 274. fabula illa sub titulo *appendicis ad fabulas Phaedri ex Bibliotheca Leidensi*, tanquam exemplum descriptionis poëticae, bellum contra Batavos a Gallis initum a. 1670, allegorico mytho exponentis, integra legitur. In editione Burmanniana pag. 205. et pag. 325. et iis, quae deinceps eam secutae sunt, accessere fabulae quinque, a Gudio e Ms. Divionensi descriptae, et numeris suis redditae, quae in prioribus desiderantur. *Crediderim, eum plures,* inquit Burmannus, *ex eodem Codice descripsisse: nam eius autographum, ex quo nos eas exhibemus, ut omnibus ferè partibus, ita maxime in fine lacerum et mutilum erat, et plura folia, quibus fabulas adhuc quasdam exscripserat, (ut ipsius manus in capite primae huius fabulae testatur, quae, si bene memini, triginta novas et nunquam editas in has chartas ab ipso coniectas indicabat,) desiderabantur, et abscissa esse videbantur. Forte et hae aliquando claustra, quibus continentur, perrumpent.* Phaedrus ipse in limine libri primi innuit, arbores etiam, non modo feras, loquentes a se inductas. At in fabulis, quae exstant, nullae arbores loquuntur, praeterquam in una illa, quae a Gudio reperta est.

et festivitatem apologorum suorum verius quam Gabr. Faërnum *Phaedrum alterum* dicendum putat Franc. Ios. Desbillons in Fabb. Aesop. suarum Mannhemii 1768. editarum Vol. I. praefat. n. 22. pag. 33 seq.

INDEX EDITIONUM
PHAEDRI
FABRICIANO
ADHIBITIS DESBILLONII, SCHWABII
NOVISQUE CURIS
AUCTIOR ET EMENDATIOR
ET IN TRES AETATES DIGESTUS.

AETAS I. NATALIS s. PITHOEO - RIGALTINA.
1596—1654.

a duumviris Gallis, *Petro Pithoeo*, principe edendi ex Ms. Phaedri, et *Nic. Rigaltio*, eiusdem cum Ms. Remensi collatore, dicta. Pithoei textum secuti, illustrarunt et auxerunt Phaedrum *Conr. Rittershusius* et *Casp. Scioppius*. Iisdem et Rigaltio successere *Io. Meursius* et *Is. Nic. Neveletus*. Rigaltina III. s. nova Phaedri editio 1630. facta est basis secundae aetatis.

1596 Editio princeps PITHOEANA: *Phaedri, Augusti Liberti, Fabularum Aesopiarum Libri V. nunc primum in lucem editi a Petro Pithoeo. Excudebat Io. Odotius. Augustobonae Tricassium* (Troyes.) 12. — Ex antiquissimo Phaedri Codice, a Francisco Pithoeo, Petri fratre, reperto, ducta est haec editio, nudum textum continens, et hodie rarissima. Operi praemissa Epistola ad Franciscum fratrem. Adiunctus Index scripturae veteris, a qua se recessisse profitetur Pithoeus, sed non ea fide, qua debuerat; ceterum in recensendo textu ita versatus, ut multa, quae sana erant, mutaret; longe plura vero, evidenter corrupta, ne tentaret quidem

emendare. Vid. Desbillonii Disput. III. de Fabularum Phaedri editionibus pag. XXVI. seq. editionis Mannhem.

1598 Phaedri, Aug. Lib. Fabularum Aesopiarum Libri V. Nuper a P. Pithoeo V. C. primum editi, et iam emendati atque illustrati a *Conrado Rittershusio* I. C. Professore Norico. Accessere in easdem fabulas Spicilegium *Casp. Scioppii*, Franci, et alia quam plurima. *Lugduni Batav. ex officina Plantiniana Rapheleng.* 8. — Praeter memorata in titulo insunt huic libro: *Caelii Symposii* Aenigmata cum scholiis Ios. Castalionis; *Ignatii Diaconi* Tetrasticha graeca in Fabulas Aesopicas, quae vulgo Gabriae, seu Babriae cuidam attribuuntur, cum nova versione Latina; *Hesiodi αἶνος* de Accipitre et Luscinia, et *Ignoti* Epigramma in Bovem et Hircum; Apologi *Horatiani*, et Aenigmata veterum poëtarum Graecorum et Latinorum. Operam, a Rittershusio in Phraedro praestitam, laudat, et a Rigaltio contemtam aegre fert atque indignatur doctissimus et de Phaedro sigillatim praeclare meritus Petr. Burmannus ad Petronium pag. 512.

1599 *Rigaltina* I. *Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesopiarum Libri V. ex recensione Nic. Rigaltii. Parisiis.* 12. — In prima hac editione, notante Desbillonio, Rigaltius noluit recedere a Pithoeana, nisi ut Pithoei Codicem, quem utendum habuit, fidelius in aliquot locis exprimeret: commentationes addidit, nonnunquam quidem vel ineptas, vel inutiles, at coniecturas intermiscuit quasdam et plausibiles et felices: atque non modo varias vetusti Codicis lectiones, quas Pithoeus praetermiserat, vel commemoravit in notis, vel Indice ad calcem reiecto exhibuit, sed etiam P. Danielis Chartulam cum vulgatis Libri primi fabulis multis contulit. Usum in hac editione Rigaltium fuisse Codice Remensi, nondum reperto, Io. Alb. Fabricius, Biblioth. Lat. Tom. II. pag. 27. dicere non debuit: virum ceteroqui diligentem errore impedivit epistola Rigaltii, quam ille ex hac prima editione desumtam, paucis tantum de Codice Remensi verbis additis, editioni suae secundae praefixit, et subscriptam, ut antea, *ad x. Kal. Sept.*

1499. oscitanter reliquit, cum annum 1617. notari oportuisset.

——— Phaedri Fabularum Aesopiar. Libri V. ex recensione et cum notis *Nic. Rigaltii. Lubecae.* 12. — Repetitio ed. antecedentis.

1603 Apologi, seu fabellae Aesopicae, Latino carmine redditae a Phaedro. *Hanoviae, typis Wechelianis, ap. Claudium Marnium et heredes Io. Aubrii.* 12. — Imitatur edit. I. Rigaltinam, additis Aphthonii, Aviani et Gabriae, seu Babriae, vulgo sic dicti, fabulis.

1610 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesopiar. Libri V. *Ioannes Meursius* post Pithoeum, Rittershusium, Scioppium, Rigaltium, denuo recensuit et animadversiones addidit. *Antverpiae, ex offic. Plantiniana Raphelengii.* 8. — Nulla alia est, quam editio an. 1598. cui Raphelengius novum titulum praefixit, et Meursii animadversiones adiecit, de quibus sic statuit Desbillonius: »Hae animadversiones viro tam erudito prorsus indignae sunt: non tantum enim multa esse mutanda et interpolanda et addenda et abscindenda perperam opinatur; at versus etiam aliquot tam enormiter diffingi vult, ut iam non ipsa sive sensus, sive latinitatis, seu metri ratio constare possit.« Nobis tamen non in omnibus ausis infelix fuisse videtur Meursius.

——— *Neveleti: Mythologia Aesopica*, in qua *Aesopi* Fabulae Graeco-Latinae CCXCVII. quarum CXXXVI. primum prodeunt. Accedunt *Babriae* Fabulae etiam auctiores. *Anonymi veteris* Fabulae, Latino carmine redditae LX. ex exsoletis editionibus et Codice ms. luci redditae: Haec omnia ex Bibliotheca Palatina. Adiiciuntur insuper *Phaedri, Avieni, Abstemii* Fabulae, opera et studio *Isaaci Nicolai Neveleti*, cum notis eiusdem in eadem. *Francofurti, typis Nic. Hoffmanni. Impensa Ionae Rosae* M. DC. X. 8. cum figg. bux. a Virg. Solis, chalcographo et poëta Norimbergensi. — Neveletus, Pithoei ex sorore nepos, textum Pithoei maxime secutus, Cod. Pithoean. vet. lectionem in margine adscripsit, passim tamen Rigaltio bene obsecutus est: in notis ad Phaedrum brevius rationem dixit, ipseque emendationes proposuit, vel praeeunte Ro-

mulo, qui Phaedri fabulas soluta oratione reddidit, verbis ut plurimum servatis, vel codice ms. Petri Danielis, vel Grutero, quo usus est magistro iuvenis doctissimus, vel etiam proprio adiutus ingenio.

1617 *Rigaltina* II. *Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesopiar. Libri V. Nova editio.* Oliva Roberti Stephani. (Parisiis.) 1617. 4. — Rara editio, et nitide typis descripta maioribus, fasciis marginumque literis capitalibus minio coloratis distincta, cum notis Rigaltii posterioribus. Textum exhibet a Pithoeano non raro diversum, quod, iudicante Desbillonio, non tam diversitati Codicum, quam editoris libidini adscribendum est, qui quamvis saepe a Ms. codice Remensi, quo prima vice in adornanda hac editione usus est, (conf. a. 1599.) diversus abierit, et nonnulla etiam auctoris verba malo prorsus exemplo omiserit, nihil tamen fere usquam super his disseruit, lectoremve commonuit.

——— Phaedri Fabulae cum animadversionibus *Io. Meursii. Lugduni Bat.* 8.

1622 Phaedri Fabularum Libri V. (separatim) cum notis *Is. Nic. Neveleti. Lubecae, ap. Sam. Iauchium.* 8.

1629 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Libri V. *Parisiis, apud Seb. Chapelet ex Cramoisii officina.* 16.

——— Ibidem. 12.

1630 *Rigaltina* III. *Phaedri Fabularum Libri V. nova editio, ad Rigaltinam 1617. recusa, cum Rigaltii notis; Festi Avieni Fabularum liber. Parisiis, apud Seb. Cramoisy.* 12. — Hanc editionem, quam deinde Tanaq. Faber secutus est, tanquam minus accuratam perstringit Marq. Gudius Epist. VII. ad Nic. Heinsium pag. 8. Conf. Desbillon. pag. XXX.

1632 Phaedrus, cum Hispanica versione *Io. de Serres*, s. n. an. sed cum privilegio dat. 1632. *Madriti.* 12. — Textui subiunctas habet notas marginales breves, sermone Latino scriptas. Titulum vide infra inter Versiones Hisp.

1633 Phaedri Fabulae *Rotomagi.* 12. — Ad editionem Rigaltin. III. excusa.

1637 Phaedri et Avieni Fabulae. *Parisiis, ap. Seb. Cramoisy.* 12. — De hac ed. sic iudicat Lallemant:

Comme Cramoisy a imprimé plusieurs fois le Phèdre sur des Copies défectueuses, on fait peu de cas des Editions, qu'il en a donné.

——— Phaedri Fabularum Libri V. *Lovanii*. 8.

1638 Phaedri Liber I. *Flexiae*. 4. — Flexia est *la Fleche* oppidum in Andegavorum finibus.

1643 Apologi Phaedri ex Ludicris *Io. Reyneri. Divione*. 8.

1644 Phaedri Fabulae. *Parisiis*. 12.

1646 Phaedrus, cum Gallica versione prosaria *Albini*, (*Is. le Maître de Sacy*) eiusdem qui Terentium Gallice transtulit. *Parisiis*. 12. — Vid. Versiones Gallicas h. a.

1647 Eadem editio repetita *Parisiis*. 12.

1649 Phaedri Fabulae. *Guelpherbyti*. 8.

1654 Phaedrus, cum Gall. versione *Isaac. le Maître de Sacy. Parisiis*. 12.

AETAS II. FABRO-SCHEFFERIANA
1657 — 1697.

Phaedrus, *Tan. Fabri* et *Franc. Guyeti*, a Io. Scheffero producti, ingenio partim illusus, partim *Fabri*, *Ursini*, *Schefferi*, *Praschii*, *Freinshemii*, *Wasii*, *Axenii*, curis illustratus. In colligendis variorum notis operam posuit *Io. Laurentius*. Dolendum vero *Marq. Gudii*, an. 1689. defuncti, curis intercessisse praematura fata: quamquam magnam iacturae partem levavit *Petr. Burmannus*, aetatis III. ab an. 1698. auctor.

1657 *Fabri I. Phaedri, qui sub Augusto et Tiberio vixit, Fabulae. Additae sunt Notae et Animadversiones Tanaquilli Fabri, in quibus multa etiam aliorum Scriptorum emendata sunt.* (Accesserunt Publii Syri selectae Sententiae.) *Salmurii, ap. Dan. de Lerpiniere*. 4. — Malam quidem Rigaltii editionem tertiam secutus est Faber; at observationes adiecit, quae doctrinam plerumque iucundam simul et reconditiorem exhibent, quamquam ab ipso Phaedri opere illustrando aberrant saepius, et raro huic castigando inserviunt. *Desbillons* pag. XXXI.

——— Phaedri Fabulae, cum notis *Io. Henr. Ursini. Ratisbonae*. 8. — Nonnulla in hac ed. rescissa, quae

adolescentum pudori obesse vir praestantissimus existimavit. Textum hic et illic docte emendavit.

1660 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Io. Lud. Praschii. Giessae.* 8. — Multum profuit Phaedro.

——Fabulae variorum auctorum, nempe *Aesopi* Fabulae Graeco - Latinae CCXCVII. *Aphthonii* Sophistae Fabulae Gr. Lat. XL. *Gabriae* Fabulae Gr. Lat. XLIII. *Babriae* (Babrii) Fabulae Gr. Lat. XI. Accedunt *Anonymi* veteris Fabulae latino carmine redditae LX. ex exsoletis editionibus et Cod. ms. luci redditae. Haec omnia ex Bibliotheca Palatina. Adiiciuntur insuper *Phaedri* Fabulae XC. *Avieni* Fabulae XLII. *Abstemii* Fabulae CXCIX. Opera et studio *Isaac. Nic. Neveleti*, cum notis eiusdem in eadem. Cum figuris ligneis. *Francofurti, apud Christ. Gerlach et Sim. Beckenstein.* 8. — Est editio Neveleti 1610. mutato tantum titulo, et praemissa nova praefatione.

1661 Phaedrus, cum versione Gallica *Albini. Parisiis, ap. Durand.* 12.

1662 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. accurante *Alex. Arnold. Pagenstechero*, cum selectis *Freinshemii* historiis. Accessit Vita Phaedri et historiarum ad explendam centuriam Sylloge. *Duisburgi ad Rhen.* 8.

1663 *Schefferi* I. *Phaedrus, cum notis Io. Schefferi et Franc. Guyeti castigationibus criticis, numquam antea vulgatis. Upsaliae.* 8. — Optima editio, in qua multa Phaedri loca egregie illustrantur. Basis est Rigaltii III. et Fabrina, nisi ubi temere omiserunt, quae in aliis legebantur.

——Phaedri et Avieni Fabulae. *Parisiis, apud Seb. Cramoisy, architypographum Regis.* 12. — Vid. supra an. 1637.

1664 *Fabri* II. (ex I. sed longe locupletior.) Phaedri Fabulae, cum notis et emendationibus *Tanaquilli Fabri.* Addita est Gallica versio (Albini,) et in eam animadversiones. *Salmurii.* 12.

——Freinshemio - Holstiana: *Phaedri Aug. Lib. Fabulae, a Io. Freinshemio emendatione textus, historiis, notis et indice illustratae. Depromebat e bibliotheca Freins-*

hemiana Henr. Holstius. Argentorati, impensis Sim. Paulli. 8. — Adiecta est ad singulas fabulas historia congruens, ex veterum scriptis annotata. Praeter animadversiones Freinshemii postumas insertae sunt Rittershusii, Rigaltii, Buchneri, notae. Additus Index copiosissimus. Ceterum Holstius, Danus, viduae Freinshemii maritus, exstitit heres bibliothecae, non doctrinae Freinshemii.

1667 *Schefferi* II. Phaedrus, cum notis *Ioan. Schefferi* et *Franc. Guyeti* castigationibus criticis, et gallica Albini versione. *Upsaliae. Excudit Henr. Curio, S. R. M. et Acad. Upsal. Bibliopola.* 8. — Reddit editionem 1663. sed emendatiorem et auctiorem. In notis non raro Faber castigatur.

——Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. notis perpetuis illustrati, et cum integris aliorum observationibus in lucem editi a *Io. Laurentio. Amstelodami, apud Io. Ianssonium a Waesberg.* 8. c. figg. aeri incisis. — Editio, quamvis a P. Burmanno in Praef. Phaedri sui an. 1698. iniquius culpata; quod editor aliorum labores truncatos ediderit, damnum hoc iconibus, quas singulis fabulis praepositas ea habet, pensandum crediderit, haud plane contemnenda. Neque enim editor quidquam de aliorum notis omisit, sed quidquid in iis ad criticam rationem pertinebat, in fine libri collectum dedit. Habet vero notas Rigaltii, Rittershusii, Scioppii, Meursii, Fabri et Schefferi, praeterea praefationes Pithoei, Rigaltii et Rittershusii. Ceterum in hac editione, valde mendosa, paulo putidius illustravit Laurentius Phaedrum ex Iurisprudentia Romana.

1668 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Christoph. Wase. Londini.* 8. — Wasius idem est, qui eximium de Senario librum edidit.

——Phaedrus, cum versione Gallica. *Tolosae.* 12.

1671 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. cum prioribus et posterioribus notis Nic. Rigaltii. *Petrus Axen* recensuit, suasque notas adiecit. *Hamburgi, sumtibus Io. Naumanni et Georg. Wolfii.* 8. — Axenius, cum videret, editiones Rigaltii duas priores esse inventu difficiles, notas eius ad hanc et il-

lam adiectas denuo in lucem emisit; atque his exornari satis et illustrari Phaedrum ratus, nihil fere ex se contulit, nisi quod librum dumtaxat primum observationibus, non ineruditis quidem, sed ad meram plerumque philologiam spectantibus, explanare tentaverit. *Desbillons* p. xxxiv. ed. Mannh.

1672 Phaedri Fabulae, ex *Tan. Fabri* et hominis cuiusdam litterati recensione, addita versione, (Belgica, ut videtur;) Scholiis quoque additis, et *P. Syri* Sententiis, in usum Gymn. Lugd. Bat. *Lugduni Bat. apud viduam de Charpentier.* 8.

1673 *Fabri* III. Phaedri Fabulae, cum notis et emendationibus *Tan. Fabri.* Addita est gallica versio (Albini, s. Is. le Maître de Sacy) et in eam animadversiones. *Salmurii, ap. Desbordes.* 12.

——— *Schefferi* III. Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum annotationibus *Io. Schefferi* et *Franc. Guyeti* notis. Editio tertia, prioribus emendatior et auctior. In qua iungitur interpretatio Gallica cum notis, et Index Latinus uberrimus. *Hamburgi, sumt. Gothofredi Schultzen.* 8.

1675 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. Interpretatione et notis illustravit *Petr. Danet*, Academicus. Iussu Christianissimi Regis, in usum Ser. Delphini. *Parisiis, apud Frid. Leonard.* 4. — Editio vix aliqua ex parte commendabilis, iudice Desbillonio.

——— Phaedri Fabulae selectae, cura *Io. Vorstii.* In Poëm. vet. Poët. Lat. pag. 287. *Lipsiae 1675.* 8. — Sunt Lib. I. fab. 1-8. Lib. V. fab. 5. 7. 10. Additae notae breves, doctae et luculentae.

1676 Phaedrus, cum versione Gall. *Albini. Parisis.* 12.

1678 Phaedri Fabulae. *Amstelodami.* 12.

1679 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Christoph. Waase. Londini.* 8. — Repetitio ed. 1668.

1685 Phaedri Fabb. Aesop. Libri V. in commodum linguae Latinae tironum editae, et notis, cuivis fabulae adiectis, iisque brevibus admodum necessariis ac perspicuis, illustratae a *Io. Frid. Koebero*, ill. Ruthenei Rectore. *Ienae, ap. Bielke.* 12.

1686 Phaedrus, Latine et Gallice. *Rotomagi, apud Herauld.* 12.

1687 *Schefferi* IV. Phaedri Fabulae, cum *Io. Schefferi* et *Franc. Guyeti* adnotationibus et interpretatione Gallica. Editio quarta, auctior. *Francofurti.* 8.

1688 Phaedri Aug. Caes. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. Interpretatione et notis illustravit *Petr. Danetius*, iussu Christianissimi Regis, in usum Ser. Delphini. *Londini.* 8. — Ex ed. 1675. recusa.

1689 *Fabri* IV. Phaedri Fabulae, cum notis *Tan. Fabri. Salmurii.* 12.

——— Eadem repetita. *Amstelodami, ap. Paul. Marret.* 12.

1691 Phaedrus, cum versione Gallica *Albini. Parisiis, ap. Thiboust.* 12.

1693 *Schefferi* V. Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum annotationibus *Io. Schefferi* et *Franc. Guyeti* notis, numquam antea publicatis. Editio quinta, prioribus emendatior et auctior; in qua iungitur Interpretatio gallica cum notis, et Index Latinus uberrimus. *Lipsiae, impensis viduae Gothofredi Schultzen, Bibliop. Hamb. Excudebat Christ. Goezius.* 8.

——— Phaedrus, cum nova versione Gallica *R. D. L. Parisiis, ap. Villette.* 12.

1694 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum annotationibus *Io. Schefferi* et *Franc. Guyeti* notis, cum his primum publicatis. Editio quinta, prioribus emendatior *etc. ut in ed. 1693. cuius mera est repetitio.* In Belgicum metrum convertebat *Ioh. Hilarides. Franequerae, ex offic. Leonardi Strix.* 8.

1695 Phaedri Fabulae Aesopiae, quas e Latino in Belgicum metrum convertebat *Ioh. Hilarides* curis secundis. *Dokkomii.* 8.

1696 Phaedri Fabularum Libri V. cum notis *Dan. Hartnaccii* Pomerani, historicis, ritualibus, moralibus et philologicis. Prodierunt sumtibus Io. Widemeyeri, bibliopol. Lubecens. et excusae *Rudolphistadii.* 8. — »Spissum opus, inquit Desbillonius, octingentis et paulo amplius paginis comprehensum. Ex auctoribus Graecis et Latinis, sacris et profanis, infinitas prope lacinias obtrudit, quibus Phaedrum multo saepius obruit, quam illustrat: gravissimi etiam ac frequentissimi errores typographici augent importunitatis huius molestiam: non frustra tamen omnis Hartnaccii effusus est labor; quos-

dam enim adhuc inveniri Literatores puto, quos ista, quamvis paulum indigesta, doctrinae varietas vel adiuvet vel etiam oblectet.« Eodem anno Hartnaccius alium librum edidit, qui inscribitur:

——— Des Phaedri fünf Bücher seiner Fabeln, oder Gedichte und Geschichte, nach Ordnung der Construction, Sinn und Wortverstand verdolmetschet: mit gedoppelten und der ersten Art mehrentheils historischen Imitationen aus denen erwaehltesten darin enthaltenen Redensarten, samt beygefügter lateinischen Periphrasi des Herrn *Danet*, der Iugend zum Besten ans Licht gegeben. *Frankfurt und Leipzig.* 8.

——— Phaedri Fabulae, cum notis *Hartnaccii. Lubecae.* 8.

1697 *Ienae.* 12. recusa editio *Koeberi.* Vid. supra an. 1685.

——— Phaedri Fabulae. *Stuttgardiae.* 8.

AETAS III. GUDIO-BURMANNIANA.
1698 — 1810.

Cuius princeps etiam post fatum evasit *Marq. Gudius*, qui lectionum Mss. Pith. Rem. et Dan. varietate adhibita, post priores Criticos haud pauca emendavit, illustravit, tum ex Cod. Divionensi descriptas quinque fabulas reliquit, haud, quod quidam fastidiosi elegantiarum existimatores volunt, Phaedro plane indignas: idem plures ex eodem Codice descripsit, quibus etiamnum caremus, quod Gudianae schedae magnam partem lacerae exstitere. *Petr. Burmannus*, his a Ge. Graevio auctus, primum novam cum notis variorum, etiam Gudii et Heinsii ineditis, editionem instruxit an. 1698. quam auctiorem an. 1718. edidit, aliquoties dein repetitam; tum an seq. 1719. minorem sine notis, sed quae textum ab ipso recensitum exhibet; tandem an. 1727. novum ipse Commentarium in Phaedri fabulas protulit, qui quamvis nimius sit vel in suis defendendis, vel in aliorum ausis confutandis, hodie princeps habetur. Praeter eum *Dav. Hoogstratanus*, *Io. Fr.* et *Iac. Gronovii*, tum *Thom. Iohnson*, Anglus; ex Germanis vero *Io. Christoph. Wolfius*, *Io. Ge. Walchius*, *Io. Nic. Funccius*, *Io. Gotl.*

Sam. Schwabe, ceteri, suo quisque modo bene mereri de Phaedro studuerunt. Supervenit tum *Richard. Bentleius*, qui auctoritate sua abutens plus obfuit, quam profuit Phaedro, atque sic ab *Hario* Anglo gravius, a Burmanno leniori verborum specie praetexta reprehensus est; ex Gallis *Steph. Andr. Philippe*, *Gabr. Brotier*, et *Franc. Ios. Desbillons*, de quibus erit infra dicendi locus.

1698 *Burmanni I. Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesopiar. Libri V. cum integris commentariis Marq. Gudii, Conr. Rittershusii, Nic. Rigaltii, Nic. Heinsii, Io. Schefferi, Io. Ludov. Praschii, et excerptis aliorum. Curante Petro Burmanno. Amstelodami, apud Henr. Wetstenium.* 8 mai. — Textui subiiciuntur integrae Heinsii, Schefferi, Praschii Notae, cum excerptis Scioppii, Meursii, Neveleti, Fabri, Guyeti, Ursini, Freinshemii, Axenii. Ad calcem singulari volumine adiecti Commentarii Gudii, Rittershusii, Rigaltii. Multum, et merito, ab eruditis iudicibus laudata est haecce Burmanni editio; cuius si abfuisset opera, Gudii et Heinsii labores nunquam forte prodiissent.

——— Phaedri Fabulae, cum notis Varior. Burmann. *Amstelodami, apud Wolters.* 8 mai. — Eadem editio cum superiori, omissis Gudii, Rigaltii et Rittershusii Commentariis.

——— Phaedrus, cum notis *Schefferi. Hagae Com.* 12.

——— Mythologia metrica et moralis, sive Fabularum XV. Autores Latini et veteres plerique; qui (prout nomina eorum versa haec pagina docet) CCCL. fabulas, vario carminis genere, in varios mores, variosque usus scite quondam conscripsere. Opus, scholasticae iuventuti utilissimum, et hac ratione numquam antea visum. Cui in fine adiungitur harum fabularum tum Auctorum, tum argumentorum Index copiosissimus. *Hamburgi, apud Beni. Schillern.* 8. — Curator huius editionis est *Io. Schultzius*, Io. Alb. Fabricii quondam socer. Insunt non paucae Phaedri fabulae, additis aliorum auctorum fabulis similis argumenti.

——— Fabularum Aesopicarum Delectus. (Gr. Hebr. Arab. et Lat. cur. *A. Alsop.*) *Oxoniae, e Theatro*

Sheldon. Excudebat Io. Croke. 8 mai. — Continet LXXII. Phaedri fabulas. Conf. Fabricii Bibl. Gr. Tom. I. pag. 647. ed. Harles.

1699 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. in gratiam studiosae iuventutis notis illustrati, cura *Dav. ab Hoogstraten. Amstelodami.* 12. — Laudantur Hoogstratani notae, ut eruditae et perspicuae. Cf. a. 1701.

1700 Phaedri Fabulae, cum integris *Fabri, Neveleti, Praschii* notis, additis *P. Syri* Mimis. *Franequerae.* 12.

——Phaedrus, cum notis *Christ. Iunckeri.* Accedunt *Symposii* et aliorum Aenigmata. *Lipsiae.* 12.

1701 *Iohnsoni* I. Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. Notis doctorum selectioribus, novisque passim et coniecturis et explicationibus illustrati, opera *Thom. Iohnson.* In usum scholae Etonensis. *Londini, apud Car. Harper, Sam. Smith* cet. 8. — Notae sunt perbreves.

——Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. Notis illustravit in usum Ser. Principis Nassavii *Dav. Hoogstratanus.* Accedunt eiusdem opera duo Indices, quorum prior est omnium verborum, multo quam antehac locupletior, posterior eorum, quae observatu digna in Notis occurrunt. *Amstelodami, ex typographia Franc. Halmae.* 4 mai. c. figg. nitidiss. — Conf. an. 1699. Editor praecipuam, eamque laudabilem, operam posuit in emendando metro; sed admisit nonnunquam emendationes variorum Criticorum aliquanto audaciores, raro nominatis illarum auctoribus, ideo castigatus a Desbillonio. Splendida editio.

——Eadem repetita. *Amstelodami.* 12. rescissis tamen quibusdam.

——Phaedrus, cum notis *Iunckeri. Lipsiae.* 12.

——Idem, Lat. et Gall. *Argentorati.* 12.

1702 Phaedri Fabulae, accurante *R. P.* (*Roberto Prevost*) cum versione Gallica et animadversionibus Gallice scriptis, ordine constructionis in puerorum usum per numeros, singulis vocabulis impositos, notato. *Parisiis.* 12. — Conf. an. 1734. et Vers. Gall. an. 1702.

——Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. cum notis *Dav. Hoogstratani. Londini.* 12.

1703 Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesop. Libri V. cum notis perpetuis *Io. Frid. Gronovii P.* et emendationibus *Iac. Gronovii F.* Accedunt *Nic. Dispontini* in Phaedrum Collectanea. *Amstelodami, apud Iansso-nio-Waesbergios.* 12. — Editio parum digna nomine Gronoviano, quam tamen commendant Dispontini Collectanea, quibus hic indicis forma dictionem Praedri egregie illustravit.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. et *P. Syri* Sententiae locupletiores, cum notulis *Sam. Hoadly*, scholae Norvicensis Magistri. Editio II. *Londini.* 8.

——Ibidem repetita h. a. editio *Daneti* in usum Delphini. 8.

1704 Phaedrus, cum notulis *Sam. Hoadly.* Editio III. *Londini.* 8.

1706 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum annotationibus *Io. Schefferi*, et *Franc. Guyeti* notis numquam antea publicatis. Editio quinta, prioribus emendatior & auctior; in qua iungitur interpretatio Gallica cum notis, et Index Latinus uberrimus. *Hamburgi, apud Beni. Schiller.* 8. — Paginae huius ed. respondent paginis ed. Scheffer. 1673. Titulus reddit ed. 1693. Scatet vitiis typographicis.

——Phaedrus, cum notis Anglicis *Guil. Willymot. Londini.* 8.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum notis *Dav. Hoogstratani. Amstelodami.* 12. — Notae sunt aliqua ex parte auctiores.

1707 Phaedri Fabularum Aesopiar. novis emblematibus, artificiose aere incisis, illustratarum Libri V. cum appendice quinque fabularum, a Marq. Gudio e Ms. veteri descriptarum eodemque modo adornatarum. (Cum versione Germ. prosaica.) *Augustae Vind.* fol. — Titulum Germ. vid. infra inter Vers. Germ. h. a.

——Phaedri Fabulae in usum Delphini. *Londini.* 8.

1708 *Iohnsoni* II. *Londini, impensis B. Walford* etc. 8. — Conf. supra an. 1701.

——Phaedrus, cum versione Gallica *Denisii. Parisiis.* 8.

1709 Phaedri Fabulae, ad fidem optimarum editionum, una auctiores, recusae cum paucis brevibusque notis. Accedunt Vindiciae Cl. Gudii ab acerbioribus

censuris v. c. Iac. Gronovii. Editore *Io. Christoph. Wolfio. Flensburgi, sumtibus Ioan. Christ. Schumanni.* 8. — Quae in huius ed. titulo accessisse dicitur fabula *una*, eam non esse antiqui auctoris, nedum Phaedri, docet Fabricius supra pag. XXXIV seq. Incipit: *Ranae paludis incolae* etc.

——— Fabulae antiquae, ex Phaedro fere servatis eius verbis desumtae, et soluta oratione expositae. Inter quas reperiuntur nonnullae eiusdem auctoris et aliorum antea ignotae. Accedunt Romuli fabulae Aesopiae. Omnes ex Mss. depromtae et adiectis notis editae a *Io. Fred. Nilant. Lugduni Bat. apud Theodor. Haak.* 12.

1710 Phaedrus, Lat. et Gall. interprete *Richard. Prevost. Parisiis, ap. Armand.* 12.

1711 Repetita *Hoogstratani* editio *Amstelodami, apud de Linden.* 12.

1712 Phaedri Fabulae et P. Syri Mimi Sententiae, hac quinta editione auctiores, cum notis et emendationibus *Tan. Fabri*. Accedit et Gallica versio fere de novo reficta. *Amstelodami, apud viduam Paulli Marret.* 8. — Additae sunt etiam Senecae Sententiae, quarum mentio haud facta in titulo.

——— Phaedrus, c. n. *Sam. Hoadly*. Editio IV. *Londini.* 8.

——— Phaedri Fabularum Libri V. in usum Scholarum. *Traiecti ad Rhen.* 12.

1713 Phaedri Fabularum Aesopiarum Libri V. cum emendationibus et commentariis ad modum Io. Minellii. Quibus accesserunt Symposii Aenigmata, Gabriae Fabulae, Antonini Liberalis Metamorphoses Gr. et Lat. cum prioribus curis Abr. Berkelii, et Senecae, it. P. Syri Sententiae, cura *Io. Ge. Walchii. Lipsiae, apud Io. Lud. Gleditsch, et M. G. Weidmann.* 12.

——— Phaedri Fabularum Libri V. In Corpore veter. Poëtar. Lat. a *Mich. Maittairio* editorum, Tom. I. pag. 788. seqq. *Londini, apud Ioan. Nicholson, B. Tooke et Io. Tonson.* fol.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. item fabulae quaedam ex Ms. veteri a Marq. Gudio descriptae, cum Indice vocum et locutionum. Appendicis loco adiiciuntur fabulae graecae quaedam et latinae

ex variis auctoribus collectae; quas claudit Avieni Aesopicarum fabularum Liber unus. (Cura *Mich. Maittaire*, cum varr. lectionum spicilegio.) *Londini, ex offic. Iac. Tonson et Io. Watts.* 12.

———Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. *Edinburgi.* 8.

———Phaedri Fabulae, cum notis select. varr. *Dispontini, Gronovii, Hoogstratani, Koeberi* cet. *Tiguri, ap. Dav. Gessner.* 8.

1714 *Iohnsoni* III. *Londini.* 8.

1715 Phaedri Fabulae, cum notis lingua Germanica scriptis, auctore *Gabriel. Schumanno. Halae Sax. apud Renger.* 12.

1716 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. (sine notis.) *Amstelodami.* 24.

1717 *Danti* editio recusa *Londini.* 8.

1718 *Burmanni* II. *Phaedri Aug. Lib. Fabularum Aesopiar. Libri V. cum integris commentariis Marq. Gudii, Conr. Rittershusii, Nic. Rigaltii, Is. Neveleti, Nic. Heinsii, Io. Schefferi, Io. Lud. Praschii, et excerptis aliorum. Curante Petro Burmanno. Hagae Comitum apud Henr. Scheuerleer.* 8 mai. — Secundae huic editioni, praeter Catalogum edd. Phaedri et Neveleti notas, accessit Appendix XXXIX. fabularum, quarum quinque sunt a Gudio detectae, ceterae ex Rimicio, Romulo Nilantii, Anonymo vet. sumtae, et a Burmanno haud satis feliciter, verbosius certe, prout ipse in Praef. novae Phaedri ed. an. 1727. fatetur, in senarios redactae.

———Eadem editio. *Ultraiecti.* 8 mai.

———Phaedri Fabularum Libri V. ex recensione *Gotefr. Richtheri. Ienae, sumtu I. F. Bielkii.* 12. — Omisit notas editor, earumque loco Indicem subiecit, Gronovii, Gudii, Burmanni, Rittershusii, Schefferi, Dispontini, Hoogstratani suasque passim observationes exhibentem.

———Phaedri Fabulae, cum notis Variorum. *Amstelodami.* 8.—Fortasse repetitio ed. Amst. 1698. ap. Wolters.

1719 *Burmanni* III. sine notis. Phaedri Fabularum Libri V. cum nova fabularum Appendice, ex Ms. Divionensi, Rimicio, Romulo et aliis. Cura et studio *Petri Burmanni. Hagae Com. ap. Henr. Scheuerleer.* 12. — Conf. an. 1718.

——Phaedrus, cum Germ. versione et phrasibus Lat. *Halae Sax. apud Renger.* 12. — Vid. Vers. Germ. h. a.

1721 Phaedrus ordine Pithoei et Freinshemii digestus, ex emendatione Gudii et Burmanni recensitus, interpretatione Petr. Daneti illustratus, historiis miscellaneis instructus, notis Germanicis explicatus, duobus Indicibus locupletatus, aliisque accessionibus pluribus auctus, in usum Paedagogii Marburg. editus, a *Io. Casp. Santorocco. Marburgi, typis et impensis Phil. Casim. Mülleri.* 8.

——Phaedri Fabulae, cum Aviani Fabb. et notis *Hoogstratani*, alior. *Patavii.* 12.

——Phaedrus, ex ed. *Mich. Maittairii. Londini, ex offic. Iac. Tonson et Io. Watts.* 12. — Repetitio ed. 1713.

——Phaedri Fabularum Libri V. cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali. Opera *N. Bailey. Londini.* 8.

1722 Ibidem denuo prelo subiecta *Petr. Daneti* editio. 8 mai.

——Phaedrus, cum notis Germ. *Halae.* 12.

1723 Phaedri Fabulae et P. Syri Sententiae, hac sexta editione auctiores, cum notis et emendationibus *Tan. Fabri.* Accedit et Gallica versio, fere de novo refícta. *Amstelodami, ap. Dav. Paul. Marret.* 8.

1724 Phaedrus, cura *Io. Georg. Walchii*, ad modum Minellii. Editio II. *Lipsiae.* 12.

1725 Phaedri Fabulae et P. Syri Mimi Sententiae, hac sexta editione auctiores *etc. ut in ed. 1723. Hagae Com. ap. Petr. Gosse.* 8.

——Phaedrus, cum versione Gall. *R. Prevost. Parisiis.* 12. — Conf. an. 1734.

1726 P. Terentii Afri Comodiae, *Phaedri Fabulae Aesopiae*, P. Syri et aliorum veterum Sententiae, ex recensione et cum notis *Rich. Bentleii. Cantabrigiae, apud Corn. Crownfield.* 4 mai. — Basin is quidem fecit textum a Burmanno in ed. 1718. constitutum, sed eum saepissime mutavit, ratione in notis satis imperatorie reddita. In quo cum audacius egisse videretur, eas correctiones sub examen severum vocavit Anonymus (*Franc. Hare*) in Epist. Critica, quam quoque Burmannianae novae an. seq. sub-

iectam legas. Eidem audaciae Bentleii criticae adversariam constituit Burmannus Praefationem novae illius editionis. Repetita Amst. 1727.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. Interpretatione et notis illustravit *Petr. Danetius.* Nova editio emendata, Notis selectissimis, Appendice ad eiusdem fabulas, Publii Syri aliorumque Sententiis aucta (cur. *P. Fabro.*) *Parisiis, apud Barbou.* 4.

1727 *Burmanni* IV. *Phaedri Aug. Liberti Fabularum Aesop. Libri V. cum novo commentario Petri Burmanni. Leidae, apud Sam. Luchtmans.* 4. — Quae editio inter Burmannianas princeps habetur ob novum commentarium, prolixe tamen scriptum, et in quo forsan nimium sibi suisque emendationibus indulgens, a veriori critica ratione et interpretatione aberrat. Praefatio de re critica, et modestia in ea conservanda, opposita quidem est Bentleii audaciae, sed loquentiae multum quoque habet; ceterum ab observationibus, ex Nic. Perotti epitome Fabularum Aesopi, Avieni et Phaedri repetitis, commendatior. Librarius denique subiecit huic ed. Epistolam Harii adversus Bentleii Phaedrum.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. P. Syri et aliorum veterum Sententiae, ex recensione et cum notis *Rich. Bentleii.* Cum eiusdem Terentio. *Amstelodami, apud R. et I. Wetstenios et G. Smith.* 4 mai. — Exhibet Additamenta et Emendationes, manu ipsius Bentleii margini ed. 1726. adscriptas.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum Appendice. Recensuit et commentariis illustravit, nec non Indices adiecit *Io. Dav. Leonhardus. Ienae.* 12. — Gudii et Schefferi maxime notas in suos usus convertit editor.

——*Daneti* editio in usum Delphini recusa. *Londini.* 8.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex edit. *Io. Stirling.* (Cum versione Anglica.) *Edinburgi.* 8.

——Phaedrus, cum notis Germ. *Gabr. Schumanni. Halae.* 12. — Repetitio ed. 1715.

——Les Fables de Phèdre, en Latin et en François, augmentées de plusieurs Fables et des Sentences de Publius Syrus, qui ne sont pas dans les Editions précédentes. Traduction nouvelle, avec des Notes

critiques, morales et historiques, qui en facilitent l'intelligence, et des Chiffres qui en forment la Construction. *A Paris, chez les Freres Barbou.* 12. — Editor libelli est *Io. Claud. Fabre*, Oratorii Iesu sacerdos, idem qui Fleuryi Abbatis Historiam eccles. continuavit. Plurima vero exscripsit e notis Rob. Prevost, vid. supra an. 1702. Alii hanc ed. assignant anno 1728.

1728 Phaedri Fabulae, cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali. Opera *Nic. Bailey. Londini.* 8. — Conf. an. 1721.

——Phraedrus, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind. ap. Merz.* 8.

——Recueil des Fables d'Esope, de Phèdre, et de la Fontaine, qui ont rapport les unes aux autres, en Grec, Latin et François, avec de courtes Notes, par M. *Gaullyer. A Paris.* 8.

1729 Phaedri Fabulae. *Parisiis, ex Typographia Regia.* 4.

——Phaedri Fabulae, et P. Syri Mimi Sententiae. *Parisiis, ex Typographia Regia.* 16. — Nitida et rara editio.

——Phaedrus, ex ed. *Mich. Maittaire.* Cum variantium lectionum Spicilegio. *Londini, ex offic. Iac. Tonson et Io. Watts.* 12. — Conf. an. 1713. et 1721.

1730 Phaedrus, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1732 h. a. *Arn. Henr. Westerhovius* Phaedri fabulas in usum scholarum eleganter excudendas curavit *Hagae Com.* testibus Ephemer. litter. Lips. 1732. n. 86.

——Phaedri Fabulae, cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali. Opera *N. Bailey. Londini.* 8. — Conf. an. 1728.

1733 Phaedri Fabulae, ex recensione *Dav. Hoogstratani*, in usum Seminarii Patavini. *Patavii.* 8.

1734 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. With a literal Translation by *Ia. Gibb. Edinburgi.* 8.

——Phaedri Fabulae. With Improvements in a new Method, (and an English translation) by *I. Stirling. Londini.* 8. — Conf. an. 1727.

——Phaedri Fabulae selectae, Latine, Anglice, Gallice. Fifty instructive Fables of Phaedrus, in Latin, English and French. Attempted after a new

Method, for the more speedy Improvement of Youth in Schools. Translated into English by *Dan. Bellamy*, and illustrated with fifty curious Cuts, copied from the Designs of the best Masters. *London*. 8.

——Eodem anno repetita est *Roberti Prevost* editio *Parisiis*, *ap. Nic. Petr. Amand.* 12.—Obscoenas Phaedri fabulas fere omnes interpolavit editor; nec dubitandum, quin editiones an. 1702. et 1725. eodem modo contaminatae sint.

1735 Phaedri Fabulae, cum interpretatione et notis *Petr. Daneti. Londini.* 8.

——Phaedrus, cum versione Italica *Io. Chrysost. Trombelli. Venetiis.* 8.— Titulum vid. inter Vers. Ital. h. a.

——in Corpore omnium vet. Poëtarum Lat. cum eorundem Italica versione ab an. 1731.—1765. *Mediolani* edito in Aula Regia, Tomo X. pag. 1. seqq.

——Phaedri Fabularum Libri V. cum notis *Io. Ge. Walchii* ad modum Minellii. Editio III. *Lipsiae.* 12.

——cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1737 Phaedri Fabulae. Cum commentariis Variorum edidit *Petr. Burmannus. Amstelodami.* 4.

——Phaedri Fabulae. *Lugduni.* 8.

1738 P. Terentii Comoediae, Phaedri Fabulae Aesopiae, P. Syri et aliorum veterum Sententiae, ex recens. et cum notis *Rich. Bentleii. Londini, apud I. et P. Knapton.* 4. — Ed. III. Vid. an. 1726. et 1727.

——Phaedri Fabularum Libri V. Recensuit et facili solutaque paraphrasi in usum scholarum exposuit *Io. Nic. Funccius. Rintelii, litteris et sumt. Io. Godofr. Enax.* 8.

——Phaedri Fabulae. Cura *Io. Stirling. Londini.* 8.

——cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind. ap. Merz et Meyer.* 8.

1739 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. nunc denuo editi in usum Scholarum piarum, cum notis. *Florentiae, ex typographia Petri Caietani Viviani.* 12.— Editor, *P. Leonard. Targioni*, rescidit nonnulla, quae puerorum pudori obesse putabat, vocumque difficiliorum interpretationem, lingua Italica scriptam, adiecit.

——— *Trombelli* editio 1735. repetita *Venetiis*. 8.

1740 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. Ad exemplar Burmannianum recensuit, suasque adnotationes adiecit *Io. Mich. Heusinger. Isenaci.* 8. — Utilis editio.

——— Phaedri et Fl. Aviani Fabulae, cum adnotationibus ad utrumque. Accedunt Fabulae Graecae, Latinis respondentes, et Homeri Batrachom. *Patavii.* 12.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cura *Petr. Burmanni. Lugduni Bat. apud Langerak.* 12. — Burman. II. sine notis.

——— Fabulae Aesopi ac Phaedri selectae. *Genevae, apud du Villard.* 8.

1741 Phaedri Fabulae, ex ed. *Dav. Hoogstratani. Amstelod.* 8. — Conf. an. 1701.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cura *Petr. Burmanni. Glasguae, apud Urie.* 12.

——— Phaedri Fabulae. Accedit Avienus et Fabulae quaedam Graecae et Latinae. *Etonae.* 8. — Passim adspersae notulae.

1742 Phaedri Fabularum Aesopiar. Libri V. ad optimas quasque editiones emendati, (opera *Io. Bapt. le Mascrier.*) cum Aviani fabulis et P. Syri Sententiis. *Parisiis, apud Coustelier, typis Ios. Barbou.* 12. — Nitida editio, sed valde mendosa.

——— *Burmanniana* minor, cum Appendice. *Berolini, apud Gohl.* 12.

——— Phaedri Fabulae. *Goettingae.* 12.

——— Phaedri Fabulae. *Parisiis.* 12 mai. sine notis.

1743 Phaedri Fabulae. *Io. Dav. Leonhardus* commentariis et indicibus instruxit, iam nunc collectione phrasium et sententiarum Phaedrianarum annexa recognovit M. *Gottfr. Buchnerus. Ienae, sumtibus Christ. Henr. Cunonis.* 12. — Buchnerus quidem levibus notulis passim additis, et futili illa phrasium collectione supersedere potuit.

1744 Phaedrus, cum notis Germ. *Schumanni. Halae, apud Renger.* 12.

——— Phaedri Fabulae, cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali. Opera *N. Bailey. Londini.* 8. — Conf. an. 1728.

——— cum interpretatione Anglica *Io. Stirling. Londini.* 8. Ed. IV.

1745 Phaedri Fabulae, cum notis Variorum, curante *Petr. Burmanno.* (Ed. III.) *Lugduni Bat. apud Sam. Luchtmanns et F.* 8 mai. — Auctus est liber Indice editionis maioris Burmann. in 4.

——Phaedri et Aviani Fabulae, cum adnotationibus. Accedunt fabulae Graecae Latinis respondentes et Homeri Batrachomyomachia. *Patavii et Bassani.* 12.

——The Fables of Phaedrus translated into English prose, with the Latin text, order of Construction, and Notes in English. *London.* 8.

——Phaedri Fabularum Libri V. Latin and in English prose, with. Notes by *Edw. Iamieson. London.* 8.

——Phaedrus in usum Delphini edit. per *Petr. Danet. Londini.* 8.

1746 LXXIII. auserlesene Fabeln Phaedri, sammt einer daraus gezogenen Sylloge vocabulorum, und Sammlung der vornehmsten Phrasium und Sententiarum, den ersten Anfaengern in der Lat. Sprache zum besten herausgegeben von *Ioh. Iac. Schatz. Iena und Weissenfels, b. Ioh. Christ. Croeker.* 8.

——Phaedrus, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1747 Eadem repetita. *Aug. Vind. ap. Merz et Meyer.* 8.

1748 Phaedri Aug. Lib. Fabulae. Ad Mss. Codd. et optimam quamque editionem emendavit *Steph. Andr. Philippe.* Accesserunt Notae ad calcem. *Lutetiae Paris. sumptibus Io. Aug. Grangé.* 12. c. figg. aeri incisis. Adiectae Fl. Avianii Fabb. et L. Ann. Senecae ac P. Syri Sententiae, anno 1747. impressae. — Usus est editor annotationibus ineditis *Nat. Steph. Sanadon,* qui editionem Phaedri meditatus erat; neque illum puduit eius, qui praeiverat, nomen dissimulare. Sanadonius profecto in hoc elegantiorum literarum genere versatus erat maxime, sed adversus emendandi pruritum non satis firmus, ipso Broterio in Praef. Phaedri sui pag. XIV. iudicante; quod quidem ex Philippei editione satis superque patet.

1749 Phaedrus, cum notis *Dav. Hoogstratani. Harderovici.* 8.

——cum versione Italica *Ioan. Chrysost. Trombelli. Venetiis.* 8.

1750 Phaedri Fabularum Aesopiar. Libri V. cum Indice verborum locupletissimo. *Londini, typis I. Brindley.* 16.

——Phaedri Fabulae, edente *Io. Stirling.* Editio quinta. *Londini, apud Astley.* 8. — Conf. an. 1744.

——Phaedrus, cum notis *Fr. Chr. Schoenau. Havniae.* 12.

1751 Phaedri Fabularum Aesopiar. Libri V. ex recensione *Alex. Cuninghami*, Scoti. Accedunt P. Syri et aliorum veterum Sententiae. *Edinburgi, apud Hamilton et I. Balfour.* 8. — Conf. an. 1757.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Petri Burmanni*, cum P. Syri Sententiis. *Glasguae, in aedibus Acad. excudebant Rob. et Andr. Foulis.* 12.

——Phaedri Fabulae, cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali. Opera *N. Bailey. Londini.* 12.

——cum notis *Io. Ge. Walchii.* Ed. IV. *Lipsiae.* 12.

——cum notis *Santoroci. Giessae.* 8. — Conf. an. 1721.

——Lat. et Gall. cum adnotationibus et fabulis Fontanii. *Wratislaviae.* 8. — Repetita an. 1757.

1752 *Burmanniana* minor recusa *Berolini.* 12.

——Phaedri Fabulae, Lat. et Italice, cum adnotationibus, editore et interprete *Io. Chrysost. Trombelli. Mediolani.* 12.

——cum notis *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1753 Eadem, ibid. 8.

——Phaedrus, Appendice triplici suffultus (editore *de Montchablon.*) *Parisiis, apud De Saint et Saillant.* 12.

——Phaedri Fabulae Aesopiae, Publii Syri Sententiae, Dionysii Catonis Disticha de moribus. Curante *Io. Petr. Millero. Berolini, sumtibus A. Haude et I. C. Speneri.* 8.

——Phaedri Fabulae. Ad Codd. Mss. et optimam quamque editionem emendavit *Steph. Andr. Philippe.* Accesserunt Notae ad calcem. It. Flavii Aviani Fabulae, et L. Ann. Senecae ac P. Syri Sententiae cum notis Gruteri. *Lutetiae Paris. typis Ios. Barbou.* 12. — Repetitio ed. 1748.

1754 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Petr. Burmanni. Glasguae, excudebat Rob. et Andr. Foulis.* 12.

——Phaedri Fabulae, ex editione *Steph. Andr. Philippe.*

Parisiis, *typis Barbou*. 12. c. figg. aen. — Forte eadem cum ed. 1753.

——cum interpretatione Anglicana praxique grammaticali *N. Bailey*. *Londini*. 8.

——Phaedri Fabularum Libri V. or the Fables of Phaedrus *etc*. Improved by a method entirely new. Wherein the order of construction is so natural and concise, that the most ignorant scholar may easily find it without the least hesitation. To which are added Accents and notes for the true pronunciation and right interpretation of all the idioms, phrases, proverbial expressions, and grammatical figures, which frequently occur in this autor. By which assistance the young beginner tho' not perfectly acquainted with the rules of grammar, is enabled of himself to learn his lessons with ease and pleasure, and without interruption to te master. By *Iohn Entick*. *London*. *Hodges*. 8.

1755 Phaedri Fabulae, cum notis Variorum, curante *Petr. Burmanno*. *Lugduni Bat*. 8 mai. — Forte eadem cum ed. an. 1745. renovato tantum titulo.

——Phaedri Fabulae, ex recensione *Petr. Burmanni*, cum nova fabularum Append. *Halae*, *sumt. Orphan*. 12. — Textum habet Burmanni, sine notis.

——A correct Latin edition of the Fables of Phaedrus, with a new literal English translation, and a copious parsing index, wherely young beginners may easily and speedily attain the knowledge of the Latin tongue. By a Gentleman of the university of Cambridge. For the use of Schools. *London*. *Dot*. 12. — Textus ad fidem optimarum editionem impressus est.

——Phaedri Fabularum Libri V. in gratiam studiosae iuventutis notis illustrati. Cura *Dav. Hoogstratani*. Editio sexta. *Amstelodami*, *apud A. Wor*. 8.

1756 Fabulae Phaedri, welche nebst dem richtigen Lateinischen Texte, mit einer daraus gezogenen Sylloge vocabulorum, und Sammlung der vornehmsten Phrasium und Sententiarum, den ersten Anfaengern in der Lat. Sprache zum besten, von neuem herausgegeben worden von *I. F. H.* (*Hirt.*) *Iena*. 8.

1757 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Alex. Cuninghami*. Accedunt P. Syri et aliorum veterum Sententiae. *Edinburgi, apud Hamilton et I. Balfour*. 8. — Cuninghami Varias lectiones et Coniecturas, antea in Germania minus notas, inseruit Schwabe Parti III. editionis Phaedri an. 1779—1781. ab ipso curatae. Sunt inter eas non paucae vel iusto audaciores, vel non necessariae.

——— Aesopi et Phaedri Fabulae selectae, et novo ordine dispositae, Graece et Lat. *Genevae*. 8.

——— Phaedrus, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

——— Phaedri Fabulae, Lat. et Gall. interprete *Bourgeois. Parisiis*. 12.

——— Lat. et Gall. *Metis, apud Ios. Collignon*. 8 min. — Libellus, in puerorum usum editus, scatet vitiis typographicis. Ordo constructionis per numeros singulis vocabulis impositos notatus est.

——— Lat. et Gall. *Wratislaviae*. 8.

1758 Phaedri et Fl. Aviani Fabulae, cum annotationibus. Accedunt Fabulae Graecae Latinis respondentes, et Homeri Batrachomyomachia. *Patavii*. 12.

——— Phaedrus, cum nova versione Gall. et notis *Lallemanti de Maupas. Rotomagi*. 8. — Vid. Vers. Gall. h. a.

1759 Phaedri Fabulae, ad optimam quamque editionem emendatae. *Genevae*. 8.

——— cum versione Gall. et fabulis Fontanii respondentibus. *Amstelodami*. 8 mai.

——— cum notis *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1760 Phaedri Fabularum Libri V. Latinitatis studiosorum gratia in privatos usus editi a *Io. Petschio. Augustae Vind. Lotterianis litteris*. — Merum textum habet cum varr. lectt. delectu.

1761 Phaedri Fabulae, cum Sylloge vocabulorum et phrasium per *Io. Iac. Schatz. Ienae, apud Croeker*. 8. — Conf. an. 1746.

1762 Phaedri Fabularum Libri V. ex recensione *Petr. Burmanni. Glasguae. Excudebant Rob. et Andr. Foulis*. 12.

——— Lat. et Gall. cum annotationibus et fabulis Fontanii. *Wratislaviae*. 8.

——— cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

——— Phaedri Fabulae, brevibus notis illustratae. *Senis*. 8.

1763 Phaedri Fabularum Libri V. cum appendice. *Halae*. 12.

1764 Phaedri et Fl. Aviani Fabulae, cum adnotationibus. Accedunt fabellae Graecae Latinis respondentes, cum Homeri Batrachomyomachia. *Patavii*. 12 mai. — Conf. an. 1740.

1765 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cura *Petr. Burmanni. Lugduni Bat.* 12. — Repetitio ed. Burmann. minoris.

——— cum versione Italica *Azzolini Malaspinae*. *Neapoli*. 4 mai.

——— Phaedri Fabularum Libri V. Recensuit et facili solutaque paraphrasi exposuit *Io. Nic. Funccius*. Adiecta sunt Symposii Aenigmata. *Rintelii et Lipsiae*, *ap. G. C. Berthium*. 8. Ed. II. — Conf. an. 1738.

——— cum versione Gallica, editore *M****. *Parisiis*. 12.

——— A poëtical Translation of the Fables of Phaedrus with the Appendix of Gudius, and a accurate Edition of the Original on the opposite page. To which is added a Parsing Index for the use of Learners. By *Christopher Smart*. *London, printed for I. Dodsley* etc. 12. — Omisit editor, quae pudorem puerorum offendere possent. Notas et emendationes Gudii, Bentleii et aliorum in suos vertit usus. Textum passim emendavit.

1766 Phaedri Fabulae. In Collectione Pisaurensi omnium Poëmatum, Carminum, Fragmentorum Latinorum, sive ad Christianos, sive ad Ethnicos, sive ad certos, sive ad incertos poëtas, a prima Latinae linguae aetate ad sextum usque Christianum seculum et Longobardorum in Italiam adventum pertinente, ab omnium poëtarum Libris, Collectionibus, Lapidibus, Codicibus exscripta. *Pisauri, ex Amantina chalcographia*. 6 voll. 4. — Editor est Marchio *Mosca-Barzi*. Exstat Phaedrus Vol. IV. Part. 1.

——— cum versione Italica et notis *Seb. Zappalae*. *Catinae*. 8. — Vid. Vers. Ital. h. a.

——— cum versione Gallica et notis *Lallemanti de Maupas*. *Rotomagi*. 8. — Repetitio ed. 1758.

1767 *Burmanniana* minor. *Berolini*, sumtu *Gottl. Aug. Langii*. 12.

1768 Phaedri Fabulae Aesop. *Arnstad. stannis Orphanotrophei.* 12. — Omissae sunt Lib. I. fab. 18. et 29. III. 3. IV. 13. 14. 17.

——cum notis ad modum Minellii, cura *I. Ge. Walchii. Lipsiae, apud Weidmann.* 12. Editio V.

1769 Phaedri Fabulae, Lat. et Gall. *Amstelodami, apud M. Rey.* 8.

——Phaedri Fabulae. On y a joint les fables de Phèdre imitées par de la Fontaine. *Genevae.* 8.

——ex recensione et cum expositione *Io. Nic. Funccii. Rintelii et Luneburgi, sumtibus Berthii.* 8. Ed. III. Conf. an. 1765.

——Phaedri Fabularum auctarium, et Romuli Fabulae Aesop. edende *Io. Fr. Nilant. Lugduni.* 12. — Conf. an. 1709.

1770 Phaedri Fabulae, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1771 Phaedrus, ex edit. *Io. Stirling. Londini.* 8. c. Angl. vers.

——Lat. et Gall. interprete *Lallemant de Maupas. Basileae, ap. Io. Schweighaeuser.* 8. — Repet. ed. 1758.

——Die Fabeln des Phaedrus, Lateinisch und Franzoesisch, mit einer Vorrede von *Martin Friedr. Soergel. Cassel, b. Hemmerde.* 8. — Textus recusus est ad Tan. Fabri editionem, quae Amstelodami 1712. prodiit. Passim adspersae sunt varr. lectt. e Burmanni editione depromtae. Versio Gallica habet auctorem Rob. Prevost.

——Phaedri Fabulae. P. Syri Sententiae. Faërni Fabular. Libri V. cum notis Gallicis. *Parisiis.* 8.

1772 Phaedri Fabularum Libri V. Ad exemplar Burmannianum recensuit, suasque adnotationes adiecit *Io. Mich. Heusinger.* Editio novissima. *Isenaci, sumtibus Griesbachii F.* 8. — Ed. II. ex prima an. 1740. repetita.

——Phaedri Fabularum Libri V. cum progymnasmate poëtico, seu metaphrasi senariorum. In usum scholarum, studio *T. A.* (*Theophili Adami.*) *Lipsiae, apud Sommer.* 12. — Textus nonnunquam emendatur. Metaphrasis senarios reddit per hexametros satis pulchre cadentes, eosque ad senariorum intelligentiam facientes.

——Repetita *Mich. Maittaire* editio. *Londini.* 12. — Conf. an. 1713.

——Phaedri Fabularum Libri V. et novarum fabularum Appendix. *Halae, impensis Orphanotrophei.* 12.

——Fables de Phèdre avec la construction du Latin et une interpretation Françoise, litérale et interlinéaire, par *Wandelaincourt*, ancien Principal du College de Verdun. *Bouillon.* 12. — Conf. an. 1804.

1773 Phaedri Fabularum Libri V. cum commentario *Petri Burmanni. Mitaviae, apud Iac. Frid. Hinze.* 8 mai. — Repetita ex illa an. 1727. sed omissa Harii adversus Bentleium Epistola.

——Recusa *Mich. Maittaire* editio. *Londini.* 12.

——Phaedri Fabulae. L. Ann. Senecae et P. Syri Sententiae. *Aureliae.* 4.

——Phaedrus, cum Senecae et P. Syri Sententiis. *Aureliae.* 18. — Charactere minutissimo impressa editio.

——Burmanniana minor. *Norimbergae, ex offic. Riegel.* 8 min.

1775 Phaedri Fabulae, Lat. et Gall. cum notis. *Wratislaviae, ap. Guil. Theoph. Korn.* 8.

——Les Fables de Phèdre en Latin, auxquelles on a joint celles de la Fontaine et des autres Fabulistes, qui y ont le plus de rapport. *Paris.* 12. — Editor est *L. P. Couret de Villeneuve.*

——Phaedri Fabulae, cum Append. XXXIV. Fabb. *Norimbergae, ex offic. Riegel.* 12.

——Phaedri Fabulae, cum adnotationibus ad usum scholarum. Accedunt fabulae Graecae Latinis respondentes. *Venetiis.* 24 mai.

1776 Phaedri Fabulae, cum Sylloge vocabulorum, phrasium et sententiarum, per *Io. Iac. Schatz. Francofurti, apud Broenner.* 8. — Conf. an. 1746.

——Lat. et Angl. interprete *Franc. Fowke. Londini.* 8.

——Selecta ex Phaedri fabulis, nec non ex Vet. Test. in usum classium inferiorum. *Etonae, exc. I. Pote.* 12.

——cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1777 Phaedri Fabulae. Ex editione *Iac. Baden. Hafniae.* 8.

1778 Phaedri Fabulae, cum selectis variorum auctorum fabulis, et locis ad idem genus pertinentibus, ad usum nobilis iuventutis regio sumtu institutae. *Parisiis, apud Nyon.* 12 mai.

——cum versione Italica *Seb. Zappalat. Catinae.* 12. — Conf. an. 1766.

——cum notis variorum, curante *Petr. Burmanno.* Editio IV. emendatior. *Lugduni Bat. apud Sam. et Io. Luchtmans.* 8 mai.

——cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

——Phaedri selectae Fabulae in usum scholarum Belgicarum. *Bruxellis.* 12 mai.

——Phaedri Fabulae, ex recensione *Petr. Burmanni.* Accedit novarum fabularum Appendix. *Wirceburgi, ap. I. I. Stahel.* 12.

——Phaedri Fabulae, ex rec. *Burmanni. Norimbergae, ex offic. Riegel.* 8 min. s. 12.

——Idem liber. *Halae.* 12.

1779 Phaedri et Fl. Aviani Fabulae, cum adnotationibus ad usum Seminar. Pat. *Patavii, typis Seminarii.* 12.

——Phaedri Fabularum Libri V. Nova editio, prioribus accuratior. *Avenione, ex typogr. Antonii Offray.* 12. — Textum habet sine notis. Ordo constructionis per numeros, singulis vocabulis impositos, notatus est.

——Phaedri selectae Fabulae (XXXIX.) ad usum scholarum. Selectas interpretum animadversiones suasque adiecit *Henr. Braun. Monachii, apud Io. Ge. Ruprecht.* 8. In Biblioth. Auctor. classic. ad usum Gymnasii Electoral. Boioariae Tom. I.

——Chrestomathia Phaedriana, notis illustrata a *Io. Christ. Hartmano,* Ricobac. scholae Rectore. *Altenburgi, ex offic. Richteria.* 8 min. — Exhibet fabulas XXV. cum notis paulo uberioribus.

1779 - 1781 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Petri Burmanni.* Cum selectis Variorum notis et suis observationibus edidit *Io. Gottlob Sam. Schwabe.* P. I. Lib. I. et II. continens, 1779. P. II. Lib. III. et IV. continens, 1780. P. III. Lib. V. et Appendicem, notas *Iac. Tollii* ineditas, varias lectiones *Cuninghami*, et Indicem continens. *Halae, ap. Io. Iac. Gebauer.* 8. — Novis aucta, incrementis et emendatior prodiit haec editio an. 1806.

1780 Phaedri Fabulae et P. Syri Sententiae, cum notis Gall. in usum scholarum accommodatae. *Parisiis.* 12.

——cum notis Gallicis. *Nanceii.* 8.
——Quaedam Phaedri fabulae exstant in *Frid. Andr. Strothii* Chrestom. Lat. ed. II. *Quedlinburgi, sumtu A. F. Biesterfeld.* 1780. 8.
1781 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. *West.* (*Westeraes.*) 8. cum notis ad modum Minellii lingua Suecica scriptis.
——Phaedri Fabularum Libri V. expurgati. Scholis Moguntiacis adornavit *Io. Casp. Müller.* s. n. anni. 8. — In expurgandis fabulis iusto diligentior fuit editor. Omisit v. c. Lib. I. Fab. 6. 19. 20. 28.
——Fabulas de Phedro en Latin y Castellano. *Madrid.* 8. — Adiectae sunt notae in usum tironum.
1783 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ex recensione *Petr. Burmanni. Glasguae, apud Foulis.* 12. — Nitida editio.
——Phaedri Fabularum Libri V. Interpretatione et notis illustravit *Petr. Danet* in usum Delphini. *Venetiis, apud Dominicum Constantini.* 12.
——Phaedri Fabularum Libri V. et nova fabularum Appendix. *Norimbergae, ex offic. Riegel.* 12. — Conf. an. 1773.
——Phaedri Fabularum Libri V. cum notis et supplementis *Gabr. Brotier.* Accesserunt parallelae Io. de la Fontaine. *Parisiis, typis Io. Barbou.* 12. cum figg. — Brotierius, collatione Pithoeani Ms. et lectt. varr. Ms. Remensis, tum Nic. Perotti, Phaedri fabulis, ut suis olim usi, denuo facta, priscam lectionem subinde revocavit a Burmanniana et Bentleiana; neque vero ipse, quantum decet, criticam rationem adhibuit. Quamvis enim haud ineleganti sensu polleat, desideramus tamen in eo studium curatius, quo semper recta sit iudicandi velocitas. Ceterum libros fabularum in melius ordinasse nobis videbatur. Uberiorem censuram huius editionis vide in Ephemer. literar. Goetting. an. 1784. partic. 67. pag. 665-669.
——cum versione Italica *Seb. Zappalae. Catinae.* 12. — Ed. III. Conf. an. 1778.
1784 Phaedri Fabulae Aesopiae, novissime recognitae et emendatae. Accedunt P. Syri Sententiae, Aviani et Anonymi veteris Fabulae denuo castigatae. Editio

accurata. *Biponti, ex Typographia Societatis.* 8 mai. — Praefuit huic editioni b. Crollius. Contulit is Burmannianam editionem cum lectionibus Codicum, quas alii, maxime Gudius, enotarunt; Romuli, Perotti, aliorum fabulas, denuo illustriorem quemque Criticum consuluit, atque sic sinceriorem, quae ipsi visa erat, lectionem induxit; in quibusdam vero, quae ab illis desperata aut male sanata erant, nova ratione emendandis suo obsecutus est ingenio.

——Phaedri Fabularum Libri V. In usum scholarum edidit *Iac.-Baden. Havniae, apud Fr. Chr. Pelt.* 8. — Conf. an. 1777.

——cum interpretatione Italica et notis *Seb. Zappalae. Venetiis.* 12.

1785 Phaedri Fabulae Aesopiae. Mit Anmerkungen und einem vollstaendigen Register, worin alle vorkommende Woerter erklaert werden. Für Schulen herausgegeben von *Ludw. Heinr. Iakob. Halle, b. Hemmerde.* 8 mai. — Conf. an. 1799.

1786 Phaedri Fabulae Aesopiae, mit einem deutschlateinischen Woerterbuche, zum Gebrauch der Schulen von *I. G. Müchler. Berolini, apud I. C. F. Eisfeld.* 8.

——Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum notis et emendationibus *Franc. Ios. Desbillons*, ex eius commentario pleniore desumptis. *Mannhemii, in Bibliopol. Aul. et Acad.* 8. — Diligentiam in eo posuit editor, ut cognitionem Codicum et Pithoeani et Remensis haberet certam. Quod cum per solas editiones Pithoei et Rigaltii, minus fideles, quam oportuit, praestare non posset; Bibliotheca Collegii Iesuit. Paris. suppeditavit missam Remis ad Franc. Vavassorem epistolam, lectiones varias complures et fabulas aliquot integras, fideliter exscriptas, continentem: quam quidem scripturae varietatem diligenter contulit cum variis lectionibus, ex eodem Codice Remensi a Rigaltio Gudioque excerptis; deinde varias lectiones e Pithoeano Codice non solum ab ipso Pithoeo, sed etiam a Neveleto, denique é Chartula Petri Danielis a Rigaltio collectas, disquisitioni subiecit. Hisce subsidiis instructus textum emendavit: quo quidem in genere sic versatus

est, ut nunquam fere a lectionibus veterum Codicum, nisi ubi error librariorum manifestus deprehenderetur, sibi recedendum esse putaret. Notis, ex editoris commentario pleniore desumtis, egregie illustratur poëta: quae quidem ita scriptae sunt, ut aliae Criticis, aliae Literatoribus, nonnullae etiam tironibus placere possint. Textui praefixae sunt Disputationes III. de Vita, Fabulis et Editionibus Phaedri.

——— Improved Latin Orthography. Phaedrus, or Phaedros, Fables in Latin, adapted to the Use of Learners and others, by some Change in the Spelling, together with additional Vowel characters and Marks *etc.* being Volume the first of the Latin Authors, which all are intended by the Editor to by published successively in said Manner. By *S. B. A. B. London. Debrett.* 8.

1787 Phaedri Fabulae selectae XXII. In *Christ. Gottlob Broederi* Lectionibus Latinis. *Lipsiae.* 8 mai.

——— Phaedri Fabularum Libri V. Interpretatione et notis illustravit *Petr. Danet* in usum Delphini. *Venetiis.* 4. — Editio elegantissima.

——— Phaedri Fabulae. Ex recensione *P. Burmanni*, cum notis selectioribus. Editio novissima, et ex omnibus partibus quam pulcherrima, cum figg. aen. *Venetiis.* 8.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. et novarum fabularum Appendix. *Halae, impensis Orphanotrophei.* 12.

1788 Phaedri Fabulae selectae. Mit Anmerkungen und einem vollstaendigen Wortregister für Schulen. *Berolini, apud Petit et Schoene.* 8. — Editor est Cl. *Ioerdens.*

——— Phaedri Fabularum Libri V. Nova editio, cui accesserunt Notae Gallicae, P. Syri et aliorum Sententiae, nec non fabulae parallelae Io. de la Fontaine. *Parisiis, ap. Paul. Dionys. Brocas.* 12.

1790 Auctores Latini minores, in usum Scholarum additis notis editi (cur. *C. H. Tzschuckio.*) Tom. I. *Misenae, impensis C. F. G. Erbsteinii.* 12. — Continentur hoc volumine praeter Fabulas Aviani e rec. Cannegieteri, Dion. Catonis Disticha de moribus

ex rec. Arntzenii, P. Syri et aliorum veterum Sententiae ex rec. I. Gruteri, Phaedri Fabulae ex rec. P. Burmanni. Separatim quoque Phaedrus editus est sub titulo:

——Phaedri Fabularum Libri V. in usum scholarum adspersis notulis editae ex rec. *Burmanni. Misenae, impensis C. F. G. Erbstein.* 12.

1791 Ausgesuchte Fabeln aus dem Phaedrus, zum Gebrauch auf Schulen ausgewaehlt von *Ioh. Heinr. Campe.* Herausgegeben von *Io. Heinr. Aug. Schulze. Braunschweig.* 8 min. — Huic editioni eodem anno accesserunt:

——Erklaerende Anmerkungen zu den zum Gebrauch auf Schulen ausgewaehlten Fabeln aus dem Phaedrus. Herausgegeben von *Io. Heinr. Aug. Schulze. Braunschweig.* 8 min. — Istae fabulae, numero LIX. exstant quoque in Encyclopaedie der Lat. Classiker zweyten Theils zweytem Band. *Braunschweig, in der Schulbuchhandlung.* 8.

1792 Burmanniana minor. *Norimbergae, ex offic. Riegel.* 12.

1793 Phaedri Fabulae, ad usum scholarum piar. *Varsaviae, typis S. R. M. et reipublicae in Collegio scholarum piar.* 12. — Addita Appendix fabularum V. a Gudio e Cod. Divion. descriptarum, et Gabriae Graeci Tetrasticha XXII. Latine reddita.

1794 Phaedrus, cum notis Germ. *Em. Sinceri. Augustae Vind.* 8.

1795 Die Fabeln des Phaedrus, Lateinisch und Franzoesisch, mit einer Vorrede von *Mart. Soergel. Cassel, bey Griesbach.* 8 mai. — Editioni an. 1771. (ubi vide) novum praefixum esse titulum, memoriae proditum est in A. L. Z. an. 1796. pag. 736.

1796 Phaeders Aesopische Fabeln, übersetzt und mit erklaerenden Anmerkungen begleitet von *I. Dav. Büchling. Halle, b. Hendel.* 8 mai.

——Phèdre, traduit en François par *I. B. Gail*, Professeur de la Literature Grecque au College de France. *A Paris, de l'Imprimerie de Delance.* 8. — Basin fecit Editor textum Brotierii, cuius etiam notas adiecit, additis suis observationibus.

——Phaedri Fabulae Aesopiae, novissime recognitae et emendatae. Accedunt P. Syri Sententiae, *etc. ut*

in titulo editionis Bipontinae an. 1784. — Spuria editio, ab *Aloys. Dollio*, bibliopola Viennensi, insalutato hospite facta.

1797 Selectae Phaedri Fabulae. In Chrestom. Lat. *Aug. Fr. Bernhardi*, edita cum eiusdem Nova Grammatica Marchica Latina. *Berolini.* 8. — Chrestomathia separatim quoque impressa est cum Lexico.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. et nova fabularum Appendix. *Marburgi, literis typogr. Acad.* 8.

——— Phaedrus in deutschen Reimen, mit Anmerkungen und einer Vorbereitung zu seiner Lecture von *Xaver Weinzierl. München.* 8. — Subiunctus est textus ex recensione Desbillonii.

1798 Phaedri Fabulae Aesopiae. Nebst einer Uebersetzung in deutschen Reimen von *Ioh. Ios. Pracht, bürgerl. Tischlermeister in Schongau. Norimbergae, apud Stein.* 8.

——— Phaedri Fabularum Libri V. et novarum fabularum Appendix. Editio emendatior. *Halae, sumtu Orphanotrophei.* 12.

1799 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. Nova editio, cui accesserunt P. Syri et aliorum veterum Sententiae. *Parisiis. Excudebam Petrus Didot, natu maior. Anno Reip. VI. in aedibus Palatinis scientiarum et artium.* 12. — Textum habet sine notis, chartae nitidissimae et mediocri, pro lubitu emtorum, qui splendidiora, vel vulgaria cupiunt, impressum. Pertinet autem ad seriem Auctorum classicorum, quos Didoti fratres literis stanneis, in perpetuum fixis, (éditions stereotypes) excudi curant.

——— Phaedri Fabulae Aesopiae. Mit Anmerkungen und einem vollstaendigen Register, worin alle vorkommende Woerter erklaert werden. Für Schulen herausgegeben von *Ludw. Hdnr. Iacob.* Von neuem bearbeitet, und mit einem kritischen Versuche vermehrt von *Wilh. Lange. Halle, bey Hemmerde und Schwetschke.* 8. — Notae sunt argumenti vel historici, vel exegetici, vel critici, perspicuitate et brevitate commendabiles, scriptae cum lingua vernacula, tum Latina. Conf. an. 1785.

1800 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. Ad exemplar Burmann. recensuit, suasque adnotationes adiecit

Io. Mich. Heusinger. Editio III. prioribus accuratior, et Appendice fabularum Aesop. P. Burmanni aucta. *Isenaci, apud Wittekind.* 8.

——Eodem anno Phaedri Fabulae editae sunt in usum scholarum Gallicarum a *I. S. I. F. Boinvilliers.* In qua curanda editione ita versatus est editor, ut in ordinandis fabulis a facilioribus progrederetur ad difficiliores, omissis fabulis obscoenis. — Conf. an. 1809.

1801 Phaedri Fabulae Aesopiae. Zum Behuf der Schulen und der eigenen Lectüre herausgegeben, und mit deutschen Anmerkungen, auch mit einem Woerterbuche begleitet von *Albert Christ. Meineke. Lemgo, im Verlage der Meyerschen Buchhandlung.* 8. — Textum adiecit editor, de scholis praeclare meritus, ex recensione Bipontina. Notae sunt puerorum ingeniis accommodatae, exegetici plerumque argumenti, et eleganter scriptae.

1802 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. Mit grammatischen und erklaerenden Anmerkungen. *Leipzig, b. Rabenhorst.* 8 mai.

——Fables selected from Aesop, Phaedrus and others, with instructive explications by *Sam. Croxall. Wien.* 12.

——Phaedri Fabulae Aesop. ad optimas editiones collatae, iuvenumque instructioni accommodatae, quibus Appendix tripartita Fabularum Aviani et Anonymorum veterum addita est. Studio et cura *Ioan. Ioach. Bellermanni*, Gymn. Erford. Direct. *Erfordiae, sumptibus I. Fr. Mülleri.* 8. sine notis. — Editor recensionem Bipontinam praecipue secutus est; attamen Burmannianam, Heusingerianam et Schwabianam ubique contulit, et earum lectione, interpunctione atque interpretatione diligenter spectata et explorata, optima quaeque selegit, quo textum tersiorem, accuratioremque interpunctionem constitueret. Omissae in hac editione, institutioni scholasticae destinata, Phaedri fabulae quinque, n. Lib. I. 18. et 29. III. 3. IV. 14. et 17.

1804 Fables de Phèdre, avec la construction du Latin, et une interprétation Française, litterale et interlinéaire. Par *Hubert Wandelaincourt. A Paris, chez*

Ancelle. 8 min. — Consilium editionis his verbis exponitur in praemissa Introductione: »Ce Livre est divisé en deux parties. La première contient le texte de l'Auteur; la seconde les paroles du texte, mais construites mot-à-mot, proposition par proposition. Les écoliers commenceront d'abord par s'exercer sur la seconde partie, et ils ne viendront sur le texte, que lorsqu'ils croiront être assez forts pour pouvoir l'expliquer, et le rendre en français suivi. Alors ils ne diront plus: *Agnus* (sic) *stabat superior, l'Agneau se tenait supérieur;* mais *l'Agneau se tenait plus haut.*« Iudicent alii.

——— Bibliotheca Latina classica, (Tomulis octo complectens auctores Latinos veteres prosaicos et poët. iuvenili lectioni potissimum accommodatos, partim integros, partim excerptos.) Adornavit, textum auctorum recognovit, introductiones singulis praemisit, notas criticas in calce adiecit *Franc. Nic. Titze. Lincii, ap. Eurich.* 8. — Exstat Phaedrus Tom. II. separatim quoque vendibilis.

1806 Phaedri Fabulae Aesop. Ex optimis recensionibus iuventuti editionem curavit, et quadripartita fabularum appendice ad comparandum instruxit *D. Guil. Leps. Posnae, apud Kühn.* 8.

——— Lat. et Gall. *Parisiis, ap. Didot natu mai.* 18. 2 voll. cum 110. figg.

——— Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. ad Codices mss. et optimas editiones recognovit, varietatem lectionis et commentarium perpetuum adiecit *Io. Gottlob Sam. Schwabe.* Accedunt Romuli Fabularum Aesopiarum Libri IV. ad Codicem Divionensem et perantiquam editionem Ulmensem nunc primum emendati et notis illustrati. Cum tabulis aeri incisis. *Brunswigae, sumtu Frid. Viewegii.* 8 mai. 2 voll. — Praestans editio, qua linguae Latinae et literaturae antiquae, nec non historiae literariae cupidorum, maxime magistrorum scholarum, rationibus optime consuluit doctissimus Editor. Praemissa T. I: 1. Vita Phaedri ex Phaedro. 2. Notitia literaria de Phaedro, Elenchum Codicum et Indicem editionum ac versionum continens, cum Catalogo Scriptorum Phaedrum illustrantium, tam antiquorum,

quam recentiorum. 3. De Phaedro antiquitatis scriptore Disputatio. 4. Iacobsii Observationes aesthetico-criticae de Phaedri fabulis, Germanice scriptae. Basis editionis est textus Burmanni, a quo tamen non paucis locis recessit editor, maximam partem Codicis Perotti auctoritate fultus. Textui subiecta varietas lectionis, cum commentario, exquisitioris doctrinae pleno, fortasse tamen verbosiore. Singulis fabularum libris additi Excursus, in quibus de rebus ad historiam, ad antiquitates, rem literariam, interpretationem denique locorum difficiliorum pertinentibus uberius disputatur.

1807 Phaedri Fabularum Aesop. Libri V. cum notis et emendationibus *Franc. Ios. Desbillons*, ex eius commentario pleniore desumptis. Tertia editio, cui accessere adnotationes Gallicae *I. F. A.* — *Y. Parisiis, ap. L. Duprat - Duverger.* 8 min.

——— Phaedri Fabularum Libri V. quibus accedunt fabulae XXXIV. In usum scholarum adornavit, notulisque ingenio acuendo inservientibus instruxit *Euchar. Ferd. Christ. Oertelius. Onoldi, apud W. G. Gassert.* 8.

——— Phaedri Fabulae Aesop. Accedit Appendix fabularum a recentioribus Apologorum auctoribus compositarum. *Darmst. et Giessae, apud Heyer.* 8.

1808 Grammatisches Lexicon über den Phaedrus, welches bey jeder Fabel die Woerter, syntactische und prosodische Regeln nach der groessern Grammatik von Broeder, und erklaerende Anmerkungen enthaelt. Herausgegeben von *Ludw. Hoerstel. Leipzig, bey Dyck.* 8.

——— Iul. Phaedri Fabularum Liber novus, ex ms. Cod. Perottino Regiae bibliothecae nunc primum edidit *I. A. Cassitus. Neapoli.* — Nihil, praeter titulum, nobis de hoc libro cognitum.

1809 Phaedri Fabulae, in quatuor libros ex aequo divisae, ab omni genere obscoenitatis expurgatae, ad intelligentiam tironum difficultatibus gradatim expositis, quam accuratissime cum notis Gallicis accommodatae: cui operi accesserunt et Mythologia Gallica Latine convertenda, et Fontanianae fabulae ex Phaedro desumptae. Editore et auctore

I. S. I. F. Boinvilliers. Tertia editio ad usum Lycaeorum. *Parisiis, apud Delalain.* 12.

———Phaedri Fabulae. *Hannoverae, apud Fratr. Hahn.* 8.

Quod attinet ad secundam hanc nostram Fabularum Phaedri editionem, illud maxime curavimus, ut, quoad diligentia conferendarum denuo tam veterum, quam recentiorum editionum fieri posset, textum Poëtae quam emendatissimum exhiberemus, reformatis omnibus, quaecunque e coniectura minus felici olim a nobis admissa erant. Ex editionibus recentioribus inde ab anno 1786. praecipue nobis profuere Desbilloniana et Schwabiana. Avianum, Anonymum et P. Syrum tales repraesentamus, quales iam anno 1784. a nobis editi erant, paucissimis tantummodo mutatis. Vitam Phaedri praemisimus, a Cl. Schwabio ex ipso Phaedro delineatam, meliorem certioremque non habentes. Indicem editionum auximus et emendavimus, praeeunte eodem viro docto. Subiunximus tandem novae huic editioni Dion. Catonis Disticha de Moribus ad Filium, quae in Collectione auctorum classicorum Bipontina adhuc desiderabantur.

VERSIONES.

PORTUGALLICA.

1785 Fabulas de Phedro, traduzidas em verso Portuguez por *Manuel de Moraes Soares. Lisboa.* 8.

HISPANICAE.

1632 Fabulas Latinas de Phedro, con notas y traduccion en Castellano, por el Doctor Don *Juan de Serres*, Sacerdote del Oratorio de la Congregacion de Francia, y Administrador del Real Hospital San Luis de los Franceses de esta Corte. Con privilegio (dat. an. 1632.) *En Madrid, en la imprenta de Don Gabriel del Barrio, impressor de la Real capella de Su-May. Se hallara en casa de Juan de Buytrago.* 12. sine anni mentione.

1781 Fabulas de Phedro en Latin y Castellano. *Madrid.* 8.

1787 seq. Nonnullae Phaedri fabulae, Hispanice versae, insertae sunt operi, cuius titulus: *Colecion de obras en verso y prosa de D. Tomas de Iriarte. Madrid. 1787. et 1788.* 8 mai. 6 voll.

1801 Fabulas de Fedro, Liberto de Augusto, traduzidas al Castillano en verso y prosa por D. *Rodrigo de Oviedo. Madrid.* — Prosaica versio in puerorum, metrica in adultiorum usum facta est.

GALLICAE.

1646 Les Fables de Phèdre, traduites en François avec le Latin à côté. *A Paris.* 12. — Interpres est *Is. le Maître de Sacy*, sub nomine *Albini.* Magno cum plausu exceptam esse hanc versionem vel ex eo patet, quod addita est non paucis Io. Schefferi et Tan. Fabri editionibus. De illis vid. ann. 1667. 1673. 1687. 1693. 1706. de his ann. 1664. 1673. 1689. 1712. 1723. de edd. Phaedri.

1647 Eadem repetita *Parisiis.* 12.

1654 Les Fables de Phèdre, traduites en François (par *Is. le Maître de Sacy*) avec le Latin à côté. *A Paris.* 12. — Ed. III.

1658 Eadem recusa *Parisiis.* 12.

1661 Les Fables de Phèdre, traduites en François avec le Latin à côté. *A Paris, chez Durand.* 12. — Albini V.

1665 Les Fables de Phèdre Affranchy d'Auguste. *A Paris.* 12.

1668 Les Fables de Phèdre, traduites en François avec le Latin à côté. *A Toulouse.* 12.

1669 Les Fables de Phèdre, enrichies de figures. *A Paris.* 12.

1676 Fables de Phèdre, en Latin et en François. *A Paris.* 12. — Editio curata in usum scholarum, cum versione Albini.

1686 Fables de Phèdre, en Latin et en François. *Rouen, chez Herault.* 12.

1689 Les Fables de Phèdre en vers François, traduites du Latin par Mr. *Sibour. A Strasbourg, chez Spor.* 12.

1693 Les Fables de Phèdre, traduction nouvelle, avec le Latin à côté, ou l'on a fait plusieurs corrections considerables suivant les meilleurs éditions, par le Sieur de *R. D. L. A Paris, chez Villette.* 12.

1700 Festin nuptial dressé dans l'Arabie heureuse, ou Mariage d'Esope, de Phèdre et de Pilpay, avec trois Fées, par Mr. de *Palaydor,* Pirou Florent à Table. 8. — Plura de hoc libro dabit Gellert de Poësi Apologor. pag. 45.

1701 Les Fables imitées d'Esope par Phèdre en Latin et en François. (Avec une explication Allemande.) *A Strasbourg, chez Spor.* 12. — Sine dubio repetitio ed. 1689.

1702 Les Fables de Phèdre, traduites en François (par *Rob. Prevost,*) augmentées de huit Fables, qui ne sont pas dans les éditions précédentes, expliquées d'une maniere très facile, avec des Remarques. *A Paris, chez Jean Bapt. Coignard.* 12.

1707 Les Fables morales de Phèdre. *A Hambourg.* 12.

1708 Les Fables de Phèdre en vers François, avec une édition Latine à côté et des Notes. Par Mr. *Denise,*

Professeur de Grammaire et Sous-Principal des Artiens au College Royal de Navarre. *A Paris, chez Jacq. Estienne.* 8.

1710 Elite des Fables. 8. — Opusculum hoc comprehendit fabulas Aesopi, Phaedri et Pilpai.

——— Les Fables de Phèdre, traduites en François (par *R. Prevost.*) *A Paris, chez Armand.* 12. cum textu Lat. et notis.

1725 Eadem repetita *Parisiis, apud Armand.* 12.

1727 Les Fables de Phèdre, en Latin et en François. (Par *Jean Claud. Fabre.*) *A Paris, chez les freres Barbou.* 12. — Vid. supra Edd. h. a. Versio graviter castigatur in Bibliotheque Françoise Tom. XI. P. 1. pag. 26. seqq. Add. Lallemant in Catal. rais. pag. 235.

1734 Les Fables de Phèdre, traduites en François (par *R. Prevost.*) Nouvelle édition. *A Paris.* 8. cum textu Lat. et notis.

——— Phaedri Fabulae selectae, Latine, Gallice, Anglice, editae a *Dan. Bellamy. Londini.* 8. — Vid. Editiones ad h. a.

1740 Les Fables de Pilpay *etc.* corrigées par *Charles Mouton. Hambourg.* 12. — Conf. an. 1750. et 1775.

1748 Les Fables imitées d'Esope par Phèdre, corrigées par *A. H. B.* (*Abr. Henri Benard*) et *E. V.* (*Eman. Vernezobre.*) *A Dresde.* 8.

1749 Les Fables de Phèdre, traduites en François. *A Paris.* 12.

1750 Esope en belle humeur, ou l'Elite de ses Fables, avec les plus belles Fables de Phèdre, de Pilpai et de Mr. de la Motte; avec les devoirs de l'honnête Homme, par *Charles Mouton. A Hambourg.* 12. cum figg. — Addita est versio Germanica. Vid. Vers. Germ. ann. 1707. 1729. 1750. 1775. et mox Vers. Gall. 1775. et 1781. coll. an. 1740.

——— Les Fables imitées d'Esope par Phèdre, revues et corrigées a l'usage de la Compagnie de Gentilshommes Cadets de Saxe, par *A. H. B.* et *E. V.* *A Dresde, chez Fred. Hekel.* 8. — Repetitio an. 1748.

1751 Les Fables de Phèdre nouvellement traduites, le texte vis à vis la traduction, avec des Remarques et les Fables, que Mr. de la Fontaine a composées

à l'imitation de Phèdre. *A Breslau*. 8. — Curata est haec editio a Com. *Franc. Mattuschka.*

1755 Nouveau Recueil de Fables d'Esope de Phèdre, avec la vie d'Esope par Mr. *Choffin. A Halle.* 8.

1756 Les Fables imitées d'Esope par Phèdre, revues et corrigées a l'usage de la Compagnie de Gentilshommes Cadets de Saxe, par *A. H. B.* et *E. V. A Dresde, chez Fred. Hekel.* 8. — Conf. an. 1750.

——— Les Fables de Phèdre en François, avec des Notes grammaticales et autres explications allemandes, par *F. I. B.* (*Bierling.*) *A Liegnitz, chez David Siegert.* 8.

1757 Fables de Phèdre, avec des Notes, des Eclaircissemens, et un petit Dictionnaire à la fin, à l'usage des Commençans, (par *Bourgeois.*) *A Paris, chez la Veuve Lottin et Butard, Herissant, et Desaint.* 12. cum textu Lat.

——— Les Fables de Phèdre, traduites en François avec le latin à côté. Nouvelle édition revûe et corrigée. *A Metz, chez Ios. Collignon.* 8 min. — Vid. Edd. Phaedri h. a.

——— Fables de Phèdre en François avec le texte original. *Wratislav.* 8.

1758 Les Fables de Phèdre, en Latin et en François. Nouvelle traduction, avec des Remarques (par l'Abbé *Lallemant de Maupas.*) *A Rouen, chez Nicolas et Richard Lallemant.* 8 min. — Versio est prosaica et elegans.

1759 Les Fables de Phèdre en Latin et en François, avec les Fables de la Fontaine, qui y sont relatives. *A Amsterdam.* 8 mai.

1762 Repetita versio Com. *Franc. Mattuschka. Wratislaviae.* 8. — Conf. an. 1751.

1765 Phaedri Fabulae Lat. et Gall. editore *M***. Parisiis.* 8.

1769 Lat. et Gall. *Amstelodami, apud M. Rey.* 8.

1771 Die Fabeln des Phaedrus Lat. und Franzoesisch herausgegeben von *M. F. Soergel.* Cassel. 8. — Vid. edd. h. a.

——— Fables de Phèdre en Latin et en François, avec des Notes historiques et critiques (par *Lallemant de Maupas.*) *A Basle, chez Jean Schweighaeuser.* 8.

1772 Repetita Com. *Franc. Mattuschka* versio. *Wratislaviae.* 8. cum textu Lat.

1775 Esope en belle humeur, ou l'Elite de ses fables, enrichies de figures, de discours moraux et de quatrains, auxquelles on a joint les plus belles fables de Phèdre, de Pilpai, et de Mr. de la Motte, avec les Devoirs de l'honnête Homme *etc.* pour servir d'instructions aux personnes qui ont à vivre dans le grand monde, par *Charles Mouton. A Hambourg, chez la veuve Herold.* 12. c. vers. Germ.

1778 Les plus belles Fables d'Esope, de Phèdre, et des autres Auteurs. *A Coppenhague.* 8.

1780 Aesopi auserlesene Fabeln, mit beygefügten Moralen und Versen; desgleichen die besten Fabeln des Phaedrus und Philelphus. Deutsch, Polnisch und Franzoesisch. *Warschau, in der Groellischen Handlung.* 8.

1781 Esope en belle humeur *etc.* par *Charles Mouton. A Hambourg.* 12. c. figg. — Conf. an. 1775.

1795 Phaedrus, Lat. et Gall. c. praef. *M. F. Soergel. Cassel.* 8. — Conf. an. 1771.

1796 Lat. et Gall. interprete *J. B. Gail. Parisiis.* 8. — Vid. supra edd. h. a.

1805 Fables de Phèdre, traduction nouvelle avec des notes par *A. L. Paul. Lyon.* 12.

1806 Les Fables de Phèdre, traduites en François, avec le texte à côté. *A Paris, chez Didot l'ainé.* 18. 2 voll. c. 110. figg.

1809 Les Fables de Phèdre, divisées en quatre livres égaux, enrichies des notes et traduites en François, conformément a l'édition Latine donnée en faveur des étudians, par *J. G. Boinvilliers. A Paris, chez Delalain.* 12. — Conf. Edd. Phaedri h. a.

.... Phaedrus, a *Franc. Nau* in carminis genus redactus, quod Galli vocant *Vaudevilles*, editus sine mentione anni et loci, sub titulo: *Fables de Phèdre et de la Fontaine, mises en Vaudevilles.*

ANGLICAE.

1689 Mythologia ethica, or three Centuries of Aesopian Fables in English prose, done from Aesop, Phaedrus, Camerarius, and all other ancient Authors

on this subiect, illustrated with moral, philosophical, and political Precepts: Also with Aphorisms and Proverbs in several Languages, and adorned with many curious Sculptures: by *Philip Ayres. London.* 8.

1702 Eadem repetita *Londini.* 8.

1715 The Fables of Phaedrus, who was made a Denizen of Rome by Augustus Caesar, mostly selected from Aesop's fables. Render'd into familiar English. By *Thomas Dyche. London.* 12.

1721 Phaedri Fabulae, cum interpretatione Anglicana. Opera *Nic. Bailey. Londini.* 8.

1727 Cum versione Anglica prosaria *Io. Stirling. Edinburgi.* 8.

1728 Repetita *Nic. Bailey* editio. *Londini.* 8.

1730 The Fables of Phaedrus, *etc. ut in ed. 1715.* Render'd into familiar English by *Thomas Dyche.* The third Edition. *London, printed by I. Stephens for R. Ware.* 12.

1732 Recusa editio *Nic. Bailey. Londini.* 8.

1733 Repetita *Thom. Dyche* versio. *Londini.* 12.

1734 Repetita *Io. Stirlingii* interpretatio. *Londini.* 8. — Vid. Edd. Phaedri h. a.

——Phaedri Fabulae selectae, Latine, Anglice, Gallice, interprete *Dan. Bellamy. London.* 8. — Integrum titulum vide inter Edd. h. a.

——Phaedri Fabulae. With a literal Translation by *Ia. Gibb. Edinburg.* 8.

1738 Recusa *Io. Stirlingii* versio. *Londini.* 8.

1744 Eadem, *Londini.* 8.

——Repetita *Nic. Bailey* editio. *Londini.* 8.

1745 The Fables of Phaedrus, translated into English prose. *London.* 8.

——Eaedem, Lat. et Angl. cum notis *Ed. Iamieson. Lond.* 8.

1750 Cum versione prosaica *Io. Stirlingii. Londini.* 8. Edit. V.

1751 Recusa *Nic. Bailey* editio, cum vers. Angl. *Londini.* 8.

1754 Eadem repetita, ibid. 8.

——The Fables of Phaedrus *etc.* By *Iohn Entick. London.* 8.

1755 A correct edition of the Fables of Phaedrus, with

a new literal English Translation *etc.* By a Gentleman of the university of Cambridge. *London.* 12. — Vid. Edd. h. a.

1765 A poëtical Translation of the Fables of Phaedrus by *Christopher Smart. London.* 12. — Vid. Edd. an. 1765.

1771 Repetita *Ioan. Stirlingii* editio cum versione Angl. *Londini.* 8.

1776 The Fables of Phaedrus Lat. Engl. with a Discourse on the Doctrine of Language, by *Francis Fowke. London.* 8.

1802 Fables selected from Aesop, Phaedrus and others, with instructive explications by *Sam. Croxall. Wien.* 12.

BELGICAE.

1672 Belgica Phaedri versio, incertum quo interprete, excusa est cum Phaedri fabulis, ex Tan. Fabri et hominis cuiusdam literati recensione. *Lugduni Bat. ap. viduam Charpentier.* 8.

1694 Lat. et Belgice, interprete *Io. Hilaride. Franequerae.* 8.

1695 Phaedrus Esoopische Vertellingen, in Neederduytsen dichte vertaalt, met het uythangvord van *Ioh. Hilarides.* On by deezen tweeden Druk aader oovergesien, veel verbeeterd en vermeerdert. *te Dokkom, by Ioh. Hilarides.* 8.

1704 Ezopische Fabelen van Fedrus in nederduitsch Dicht vertaelt door *D. van Hoogstraten. t'Amsterdam, by François Halma.* 4. c. figg.

1718 *Io. Iac. Slater,* Scholae Campens. Rector, specimen versionis Phaedri Belgicae, metrice compositae, excudendum curavit in Diario Belgico, quod inscribitur: *Maendelyke Uittreksels,* versioni Hoogstratani, iudicantibus artis peritis, longe anteponendum.

GERMANICAE.

1696 Des Phaedri fünf Bücher seiner Fabeln *etc.* ans Licht gegeben von *Dan. Hartnaccio. Frankfurt und Leipzig.* 8. — Vid. Edd. Phaedri h. a.

1707 Des alten berühmten Poëten Phaedri, Keysers Augusti Freygelassenen, Aesopische Fabeln, in 5. Büchern verfasst, samt einem kleinen Anhang und

schoenen Moralien, mit neuen emblematischen, zierlich in Kupfer gestochenen, Figuren illustrirt und ausgeziert, von I. V. Vianen del. et sculpt. in Holland. Anietzo aber von Ioh. Ulr. Krausen, Bürger und Kupferstechern in teutscher Sprach herausgegeben und verlegt. *Augspurg.* fol.

——— Phaedri Fabulae LVIII. Gallica et Germanica prosa, cum fabulis Pilpai et aliorum. *Hamburgi.* 12.

1712 Mythologia paraenetica, oder Sittenspiegel über Phaedri Fabelgedichte, von *Melander. Eisenberg.* 8.

1716 *Sal. Frankens* teutsch redender Phaedrus; oder dessen in teutsche Poësie übersetzte sinn- und lehrreiche Fabeln. *Iena, b. Christ. Pohl.* 8.

1717 Hoc anno prelo subiectus liber *Io. Christ. Kupferi*, Th. St. Merseburg. sub titulo: *Vernünftiger Vorschlag, wie man die sinn- und lehrreichen Aesopischen Fabeln Phaedri mit der studirenden Iugend tractiren koenne;* in quo Lib. I. fab. 1-20. partim prosaice, partim metrice versae.

1719 Phaedri fünf Bücher Esopischer Fabeln, in die reine deutsche Sprache übersetzt, und mit lateinischen Phrasibus versehen (von *Rühl.*) *Halle, bey Renger.* 12.

1725 Tres Phaedri fabulae Germanice versae a *Trillero.* In eiusdem *Poëtischen Betrachtungen. Hamburg.* 8.

1729 Etliche Fabeln Phaedri in deutsche Verse gebracht (von *Christ. Aug. Heumann.*) *Goettingen.* 4.

——— Esopi, Phaedri, Pilpai und de la Motte Fabeln, franzoesisch und deutsch. *Hamburg.* 12.

1730 Probe einer vorhandenen deutschen Uebersetzung der Aesopischen Fabeln des Phaedri in den funffzehn ersten Fabeln des ersten Buchs. (Von *Friedr. Christ. Neubur. Goettingen.*) 8.

1735 Phaedrus in leichten deutschen Nachahmungen. Zum Gebrauch der Schulen. *Langensalz.* 12. — Auctorem interpretationis esse *Goebelium*, contendit Georgi in A. B. L. Part. III. p. 206.

1739 Die drey ersten Fabeln aus dem Phaedrus, übersetzt von *I. I. Schwabe.* — In den Schriften der deutschen Gesellschaft zu Leipzig. Dritter B. pag. 352. seqq.

1746 Phaedrus, Germanice versus. *Lipsiae.* 8.

1750 Versio selectarum Phaedri fabularum Germanica,

cum fabulis selectis Pilpai et de la Motte, edita a *Car. Moutón. Hamburgi.* 12. ç. figg. — Plenum titulum vid. inter Vers. Gall.

1760 Drey und siebenzig Fabeln Phaedri, von *Lieberkühn.* Inter eiusd. *Fabeln aus dem Alterthum. Breslau.* 8.

1766 Lib. I. fabb. 5. 8. 10. 11. 13. 15. 19. 20. 24. 30. II. fab. 7. III. fab. 8, a *Patzkio* versibus Germ. donatae leguntur in dem *Greis*, einer Wochenschrift. *Leipzig.* 8. Part. VIII.

1769 Lib. I. fabb. 1. 2. 8. II. 7. *Ramlerus* praeclare in linguam Germanicam transtulit notisque illustravit in *Einleitung in die schoen. Wissensch.* Tom I. pag. 297-313. ed. III.

1775 Aesopus bey der Lust, oder dessen auserlesenste, mit Kupfern, Moralien und Versen gezierte Fabeln, samt beygefügten Maehrchen des Phaedrus, Pilpai und de la Motte, inngleichen den Pflichten eines ehrlichen Mannes *etc.* von *Carl Mouton. Hamburg, b. Christ. Herolds Wittwe.* 12. — Coniicit Schwabe, hanc editionem, aeque ac Hamburgensem an. 1750. meram esse repetionem ed. an. 1707. Hamburgi excusae.

1778 Lib. I. fabb. 3. 4. 5. 8. 11. 24. 26. III. 5. 6. 14. IV. 16. vertit *I. H. M. Ernesti.* — Vid. eiusd. *Praktische Unterweisung in den schoen. Wissenschaften. Nürnberg.* 8.

1779 Aliquot Phaedri fabulae, versae ab eodem *I. H. M. Ernesti*, leguntur in eius *Moralisch praktischem Lehrbuch der schoen. Wissensch. für Iünglinge. Nürnberg.* 8.

1780 Auserlesene Fabeln aus dem Aesop und Phaedrus. *Frankfurt.* 8.

——— Aesopi auserlesene Fabeln *etc. Warschau.* 8. — Vid. Vers. Gall. an. 1780.

1781 Phaeders Aesopische Fabeln (von *Karl. Ferd. Schmid.*) *Eisenach, bey Wittekind.* 8.

——— Repetita editio 1775. *Hamburgi.* 12.

1785 Phaeders Aesopische Fabeln deutsch in reimfreyen Iamben, übersetzt (von *I. G. Gerike.*) *Breslau, bey W. G. Korn.* 8.

1788 Phaeders Aesopische Fabeln deutsch in reimfreyen Iamben, übersetzt von *I. G. Gerike.* Zweite, ganz umgearbeitete Ausgabe. *Breslau, bey I. F. Korn dem aeltern.* 8.

1790 *I. F. Schlotterbeck* Fabeln und Erzaehlungen nach dem Phaedrus und in eigener Manier. *Stuttgard.* 8.

1791 Prologum lib. I. cum fabula 1. metrice vertit *Alxinger* in dem *Wiener Musenalmanach.* 1791.

1794 Die Fabeln des Phaedrus, travestirt von *Dieffenbach. Frankfurt, b. Zessler.* 8.

1796 Phaeders Aesop. Fabeln, übersetzt und mit erlaeuternden Anmerkungen begleitet von *Ioh. Dav. Büchling. Halle, bey Hendel.* 8.

1797 Phaedrus in deutschen Reimen, mit Anmerkungen und einer Vorbereitung zu seiner Lektüre, von *Xav. Weinzierl. München.* 8.

1798 Von *Ioh. Ios. Pracht* übersetzt. *Nürnberg.* 8. — Titulum vid. inter Edd. Phaedri h. a.

——— Phaeders Aesopische Fabeln, metrisch aus dem Lat. übersetzt von *Ioh. Paul Sattler. Nürnberg, b. Grattenauer.* 8.

1802 Des Phaedrus Aesop. Fabeln, prosaisch übersetzt, mit einem antiquarischen Woerterbuch erlaeutert und zu einem durchaus fasslichen und unanstoessigen Lesebuch bearbeitet von *D. E. F. Oertel. Anspach, bey Haueisen.* 8.

1807 Des Phaedrus Aesopische Fabeln, in deutsche Prosa übersetzt von *Fr. Xav. Sperl. Graetz.* 8.

ITALICAE.

1735 Le Favole di Fedro Liberto d'Augusto, tradotte in versi volgari da *Giovan-Grisostomo Trombelli*, Canonico Regolare del Salvatore. *In Venezia, appresso Francesco Pitteri.* 8.

——— Corpus omnium veterum Poëtarum Latinorum *etc.* Raccolta di tutti gli antichi Poëti *etc.* Tomo decimo contiene li cinque libri delle Favole di Fedro tradotti da un' Anonimo Veneziano (*Luigi Giusti.*) *Milano, nel Regio Ducal Palazzo.* 4.

1739 Le Favole di Fedro *etc.* tradotte in versi volgari da *Giovan-Grisostomo Trombelli.* Seconda editione. *In Venezia.* 8.

1749 Eadem. Terza editione. *In Venezia.* 8.

1752 Phaedri Fabulae cum adnotationibus *etc.* Le Favole di Fedro tradotte in versi volgari dall' Abate D. *Giovan-Grisostomo Trombelli. In Milano, nella Stam-*

peria della Biblioteca Ambrosiana apptesso Giuseppe Marelli. 12. — Editio IV.

1763 Le Favole di Fedro, e d'Aviano, e la Batracomiomachia d'Omero tradotte in versi volgari dal Sig. D. *Antonio Migliarese*, Patrizio ed Academico di Tropea. *In Napoli, nella Stamperia Abbaziana.* 8.

1765 Le Favole di Fedro, tradotte in verso Toscano (da *Azzolino Malaspina.*) *In Napoli.* 4 mai.

1766 Le Favole di Fedro ripurgate, e in volgar prosa Toscana recate, al riscontro del Testo Latino, con Annotazioni di *Sebastiano Zappalà. Catania.* 8.

1775 Le Favole di Fedro tradotte in versi volgari da *Giovan-Grisostomo Trombelli. In Venezia.* 8. — Editio V.

——— Le Favole di Fedro Libri cinque, tradotte da *Nicola Landucci. In Viterbo.* 12.

1778 Le Favole di Fedro, tradotte da *Sebast. Zappalà*, col Testo Latino. *Catania.* 12. — Editio II.

1783 Eadem, ibid. c. textu Lat. 12. Edit. III.

1784 Le Favole di Fedro ripurgate in volgar prosa Toscana recate, al riscontro del Testo Latino, ed illustrate con note di varie maniere per *Sebastiano Zappalà. In Venezia.* 12.

——— Le Favole di Fedro, tradotte in Italiano da *Carlo Mormile. Napoli.* 8.

DANICAE.

1785 Dansk Obersattelse of Phaedri Aesopike Fabler ved *I. Grundtvig. Kopenhagen.* 8. Excudebat Stein.

——— Phaedri Fabler efter Aesopi Maade oservat of *Lehnert. Kopenhagen.* 8. Excudebat Hoeke.

POLONICAE.

1770 Ezop w wesolym humorze. (Esope en belle humeur.) *Warsoviae*, 2 voll. — Continet non paucas Phaedri, Aesopi et Philelphi fabulas translatas.

1780 Aesopi auserlesene Fabeln; desgleichen die besten Fabeln des Phaedrus *etc.* Deutsch, Polnisch und Franzoesich. *Warschau.* 8. — Conf. Verss. Gall. h. a.

DE

FLAVIO AVIANO

FABULARUM SCRIPTORE.

FLAVIUS AVIANUS, Fabularum XLII. elegis scriptarum, et Theodosio cuidam dedicatarum, auctor, quo tempore vixerit, incertum est. Sub Antonino Pio et M. Aurelio floruisse ex eo colligit *Cannegieterus* in Dissert. de aetate Aviani cap. X. XI. XII. quod in Praefatione ad Theodosium inter fabularum auctores, quos recenset, *Titiani* mentionem non iniecerit. *Iulianum* vero *Titianum*, qui post Phaedrum fabulas scripserit Aesopias, ab Ausonio Epist. XVI. ad Probum laudatum, probat sub Imperatoribus Caracalla, Macrino atque Elagabalo vixisse. Cum igitur inter Phaedrum et suum seculum Avianus nullum ponat fabularum auctorem; Titianus autem proximus aetate Phaedro sit, isque ab Aviano non memoretur: hinc efficit Cannegieter, Avianum, ut Phaedro minorem aetate, ita maiorem fuisse prioremque Titiano. Secus autem sentit *Wernsdorfius* in Disp. de carminibus Avieni, Tom. V. Poëtarum Latinorum minorum, Part. II. pag. 665. seqq. praefixa. »Enimvero, inquit, haec disputatio fundamento admodum infirmo nititur, idque duobus maxime vitiis laborat: primo quidem, quod Cannegieterus Avianum existimat in praefatione seriem omnium fabularum auctorum ad sua usque tempora recensere voluisse; deinde quod praeteritum ab Aviano Tatianum falsae assignat causae. Avianus ut materiam fabularum a se susceptam commendet, ducis et auctoris

eius Aesopi famam et auctoritatem praedicat, quem ait et Apollinis Delphici monitu ad fabulas scribendas excitatum, et a sapientibus viris maximi factum esse, quorum alii fabulas illius pro exemplo adduxerint in sermonibus suis, alii adeo versibus expresserint. In istis nominat Socratem et Flaccum, in his Babrium et Phaedrum. Vides, non seriem et ordinem antiquiorum auctorum, qui apologos Aesopios scripserint, recenseri, qui profecto aliter et plenius fuisset constituendus, si id quidem voluisset Avianus; neque Socratem et Horatium pro fabularum Aesopiarum scriptoribus aut collectoribus ab Aviano haberi, sed pro iis, qui fabulas doctrinae causa subinde adhibuerint pro exemplo. Proinde ab his distinguit, quos deinceps laudat, Babrium et Phaedrum, quos dicit fabulas Aesopias non tantum laudasse et usurpasse, sed repetitas, et quidem versibus iambicis, in aliquot volumina collegisse. Laudat autem eos solum fabularum collectores, qui versibus scripserunt, quod eorum exemplo suum ipsius consilium, qui elegis scribat, vult commendatum; sed hinc apparet etiam, cur Titianum, quamvis se priorem, his auctoribus accensere noluerit. Hunc enim Ausonius l. c. testatur Aesopi apologos, versibus iambicis trimetris a quopiam veterum poëtarum Graece conscriptos, oratione pedestri et soluta Latinos fecisse:

Apologos, en, misit tibi,
Aesopiam trimetriam:
Quam vertit exili stilo,
Pedestre concinnans opus,
Fandi Titianus artifex.

Apologi Aesopii trimetri, quos Titianum vertisse Ausonius scribit, haud dubie sunt ipsius Babrii, quem Avianus nominat; idque agnoscit Cannegieterus. Quippe hodienum tetrasticha trimetra de fabellis Aesopiis sub Gabriae vel Babrii nomine exstant. Quod igitur Titianus nihil aliud, quam Babrium Graecum vertit latine,

et quidem prosa, neque adeo novas confecit fabulas, plane nulla causa fuit, cur Avianus Babrio iam nominato Titianum subiiceret, quem eundem ac Babrium esse sciebat, atque inter diversos apologorum auctores referre nec poterat, nec debebat. Hoc pacto vera omissi ab Aviano Titiani causa aperta et manifesta est, ex ipsaque Aviani oratione et mente declarata; atque adeo fundamentum illud, cui superstruere Cannegieterus antiquam aetatem Aviani voluit, plane corruit. Taceo alia, quae sententiae illius obstant, impedimenta sat gravia, quae ille multis molitionibus aegre amovere potuit. Flavii nomen, Aviano additum, quod ipse Cannegieterus fatetur non nisi sero e gentili praenomen factum, neque ante Constantini tempora inter privatos frequentatum; item Theodosii, cui inscripta praefatio Aviani est, nomen Graecum, neque facile inter Romanos ante tempora Theodosii M. reperiundum; haec inquam nomina, quae quodammodo signum et characterem efficiunt aetatis eius, qua Avianum vixisse merito putamus, quis non videat summopere repugnare, quo minus in tempora Antoninorum transferatur. Et qui ad vindicandam illi aevo latinitatem Aviani, naevosque stili varios et multiplices eluendos, insumtus est labor, licet ille egregias observationes et magnas eruditionis opes ubique conferat, tamen ita comparatus est, ut plerisque in locis collocatus in vanum, et suo effectu destitui videatur, relectoque post tot vindicias textu Aviani, nihilominus infantia et balbuties auctoris, meliore aevo indigna, lectori vel invito appareat. Ego quidem veritatem ultro se offerentem amplectens, et, quid alii operose quaerant, incuriosus, omni assensu dignam reperio sententiam, a plerisque receptam, quae *Flavium Avianum* Theodosiani aevi scriptorem, nec eundem cum *Festo Avieno*, sed huic aetate supparem, existimat, *Theodosium* autem, cui dedicatae sunt fabulae, non alium quam Macrobium Theodosium, Grammaticum, Saturna-

liorum auctorem, arbitratur. Quod auctor Macrobium, quem dignitate Praefecturae sacri cubiculi evectum dicunt, familiarius alloqui videtur *Theodosi optime*, id mirum videri nemini debet, siquidem Avianus ipse, cuius statum et munera ignoramus, forte non inferior dignitate fuerit, atque etiamsi fuerit, hoc loco tamen Theodosium, seposita eius dignitate, ut virum doctum et sibi familiarem spectat. Nam in praefatione satis aperte profitetur, velle se oblato fabularum libello gratum facere homini erudito; et plane in Macrobium Grammaticum convenit, quod ille iudicium de suo Theodosio inserit: *Quis tecum de oratione, quis de poëmate loquatur? cum in utroque literarum genere et Atticos Graeca eruditione superes, et Latinitate Romanos.* Non aliter se Ausonius gerit, quando ad Probum Praefectum Praet. de re aliqua literaria scribit. Quasi immemor summae eius dignitatis, aeque familiariter eum alloquitur, *Probe, vir optime.* Ceterum si auctorem fabularum recogito familiarem Macrobii fuisse, subit animum suspicio, fortasse eum vero nomine *Flavianum* esse vocandum, quia sic appellatur unus e confabulatoribus Saturnalitiis Macrobii; atque id in Codicibus antiquis fabularum repertum, perperam in duo nomina *Flavii Aviani* distractum est. «

Fabulas, quas ab Aviano relictas terimus, ignorantia paedagogorum valde interpolatas et defoedatas esse, suspicatur Cannegieter in Dissert. cit. cap. XVI. Exstat in eas duplex Commentarius vetus: alter antiquior, quem habuit Barthius, (vid. Advers. XXXIX. 7.) et in suum usum vertit Cannegieterus, inscriptus nomine Albini; alter iunior, editus aliquoties sub *Commenti* nomine in Aviani fabulas, nullius ille pretii.

INDEX EDITIONUM
AVIANI FABULARUM
IN TRES AETATES DIGESTUS.

AETAS I. natalis.

.... *Aesopi Vita et Fabulae latino-germanicae, una cum fabulis Aviani, Doligami, Aldefonsi et Poggii facetiis.* In fine: *Geendet saegliglich von Iohanne Zeiner zu Ulm.* fol. Char. Goth. s. a. attamen coniectura probabili intra ann. 1476 — 1484. — Versio germanica parentem habet *Henr. Steinhoewel.* Conf. Zapfii aelteste Buchdrucker-Geschichte Schwabens pag. 123. et Panzer Ann. typogr. Tom. III. pag. 544. Add. Braun in Notit. hist. liter. de libris in bibl. monast. ad SS. Udalr. et Afram. pag. 98. seq. Schwabii Not. lit. de Phaedro pag. 32. Continentur vero hac ed. etiam fabulae Anonymi.

1482 Aesopi Vita et Fabulae Latine per Rimicium et *Avienum*, cum fabulis dictis extravagantibus, et Collectis tam carmine quam prosa. *Per Gerhardum Leeu in opido Gudensi.* 4. mai. — Panzer Tom. I. pag. 444.

1486 Fabulae et Vita Aesopi, cum fabulis *Aviani*, Alfonsii, Poggii Florentini et aliorum, cum optimo commento bene diligenterque correcte et emendate. In fine: *Expliciunt — Impresse Antverpie per me Gerardum Leeu Anno domini Millesimo quadringentesimo sexto Mense septembri, die vero vicesima sexta.* 4. c. figg. — Panzer Tom. I. pag. 7.

1494 s. n. l. et typogr. *Apologus Aviani Civis Romani adolescentibus ad mores et latinum sermonem utilissimus.* Haec in fronte cum fig. ludimagistri. In fine: *Apologus Aviani Civis Romani adolescentibus utilissimus finit feliciter. Anno M. CCCC. XCIIII. quarto Idus Sep-*

tembris. 4. Char. Goth. foll. 30. — Daventriae per Iac. de Breda impressam esse hanc editionem, notat Panzer Tom. I. pag. 361. Conf. eundem Tom. IV. pag. 61.

.... s. a. l. et typogr. Aesopi Fabulae latine; Vita Aesopi fabulatoris clarissimi e graeco latina per Rimicium facta ad reverendum patrem dominum Anthonium tituli sancti Chrysogoni Presbyterum Cardinalem: cum fabulis Aviani. fol. — Panzer Tom. IV. pag. 78.

.... s. a. l. et typogr. Aesopi Fabularum Libri IV. *etc.* Fabulae Aviani carmine latino. Fabulae collectae XXVIII. sermone soluto. In fine: *Finis diversarum fabularum.* fol. min. charactere Gothico Ant. Sorgii, typographi Augustani. — Panzer Tom. I. pag. 137.

1501 Avianus, una cum Aesopo *etc.* In fine: *Mythologi Esopi — una cum Aviani et Remicii quibusdam fabulis: per Sebastianum Brant nuper revisi — Impressi Basilee opera et impensa magistri Iacobi de Phortzheim: Anno dominice incarnationis primo post quindecim centesimum: feliciter finiunt.* fol. cum figg. — Panzer Tom. VI. pag. 175.

1509 Aviani Apologus adolescentulis ad mores et latinum sermonem capessendos utilissimus. *Liptzk, per Baccalaureum Wolfgangum Monacensem.* 4. — Panzer Tom. VII. pag. 165.

1519 Aesopi Phrygis Fabulae CCXIV. e graeco in latinum conversae *etc.* Eiusdem Fabulae XLII. elego versu ab Aviano translatae. *Venetiis, per Ioannem Tacuinum de Tridino. MDXIX. die VI. Martii.* 4. — Panzer Tom. VIII. pag. 454.

1531 Aesopi Phrygis Fabule, quarum interpretes hi sunt. Guil. Gudius. Hadr. Barlandus. Erasmus Roterod. A. Gellius. Laur. Valla. Ang. Politianus. Petr. Crinitus. Io. Ant. Campanus. Plinius Sec. Novocomensis. Avianus. *etc.* In fine: *Norimbergae, apud Io. Petreium Anno MDXXXI.* 8. — Panzer Tom. IX. pag. 548.

1535 Eadem editio recusa *Londini*. 8. cum finali: *Londini, apud Winandum de Worde. Anno M. D. XXXV.* — Panzer Tom. VII. pag. 255. sq.

AETAS II. critica.

instituta a *Theod. Pulmanno*, qui Aviani fabulas e tribus Mss. emendatas edidit. Excepere eum *Petr. Pithoeus*, et *Is. Nic. Neveletus*, qui easdem denuo cum Cod. ms. Pal. et duabus editionibus antiquissimis contulit et correxit; sed et *Petr. Rigaltius* libris scriptis ad eas recensendas usus est.

1572 *Pulmanniana* I. Aviani Aesopicarum fabularum Liber, a *Theodoro Pulmanno Craneburgio* ex membranis in lucem editus. *Antverpiae, ex offic. Christoph. Plantini.* 12.

1584 *Pulmanniana* II. *Antverpiae*, ex eadem offic. 12.

1590 *Pithoeana* I. Rufi Festi Avieni ad Theodosium Aesopicae fabulae XLII. *Parisiis, apud Dion. Duvallium.* 12. Inter vetera Poëmatia Latina cum Epigr. in unum corpus redacta ex bibl. et cum emendatt. P. Pithoei edita ibid. 1590. Conf. Fabricii Bibl. Lat. Tom. III. pag. 241. seq. ed. Ern.

1596 *Pithoeana* II. Eadem repetita in Collectione Pithoeana. *Lugduni, sumtibus Iac. Chouet.* 8.

1602 *Pulmanniana* III. *Antverpiae, ex offic. Plantin.* 16.

1603 Eadem repetita *Hanoviae, typis Wechel.* 16.

——— Ex rec. *Pithoei.* In Corp. Poët. Lat. *Aureliae Allobrogum, excudebat Sam. Crispinus.* 4. Vol. II.

1607 *Lugduni Bat.* simul cum Aesopi et Gabriae fabulis etc. per *Petr. Rigaltium*, qui tribus libris scriptis usus est ad eam recensionem, de qua vid. Cannegieteri Praef. ad Avian.

1610 *Neveletiana.* In Mythologia Aesopica. *Francofurti.* 8. — Vid. Indicem nostrum edd. Phaedri.

1611 In Corpore Poët. Lat. Genevensi. Ed. II. Vol. II. lib. IV. pag. 458 - 465.

1616 In *Alex. Ficheti* Corpore Poët. Lat. *Lugduni.* 4.

1618 Gabr. Faërni, Aviani et M. Gabriae Fabulae Aesopicae cum figg. lign. edidit *M. Conrad. Bavarus. Lipsiae.* 8.

1619 Ex rec. *Petr. Pithoei. Genevae.* 12.

1626 Fabulae Aesopicae et Aviani. Accedit ranarum et murum pugna, graece et latine, cum figg. Vergilii Solis. *Lugduni Bat.* 8.

1627 In Corpore Poët. Lat. Genevensi. Ed. III. Vol. II.

1628 Ex rec. *Petr. Rigaltii. Genevae, apud Tornaes.* 12.
1630 Cum Phaedro *Rigaltii. Parisiis.* 12. — Vid. edd. Phaedri.
1634 Ex rec. *Pithoei.* Inter Ruffi Festi Avieni Opera, a *Petro Melian*, Hispano, edita. *Madriti.* 4.
1637 Avianus, cum Phaedro. *Parisiis, apud Cramoisy.* 12.
1649 Fabulae Aesopi, gr. et lat. Eae item, quas Avianus carmine expressit. *Arnhemii.* 8. c. figg.
1660 Inter fabulas variorum auctorum ex rec. *Neveleti. Francofurti.* 8. — Vid. edd. Phaedri.
1663 *Parisiis, apud Seb. Cramoisy.* 12. una cum Phaedro.
1698 In fabularum Aesop. Delectu ab *A. Alsop* edito. *Oxoniae.* 8. — Conf. Fabricii Bibl. Gr. ed. Harles. Tom. I. pag. 647.

AETAS III.

recentior, quam illustravit suo modo *Maittairius*, magis vero *Cannegieterus* et *Nodellius*. Aviano parum profuerunt edd. *Parisienses* et *Patavinae* Phaedro iunctae.

1713 *Maittairii* I. Aviani Aesopiarum Fabularum liber unus, cum Phaedri fabularum libris V. cura *Mich. Maittaire.* Londini. 12.
——— Eadem in *Mich. Maittaire* Corpore vet. Poëtar. Lat. *Londini.* fol. Tom. II. pag. 1325.
1721 *Maittairii* II. cum Phaedro. *Londini.* 12.
——— *Patavina* I. Avianus, una cum Phaedro. *Patavii.* 12.
1726 Aesopi Fabulae, et Aviani fabulae selectae. Accedit Homeri Batrachom. etc. *Amstelodami.* 8.
1729 *Maittairii* III. cum Phaedro. *Londini.* 12.
1731 seqq. In Corpore omnium veterum Poëtar. Lat. Mediolanensi. 4.
——— *Cannegieteri:* Fl. Aviani Fabulae, cum commentariis selectis Albini scholiastae veteris, notisque integris Is. Nic. Neveleti et Casp. Barthii: quibus animadversiones suas adiecit *Henr. Cannegieter.* Accedit eiusdem Dissertatio de aetate et stilo Fl. Aviani. *Amstelodami, apud Mart. Schagen.* 8 mai. quam editionem cum illa Neveleti 1610. et Nodelliana collatam secuti sumus, simul vero interpunctionem in melius reximus.
1740 *Patavina* II. Aviani cum Phaedro. *Patavii.* 12.
1741 *Etonae.* 8. cum Phaedro.

1742 *Parisiis.* 12. cum Phaedro et P. Syro.
1745 *Patavina* III. cum Phaedro. *Patavii et Bassani.* 12.
1747 *Parisiis.* 12. cum Senecae et Syri Sententiis. — Vid. Indicem edd. Phaedri an. 1748.
1753 Ibidem, cum Phaedro. 12.
1758 *Patavina* IV. cum Phaedro. *Patavii.* 12.
1764 *Patavina* V. cum Phaedro. *Patavii.* 12.
1766 In Collectione Pisaurensi omnium Poëmatum, Carminum, Fragmentorum Lat. etc. *Pisauri.* 4.
1772 *Maittairii* IV. cum Phaedro. *Londini.* 12.
1773 *Maittairii* V. cum Phaedro. *Londini.* 12.
1779 *Patavina* VI. cum Phaedro. *Patavii.* 12.
1784 *Biponti.* 8 mai. cum Phaedro, Publ. Syro, et Anonymo.
1787 Fl. Aviani Fabulae ad ms. Cod. collatae. Accedunt variae lectiones in Ovidii Remedium amoris, Theoduli Eclogam et Catonis Disticha, curante *Io. Ad. Nodell*, qui notas criticas in Scriptores aliquot veteres adiecit. *Amstelodami, apud Petr. den Hengst.* 8 mai.
1790 Fl. Aviani Fabulae, in usum scholarum adspersis notulis editae ex recensione *Henr. Cannegieter. Lipsiae, impensis S. L. Crusii.* 12. — Exstat quoque inter Auctores Latinos minores a *C. H. Tzschuckio* curatos.

INTER Mss. Gudianos fuit Commentarius in has fabulas *Io. Cabeliavii*, qui inde ad Fabricium venerat. Ex eo excerpta lectionum edita sunt in Obss. Miscell. Belgicis, Tom. IV. et V. In iisdem *Th. Wopkensii* Adversaria in has fabulas Tom. VII. seq. sive potius in notas Cannegieteri. Ei respondit hic Tom. VIII. p. 1-20. huic ille ibid. p. 278. seqq. In eodem volumine reperiuntur *Guieti* notulae in has fabulas, quas servavit Schefferus in Anecdotis suis. Disticha epimythia, quae singulis Aviani fabulis subiunguntur, omnia supposititia esse καὶ κακοῦ κόμματος, et in Codice Galei nulla comparere, notat Rich. Bentleius ad Horatium pag. 433. cui adde, quae a Cannegietero monentur pag. 291. sq. Diss. de aetate et stilo Aviani. Auctor glossarum ad Instit. Lib. III. tit. 26. commemorat *fabulam Aniani*

(Aviani) *de societate leonina.* At nulla hodie legitur fabula huiusmodi neque in editis, neque in tribus Codd. mss. quos consuluit Rigaltius, ut ipse monet ad Phaedrum pag. 409. ed. Burm. Omnino fabularum hic liber videtur dudum interpolatus etiam aliorum fabulis additis fuisse.

VERSIONES.

Hispanicae: Quadro libros de las Fabulas de Esopo — las de Aviano, las collectas de Alfonso y Poggio — traduzidas y collegidas por D. *Henrico Infante de Aragon.* por Frederigo Alem. En *Burgos.* 1496. fol.

Las Fabulas de Avieno. Con la Vida y Fabulas del Esopo, en la officina Plantiniana. 1607. 12.

Gallicae: Esope en François avecques les Fables d'Avian, de Alphonce et de Poge Florentin. Paris, par *Alain Lotrian.* 4. sine anno, cum figg.

Les fables d'Esope, cum hoc finali: *Cy finissent les subtilles fables de esope translatées de latin en francois. Par reverend docteur en theologie frere Julien* (Macho) *des augustins de Lyon avec les fables de Avian et de Alfonse* etc. *Imprimées a Lyon sur le rosne par maistre Mathis husz. Lan de grace Mil. CCCCLXXXVI. le neufvieme jour d'avril.* fol. cum figg.

Eadem ed. repetita Parisiis an. 1515. in 4. cum figg. in cuius fine: *Imprimées a Paris par la vefve feu Jehan trepperel et Jehan Jehannot libraire iuré en luniversité de Paris* etc. Vid. Panzer Annal. typ. Vol. X. pag. 11.

Cum fabulis Aesopi et Philelphi, interprete *Bellegardio. Amstelodami.* 1708. apud Mortier. Vid. Fabricii Bibl. Gr. ed. Harles. Tom. I. pag. 658.

Anglicae: The Fables of Avian translated into Englisshe by *William Caxton at Westmynstre*, and printed with the Fables of Aesop. 1484. fol.

The Fables of Avian added to the Fables of Esope in Englishe. *London, printed by Henry Wykes for Iohn Waley.* 8. s. n. a.

Italicae: Le Favole d'Aviano tradotte in versi volgari, e le Favole di Gabria tradotte in versi latini e in

volgari, da D. *Giovan-Grisostomo Trombelli. In Venezia, appresso Franc. Pitteri.* 1735. 8.

Le Favole di Fedro, e d'Aviano, e la Batracomiamachia d'Omero, tradotte in versi volgari dal Sig. *Ant. Migliarese. In Neapoli.* 1763. 8.

Germanicae: Cum Aesopo etc. s. a. l. et typogr. fol. interprete *Henr. Steinhoewel.* — Vid. Panzers Annalen der deutschen Literat. pag. 47.

Eadem ed. *Ulmae*, per *Io. Zeiner.* fol. s. a. — Vid. edd. Aviani pag. LXXXVIII.

Eadem. *Augustae Vind.* 1485. fol. In fine: *Gedruckt und vollendet in der kaiserlichen stat Augspurg von Iohanne schobsser* etc. Repetita ibid. apud eund. 1487. fol.

Eadem, cnm Aesopo etc. In fine: *Gedrucket und volendet in der keyserlichen reychstat Augspurg von Hannsen Schoensperger am montag nach sant feliczen tag nach Cristi geburd MCCCCLXXXXI.* fol. min. Recusa ibid. an. 1496. et 1498. fol. min.

Der teutsch Esopus. Die neu geteutschten Fabeln Rimicii. Die Fabeln Aviani. Gesammelte Fabeln verdeutscht durch *Heinr. Steinhoewel. Gedruckt zu Augspurg durch Ioh. Froschower MCCCCCIV.* fol.

Esopus Leben und Fabeln, mit sampt den Fabeln Aniani etc. (*von Heinr. Steinhoewel.*) In fine: *Gedruckt zu Friburg im Brisgaw durch Stephan Graff im Iar MDLV.* 4 min. cum figg.

Plura dabit Cl. *Degen* in *Literatur der deutschen Uebersetzungen* Tom. I. pag. 25. seqq.

DE
ANONYMO
VETERE FABULARUM AUCTORE.[1]

Sub hoc nomine circumferuntur LX. fabulae, genere elegiaco scriptae, ortae e prosaicis Romuli fabulis, in metrum redactis; id quod probandum suscepit Lessingius in Beytrag zur Geschichte und Litteratur, quem deinde secuti sunt alii. Sed neque de nomine Anonymi, neque de tempore, quo fabulas scripsit, satis constat; atque etiam de Latinitate et virtute poëtica haud una est virorum doctissimorum sententia. Gyraldus[2] et Henr. Bebelius[3] appellant *Romulum;* sed male. Namque in dedicatione, prosaicis fabulis praefixa, Romulus diserte affirmat: *id ego Romulus transtuli de graeco in latinum.* Atque etiam in Codd. mstis Dedicatio Romuli ad Tiberinum filium prosaicis fabulis semper praefigitur; sed Praefatio ad elegiacas neque Romuli, neque Tiberini habet nomina. Facile autem fieri poterat, ut Gyraldus induceretur in errorem. Nonnullae enim Inscriptiones et praefationes vel Codicum mss.[4] vel editionum impressarum nominant Romulum fabularum Anonymi auctorem. Neque mirum cuiquam videri debet, nomen Romuli fuisse inscriptum et prosaicis et elegiacis fabulis, si cogitet, in

1 Ex I. G. S. Schwabii Not. lit. de Phaedro pag. 171. seqq.

2 De Poëtar. Hist. Dialog. V. Opp. Tom. II. pag. 306.

3 In Epist. qui auctores legendi sint ad eloquentiam comparandam. Argentor. 1513. 4.

4 Vid. Praef. *Nilantii* ad Fabb. ant. Sic in obsoletis Barthii membranis, quae exhibebant Anonymi fabulas, legitur nomen *Magistri Romalii;* conf. eius Adversar. III, 22.

priscis fabularum libris elegiacas prosaicis esse subiectas, v. c. in ed. Ulmensi; si perpendat similitudinem fabularum, et aequalem, quo se invicem excipiunt, ordinem; prosaicas denique una cum elegiacis fabulis in usum scholarum fuisse excusas. Anonymus noster vocatur *Accius*, laudibusque effertur in coelum a I. C. Scaligero Poëtic. Lib. VI. 4. *Accius*, inquit, *si quis alius, tum accuratus, tum argutus poëta est. Illud observarunt praeceptores nostri, ab eo nusquam ecthlipsin ullam factam in carmine syllabarum. Videmur tamen nos alicubi unam aut alteram deprehendisse. De ipso vero ita iudico: quae dixit, a me nullo modo melius dici posse. Quare cum poëtis novitiis non solum ediscendum ob fabularum utilitatem; sed etiam propter versuum munditias imitandum.* Mirifice displicet hoc Scaligeri de Anonymo iudicium Lessingio. Descripsit autem *Accius Zucchius* Anonymi fabulas per epigrammata Latina et Italica, et ab illius nomine opus istud inscribitur *Libellus Zuccharinus.* [1] Itaque quoniam Italus *Accio Zucco* fabulas Anonymi in linguam Italicam metrice transtulit, factum est inde, ut Scaliger Accium ipsum illarum Latinarum fabularum haberet auctorem; in cuius sententiam discesserunt deinde alii. Scaligeri placita non magis probanda sunt, quam Barthii, [2] fastidiosi elegantiarum existimatoris, respectu Anonymi. Is enim hunc appellat poëtam *priscum*, in obsoletissimas membranas exaratum, sed *valde ineptum* atque *barbarum.* Post haec exordium Lib. I. et fabulam 1. speciminis loco producit, addita nota: *talis est universa illa poësis. Si quis me auctoris nomen roget, dicam,* Bernardum *esse, cuius ad oculum similes versus de Castoris fabula producit Silvester Gyraldus.* Sed recte reiicit Lessingius futilem hanc Barthii coniecturam: nititur enim argumentis, ad probandum parum firmis. Christius de auctore fabularum Anonymi haec memoriae prodidit: [3] *nugae glossa-*

1 Vid. Fabricii Bibl. Gr. Vol. I. pag. 656. ed. Harles.

2 Adversar. Lib. III. c. 22.

3 In Prolus. de Phaedro eiusque fabulis. Lipsiae 1746. 4.

rum veterum ineptissimarum modo scriptorem earum elegiaco carmine fabularum faciunt Magistrum Esopum de civitate Atheniensi; *modo* Gualterum Anglicum, *qui, ut puto, est inter cathedrae Romanae purpuratos, dictus* a Winterborn, *quem tradunt diem suum obiisse a. C. N. MCCCV. modo subobscure aliquid ex hoc libro tribuunt* Magistro Romulo: *quatenus fortassis argumenta praebuit.* Sunt denique, qui Anonymum appellent *Romulum iuniorem*, Petri Mosellani aequalem, et Iul. Pflugii in Italia praeceptorem, 1 nescio qua auctoritate: sunt qui nuncupent *Salonem Parmensem*, maxime nixi testimonio Gyraldi l. c. qui, *posset*, inquit, *et inter hos poëtas reponi Romulus ille, qui ad Tibertinum filium librum scripsit, quem ab imitatione Apologorum Aesopi illius Phrygis, fabulas Aesopi nuncupavit, non, ut aliqui rati sunt, transtulit. Mirum vobis dicam, quam anxie Parmenses quidam, non Romulum, huius libri auctorem asserant, sed suum quendam* Salonem *municipem, qui poëta dum Athenis studeret, e Graeco fabulas has nostris moribus ut aiunt aptando, carmine composuerit.* Sic Morellus observat, 2 auctorem fabularum, de quo verba facimus, *Salonem Parmensem* vocari, praecipue in quodam epistolae fragmento, typis edito, eique adsentiri nuperum scriptorem Marcheselli. 3 At quae de Salone isto Parmensi traduntur, ita profecto ambigua atque incerta sunt, ut vim probandi vix habeant. Ex quibus omnibus perspici posse videtur, verum nomen Anonymi iacere, et, nisi historiae lumen aliquando accedat, iaciturum esse in tenebris. Qualis fuerit, et quando vixerit Anonymus, aeque incertum est. Eum iamiam a Scriptoribus seculi XIV. allegari, scribit Fabricius; 4 a quibus, non addit. At memorat Barthius l. c. Codicem fabularum Anonymi, in *obsoletissimas* membranas exaratum: Eschenburgius 5 vero et Lessingius alte-

1 Fabricii B. L. Tom. II. p. 29.

2 Catal. Mss. Lat. apud Nanios pag. 153.

3 Delle giunte alla Raccolta Pesarese cet. pag. 23.

4 Bibl. Lat. l. c.

5 In Additament. ad Lessingii Anon. Nevel. pag. 65.

rum Bibliothecae Guelferbytanae Codicem, Anonymi fabulas continentem, duodecimo assignant seculo. Quae si a veritate non sunt aliena, coniicere licet, Anonymum ad minimum scriptorem esse undecimi duodecimive seculi, si tamen non est antiquior. Si Christium audiamus, Anonymus, sive spectes rem, sive orationem, scriptor putandus est seculo IV. haud indignus; quid? quod ipsi Aviano anteferendus. Sic enim scribit: 1 » scilicet sunt Anonymi, aut Romuli, aut Accii cuiusdam nomine, eodem carminis genere, quae illis, Avieno inscriptis, nisi meliores, inferiores re atque oratione non sunt. Licuerit Perotto libros habere, in quibus hae quoque Avieno inscriptae essent: vel licuerit ei sic opinari, aut iudicare denique, utrasque, vel has maxime scitiores, Avieni esse.« Quod quidem Christii de Anonymo iudicium haud immerito mirum ac minus rectum videtur Lessingio. In contraria currit Scaliger, qui Anonymum vocat poëtam et argutum et accuratum, cum ob fabularum utilitatem ediscendum, tum propter versuum munditias imitandum; sed in *recentiorum* poëtarum habendum numero: id quod factum a *tali* viro, unusquisque, elegantiae et pulchri sensu imbutus, recte miratur. Barthio de Anonymo quid visum fuerit, supra vidimus; Bebelio vero hae fabulae nulla Venere et lepore, Musis scilicet et Gratiis repugnantibus videntur scriptae, ubi puritas quoque verborum desideretur. In tanto virorum doctissimorum dissensu et iudiciorum discrepantia medio ibimus tutissimi. Fateamur igitur, Anonymum Phaedri vestigiis insistere, eiusque fabulas non omni carere elegantia; concedamus, easdem iucundas esse et utiles; at propter latinitatem barbaram passim obviam, ineptum verborum lusum, aeque ac affectatam elisionum fugam, nec non assimilationes frequentes iure vituperandas. 2

1 Prolus. de Phaedro pag. 39.

2 Conf. Lessingii Anonym. Nevelet. pag. 50. 53. seq. et Gellert. de Poësi Apologor. pag. 34.

Inveniuntur Anonymi fabulae in editione *Ulmensi* s. a. cum Romuli aliorumque fabulis; vid. supra edd. Aviani p. LXXXVIII. Excusae sunt in veteribus edd. sub titulo *Esopus moralisatus cum commento optimo;* v. gr. *Argentorati* 1479. *Daventriae* 1490. et 1502. etc. Exstant quoque in *Neveleti* Mythol. Aesop. Francof. 1610. Usus est autem Neveletus Codice Palatino membranaceo, et aliquot priscis edd. inprimis Ulmensi; adhibuit etiam lectiones nonnullas Cod. ms. Bibl. Victorian. Paris. ex quo Rigaltius quinque ediderat fabulas, atque inseruerat notis in Phaedrum. Quibus subsidiis instructus Neveletus priscas editiones plurimis locis emendavit. De aliis istarum fabularum editionibus et versionibus, cum Anglica, edita 1503. interprete *Wynkyn de Worde;* tum Italica, Romae 1474. paulo exponunt uberius viri eruditissimi *Eschenburg,* [1] et *F. de Blankenburg.* [2] Praeter Codices fabularum Anonymi msstos, Palatinum, et Bibl. Victorian. Paris. paulo ante memoratos, hodie supersunt: Codex ms. qui exstabat olim in bibl. *Paulli Petavii;* Codex bibliothecae quondam Regiae Paris. 893. qui continet Romuli, seu potius Anonymi fabulas, sub titulo *Liber Hisopi;* duo bibliothecae Guelferbytanae Codices, alter XII. alter XIV. seculi. Alter, qui inscribitur: *Incipit liber Apologorum Esopi,* complectitur LXII. fabulas; duabus enim auctior est, quae neque in ed. Ulmensi, neque apud Neveletum, neque in ullo alio fabularum scriptore reperiuntur, et quas iuris publici fecit Eschenburg in Additam. ad Lessing. Anon. Nevel. Sunt autem hae:

I.

Quaerere diffugium, domino veniente, Caponem
  Audax Accipiter dum videt, inquit ei:
Quid fugis? exsulta, dominum cum cernis adesse,
  Cuius in adventu plaudere nitor ego.
Me, Capo respondit, fratrum diversa meorum
  Terret poena; tibi non timor ullus adest.

1 Additam. ad Lessingii Anon. Nevel. pag. 60.

2 In Zusæzen zu Sulzers Theorie etc. Tom. I. pag. 548.

Nil magis horrendum, quam flebilis aula tyranni,
Qua pietas omnis cum ratione perit.
Raptores famulique truces scelerumque ministri
Iniustis dominis impietate placent.
Qui sine vi, sine fraude manent, hi fraude necantur;
Nullo damnantur crimine saepe boni.
Sic fratres periere mei. Te reddit amicum
Impietas domino, nequitiaeque vigor.
Hi proprias lavere stolas in sanguine; passos
Martyrium sepelit venter avarus eos.
Illius ergo timens adspectum credo latere
Tutius, ut morti me rapuisse queam.
Non amat insontes, sed sontes aula tyranni;
Complacet iniusto raptor iniquus hero.

II.

Cum pastore Lupus sociale foedus inivit,
Interius totus dissociatur ei.
Ergo dolum sub melle tenens Lupus inquit: Amice,
Sum pavidus crebera garrulitate canum.
Ille suo nostrum latratu scindit amorem,
Ille bonum pacis dissociare petit.
Si me securum, si me vis reddere tutum,
Obses tutelae sit datus ille mihi.
Exhibito vigili, Lupus intrat tutus ovile,
Dilanians missas opilionis oves.
Pacis amatorem simulat se perfidus hostis,
Cautius ut vulnus exitiale ferat.
Cuius semper eges, rem nulli tradere debes.
Blanditiae plus quam dira venena nocent.

DE
PUBLIO SYRO.

Publius Mimographus, natione *Syrus*, ob ingenii sollertiam a Patrono suo manumissus, Iuliique Caesaris Imp. qui Laberianam asperitatem ferre nequibat, favorem expertus, obiit, incertum quo anno Augusti Imp. Eius praeter Hieronymum in Chronico ad Olymp. CLXXXIV. saepius meminit cum laude Seneca Philos. Plinius H. N. VIII. 77. Gellius XVII. 14. Macrobius Saturnal. II. 2. et 7. et Petronius *Ciceronem disertiorem, Publium honestiorem* ait fuisse; ad quem locum conferendus Dousa Lib. I. Praecidan. in Petronium cap. 17. Pueris ediscendos olim traditos fuisse Publii Syri versus, colligas ex Hieronymi ad Laetam Epistola. Ex *Mimis* eius, sive *Sententiis* lepidis et ad communem usum accommodatissimis pervenerunt ad nos non paucae, sive servatae ab antiquis, Seneca, Gellio, Macrobio; sive separatim in Codicibus antiquis descriptae. Sane leguntur sub Publii nomine, legendae saepius pueris ac totae ediscendae, Sententiae eiusmodi 868. singulis versibus iambicis expressae vel trochaicis; (licet in his sint fortassis aliquae, quae ipsum non habeant auctorem;) primum quidem in quasdam classes digestae; e. gr. in Corpore Poëtarum Genevensi: Cap. I. *De amore et femina.* II. *De amicitia et concordia.* III. *De fortuna et rebus adversis* etc. postea vero secundum literarum seriem ordinatae.

Primum Syri Mimos *Des. Erasmus*, quotquot et quo ordine reperit, ex Cod. Catabrigiensi evulgavit, recensuit, castigavit, suaque paraphrasi explicavit, Basileae 1502. 4. Erasmi textum, praeter alias, secutae sunt edi-

tiones: Londinensis 1514. 4. per Petr. Treveris; Argentoratensis Schurerii an. 1516. 4. Lovaniensis 1518. 4. cum Catonis Distichis; Londinensis an. 1592. 8. Franequerana 1612. 12. — *Georg. Fabricius* viginti antea ineditas P. Syri sententias primus vulgavit in sua Sententiarum collectione, excusa Lipsiae 1550. et cum aliis sententiis a se collectis, Lipsiae 1567. 8. atque *Henr. Stephanus* ad calcem Sententiarum e Comicis graecis et latinis 1563. forma minore. — Ex offic. Plantiniana prodiere P. Syri selectae Sententiae cum versione metrica graeca *Ios. Scaligeri*, et Catonis Distichis, Lugd. Bat. 1598. 8. recusae in Scaligeri Opusculis graecis et latinis, Parisiis 1605. 8. et in eiusdem Poëmatibus graecis, a Petr. Scriverio editis Lugd. Bat. 1615. 12. Hi omnes in emaculandis et illustrandis his veteris et latinissimi aevi reliquiis laudabilem operam posuerunt. Praestat tamen editio, quae secundum literarum seriem digesta, et a *M. Velsero* an. 1608. ex Ms. Frisingensi locupletata, cum notis ab *Adamo Sartorio* curatis subiicitur M. Ant. Mureti Orationibus et Epistolis, Ingolstadii, ac Lipsiae ex editione Iac. Thomasii iterum iterumque recusis, tum Veronae 1727. seq. Tomo IV. Mureti Operum. Velseri textum porro repetiit Sententiarum Syri editio Veneta 1618. apud Georg. Valentinum.

Adhaerent quoque aliis operibus. *Ianus Gruterus* multum temporis et operae in interpretandis illis reliquiis collocans, edidit illas ad Mss. Pal. et Frising. recognitas, cum Tragoediis Senecae 1604. 8. apud Commelinum, et in Florilegio Ethico Politico sententiarum ac proverbiorum cum suis notis edito Francof. 1610. 8. Tom. I. pag. 159. seqq. Antea *Theod. Zwingerus* in morum Philosophia II. Tom. Basileae 1575. 8. qui notas varii generis addidit, a Grutero saepius laudatus, interdum notatus. Leguntur quoque Mimi illi in Corpore veterum Poëtarum Lat. Genevensi; inter Opera et Fragm. Poët. Lat. a Mich. Maittairio edita; atque in Collectione Pi-

saurensi; item in Dion. Gothofredi editione Operum Senecae, et inter Pithoei Poëmata antiqua. Occurrunt porro passim in editionibus Phaedri, quas vide. Plenissima est Gruteri editio post eius obitum evulgata: *L. Ann. Senecae et P. Syri mimi, forsan etiam aliorum singulares sententiae, centum aliquot versibus ex Codd. Pal. et Frising. auctae et correctae, studio et opera Iani Gruteri, cum notis eiusdem recognitis et castigatis. Accedunt eiusdem notae postumae, ut et nova versio graeca Ios. Scaligeri, nunc primum ex utriusque autographis adornatae et in lucem editae.* (Curantibus *Sigeberto Havercampo* et *Abr. Preygero.*) *Lugd. Bat.* 1708. 8. Opus hoc operosum viginti annorum maximam partem continet collectanea similium sententiarum ac praeceptorum, quae in historicis, oratoribus, poëtis veteribus et patribus, qui vocantur, ecclesiasticis reperiuntur. — Anno sequenti lucem viderunt cum versione graeca Scaligeri, notisque *Erasmi* et *Em. Schwedborgii*, Upsaliae. 8. In usum scholarum ediderunt *Cominus*, Patavii 1740. 8. *Sam. Ranischius*, Altenburgi 1756. 8. *C. H. Tzschuckius*, Lipsiae 1790. 12. et *Franc. Nic. Titze*, Lincii 1804. 8. Separatim quoque excusae sunt Londini 1767. 8.

Cum versione Anglica *Rich. Taverner* prodierunt Syri Sententiae una cum aliis Londini 1539. 8. 1540. 8. 1547. 8. et 1550. 12. Interprete vero *Car. Hoolo*, cum Catonis Distichis, ibid. 1659. 1670. 1704. 8. et 1749. 12. Opera *Iac. Rae*, cum Catonis Distichis, Edinburgi 1709. 8. Novissime per *I. Elphinston*, hoc titulo: *Poëtae sententiosi Latini* etc. *The sentencious Poëts: Pubblius, the Syrrian; C. D. Laberius, the Roman Knight; L. Ann. Seneca, the Pilosopher; Dion. Cato, the Morralist: also from Ausonius, the Sayings of the Seven Greek Sages; arrainged, and translated into correspondent Inglish Mezzure by Iames Elphinston. London* 1794. 12. Gallicam *Car. Montani*, qui circa an. 1500. floruit, Metaphrasin memorat in Bibliotheca Gallica Crucimanius.

DE
DIONYSIO CATONE.[1]

DIONYSII CATONIS *Distichis de moribus ad filium*, in IV. libros distinctis, *parvulos olim initiari solitos* testatur Io. Sarisberiensis Lib. VII. Policratici cap. 9. *ut virtutis instructio et usus teneris ebibitus animis non facile aboleretur*. Laudat ea quoque Isidorus in Glossis, voce *officiperdae*, Hincmarus Remens. Tom. II. pag. 476. et Gaufredus in Poëtria nova: *Ethnicus unde Cato, Nemò sine crimine vivit.* Qua aetate scripta sint, tam est incertum, quam constat elegantia, utilia, et Valentiniani Imp. temporibus antiquiora esse, inferiora autem aetate Lucani poëtae. Iam enim laudantur a Vindiciano Medico in Epistola ad Valentinianum Imp. Vicissim in limine Libri II. horum Distichorum legendus commendatur, praeter Virgilium, Macrum, et Nasonem, etiam Lucanus. Hinc Catoni[2] vel Censorio, vel Uticensi, nemo nisi temere adscripserit. Nam quod a Gellio Lib. XI. cap. 2. laudatur *M. Catonis Carmen de moribus*, ab illis distichis plane fuit diversum, ut ex iis, quae inde adfert idem Gellius, apparet: de quo Boxhornius proprium libellum scripsit an. 1635. Neque validis argumentis nituntur, qui *Senecae* vindicant. *Ausonii*[3] autem esse nequeunt, cum Ethnicus[4]

1 Vid. Io. Alb. Fabricii Bibl. Lat. Tom. III. p. 259. seqq.

2 Vignol. Marvillius Tom. I. Misc. Hist. literar. pag. 56.

3 Ausonio tribuunt Io. Bapt. Pius, in Praefat. ad Euripidem Guil. Canterus, Popma, et alii, quos refellit Scaliger II. 32. Lectionum Auson. Sub Ausonii nomine prodierunt etiam Rostoch. 1572. 8.

4 Qui Christiani esse scriptoris arbitrantur, (ut Bonifacius XV. 8. Hist. ludicrae,) eos toto errare coelo, vere pronuntiavit Scaliger in Lect. Ausonianis, et Gerh. Vossius notis ad Velleium, quorum iste animadversiones etiam in Catonis Disticha promisit. Argumentum autem, quo Boxhornius in Quaest. XIV. Romana pag. 78. illa scriptori Christiano vindicare contendit, quod nempe caede victimarum sacra facere Deo vetant, nimis lubricum est; cum idem Pythagoricis

ista scripserit, Ausonius vero Christi sacris fuerit initiatus. *Octavianum*, nescio quem, auctorem facit Goldastus notis ad Paraeneticos veteres pag. 104. et alibi. Gerh. Io. Vossii coniectura est, *Catonis* nomen Distichis praefixum esse ab argumento, quod tractant, non ab auctore, cuius non minus nomen, quam aetas nos fugiat; conf. Aug. Buchnerum Part. III. Orat. 5. et 6. In quo licet exemplo uti, quod sic Martinus Ravaltus an 1536. Latine et Gallice edidit *Catonem Principum*, cuius meminit Franc. a Cruce Bibl. Gall. pag. 316. Sic Sententiae monostichae Marbodei Redonensis pag. 1934. Opp. inscribuntur: *Proverbia Catonis Philosophi*. Cannegieterus in Dissert. de qua mox, cap. 18. probabiliter disputat, eum Constantini seculo priorem vixisse, et non Christianum fuisse capp. superioribus, quibus contra Boxhornii argumenta pro Christianismo auctoris disputat.

Antiquissima, quod quidem sciam, editio est *Augustana* an. 1475. fol. sub titulo: *Catonis Magni Ethica amplissimis commentariis illustrata*, cum praefatione Philippi Bergomensis. Eodem anno prodiere *Argentorati*. 4. s. n. l. et typogr. charactere Gothico Mart. Flach. *Casselis* prope Taurinum 1477. 4. apud Iohannem Fabri. *Venetiis* 1481. 4. cum Aelii Donati Grammatices Rudimentis, per Erhard. Ratdolt. *Westmonasterii* 1483. fol. cum vers. Angl. *Guil. Caxton*. Secutae editiones *Antverpienses* 1485. et 1487. 4. apud Ger. Leeu. *Basileensis* duplex an. 1486. 4. altera sine n. impressoris, altera per Nic. Kesler. Ibid. apud eund. 1488. 4. *Argentorarentis* 1487. 4. cum commento Rob. de Euromodio. *Lugdunenses* 1487. 4. et 1497. fol. min. per Io. de Vingle. *Parisiensis* 1487. 4. per Petr. Levet. *Neapolitana* 1488. 4. per Matthiam Moravum. *Veneta* 1493. 4. cum Donato, per Io. de Cereto de Tridino. *Colonienses* 1493. 1494. et 1496. 4. per Henr. Quentell. *Lipsiensis* 1494. 4. per Conr. Kacheloven. *Veneta* 1495. 4. et Aldina eiusdem anni, cum Theocrito, Hesiodo etc. fol. *Daventrienses* 1496. 4. altera per Iac. de Breda, repetita 1499. altera per Rich. Paffroed. *Augustana* 1497. 4. per Io. Schoensperger. *Norimbergensis* 1500. 4. per Hier. Hoelzel. Enata porro se-

quoque, et innumeris aliis visum fuerit Ethnicis. At homo Christianus non scripsisset: *Thure Deum placa*; et: *Stultitia est, morte alterius sperare salutem.*

culis XVI. XVII. et XVIII. ingens editionum caterva: quas omnes in auctore paucarum paginarum enumerare non est consilii nostri. Satis amplum catalogum, praeter Daumium in Praef. ad Catonis Disticha, Cygneae 1676. et Io. Mich. Bernhold in editione mox memoranda, dedere Maittaire in Ind. v. *Cato*, atque Panzer in Ann. typogr. quam plurimis locis. Inter Opera *Ant. Mancinelli*, qui se carmen ex depravato correxisse ait, lucem videre *Basileae* 1501. 1503. et 1508. 4. apud Nic. Kessler. Inter Auctores octo morales *Lugduni* 1505. 4. 1507. fol. et 1520. 4. Cum scholiis *Des. Erasmi*, *Coloniae* in aedibus Martini Werdensis 1514. 4. Vid. Catalogue raisonné de P. Ant. Crevenna Vol. III. pag. 255. Cum iisdem scholiis *Londini* 1514. 4. per Petr. Treveris. *Argentorati* 1515. 4. apud Math. Schurer; item eodem anno *Coloniae* 4. ex offic. Quentell. et saepius deinceps; inter haec *Lipsiae* 1517. 4. per Valent. Schumann. et *Parisiis* 1533. 8. apud Sim. Colinaeum. An. 1534. et 1536. ex offic. Rob. Stephani prodierunt in 8. Curante *Matth. Garbricio*, Illyrico, *Tubingae* 1545. 8. apud Ulr. Morhard. Cum annotationibus *Rich. Taverneri*, *Londini* 1553. 8. in aedibus Thom. Bertheleti. E vetustissimo exemplo correcta cum Planudis versione graeca *Antverpiae* 1568. 16. cum Ausonio, *Pulmanni* scholiis ornata. *Neapoli Nem.* 1598. cum versione Italica; *Tremoniae* per *Arn. Westhovium* 1592. cum praef. et lemmatibus Io. Sturmii; *Florentiae* an. 1604. cum *Io. Mariae Ferratii* comment. Item eodem anno *Franequerae*, cum Planudis versione et Erasmi scholiis. *Petri Scriverii* editio, serio, ut ait, castigata est ad calcem ed. Amst. 1644. Sed his edd. omnibus praestat ea, quam *Daumius* curavit: *Dion. Catonis Disticha de moribus ad filium, Graece a Max. Planude, Ios. Scaligero, Matth. Zubero, et Io. Mylio; Germanice, ex mente Ios. Scaligeri potissimum et Casp. Barthii, a Martino Opitio expressa, cum excerptis ac notis ex altera eiusdem recensione brevioribus, hac editione passim denuo interpolatis a Chr. Daumio, qui et addidit incerti veteris poëtae monosticha* etc. *Cygneae, typis Melch. Goepneri* 1662. 8. Auctius repetita haec ed. ibid. 1672. 8. Nunc vero princeps est editio ab *Ottone Arntzenio* curata *Traiecti ad Rhen.* 1735. 8. quae praeter ipsius notas habet etiam Erasmi, Scaligeri, Opitii, Barthii, Daumii, Wa-

chii, metaphrasin Graecam Planudis, Scaligeri, Zuberi et Mylii, item Dissertat. Boxhornii, et Cannegieteri Rescripta Boxhornio de Catone, in qua de auctore multa disseruntur contra Boxhornium et alios, Catonis versus plures contra Boxhornii reprehensiones defenduntur, et multa alia vel emendantur vel illustrantur. Voluit ipse edere haec Disticha; sed eum laborem post Arntzenio detulit cum omni apparatu librorum suorum. Secundis curis auctior et emendatior prodiit Arntzenii editio sub hoc titulo: *Dion. Catonis Disticha de moribus, cum notis variorum. Acc. Boxhornii Dissertatio et Cannegieteri Rescripta Boxhornio de Catone, nec non Io. Hild. Withofii Diss. II. de distichorum auctore, et vera illorum lectione. Recensuit et suas annotationes adiecit Otto Arntzenius. Amstelodami* 1754. 8. apud Schouten. Haud ita multo post adspexerunt lucem *Dion. Catonis Disticha de moribus ad filium*, praeter sedulam variantis lectionis per omnia conlationem, lectissimis etiam adornata flosculis poëticis, una cum singulis adposita distichis, binorum quoque versuum, idiomatum vero diversorum, interpretatione quincuplice, adiecta sunt lemmata Catoniana, suis quaeque restituta distichis. *Amstelodami, apud Franc. Houttuyn* 1759. 8. 2 voll. quorum altero continetur *Historia critica Catoniana*, per singulorum seriem consuetam Dion. Catonis Distichorum ex ordine deducta. Cui praemittitur Max. Planudis metaphrasis graeca, cum castigatt. Ios. Scaligeri in eandem perpetuis: itemque Des. Erasmi concinna expositio. Adnexae sunt clariss. virorum Barthii, Opitii, Daumii, Wachii, Boxhornii, Cannegieteri, Withofii, et Arntzeniorum fratrum animadversiones selectae. Addita ad calcem Distichorum cuique nova paraphrasis. Curator huius ed. est *Koenig a Koenigsfeld.* Novissima editio critica debetur Io. Mich. Bernholdo: *Dion. Catonis Distichorum de moribus ad filium Libri IV. Recensuit, varias lectiones, alia opuscula indicemque adiecit Io. Mich. Bernhold. Neostadii, apud Riedel.* 1784. 8. Doctissimus editor in praef. pleniorem dedit editionum catalogum, et arbitratur, auctorem propter purum dicendi genus ac tersum fuisse Romanum, et quidem aevi melioris: idem recenset varias variorum de auctore opiniones, et acute coniicit, forsan dictum quendam *Dionysium* aurea haec car-

mina ex aliis gravibus magnique ponderis auctoribus in unum redegisse volumen, et sub *Catonis* nomine vulgavisse; ut verum opusculi nomen forte fuerit: *Dionysii Cato.* Ex Arntzenii recensione recudi curavit *C. Henr. Tzschuckius* inter Auctores Latinos minores, *Misenae* 1790. 12. Tom. I. Part. III.

Gallice, praeter Anonymum, verterunt *Petrus Grognet, Parisiis* 1530. et 1533. 12. *Franc. Habert*, ibid. 1530. 12. et *Gil. Thomas*, ibid. 1624. Vid. *Blankenburgs Zusaeze zu Sulzers Theorie* etc. Tom. I. pag. 412. Intepretationes Anglicae, Germanicae, Italicae exstant plures. De Anglicis consuli potest *Brüggemann* in *View of the English Editions, Translations* etc. pag. 713 - 717. et in *Supplement to the View* pag. 126. ubi etiam editiones Anglicae uberius recensentur. De Germanicis, *Degen* in *Versuch einer vollstaendigen Litteratur der deutschen Uebersetzungen der Roemer.* De Italicis, *Paitoni* in *Biblioteca degli autori antichi Greci et Latini volgarizzati.* In linguam Belgicam conversa prodiere *Antverpiae* 4. s. n. a. hoc titulo: *Den duytschen Catoen uten Latine in duytsche berymt*, nescimus, quo auctore.

PHAEDRI FABULARUM
INSCRIPTIONES.

Adnotatae Aviani, Anonymi, Fontanii, aliorumque recentiorum Fabulae parallelae.

AESOPUS ad Garrulum III. 19.
Aesopus ludens III. 14.
Aesopus et Petulans III. 5. La Fontaine Lib. XII. 22. Hagedorn Lib. II. fab. *Aesopus und der Muthwillige.*
Aesopus et Rusticus III. 3.
Anus ad Amphoram III. 1. Boulanger Lib. II. 13.
Anus diligens virum aetatis mediae, item Puella II. 2. La Fontaine I. 17.
Apes et Fuci, Vespa iudice III. 13.
Aquila, Cornix, et Testudo II. 6. Anonym. Fab. 14.
Aquila, Felis, et Aper II. 4.
Arbores in Deorum tutela III. 17. Boulanger III. 11. Gleim II. 14.
Asinus ad senem Pastorem I. 15. La Fontaine VI. 8. Zachariae Fab. *der Esel und der Stier.*
Asinus et Galli IV. 1. Boulanger I. 17.
Asinus et Leo venantes I. 11. Lessing Lib. II. 7. 8. 26.
Asinus irridens Aprum I. 29. Anonym. Fab. 11. Hagedorn L. I. *Der Loewe und der Esel.* Gleim I. 4.
Caesar ad Atriensem II. 5.
Calvus et Musca V. 3. Anonym. Fab. 32.
Canes famelici I. 20. La Fontaine VIII. 25.
Canes et Corcodilus I. 25. Boulanger II. 14.
Canis ad Agnum III. 15. Anonym. Fab. 26.
Canis et Lupus III. 7. Avian. Fab. 37. La Fontaine I. 5. Hagedorn Lib. I. *Der Wolf und der Hund.* Gleim II. 5.
Canis fidelis I. 23. Anonym. Fab. 23. Boulanger I. 23.

Canis per fluvium carnem ferens I. 4. Anonym. Fab. 5. La Fontaine VI. 17.
Canis parturiens I. 19. Anonym. Fab. 9.
Canis et Thesaurus, et Vulturius I. 27.
Canum Legati ad Iovem IV. 17.
Capellae et Hirci IV. 15. Lege et compara fab. Lessingii II. 24.
Cervus ad fontem I. 12. Anonym. Fab. 47. La Fontaine VI. 9. Gleim 9.
Cervus et Ovis I. 16. Anonym. Fab. 31. Boulanger II. 19.
Cervus et Boves II. 8. Anonym. Fab. 58. La Fontaine IV. 21.
Cicada et Noctua III. 16. Boulanger I. 4.
Demetrius et Menander V. 1. Boulanger III. 4.
Duo Calvi V. 6.
Equus et Aper IV. 4. La Fontaine IV. 13.
Eunuchus ad improbum III. 11.
Ex Sutore Medicus I. 14. Boulanger II. 3.
Formica et Musca IV. 23. Anonym. Fab. 36. La Fontaine IV. 3. Gleim II. 19. Zachariae Fab. *Die stolze Fliege.*
Frater et Soror III. 8. Gleim I. 21. 22. Boulanger II. 9.
Fur aram compilans IV. 11.
Graculus superbus et Pavo I. 3. Anonym. Fab. 35. Gleim II. 18.
Gubernator et Nautae IV. 16.
Homo et Asinus V. 4.
Homo et Canis II. 3. Compara Lessingii fab. II. 20.
Homo et Colubra IV. 18. Anonym. Fab. 10. Hagedorn Lib. I. *Der Bauer und die Schlange.* La Fontaine VI. 13.
Iuvencus, Leo et Praedator II. 1.
Leo regnans IV. 13.
Leo senex, Aper, Taurus et Asinus I. 21. Anonym. Fab. 16. La Fontaine III. 14. Gleim II. 10.
Lupus et Agnus I. 1. Anonym. Fab. 2. La Fontaine I. 10.
Lupus et Gruis I. 8. Anonym. Fab. 8. Conf. Lessing II. 4.
Lupus et Vulpis, iudice Simio I. 10. Anonym. Fab. 39. La Fontaine II. 3.
Malas esse divitias IV. 12. Boulanger I. 18. Lessing II. 2.
Miluus et Columbae I. 31. Boulanger II. 2.
Mons parturiens IV. 22. Anonym. Fab. 25. La Fontaine V. 10. Hagedorn Fab. *Der Berg und der Poët.* Gleim II. 6.

Muli et Latrones II. 7. La Fontaine I. 4.
Mulier parturiens I. 18.
Musca et Mula III. 6. Anonym. Fab. 37. La Fontaine VII. 9. Zachariae Fab. *Die Mücke und der Stier.*
Mustela et Homo I. 22. Anonym. Fab. 40. Zachariae Fab. *Die Woelfe und der Rabe.*
De Mustela et Muribus IV. 2. La Fontaine III. 18.
Naufragium Simonidis IV. 21.
Occasio depicta V. 8.
Ovis, Canis et Lupus I. 17. Anonym. Fab. 4.
Panthera et Pastores III. 2.
Passer et Lepus I. 9.
Pavo ad Iunonem III. 18. La Fontaine II. 17.
Phaedrus IV. 20.
Poëta, Epilog. Lib. III. et Lib. IV. 5. 7.
Poëta de Credere et non Credere III. 10.
Princeps Tibicen V. 7.
Prometheus IV. 14.
Pugna Murium et Mustelarum IV. 6. La Fontaine IV. 6.
Pullus ad Margaritam III. 12. Anonym. Fab. 1. La Fontaine I. 20. Hagedorn Fab. *Das Hünchen und der Diamant;* it. *Die Henne und der Smaragd.* Lessing II. 9.
Rana rupta et Bos I. 24. Anonym. Fab. 41. La Fontaine I. 3.
Ranae ad Solem I. 6. Anonym. Fab. 7. La Fontaine VI. 12.
Ranae metuentes Taurorum proelia I. 30. La Fontaine II. 4. Gleim Fab. 17.
Ranae regem petentes I. 2. Anonym. Fab. 21. La Fontaine III. 4. Lessing II. 13.
Scurra et Rusticus V. 5.
Simii caput III. 4.
Simonides a Diis servatus IV. 24. La Fontaine I. 14.
Socrates ad Amicos III. 9. La Fontaine IV. 17.
Taurus et Vitulus V. 9. Boulanger I. 9. Lessing II. 5.
Vacca et Capella, Ovis et Leo I. 5. Anonym. Fab. 6. Lessing II. 26.
Venator et Canis V. 10.
Viatores et Latro V. 2. Boulanger I. 14.
Vipera et Lima IV. 8. Anonym. Fab. 51. La Fontaine V. 16.
De Vitiis hominum IV. 10. La Fontaine I. 7.

Vulpis et Aquila I. 28. Anonym. Fab. 13. Conf. Gellerti Fab. *Das Pferd und die Bremse*, Lib. I, ed. Opp. Lips. 1775. Tom. I. pag. 45.

Vulpis et Ciconia I. 26. Anonym. Fab. 33. La Fontaine I. 18.

Vulpis et Corvus I. 13. Anonym. Fab. 15. La Fontaine I. 2. Hagedorn Lib. II. Fab. *Der Rabe und der Fuchs*. Lessing II. 15. Gleim II. 24.

Vulpis et Draco IV. 19.

Vulpis et Hircus IV. 9. La Fontaine III. 5. Hagedorn Lib. I. Fab. *Der Fuchs und der Bock*. Idem argumentum tractavit Desbillonius Fabb. Aesop. Lib. III. 10.

Vulpis et Uva IV. 3. La Fontaine III. 11. Lessing II. 2.

Vulpis ad Personam tragicam I. 7. Anonym. Fab. 34. La Fontaine IV. 14. Hagedorn Lib. I. Fab. *Der schoene Kopf*. Lessing II. 14.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBRI QUINQUE.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

Aesopus auctor quam materiam reperit,
Hanc ego polivi versibus senariis.
Duplex libelli dos est: quod risum movet,
Et quod prudenti vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,
Quod arbores loquantur, non tantum ferae;
Fictis iocari nos meminerit fabulis.

FABULA I.

LUPUS ET AGNUS.

Ad rivum eundem Lupus et Agnus venerant,
Siti compulsi: superior stabat Lupus,
Longeque inferior Agnus. Tunc fauce improba
Latro incitatus, iurgii causam intulit.
Cur, inquit, turbulentam fecisti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Quî possum, quaeso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.

Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses male, ait, dixisti mihi.
Respondit Agnus: Equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat, iniusta nece.
 Haec propter illos scripta est homines fabula,
Qui fictis causis innocentes opprimunt.

FABULA II.

RANAE REGEM PETENTES.

Athenae cum florerent aequis legibus,
Procax libertas civitatem miscuit,
Frenumque solvit pristinum licentia.
Hinc conspiratis factionum partibus,
Arcem tyrannus occupat Pisistratus.
Cum tristem servitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille, sed quoniam grave
Omne insuetis onus, et coepissent queri:
Aesopus talem tum fabellam retulit.
 Ranae, vagantes liberis paludibus,
Clamore magno regem petiere a Iove,
Qui dissolutos mores vi compesceret.
Pater Deorum risit, atque illis dedit
Parvum tigillum, missum quod subito vadi
Motu sonoque terruit pavidum genus.
Mersae laterent cum limo diutius,
Forte una tacite profert e stagno caput,
Et, explorato rege, cunctas evocat.
Illae, timore posito, certatim adnatant,
Lignumque supra turba petulans insilit:
Quod cum inquinassent omni contumelia,

Alium rogantes regem misere ad Iovem;
Inutilis quoniam esset, qui fuerat datus.
Tum misit illis hydrum, qui dente aspero
Corripere coepit singulas: frustra necem
Fugitant inertes: vocem praecludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Iovem,
Adflictis ut succurrat. Tunc contra Deus:
Quia noluistis vestrum ferre, inquit, bonum;
Malum perferte. Vos quoque, o cives, ait,
Hoc sustinete, maius ne veniat, malum.

FABULA III.

GRACULUS SUPERBUS ET PAVO.

Ne gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potius habitu vitam degere,
Aesopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Graculus superbia,
Pennas, Pavoni quae deciderant, sustulit,
Seque exornavit: dein contemnens suos
Formoso se Pavonum immiscuit gregi.
Illi impudenti pennas eripiunt avi,
Fugantque rostris. Male mulcatus Graculus
Redire moerens coepit ad proprium genus:
A quo repulsus tristem sustinuit notam.
Tum quidam ex illis, quos prius despexerat:
Contentus nostris si fuisses sedibus,
Et, quod natura dederat, voluisses pati,
Nec illam expertus esses contumeliam,
Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

FABULA IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

Amittit merito proprium, qui alienum appetit.
Canis per flumen, carnem dum ferret, natans,
Lympharum in speculo vidit simulacrum suum;
Aliamque praedam ab alio ferri putans,
Eripere voluit: verum decepta aviditas,
Et, quem tenebat ore, dimisit cibum,
Nec, quem petebat, adeo potuit attingere.

FABULA V.

VACCA ET CAPELLA, OVIS ET LEO.

Nunquam est fidelis cum potente societas:
Testatur haec fabella propositum meum.
Vacca et Capella, et patiens Ovis iniuriae,
Socii, fuere cum Leone in saltibus.
Hi cum cepissent cervum vasti corporis,
Sic est locutus, partibus factis, Leo:
Ego primam tollo, nominor quia Leo;
Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi;
Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia;
Malo adficietur, si quis quartam tetigerit.
Sic totam praedam sola improbitas abstulit.

FABULA VI.

RANAE AD SOLEM.

Vicini furis celebres vidit nuptias
Aesopus, et continuo narrare incipit:

Uxorem quondam Sol cum vellet ducere,
Clamorem Ranae sustulere ad sidera.
Convicio permotus quaerit Iupiter
Causam querelae. Quaedam tum stagni incola;
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est, si crearit liberos?

FABULA VII.

VULPIS AD PERSONAM TRAGICAM.

Personam tragicam forte Vulpis viderat:
O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
Hoc illis dictum est, quibus honorem et gloriam
Fortuna tribuit, sensum communem abstulit.

FABULA VIII.

LUPUS ET GRUIS.

Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
Bis peccat: primum, quoniam indignos adiuvat;
Impune abire deinde quia iam non potest.
Os devoratum fauce cum haereret Lupi,
Magno dolore victus, coepit singulos
Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iurerando Gruis,
Gulaeque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam Lupo.
Pro quo cum pactum flagitaret praemium:
Ingrata es, inquit, ore quae nostro caput
Incolume abstuleris, et mercedem postules.

FABULA IX.

PASSER ET LEPUS.

Sibi non cavere, et aliis consilium dare,
Stultum esse, paucis ostendamus versibus.
Oppressum ab Aquila, fletus edentem graves,
Leporem obiurgabat Passer: Ubi pernicitas
Nota, inquit, illa est? quid ita cessarunt pedes?
Dum loquitur, ipsum Accipiter nec opinum rapit,
Questuque vano clamitantem interficit.
Lepus semianimus mortis in solatio:
Qui modo securus nostra irridebas mala,
Simili querela fata deploras tua.

FABULA X.

LUPUS ET VULPIS IUDICE SIMIO.

Quicunque turpi fraude semel innotuit,
Etiamsi verum dicit, amittit fidem.
Hoc attestatur brevis Aesopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine:
Negabat illa, se esse culpae proximam:
Tunc iudex inter illos sedit Simius.
Uterque causam cum perorassent suam,
Dixisse fertur Simius sententiam:
Tu non videris perdidisse, quod petis;
Te credo surripuisse, quod pulchre negas.

FABULA XI.

ASINUS ET LEO VENANTES.

Virtutis expers, verbis iactans gloriam,
Ignotos fallit, notis est derisui.
Venari Asello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, et admonuit simul,
Ut insuëta voce terreret feras,
Fugientes ipse exciperet. Hîc Auritulus
Clamorem subito totis tollit viribus,
Novoque turbat bestias miraculo.
Quae dum paventes exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu.
Qui postquam caede fessus est, Asinum evocat,
Iubetque vocem premere. Tunc ille insolens:
Qualis videtur opera tibi vocis meae?
Insignis, inquit, sic, ut nisi nossem tuum
Animum genusque, simili fugissem metu.

FABULA XII.

CERVUS AD FONTEM.

Laudatis utiliora, quae contemseris,
Saepe inveniri, haec exserit narratio.
Ad fontem Cervus, cum bibisset, restitit,
Et in liquore vidit effigiem suam.
Ibi dum ramosa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat;
Venantum subito vocibus conterritus,
Per campum fugere coepit, et cursu levi
Canes elusit. Silva tum excepit ferum,

In qua retentis impeditus cornibus,
Lacerari coepit morsibus saevis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidisse dicitur:
O me infelicem! qui nunc demum intelligo,
Utilia mihi quam fuerint, quae despexeram,
Et, quae laudaram, quantum luctus habuerint.

FABULA XIII.

VULPIS ET CORVUS.

Qui se laudari gaudent verbis subdolis,
Sera dant poenas turpes poenitentia.
Cum de fenestra Corvus raptum caseum
Comesse vellet, celsa residens arbore;
Hunc vidit Vulpis, deinde sic coepit loqui:
O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor!
Quantum decoris corpore et vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
Emisit ore caseum; quem celeriter
Dolosa Vulpis avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus stupor.

* * *

Hac re probatur ingenium: quantum valet
Virtute, ita semper praevalet sapientia.

FABULA XIV.

EX SUTORE MEDICUS.

Malus cum Sutor, inopia deperditus,
Medicinam ignoto facere coepisset loco,
Et venditaret falso antidotum nomine;

Verbosis adquisivit sibi famam strophis.
Hîc cum iaceret morbo confectus gravi
Rex urbis, eius experiendi gratia
Scyphum poposcit; fusa dein simulans aqua
Antidoto miscere illius se toxicum,
Combibere iussit ipsum, posito praemio.
Timore mortis ille tum confessus est,
Non artis ulla medicae se prudentia,
Verum stupore vulgi factum nobilem.
Rex advocata concione haec edidit:
Quantae putatis esse vos dementiae,
Qui capita vestra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commisit pedes?
  Hoc pertinere vere ad illos dixerim,
Quorum stultitiâ quaestus impudentiae est.

FABULA XV.

ASINUS AD SENEM PASTOREM.

In principatu commutando civium
Nil praeter domini nomen mutant pauperes.
Id esse verum, parva haec fabella indicat.
  Asellum in prato timidus pascebat Senex.
Is, hostium clamore subito territus,
Suadebat Asino fugere, ne possent capi.
At ille lentus: Quaeso, num binas mihi
Clitellas impositurum victorem putas?
Senex negavit. Ergo quid refert mea,
Cui serviam? clitellas dum portem meas.

FABULA XVI.

CERVUS ET OVIS.

Fraudator hominem cum vocat sponsum improbum,
Non rem expedire, sed malum dare expetit.
Ovem rogabat Cervus modium tritici,
Lupo sponsore. At illa praemetuens dolum:
Rapere atque abire semper adsuevit Lupus;
Tu de conspectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, cum dies advenerit?

FABULA XVII.

OVIS, CANIS ET LUPUS.

Solent mendaces luere poenas malefici.
Calumniator ab Ove cum peteret Canis,
Quem commendasse panem se contenderet;
Lupus, citatus testis, non unum modo
Debere dixit, verum affirmavit decem.
Ovis, damnata falso testimonio,
Quod non debebat, solvit. Post paucos dies
Bidens iacentem in fovea prospexit Lupum:
Haec, inquit, merces fraudis a Superis datur.

FABULA XVIII.

MULIER PARTURIENS.

Nemo libenter recolit, qui laesit, locum.
Instante partu, mulier, actis mensibus,
Humi iacebat, flebiles gemitus ciens.
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet,

Onus naturae melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo posse confido loco
Malum finiri, quo conceptum est initio.

FABULA XIX.

CANIS PARTURIENS.

Habent insidias hominis blanditiae mali:
Quas ut vitemus, versus subiecti monent.
  Canis parturiens cum rogasset alteram,
Ut fetum in eius tugurio deponeret,
Facile impetravit: dein reposcenti locum
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores catulos posset ducere.
Hoc quoque consumto, flagitare validius
Cubile coepit. Si mihi et turbae meae
Par, inquit, esse potueris, cedam loco.

FABULA XX.

CANES FAMELICI.

Stultum consilium non modo effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
  Corium depressum in fluvio viderunt Canes:
Id ut comesse extractum possent facilius,
Aquam coepere ebibere: sed rupti prius
Periere, quam, quod petierant, contingerent.

FABULA XXI.

LEO SENEX, APER, TAURUS ET ASINUS.

Quicunque amisit dignitatem pristinam,
Ignavis etiam iocus est in casu gravi.

Defectus annis et desertus viribus
Leo cum iaceret, spiritum extremum trahens,
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem iniuriam:
Infestis Taurus mox confodit cornibus
Hostile corpus. Asinus ut vidit ferum
Impune laedi, calcibus frontem extudit.
At ille exspirans: Fortes indigne tuli
Mihi insultare: te, naturae dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

FABULA XXII.

MUSTELA ET HOMO.

Mustela, ab homine prensa, cum instantem necem
Effugere vellet: Parce, quaeso, inquit, mihi,
Quae tibi molestis muribus purgo domum.
Respondit ille: Faceres si causa mea,
Gratum esset, et dedissem veniam supplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quas sunt rosuri, simul et ipsos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi.
Atque ita locutus improbam leto dedit.
Hoc in se dictum debent illi agnoscere,
Quorum privata servit utilitas sibi,
Et meritum inane iactant imprudentibus.

FABULA XXIII.

CANIS FIDELIS.

Repente liberalis, stultis gratus est;
Verum peritis irritos tendit dolos.

Nocturnus cum fur panem misisset Cani,
Obiecto tentans an cibo possit capi:
Heus, inquit, linguam vis meam praecludere,
Ne latrem pro re domini? multum falleris.
Namque ista subita me iubet benignitas
Vigilare, facias ne mea culpa lucrum.

FABULA XXIV.

RANA RUPTA ET BOS.

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quondam Rana conspexit Bovem,
Et, tacta invidiâ tantae magnitudinis,
Rugosam inflavit pellem: tum natos suos
Interrogavit, an Bove esset latior.
Illi negarunt. Rursus intendit cutem
Maiore nisu; et simili quaesivit modo,
Quis maior esset. Illi dixerunt, Bovem.
Novissime indignata, dum vult validius
Inflare sese, rupto iacuit corpore.

FABULA XXV.

CANIS ET CORCODILUS.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, et deridentur turpiter.
Canes currentes bibere in Nilo flumine,
A Corcodilis ne rapiantur, traditum est.
Igitur cum currens bibere coepisset Canis,
Sic Corcodilus: Quam libet lambe otio,
Noli vereri. At ille: Facerem mehercule,
Nisi esse scirem carnis te cupidum meae.

FABULA XXVI.

VULPIS ET CICONIA.

Nulli nocendum; si quis vero laeserit,
Multandum simili iure, fabella admonet.
Ad coenam Vulpis dicitur Ciconiam
Prior invitasse, et illi in patena liquidam
Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
Gustare esuriens potuerit Ciconia.
Quae Vulpem cum revocasset, intrito cibo
Plenam lagonam posuit: huic rostrum inserens
Satiatur ipsa, et torquet convivam fame.
Quae cum lagonae collum frustra lamberet,
Peregrinam sic locutam volucrem accepimus:
Sua quisque exempla debet aequo animo pati.

FABULA XXVII.

CANIS, ET THESAURUS, ET VULTURIUS.

Haec res avaris esse conveniens potest,
Et qui humiles nati, dici locupletes student.
Humana effodiens ossa, thesaurum Canis
Invenit; et violarat quia Manes Deos,
Iniecta est illi divitiarum cupiditas,
Poenas ut sanctae religioni penderet.
Itaque aurum dum custodit, oblitus cibi,
Fame est consumtus. Quem stans Vulturius super
Fertur locutus: O Canis, merito iaces,
Qui concupisti subito regales opes,
Trivio conceptus, et educatus stercore.

FABULA XXVIII.

VULPIS ET AQUILA.

Quamvis sublimes debent humiles metuere,
Vindicta docili quia patet solertiae.
Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit,
Nidoque posuit pullis, escam ut carperent.
Hanc persecuta mater orare incipit,
Ne tantum miserae luctum importaret sibi.
Contemsit illa, tuta quippe ipso loco.
Ab ara Vulpis rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
Aquila ut periclo mortis eriperet suos,
Incolumes natos supplex Vulpi reddidit.

FABULA XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

Plerumque stulti risum dum captant levem,
Gravi destringunt alios contumelia,
Et sibi nocivum concitant periculum.
Asellus Apro cum fuisset obvius,
Salve, inquit, Frater. Ille indignans repudiat
Officium, et quaerit, cur sic mentiri velit?
Asinus demisso pene: Similem si negas
Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
Aper cum vellet facere generosum impetum,
Repressit iram: et, Facilis vindicta est mihi;
Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

FABULA XXX.

RANAE METUENTES TAURORUM PROELIA.

Humiles laborant, ubi potentes dissident.
Rana, in palude pugnam Taurorum intuens,
Heu, quanta nobis instat pernicies! ait.
Interrogata ab alia, cur hoc diceret,
De principatu cum decertarent gregis,
Longeque ab illis degerent vitam boves:
Est statio separ, ait, ac diversum genus;
Sed pulsus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in secreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

FABULA XXXI.

MILUUS ET COLUMBAE.

Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.
Columbae saepe cum fugissent Milüum,
Et celeritate pennae vitassent necem,
Consilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo:
Quare sollicitum potius aevum ducitis,
Quam regem me creatis icto foedere,
Qui vos ab omni tutas praestem iniuria?
Illae credentes, tradunt sese Milüo:
Qui, regnum adeptus, coepit vesci singulas,
Et exercere imperium saevis unguibus.
Tunc de reliqüis una: Merito plectimur.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER SECUNDUS.

AUCTOR.

Exemplis continetur Aesopi genus,
Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
Acuatque sese diligens industria.
Quicunque fuerit ergo narrandi locus,
Dum capiat aurem, et servet propositum suum,
Re commendatur, non auctoris nomine.
Equidem omni cura morem servabo senis;
Sed si libuerit aliquid interponere,
Dictorum sensus ut delectet varietas,
Bonas in partes, Lector, accipias velim
Ita, si rependet illam brevitas gratiam;
Cuius verbosa ne sit commendatio,
Attende, cur negare cupidis debeas;
Modestis etiam offerre, quod non petierint.

FABULA I.

IUVENCUS, LEO ET PRAEDATOR.

Super iuvencum stabat deiectum Leo:
Praedator intervenit, partem postulans.

Darem, inquit, nisi soleres per te sumere:
Et improbum reiecit. Forte innoxius
Viator est deductus in eundem locum,
Feroque viso retulit retro pedem.
Cui placidus ille: Non est quod timeas, ait,
Et, quae debetur pars tuae modestiae,
Audacter tolle. Tunc diviso tergore
Silvas petivit, homini ut accessum daret.
Exemplum egregium prorsus et laudabile:
Verum est aviditas dives, et pauper pudor.

FABULA II.

ANUS DILIGENS VIRUM AETATIS MEDIAE, ITEM PUELLA.

A feminis utcunque spoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
Aetatis mediae quemdam mulier non rudis
Tenebat, annos celans elegantia:
Animosque eiusdem pulchra iuvenis ceperat.
Ambae, videri dum volunt illi pares,
Capillos homini legere coepere invicem.
Cum se putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus est: nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

FABULA III.

HOMO ET CANIS.

Laceratus quidam morsu vehementis canis,
Tinctum cruore panem misit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.

Tunc sic Aesopus: Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Cum scierint esse tale culpae praemium.
Successus improborum plures allicit.

FABULA IV.

AQUILA, FELES ET APER.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat:
Feles cavernam nacta in media pepererat:
Sus nemoricultrix fetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium
Fraude et scelesta sic evertit malitia.
Ad nidum scandit volucris: Pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan et miserae mihi:
Nam fodere terram quod vides quotidie
Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.
Terrore offuso et perturbatis sensibus,
Derepit ad cubile setosae suis:
Magno, inquit, in periclo sunt nati tui.
Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
Aquila est parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore postquam complevit locum,
Dolosa tuto condidit sese cavo:
Inde evagata noctu suspenso pede,
Ubi esca se replevit et prolem suam,
Pavorem simulans prospicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis desidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inedia sunt consumti cum suis,
Felique et catulis largam praebuerunt dapem.

Quantum homo bilinguis saepe concinnet mali,
Documentum habere stulta credulitas potest.

FABULA V.

CAESAR AD ATRIENSEM.

Est ardelionum quaedam Romae natio,
Trepide concursans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi molesta, et aliis odiosissima:
Hanc emendare, si tamen possum, volo
Vera fabella: pretium est operae attendere.
Caesar Tiberius cum, petens Neapolim,
In Misenensem villam venisset suam,
Quae monte summo posita Luculli manu,
Prospectat Siculum et despicit Tuscum mare;
Ex alticinctis unus Atriensibus,
Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
Erat destricta, cirris dependentibus,
Perambulante laeta Domino viridia,
Alveolo coepit ligneo conspergere
Humum aestuantem, come officium iactitans:
Sed deridetur. Inde notis flexibus
Praecurrit alium in xystum, sedans pulverem.
Agnoscit hominem Caesar, remque intelligit.
Id ut putavit esse nescio quid boni:
Heus! inquit Dominus. Ille enimvero adsilit,
Donationis alacer certae gaudio.
Tum sic iocata est tanti maiestas Ducis:
Non multum egisti, et opera nequidquam perit;
Multo maioris alapae mecum veneunt.

FABULA VI.

AQUILA, CORNIX ET TESTUDO.

Contra potentes nemo est munitus satis;
Si vero accessit consiliator maleficus,
Vis et nequitia quidquid oppugnant, ruit.
Aquila in sublime sustulit Testudinem:
Quae cum abdidisset corneâ corpus domo,
Nec ullo pacto laedi posset condita;
Venit per auras Cornix, et propter volans:
Opimam sane praedam rapuisti unguibus,
Sed, nisi monstraro, quid sit faciendum tibi,
Gravi nequidquam te lassabit pondere.
Promissa parte, suadet, ut scopulum super
Altis ab astris duram illidat corticem,
Qua comminuta facile vescatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul et magistrae large divisit dapem.
Sic tuta quae naturae fuerat munere,
Impar duabus occidit tristi nece.

FABULA VII.

MULI ET LATRONES.

Muli gravati sarcinis ibant duo:
Unus ferebat fiscos cum pecunia;
Alter tumentes multo saccos hordeo.
Ille, onere dives, celsa cervice eminet,
Clarumque collo iactat tintinnabulum;
Comes quieto sequitur et placido gradu.
Subito latrones ex insidiis advolant,

Interque caedem ferro mulum trusitant,
Diripiunt numos, negligunt vile hordeum.
Spoliatus igitur casus cum fleret suos,
Equidem, inquit alter, me contemtum gaudeo:
Nam nihil amisi, nec sum laesus vulnere.
  Hoc argumento tuta est hominum tenuitas:
Magnae periclo sunt opes obnoxiae.

FABULA VIII.

CERVUS ET BOVES.

Cervus, nemorosis excitatus latibulis,
Ut venatorum fugeret instantem necem,
Caeco timore proximam villam petit,
Et opportuno se bubili condidit.
Hîc Bos latenti: Quidnam voluisti tibi,
Infelix, ultro qui ad necem cucurreris,
Hominumque tecto spiritum commiseris?
At ille supplex, Vos modo, inquit, parcite;
Occasione rursus erumpam data.
Spatium diei noctis excipiunt vices.
Frondem bubulcus adfert, nec ideo videt.
Eunt subinde et redeunt omnes rustici,
Nemo animadvertit: transit etiam villicus,
Nec ille quidquam sentit. Tum gaudens ferus
Bubus quietis agere coepit gratias,
Hospitium adverso quod praestiterint tempore.
Respondit unus: Salvum te cupimus quidem;
Sed ille, qui oculos centum habet, si venerit,
Magno in periclo vita vertetur tua.
Haec inter ipse dominus a coena redit;
Et quia corruptos viderat nuper boves,

Accedit ad praesepe: Cur frondis parum est?
Stramenta desunt? Tollere haec aranea
Quantum est laboris? Dum scrutatur singula,
Cervi quoque alta conspicatur cornua.
Quem convocatâ iubet occidi familiâ,
Praedamque tollit. Haec significat fabula,
Dominum videre plurimum in rebus suis.

EPILOGUS.

Aesopi ingenio statuam posuere Attici,
Servumque collocarunt aeterna in basi,
Patere honoris scirent ut cunctis viam,
Nec generi tribui, sed virtuti, gloriam.
Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
Ne solus esset, studui; quod superfuit.
Neque haec invidia, verum est aemulatio.
Quodsi labori faverit Latium meo,
Plures habebit, quos opponat Graeciae.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conscientiam.
Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
Et arte fictas animus sentit fabulas,
Omnem querelam submovet felicitas.
Sin autem doctus illis occurrit labor,
Sinistra quos in lucem natura extulit,
Nec quidquam possunt, nisi meliores carpere;
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat sui.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

PHAEDRI libellos legere si desideras,
Vaces oportet, Eutyche, a negotiis,
Ut liber animus sentiat vim carminis.
Verum, inquis, tanti non est ingenium tuum,
Momentum ut horae pereat officiis meis.
Non ergo causa est manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortasse dices: Aliquae venient feriae,
Quae me soluto pectore ad studium vocent.
Legesne, quaeso, potius viles naenias,
Impendas curam quam rei domesticae,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,
Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adsuëtam fortius praestes vicem?
Mutandum tibi propositum est et vitae genus,
Intrare si Musarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa est iugo,
In quo tonanti sancta Mnemosyne Iovi,
Fecunda novies, artium peperit chorum;

Quamvis in ipsa natus sim paene schola,
Curamque habendi penitus corde eraserim,
Et laude multa vitam in hanc incubuerim,
Fastidiose tamen in coetum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quaerit omni vigilia,
Docto labori dulce praeponens lucrum?
Sed iam, quodcunque fuerit, (ut dixit Sinon,
Ad regem cum Dardaniae perductus foret,)
Librum exarabo tertium Aesopi stilo,
Honori et meritis dedicans illum tuis.
Quem si leges, laetabor; sin autem minus,
Habebunt certe, quo se oblectent posteri.
Nunc, fabularum cur sit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia,
Quia, quae volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas transtulit,
Calumniamque fictis elusit iocis.
Ego illius pro semita feci viam,
Et cogitavi plura, quam reliquerat,
In calamitatem deligens quaedam meam.
Quodsi accusator alius Seiano foret,
Si testis alius, iudex alius denique,
Dignum faterer esse me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiet ad se, quod erit commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam.
Huic excusatum me velim nihilominus:
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam et mores hominum ostendere.
Rem me professum dicet fors aliquis gravem,

Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharsis Scytha
Aeternam famam condere ingenio suo:
Ego, literatae qui sum propior Graeciae,
Cur somno inerti deseram patriae decus?
Threïssa cum gens numeret auctores suos,
Linoque Apollo sit parens, Musa Orpheo,
Qui saxa cantu movit, et domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci mora.
Ergo hinc abesto, livor, ne frustra gemas,
Quoniam sollemnis mihi debetur gloria.
  Induxi te ad legendum: sincerum mihi
Candore noto reddas iudicium peto.

FABULA I.

ANUS AD AMPHORAM.

Anus iacere vidit epotam amphoram,
Adhuc, Falerna faece, e testa nobili
Odorem quae iucundum late spargeret.
Hunc postquam totis avida traxit naribus:
O suavis anima! quale in te dicam bonum
Antehac fuisse, tales cum sint reliquiae?
  Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

FABULA II.

PANTHERA ET PASTORES.

Solet a despectis par referri gratia.
  Panthera imprudens olim in foveam decidit.
Videre agrestes: alii fustes congerunt,
Alii onerant saxis: quidam contra miseriti,
Periturae quippe, quamvis nemo laederet,

Misere panem, ut sustineret spiritum.
Nox insecuta est: abeunt securi domum,
Quasi inventuri mortuam postridie.
At illa, vires ut refecit languidas,
Veloci saltu foveâ sese liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpositis, provolat,
Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
Et, cuncta vastans, saevit irato impetu.
Tum sibi timentes, qui ferae pepercerant,
Damnum haud recusant, tantum pro vita rogant.
At illa: Memini, qui me saxo petierit,
Quis panem dederit: vos timere absistite:
Illis revertor hostis, qui me laeserunt.

FABULA III.

AESOPUS ET RUSTICUS.

Usu peritus hariolo velocior
Vulgo esse fertur; causa sed non dicitur:
Notescet quae nunc primum fabellâ meâ.
Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. Monstro exterritus,
Ad consulendos currit moerens hariolos.
Hic pertinere ad domini respondet caput,
Et avertendum victimâ periculum:
Ille autem affirmat, coniugem esse adulteram,
Et insitivos significari liberos;
Sed expiari posse maiori hostia.
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisque curam cura maiore aggravant.
Aesopus ibi stans, naris emunctae senex,

Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis ostentum, Rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

FABULA IV.

SIMII CAPUT.

Pendere ad lanium quidam vidit simium
Inter reliqüas merces atque obsonia:
Quaesivit, quidnam saperet? Tum Lanius iocans:
Quale, inquit, caput est, talis praestatur sapor.
Ridicule magis hoc dictum, quam vere, aestimo;
Quando et formosos saepe inveni pessimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

FABULA V.

AESOPUS ET PETULANS.

Successus ad perniciem multos devocat.
Aesopo quidam petulans lapidem impegerat.
Tanto, inquit, melior. Assem deinde illi dedit,
Sic prosecutus: Plus non habeo mehercule,
Sed unde accipere possis, monstrabo tibi.
Venit ecce dives et potens: huic similiter
Impinge lapidem, et dignum accipies praemium.
Persuasus ille fecit, quod monitus fuit:
Sed spes fefellit impudentem audaciam;
Comprensus namque poenas persolvit cruce.

FABULA VI.

MUSCA ET MULA.

Musca in temone sedit, et Mulam increpans,
Quam tarda es! inquit: non vis citius progredi?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Respondit illa: Verbis non moveor tuis;
Sed istum timeo, sella qui prima sedens
Iugum flagello temperat lento meum,
Et ora frenis continet spumantibus.
Quapropter aufer frivolam insolentiam:
Namque, ubi tricandum, et ubi currendum sit, scio.
Hac derideri fabula merito potest,
Qui sine virtute vanas exercet minas.

FABULA VII.

CANIS ET LUPUS.

Quam dulcis sit libertas, breviter proloquar.
Cani perpasto macie confectus Lupus
Forte occurrit: salutantes dein invicem
Ut restiterunt: Unde sic, quaeso, nites?
Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
Ego, qui sum longe fortior, pereo fame.
Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
Praestare domino si par officium potes.
Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
A furibus tuearis, et noctu, domum.
Ego vero sum paratus: nunc patior nives
Imbresque, in silvis asperam vitam trahens.
Quanto est facilius mihi, sub tecto vivere,
Et otiosum largo satiari cibo?

Veni ergo mecum. Dum procedunt, adspicit
Lupus a catena collum detritum cani.
Unde hoc, amice? Nihil est. Dic, quaeso, tamen.
Quia video acer, alligant me interdiu,
Luce ut quiescam, et vigilem, nox cum venerit:
Crepusculo solutus, qua visum est, vagor.
Affertur ultro panis: de mensa sua
Dat ossa dominus: frusta iactat familia,
Et, quod fastidit quisque, pulmentarium.
Sic sine labore venter impletur meus.
Age, si quo abire est animus, est licentia?
Non plane est, inquit. Fruere, quae laudas, Canis:
Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

FABULA VIII.

FRATER ET SOROR.

Praecepto monitus, saepe te considera.
Habebat quidam filiam turpissimam,
Idemque insignem pulchra facie filium.
Hi speculum, in cathedra matris ut positum fuit,
Pueriliter ludentes, forte inspexerant.
Hic se formosum iactat; illa irascitur,
Nec gloriantis sustinet fratris iocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem decurrit, laesura invicem,
Magnaque invidia criminatur filium,
Vir natus quod rem feminarum tetigerit.
Amplexus ille utrumque, et carpens oscula,
Dulcemque in ambos caritatem partiens,
Quotidie, inquit, speculo vos uti volo:
Tu formam ne corrumpas nequitiae malis;
Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

FABULA IX.

SOCRATES AD AMICOS.

VULGARE amici nomen, sed rara est fides.
Cum parvas aedes sibi fundasset Socrates,
(Cuius non fugio mortem, si famam assequar,
Et cedo invidiae, dummodo absolvar cinis,)
E populo sic, nescio quis, ut fieri solet:
Quaeso, tam angustam, talis vir, ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

FABULA X.

POETA DE CREDERE ET NON CREDERE.

PERICULOSUM est credere, et non credere.
Utriusque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercae creditum est:
Cassandrae quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda est veritas multum, prius
Quam stulta prave iudicet sententia.
Sed fabulosâ ne vetustate elevem,
Narrabo tibi, memoria quod factum est mea.
Maritus quidam cum diligeret coniugem,
Togamque puram iam pararet filio,
Seductus in secretum a liberto est suo,
Sperante heredem suffici se proximum.
Qui, cum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis castae mulieris,
Adiecit, id quod sentiebat maxime
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.

Incensus ille falso uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subsedit: deinde noctu subito ianuam
Intravit, recta cubiculum uxoris petens,
In quo dormire mater natum iusserat,
Aetatem adultam servans diligentius.
Dum quaerunt lumen, dum concursant familia,
Irae furentis impetum non sustinens,
Ad lectum vadit, tentat in tenebris caput.
Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit,
Nihil respiciens, dum dolorem vindicet.
Lucernâ allatâ, simul adspexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quae nil somno senserat,
Repraesentavit in se poenam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas strinxerat.
Accusatores postularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna insontem deprimit suspicio,
Quod bona possideat: stant patroni, fortiter
Causam tuentes innocentis feminae.
A Divo Augusto tunc petiere iudices,
Ut adiuvaret iurisiurandi fidem,
Quod ipsos error implicuisset criminis.
Qui postquam tenebras dispulit calumniae,
Certumque fontem veritatis reperit,
Luat, inquit, poenas causa libertus mali:
Namque orbam nato simul et privatam viro
Miserandam potius, quam damnandam, existimo.
Quodsi delata perscrutatus crimina
Paterfamilias esset, si mendacium
Subtiliter limasset, a radicibus

Non evertisset scelere funesto domum.
  Nil spernat auris, nec tamen credat statim:
Quandoquidem et illi peccant, quos minime putes;
Et qui non peccant, impugnantur fraudibus.
  Hoc admonere simplices etiam potest,
Opinione alterius ne quid ponderent.
Ambitio namque dissidens mortalium
Aut gratiae subscribit, aut odio suo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
  Haec exsecutus sum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

FABULA XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui, super obscoena dicta et petulans iurgium,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En, ait, hoc unum est, cur laborem validius,
Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid fortunae, Stulte, delictum arguis?
Id demum est homini turpe, quod meruit pati.

FABULA XII.

PULLUS AD MARGARITAM.

In sterquilino Pullus gallinaceus
Dum quaerit escam, margaritam reperit.
Iaces indigno, quanta res, inquit, loco?
Te si quis pretii cupidus vidisset tui,
Olim redisses ad splendorem pristinum.
Ego, qui te inveni, potior cui multo est cibus,

Nec tibi prodesse, nec mihi quidquam potes.
Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

FABULA XIII.

APES ET FUCI, VESPA IUDICE.

Apes in alta quercu fecerant favos.
Hos Fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est, Vespa iudice.
Quae genus utrumque nosset cum pulcherrime,
Legem duabus hanc proposuit partibus:
Non inconveniens corpus, et par est color,
In dubium plane res ut merito venerit.
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alvos accipite, et ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis, et forma favi,
De quîs nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recusant: Apibus conditio placet.
Tunc illa talem protulit sententiam:
Apertum est, quis non possit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum restituo suum.
Hanc praeterissem fabulam silentio,
Si pactam Fuci non recusassent fidem.

FABULA XIV.

AESOPUS LUDENS.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticus
Aesopum nucibus cum vidisset, restitit,
Et quasi delirum risit. Quod sensit simul
Derisor potius, quam deridendus senex;
Arcum retensum posuit in media via.

Heus, inquit, Sapiens, expedi, quid fecerim.
Concurrit populus. Ille se torquet diu,
Nec quaestionis positae causam intelligit:
Novissime succumbit. Tum victor sophus:
Cito rumpes arcum, semper si tensum habueris;
At si laxaris, cum voles, erit utilis.
  Sic ludus animo debet aliquando dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

FABULA XV.

CANIS AD AGNUM.

INTER capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non est hîc mater tua;
Ovesque segregatas ostendit procul.
Non illam quaero, quae, cum libitum est, concipit,
Dein portat onus ignotum certis mensibus,
Novissime prolapsam effundit sarcinam;
Verum illam, quae me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne desit mihi.
Tamen illa est potior, quae te peperit. Non ita est.
Unde illa scivit, niger, an albus nascerer?
Age porro, scisset: cum crearer masculus,
Beneficium magnum sane natali dedit,
Ut exspectarem lanium in horas singulas.
Cuius potestas nulla in gignendo fuit,
Cur hac sit potior, quae iacentis miserita est,
Dulcemque sponte praestat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non necessitas.
  His demonstrare voluit auctor versibus,
Obsistere homines legibus, meritis capi.

FABULA XVI.

CICADA ET NOCTUA.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque poenas oppetit superbiae.
 Cicada acerbum Noctuae convicium
Faciebat, solitae victum in tenebris quaerere,
Cavoque ramo capere somnum interdiu.
Rogata est, ut taceret. Multo validius
Clamare coepit. Rursus admota prece,
Accensa magis est. Noctua, ut vidit sibi
Nullum esse auxilium, et verba contemni sua,
Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: si non fastidis, veni;
Una bibamus. Illa, quae ardebat siti,
Simul cognovit vocem laudari suam,
Cupide advolavit. Noctua, egressa e cavo,
Crepidantem consectata est, et leto dedit.
Sic, viva quod negarat, tribuit mortua.

FABULA XVII.

ARBORES IN DEORUM TUTELA.

Olim, quas vellent esse in tutela sua,
Divi legerunt arbores. Quercus Iovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phoebo laurea,
Pinus Cybebae, populus celsa Herculi.
Minerva admirans, quare steriles sumerent?

Interrogavit. Causam dixit Iupiter:
Honorem fructu ne videamur vendere.
At, me Hercules, narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum est gratior.
Tunc sic Deorum genitor atque hominum sator:
O Nata, merito sapiens dicêre omnibus!
Nisi utile est, quod facimus, stulta est gloria.
Nihil agere, quod non prosit, fabella admonet.

FABULA XVIII.

PAVO AD IUNONEM.

Pavo ad Iunonem venit, indigne ferens,
Cantus luscinii quod sibi non tribuerit:
Illum esse cunctis auribus admirabilem;
Se derideri, simul ac vocem miserit.
Tunc consolandi gratia dixit Dea:
Sed forma vincis, vincis magnitudine;
Nitor zmaragdi collo praefulget tuo,
Pictisque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mî, inquit, mutam speciem, si vincor sono?
Fatorum arbitrio partes sunt vobis datae:
Tibi forma, vires aquilae, luscinio melos,
Augurium corvo, laeva cornici omina,
Omnes quae propriis sunt contentae dotibus.
Noli affectare, quod tibi non est datum,
Delusa ne spes ad querelam recidat.

FABULA XIX.

AESOPUS AD GARRULUM.

Aesopus domino solus cum esset familia,
Parare coenam iussus est maturius.

Ignem ergo quaerens, aliquot lustravit domos;
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
Tum circueunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque recta per forum
Coepit redire. Et quidam e turba garrulus:
Aesope, medio sole, quid cum lumine?
Hominem, inquit, quaero, et abiit festinans domum.
Hoc si molestus ille ad animum retulit,
Sensit profecto, se hominem non visum seni,
Intempestive qui occupato alluserit.

EPILOGUS.

Supersunt mihi, quae scribam, sed parco sciens:
Primum, esse ne tibi videar molestior,
Distringit quem multarum rerum varietas;
Dein, si quis eadem forte conari velit,
Habere ut possit aliquid operis residui.
Quamvis materiae tanta abundet copia,
Labori faber ut desit, non fabro labor.
Brevitati nostrae praemium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus: exhibe vocis fidem.
Nam vita morti propior est quotidie:
Et hoc minus perveniet ad me muneris,
Quo plus consumet temporis dilatio.
Si cito rem perages, usus fiet longior:
Fruar diutius, si celerius cepero.
Languentis aevi dum sunt aliquae reliquiae,
Auxilio locus est: olim senio debilem
Frustra adiuvare bonitas nitetur tua;
Cum iam desierit esse beneficio utilis,
Et mors vicina flagitabit debitum.

Stultum admovere tibi preces existimo,
Proclivis ultro cum sit misericordia.
Saepe impetravit veniam confessus reus:
Quanto innocenti iustius debet dari?
Tuae sunt partes, fuerunt aliorum prius;
Deîn simili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac iudicio tuo.
Excedit animus, quem proposuit, terminum;
Sed difficulter continetur spiritus,
Integritatis qui sincerae conscius,
A noxiorum premitur insolentiis.
Qui sint, requires: apparebunt tempore.
Ego, quondam legi quam puer sententiam,
Palam mutire plebeio piaculum est,
Dum sanitas constabit, pulchre meminero.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER QUARTUS.

PROLOGUS
AD PARTICULONEM.

Cum destinassem terminum operi statuere,
In hoc, ut aliis esset materiae satis,
Consilium tacito corde damnavi meum.
Nam si quis talis etiam est tituli appetens,
Quo pacto divinabit, quidnam omiserim,
Ut illud ipsum cupiat famae tradere:
Sua cuique cum sit animi cogitatio,
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio causam scribendi dedit.
Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
(Quas Aesopeas, non Aesopi, nomino,
Paucas ostendit ille, ego plures dissero,
Usus vetusto genere, sed rebus novis;)
Quartum libellum nunc vacive perleges.
Hunc obtrectare si volet malignitas,
Imitari dum non possit, obtrectet licet.
Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tui,
Vestras in chartas verba transfertis mea,

Dignumque longa iudicatis memoria:
Illiteratum plausum nec desidero.

FABULA I.

ASINUS ET GALLI.

FABULA II. adiecta.

DE MUSTELA ET MURIBUS.

Qui natus est infelix, non vitam modo
Tristem decurrit, verum post obitum quoque
Persequitur illum dura fati miseria.
Galli Cybebes circum in quaestus ducere
Asinum solebant, baiulantem sarcinas.
Is cum labore et plagis esset mortuus,
Detracta pelle, sibi fecerunt tympana.
Rogati mox a quodam, delicio suo
Quidnam fecissent? hoc locuti sunt modo:
Putabat se post mortem securum fore,
Ecce aliae plagae congeruntur mortuo.

Ioculare tibi videtur: et sane leve,
Dum nihil habemus maius, calamo ludimus.
Sed diligenter intuere has naenias;
Quantam sub illis utilitatem reperies?
Non semper ea sunt, quae videntur: decipit
Frons prima multos; rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus sine mercede existimer,
Fabellam adiiciam de mustela et muribus.
Mustela, cum, annis et senecta debilis,
Mures veloces non valeret assequi,

Involvit se farinâ, et obscuro loco
Abiecit negligenter. Mus, escam putans,
Assiluit, et compressus occubuit neci:
Alter similiter periit, deinde et tertius.
Aliquot secutís, venit et retorridus,
Qui saepe laqueos et muscipula effugerat:
Proculque insidias cernens hostis callidi,
Sic valeas, inquit, ut farina es, quae iaces.

FABULA III.

VULPIS ET UVA.

FAME coacta Vulpis alta in vinea
Uvam appetebat, summis saliens viribus.
Quam tangere ut non potuit, discedens ait:
Nondum matura est, nolo acerbam sumere.
Qui, facere quae non possunt, verbis elevant,
Adscribere hoc debebunt exemplum sibi.

FABULA IV.

EQUUS ET APER.

EQUUS sedare solitus quo fuerat sitim,
Dum sese Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis est. Sonipes, iratus fero,
Auxilium petiit hominis: quem dorso levans,
Rediit ad hostem. Iactis hunc telis eques
Postquam interfecit, sic locutus traditur:
Laetor, tulisse auxilium me precibus tuis;
Nam praedam cepi, et didici, quam sis utilis.
Atque ita coëgit frenos invitum pati.
Tum moestus ille: Parvae vindictam rei

Dum quaero demens, servitutem reperi.
 Haec iracundos admonebit fabula,
Impune potius laedi, quam dedi alteri.

FABULA V.

POETA.

Plus esse in uno saepe, quam in turba, boni,
Narratione posteris tradam brevi.
 Quidam decedens tres reliquit filias;
Unam formosam, et oculis venantem viros;
At alteram lanificam et frugi, rusticam;
Devotam vino tertiam, et turpissimam.
Harum autem matrem fecit heredem Senex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Aequaliter distribuat, sed tali modo:
Ne data possideant, aut fruantur; tum, simul
Habere res desierint, quas acceperint,
Centena matri conferant sestertia.
Athenas rumor implet. Mater sedula
Iuris peritos consulit: nemo expedit,
Quo pacto non possideant, quod fuerit datum,
Fructumve capiant: deinde, quae tulerint nihil,
Quanam ratione conferant pecuniam.
Postquam consumta est temporis longi mora,
Nec testamenti potuit sensus colligi,
Fidem advocavit, iure neglecto, parens.
Seponit moechae vestem, mundum muliebrem,
Lavationem argenteam, eunuchos, glabros:
Lanificae agellos, pecora, villam, operarios,
Boves, iumenta, et instrumentum rusticum:
Potrici plenam antiquis apothecam cadis,

Domum politam, et delicatos hortulos.
Sic destinata dare cum vellet singulis,
Et approbaret populus, qui illas noverat,
Aesopus media subito in turba constitit:
O si maneret condito sensus patri,
Quam graviter ferret, quod voluntatem suam
Interpretari non potuissent Attici!
Rogatus deinde, solvit errorem omnium.
Domum et ornamenta, cum venustis hortulis,
Et vina vetera date lanificae rusticae:
Vestem, uniones, pedisequos, et cetera
Illi assignate, vitam quae luxu trahit:
Agros, vites, et pecora cum pastoribus
Donate moechae. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum suis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret:
Agros abiiciet moecha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, et lanae dedita,
Quacunque summa tradet luxuriae domum.
Sic nulla possidebit, quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam
Ex pretio rerum, quas vendiderint singulae.
Ita, quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis reperit solertia.

FABULA VI.

PUGNA MURIUM ET MUSTELARUM.

Cum victi Mures Mustelarum exercitu
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, et artos circum trepidarent cavos;
Aegre recepti, tamen evaserunt necem.

Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conspicuum in proelio
Haberent signum, quod sequerentur, milites,
Haesere in portis, suntque capti ab hostibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus
Capacis alvi mersit tartareo specu.
Quemcunque populum tristis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum,
Minuta plebes facili praesidio latet.

FABULA VII.

POETA.

Tu, qui, nasute, scripta destringis mea,
Et hoc iocorum legere fastidis genus,
Parva libellum sustine patientia,
Severitatem frontis dum placo tuae,
Et in cothurnis prodit Aesopus novis.
Utinam nec unquam Pelii nemoris iugo
Pinus bipenni concidisset Thessala!
Nec ad professae mortis audacem viam
Fabricasset Argus opere Palladio ratem!
Inhospitalis prima quae Ponti sinus
Patefecit, in perniciem Graiûm et Barbarûm.
Namque et superbi luget Aeetae domus,
Et regna Peliae scelere Medeae iacent:
Quae, saevum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam;
Hîc caede patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque insulsum est, ais,
Falsoque dictum; longe quia vetustior
Aegea Minos classe perdomuit freta,

Iustoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
Si nec fabellae te iuvant, nec fabulae?
Noli molestus esse omnino literis,
Maiorem exhibeant ne tibi molestiam.
Hoc illis dictum est, qui stultitia nauseant,
Et, ut putentur sapere, coelum vituperant.

FABULA VIII.

VIPERA ET LIMA.

Mordaciorem qui improbo dente appetit,
Hoc argumento se describi sentiat.
In officinam fabri venit Vipera.
Haec cum tentaret, si qua res esset cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax,
Quid me, inquit, stulta, dente captas laedere,
Omne adsuëvi ferrum quae corrodere?

FABULA IX.

VULPIS ET HIRCUS.

Homo in periclum simulac venit callidus,
Reperire effugium alterius quaerit malo.
Cum decidisset Vulpis in puteum inscia,
Et altiore clauderetur margine;
Devenit Hircus sitiens in eundem locum;
Simul rogavit, esset an dulcis liquor,
Et copiosus? Illa fraudem moliens:
Descende, amice, tanta bonitas est aquae,
Voluptas ut satiari non possit mea.
Immisit se Barbatus. Tum Vulpecula

Evasit puteo, nixa celsis cornibus,
Hircumque clauso liquit haerentem vado.

FABULA X.

DE VITIIS HOMINUM.

Peras imposuit Iupiter nobis duas:
Propriis repletam vitiis post tergum dedit,
Alienis ante pectus suspendit gravem.
Hac re videre nostra mala non possumus;
Alii simul delinquunt, censores sumus.

FABULA XI.

FUR ARAM COMPILANS.

Lucernam fur accendit ex ara Iovis,
Ipsumque compilavit ad lumen suum.
Onustus sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Malorum quamvis ista fuerint munera,
Mihique invisa, ut non offendar surripi;
Tamen, sceleste, spiritu culpam lues,
Olim cum adscriptus venerit poenae dies.
Sed ne ignis noster facinori praeluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto esse tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flamma Deûm,
Nec de lucerna fas est accendi sacrum.
Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius, quam qui reperit.
Significat primo, saepe, quos ipse alueris,
Tibi inveniri maxime contrarios:

Secundo ostendit, scelera non irâ Deûm,
Fatorum dicto sed puniri tempore:
Novissime interdicit, ne cum malefico
Usum bonus consociet ullius rei.

FABULA XII.

MALAS ESSE DIVITIAS.

Opes invisae merito sunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Coelo receptus propter virtutem Hercules,
Cum gratulantes persalutasset Deos;
Veniente Pluto, qui Fortunae est filius,
Avertit oculos. Causam quaesivit pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus est,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

FABULA XIII.

LEO REGNANS.

Utilius homini nihil est, quam recte loqui;
Probanda cunctis est quidem sententia,
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.
Cum se ferarum regem fecisset Leo,
Et aequitatis vellet famam consequi,
A pristina deflexit consuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ iura reddebat fide.
Postquam labare coepit poenitentia

* * *

Desunt reliqua.

FABULA XIV.

PROMETHEUS.

* * *

Afflictione veretri linguam mulieris,
Affinitatem traxit inde obscoenitas.
Rogavit alter, tribadas et molles mares
Quae ratio procreasset? Exposuit senex:
Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
Qui simul offendit ad fortunam, frangitur,
Naturae partes, veste quas celat pudor,
Cum separatim toto finxisset die,
Aptare mox ut posset corporibus suis,
Ad coenam est invitatus subito a Libero.
Ubi irrigatus multo venas nectare,
Sero domum est reversus titubanti pede.
Tum semisomno corde, et errore ebrio,
Applicuit virginale generi masculo,
Et masculina membra applicuit feminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FABULA XV.

CAPELLAE ET HIRCI.

Barbam Capellae cum impetrassent ab Iove,
Hirci moerentes indignari coeperunt,
Quod dignitatem feminae aequassent suam.
Sinite, inquit, illas gloria vana frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestrae fortitudini.
Hoc argumentum monet, ut sustineas, tibi
Habitu esse similes, qui sunt virtute impares.

FABULA XVI.

GUBERNATOR ET NAUTAE.

Cum de fortunis quidam quereretur suis;
Aesopus finxit consolandi gratia:
Vexata saevis navis tempestatibus,
Inter vectorum lacrimas et moris metum,
Faciem ad serenam subito ut mutatur dies,
Ferri secundis tuta coepit flatibus,
Nimiaque nautas hilaritate extollere.
Factus periclo tum Gubernator sophus:
Parce gaudere oportet, et sensim queri,
Totam quia vitam miscet dolor et gaudium.

FABULA XVII.

CANUM LEGATI AD IOVEM.

Canes legatos olim misere ad Iovem,
Melioris vitae tempus oratum suae,
Ut sese eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus sibi conspersum quod panem darent,
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti sunt legati non celeri pede,
Dum naribus scrutantur escam in stercore.
Citati non respondent. Vix tandem invenit
Eos Mercurius, et turbatos attrahit.
Tum vero vultum magni ut viderunt Iovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulsi vero fustibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Iupiter.
Mirati, sibi legatos non revertier,

Turpe aestimantes aliquid commissum a suis,
Post aliquod tempus alios adscribi iubent.
Rumor legatos superiores prodidit.
Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
Odore canibus anum, sed multo, replent,
Mandata dant: legati mittuntur, statim
Abeunt. Rogantes aditum, continuo impetrant.
Consedit genitor tum Deorum maximus,
Quassatque fulmen: tremere coepere omnia.
Canes confusi, subitus quod fuerat fragor,
Repente odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes, vindicandam iniuriam.
Sic est locutus ante poenam Iupiter:
Legatos non est regis non dimittere,
Nec est difficile, poenas culpae imponere.
Non veto dimitti, verum cruciari fame,
Ne ventrem continere non possint suum,
Et hoc feretis pro iudicio praemium.
Illi autem, qui miserunt vos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumelia.
Ita nunc legatos exspectant et posteri.
Novum venire qui videt, culum olfacit.

FABULA XVIII.

HOMO ET COLUBRA.

Qui fert malis auxilium, post tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram sustulit,
Sinuque fovit, contra se ipse misericors.
Namque ut refecta est, necuit hominem protinus.
Hanc alia cum rogaret causam facinoris,
Respondit: Ne quis discat prodesse improbis.

FABULA XIX.

VULPIS ET DRACO.

Vulpis, cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altius cuniculos,
Pervenit ad Draconis speluncam ultimam,
Custodiebat qui thesauros abditos.
Hunc simul adspexit: Oro, ut imprudentiae
Des primum veniam; deinde, si pulchre vides,
Quam non conveniens aurum sit vitae meae,
Respondeas clementer: Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum est praemium,
Ut careas somno, et aevum in tenebris exigas?
Nullum, inquit ille: verum hoc a summo mihi
Iove attributum est. Ergo nec sumis tibi,
Nec ulli donas quidquam? Sic fatis placet.
Nolo irascaris, libere si dixero:
Dîs est iratis natus, qui est similis tibi.
  Abiturus illuc, quo priores abierunt,
Quid mente caeca miserum torques spiritum?
Tibi dico, Avare, gaudium heredis tui,
Qui ture superos, ipsum te fraudas cibo;
Qui tristis audis musicum citharae sonum;
Quem tibiarum macerat iocunditas;
Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt;
Qui, dum quadrantes aggeras patrimonio,
Coelum fatigas sordido periurio;
Qui circumcidis omnem impensam funeri,
Libitina ne quid de tuo faciat lucri.

FABULA XX.

PHAEDRUS.

Quid iudicare cogitet livor modo,
Licet dissimulet, pulchre tamen intelligo.
Quidquid putabit esse dignum memoriae,
Aesopi dicet: si quid minus arriserit,
A me contendet fictum quovis pignore.
Quem volo refelli iam nunc responso meo:
Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
Invenit ille, nostra perfecit manus.
Sed exsequamur coeptum propositi ordinem.

FABULA XXI.

NAUFRAGIUM SIMONIDIS.

Homo doctus in se semper divitias habet.
  Simonides, qui scripsit egregium melos,
Quo paupertatem sustineret facilius,
Circuire coepit urbes Asiae nobiles,
Mercede accepta laudem victorum canens.
Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
Redire in patriam voluit cursu pelagio:
(Erat autem natus, ut aiunt, in Cea insula.)
Adscendit navem, quam tempestas horrida
Simul et vetustas medio dissolvit mari.
Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
Subsidium vitae. Quidam curiosior,
Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis?
Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
Quia plures onere degravati perierant.
Praedones adsunt: rapiunt, quod quisque extulit,

Nudos relinquunt. Forte Clazomenae prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hîc literarum quidam studio deditus,
Simonidis qui saepe versus legerat,
Eratque absentis admirator maximus,
Sermone ab ipso cognitum cupidissime
Ad se recepit; veste, numis, familiâ
Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
Portant, rogantes victum. Quos casu obvios
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum esse cuncta; vos quod rapuistis, perît.

FABULA XXII.

MONS PARTURIENS.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens;
Eratque in terris maxima exspectatio.
At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

FABULA XXIII.

FORMICA ET MUSCA.

Formica et Musca contendebant acriter,
Quae pluris esset. Musca sic coepit prior:
 Conferre nostris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta praegusto Deûm,
Moror inter aras, templa, perlustro omnia:
In capite regis sedeo, cum visum est mihi,
Et matronarum casta delibo oscula,
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum simile tibi contingit, Rustica?
 Est gloriosus sane convictus Deûm,

Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est.
Aras frequentas: nempe abigeris, quo venis.
Reges commemoras, et matronarum oscula;
Super etiam iactas, tegere quod debet pudor.
Nihil laboras: ideo, cum opus est, nil habes.
Ego granum in hiemem cum studiose congero,
Te circa murum pasci video stercore.
Aestate me lacessis; cum bruma est, siles.
Mori contractam cum te cogunt frigora,
Me copiosa recipit incolumem domus.
Satis profecto retudi superbiam.
  Fabella talis hominum discernit notas
Eorum, qui se falsis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet solidum decus.

FABULA XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

Quantum valerent inter homines literae,
Dixi superius: quantus nunc illis honos
A Superis sit tributus, tradam memoriae.
  Simonides idem ille, de quo retuli,
Victori laudem cuidam Pyctae ut scriberet,
Certo conduxit pretio: secretum petît.
Exigua cum frenaret materia impetum,
Usus poëtae, ut moris est, licentiâ,
Atque interposuit gemina Ledae sidera,
Auctoritatem similis referens gloriae.
Opus approbàvit; sed mercedis tertiam
Accepit partem. Cum reliqüum posceret,
Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudes duae.
Verum, ut ne irate dimissum te sentiam,

Ad coenam mihi promitte: cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, et dolens iniuriâ,
Ne male dimissus gratiam corrumperet,
Promisit. Rediit horâ dictâ, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium;
Magno apparatu laeta resonabat domus:
Duo cum repente iuvenes, sparsi pulvere,
Sudore multo diffluentes, corpore
Humanam supra formam, cuidam servulo
Mandant, ut ad se provocet Simonidem;
Illius interesse, ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camarae subito oppressit ceteros;
Nec ulli iuvenes sunt reperti ad ianuam.
Ut est vulgatus ordo narratae rei,
Omnes scierunt, Numinum praesentiam
Vati dedisse vitam mercedis loco.

EPILOGUS.

Adhuc supersunt multa, quae possim loqui,
Et copiosa abundat rerum varietas;
Sed temperatae suaves sunt argutiae,
Immodicae offendunt. Quare, vir sanctissime,
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certe brevitatem approba,
Quae commendari tanto debet iustius,
Quanto Poëtae sunt molesti validius.

PHAEDRI

AUGUSTI LIBERTI

FABULARUM AESOPIARUM

LIBER QUINTUS.

PROLOGUS.

Aesopi nomen sicubi interposuero,
Cui reddidi iam pridem, quidquid debui,
Auctoritatis esse scito gratiâ:
Ut quidam artifices nostro faciunt seculo,
Qui pretium operibus maius inveniunt, novo
Si marmori adscripserunt Praxitelen suo,
Detrito. Mirum, ni animos fabulae excitent
Adeo fucatae. Plus vetustati favet
Invidia mordax, quam bonis praesentibus.
Sed iam ad fabellam talis exempli feror.

FABULA I.

DEMETRIUS ET MENANDER.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
Athenas occupavit imperio improbo.
Ut mos est vulgi, passim et certatim ruunt,
Feliciter! succlamant. Ipsi principes
Illam osculantur, qua sunt oppressi, manum,

Tacite gementes tristem fortunae vicem.
Quin etiam resides, et sequentes otium,
Ne defuisse noceat, repunt ultimi:
In quîs Menander, nobilis comoediis,
Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, vestitu affluens,
Veniebat gressu delicato et languido.
Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine:
Quisnam cinaedus ille in conspectu meo
Audet venire? Responderunt proximi:
Hic est Menander scriptor. Mutatus statim,
Homo, inquit, esse non potest facetior.

FABULA II.

VIATORES ET LATRO.

Duo cum incidissent in Latronem milites,
Unus profugit; alter autem restitit,
Et vindicavit sese forti dextera.
Latrone occiso, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium: dein, reiecta penula,
Cedo, inquit, illum; iam curabo sentiat,
Quos attentarit. Tunc, qui depugnaverat:
Vellem, istis verbis saltem adiuvisses modo;
Constantior fuissem, vera existimans:
Nunc conde ferrum, et linguam pariter futilem,
Ut possis alios ignorantes fallere.
Ego, qui sum expertus, quantis fugias viribus,
Scio, quam virtuti non sit credendum tuae.
  Illi assignari debet haec narratio,
Qui re secunda fortis est, dubia fugax.

FABULA III.

CALVUS ET MUSCA.

Calvi momordit Musca nudatum caput;
Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem.
Tunc illa irridens: Punctum volucris parvulae
Voluisti morte ulcisci: quid facies tibi,
Iniuriae qui addideris contumeliam?
Respondit: Mecum facile redeo in gratiam,
Quia non fuisse mentem laedendi scio.
Sed te, contemti generis animal improbum,
Quae delectaris bibere humanum sanguinem,
Optem necare vel maiore incommodo.
Hoc argumentum veniam iam dari docet,
Qui casu peccat: at qui consilio est nocens,
Illum esse quamvis dignum poena iudico.

FABULA IV.

HOMO ET ASINUS.

Quidam immolasset verrem cum sancto Herculi,
Cui pro salute votum debebat sua,
Asello iussit reliquias poni hordei.
Quas aspernatus ille, sic locutus est:
Tuum libenter prorsus appeterem cibum,
Nisi, qui nutritus illo est, iugulatus foret.
Huius respectu fabulae deterritus,
Periculosum semper reputavi lucrum.
Sed dicis, Qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprensi perierint:
Maiorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas est bono, multis malo.

FABULA V.

SCURRA ET RUSTICUS.

Pravo favore labi mortales solent,
Et, pro iudicio dum stant erroris sui,
Ad poenitendum rebus manifestis agi.
Facturus ludos dives quidam et nobilis,
Proposito cunctos invitavit praemio,
Quam quisque posset, ut novitatem ostenderet.
Venere artifices laudis ad certamina:
Quos inter Scurra, notus urbano sale,
Habere dixit se genus spectaculi,
Quod in theatro nunquam prolatum foret.
Dispersus rumor civitatem concitat:
Paulo ante vacua turbam deficiunt loca.
In scena vero postquam solus constitit,
Sine apparatu, nullis adiutoribus,
Silentium ipsa fecit exspectatio.
Ille in sinum repente demisit caput,
Et sic porcelli vocem est imitatus suâ,
Verum ut subesse pallio contenderent,
Et excuti iuberent. Quo facto, simul
Nihil est repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plausu prosequuntur maximo.
Hoc vidit fieri Rusticus. Non mehercule
Me vincet, inquit: et statim professus est,
Idem facturum melius se postridie.
Fit turba maior. Iam favor mentes tenet,
Et derisuri, non spectaturi, sedent.
Uterque prodit. Scurra degrunnit prior,
Movetque plausus, et clamores suscitat.

Tunc simulans sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, (quod faciebat scilicet,
Sed, in priore quia nil compererant, latens,)
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturae exprimit.
Acclamat populus, Scurram multo similius
Imitatum, et cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum e sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
En! hic declarat, quales sitis iudices.

FABULA VI.

DUO CALVI.

Invenit Calvus forte in trivio pectinem.
Accessit alter, aeque defectus pilis:
Eia, inquit, in commune, quodcunque est lucri.
Ostendit ille praedam, et adiecit simul:
Superûm voluntas favit; sed, fato invido,
Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
Quem spes delusit, huic querela convenit.

FABULA VII.

PRINCEPS TIBICEN.

Ubi vanus animus, aura captus frivola,
Arripuit insolentem sibi fiduciam,
Facile ad derisum stulta levitas ducitur.
Princeps tibicen notior paulo fuit,
Operam Bathyllo solitus in scena dare.
Is forte ludis (non satis memini quibus)
Dum pegma rapitur, concidit casu gravi

Nec opinans, et sinistram fregit tibiam,
Duas cum dextras maluisset perdere.
Inter manus sublatus, et multum gemens
Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
Ad sanitatem dum venit curatio.
Ut spectatorum mos est, et lepidum genus,
Desiderari coepit, cuius flatibus
Solebat excitari saltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobilis,
Et incipiebat ingredi Princeps. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodo
Ipso ludorum ostenderet sese die.
Qui simul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conspectum proditurum sine mora.
Aulaeo misso, devolutis tonitrubus,
Dî sunt locuti more translatitio.
Tunc Chorus, ignotum et modo reducto canticum,
Imposuit, cuius haec fuit sententia:
Laetare, incolumis Roma, salvo Principe.
In plausus consurrectum est. Iactat basia
Tibicen: gratulari fautores putat.
Equester Ordo stultum errorem intelligit,
Magnoque risu canticum repeti iubet.
Iteratur illud. Homo meus se in pulpito
Totum prosternit: plaudit illudens Eques;
Rogare populus hunc coronam existimat.
Ut vero cuneis notuit res omnibus,
Princeps, ligato crure niveâ fasciâ,
Niveisque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinae domus,
Ab universis capite est protrusus foras.

FABULA VIII.

OCCASIO DEPICTA.

Cursu volucri, pendens in novacula,
Calvus, comosa fronte, nudo corpore,
Quem si occuparis, teneas; elapsum semel
Non ipse possit Iupiter reprehendere;
Occasionem rerum significat brevem.
Effectus impediret ne segnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

FABULA IX.

TAURUS ET VITULUS.

Angusto in aditu Taurus luctans cornibus,
Cum vix intrare posset ad praesepia,
Monstrabat Vitulus, quo se pacto plecteret.
Tace, inquit: ante hoc novi, quam tu natus es.
Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

FABULA X.

VENATOR ET CANIS.

Adversus omnes fortis veloces feras
Canis cum domino semper fecisset satis,
Languere coepit annis ingravantibus.
Aliquando obiectus hispidi pugnae Suis,
Arripuit aurem: sed cariosis dentibus

Praedam dimisit. Hîc tum Venator dolens
Canem obiurgabat. Cui Latrans contra senex:
Non te destituit animus, sed vires meae.
Quod fuimus, laudasti; iam damnas, quod sumus.
Hoc cur, Philete, scripserim, pulchre vides.

APPENDIX

FABULARUM AESOPIARUM

XXXIV.

QUARUM I. — V. MARQ. GUDIUS E MS. DIVIONENSI DESCRIPSIT, ET NUMERIS SUIS REDDIDIT.

VI. — XXXIV. EX RIMICIO, ANONYMO, ROMULO NILANTII ET ALIIS, IN SENARIOS REDEGIT PETRUS BURMANNUS.

APPENDIX FABULARUM AESOPIARUM XXXIV.

FABULA I.

MILUUS AEGROTANS.

Multos cum menses aegrotasset Milüus,
Nec iam videret esse vitae spem suae;
Matrem rogabat, sancta circumiret loca,
Et pro salute vota faceret maxima.
Faciam, inquit, fili; sed, opem ne non impetrem,
Vehementer vereor: tu, qui delubra omnia
Vastando, cuncta polluisti altaria,
Sacrificiis nullis parcens, nunc quid vis rogem?

FABULA II.

LEPORES VITAE PERTAESI.

Qui sustinere non potest suum malum,
Alios inspiciat, et discat tolerantiam.
Aliquando in silvis strepitu magno conciti
Lepores clamant, se propter assiduos metus
Finire velle vitam. Sic quendam ad lacum
Venerunt, miseri quo se praecipites darent.
Adventu quorum postquam ranae territae
Virides in algas misere fugientes ruunt:

Heu, inquit unus, sunt et alii, quos timor
Vexat malorum. Ferte vitam, ut ceteri.

FABULA III.

VULPIS ET IUPITER.

Naturam turpem nulla fortuna obtegit.
Humanam in speciem cum vertisset Iupiter
Vulpem, regali pellex ut sedit throno,
Scarabaeum vidit prorepentem ex angulo,
Notamque ad praedam celeri prosiluit gradu.
Superi risere, magnus erubuit pater,
Repudiatam turpemque pellicem expulit;
His prosecutus: Vive, quo digna es, modo,
Quae nostris uti meritis digne non potes.

FABULA IV.

LEO ET MUS.

Ne quis minores laedat, fabula haec monet.
Leone in silva dormiente, rustici
Luxuriabant Mures, et unus ex iis
Super cubantem casu quodam transiit.
Expergefactus miserum Leo celeri impetu
Arripuit: ille veniam sibi dari rogat,
Crimen supplex fatetur, peccatum imprudentiae.
Hoc rex ulcisci gloriosum non putans,
Ignovit et dimisit. Post paucos dies
Leo, dum vagatur noctu, in foveam decidit.
Captum ut se agnovit laqueis, voce maxima
Rugire coepit; cuius immanem ad sonum
Mus subito accurrens: Non est, quod timeas, ait,

Beneficio magno gratiam reddam parem.
Mox omnes artus, artuum et ligamina
Lustrare coepit, cognitosque dentibus
Nervos rodendo laxat ingenia artuum.
Sic captum Mus Leonem silvis reddidit.

FABULA V.

HOMO ET ARBORES.

Pereunt, suis auxilium qui dant hostibus.
Facta bipenni quidam ab arboribus petit,
Manubrium ut darent e ligno, quod foret
Firmum: iusserunt omnes oleastrum dari.
Accepit munus, aptans et manubrium
Coepit securi magna excidere robora.
Dumque eligebat, quae vellet, sic Fraxino
Dixisse fertur Quercus: Merito caedimur.

FABULA VI.

MUS ET RANA.

Mus, quo transire posset flumen facilius,
Auxilium Ranae petit. Haec Muris alligat
Lino priorem crus ad posterius pedem.
Amnem natantes vix medium devenerant,
Cum Rana, subito fundum fluminis petens,
Se mergit, Muri ut vitam eriperet perfide.
Qui dum, ne mergeretur, tendit validius,
Praedam conspexit Miluus propter volans,
Muremque fluctuantem rapuit unguibus,
Simulque Ranam colligatam sustulit.
Sic saepe intereunt, aliis meditantes necem.

FABULA VII.

GALLI DUO ET ACCIPITER.

Gallus cum Gallo saepe pugnam conserens,
Accipitrem victus iudicem litis petit.
Hic, ambo si venirent, mente concipit
Spem devorandi, qui exhiberet se prior.
Mox cum venisse, causam ut orarent suam,
Vidit, prehendit illum, qui primus forum
Deduxit ad suum litem. Ille clamitans:
Ne plectar ego, sed ille, qui fugam petit.
Cui ales: Hodie ne te credas unguibus
Posse eripi meis; quos alteri dolos
Tendebas, aequum te nunc est ipsum pati.
Qui saepe tractat aliorum secum necem,
Ignorat, triste quid sibi fatum paret.

FABULA VIII.

COCHLEA ET SIMIUS.

Amore tacta speculi inventi Cochlea,
Fulgentis orbem scandens, coepit lingere,
Nil illi melius contulisse se putans,
Quam si splendorem commacularet sordibus.
Ut inquinatum vidit speculum Simius:
Qui se calcari talibus permiserit,
Meretur, inquit, tale dedecus pati.
Haec illis est fabella scripta feminis,
Ineptis quae se iungunt et stultis viris.

FABULA IX.

MUS URBANUS ET RUSTICUS.

Hospitio quondam Mus urbanus rustici
Exceptus, vili glande coenat in cavo.
Induxit precibus post, ut urbem rusticus
Cellamque intraret plenam rebus optimis.
In qua dum variis perfruuntur reliquiis,
Impulso venit ostio cellarius.
Quo mures diffugiunt strepitu perterriti,
Et notis facile urbanus se condit cavis;
At miser ignota trepidans rusticus domo,
Timensque mortem, per parietes cursitat.
Ut, quae volebat, sustulit cellarius,
Clausitque limen, iterum urbanus rusticum
Hortatur. Ille perturbatis sensibus
Vix, inquit, possum capere prae metu cibum.
Putasne, veniet ille? Quid tantum times?
Urbanus inquit: age, fruamur ferculis,
Quae frustra rure quaeras. Contra rusticus:
Tu, qui timere nescis, fruere his omnibus;
At me securum pascat glans et liberum.
In paupertate tutum praestat vivere,
Quam divitiarum carpi sollicitudine.

FABULA X.

ASINUS DOMINO BLANDIENS.

Blandiri domino Asellus ut vidit suo
Canem, et de mensa saturari quotidie,
Et frusta largiter iactari a familia,

Sic est locutus: Si canem immundissimum
In tantum dominus et familia diligit,
Quid me futurum, si par illi fecero
Officium, multo qui sum melior hoc cane,
Rebusque pluribus utilis et laudabilis?
Alor qui sanctae fontibus puris aquae,
Ciboque nunquam soleo pasci sordido.
Sum sane catulo dignior vita frui
Beatiore, honorem et summum consequi.
Asellus haec dum secum, stabulum conspicit
Intrare dominum: quare accurrens ocius,
Rudensque prosilit, et humeris ambos pedes
Imponit, osque lingua coepit lingere,
Vestemque foedis scindens ungulis, gravi
Herum fatigat, stulte blandus, pondere.
Clamore domini concitatur familia;
Fustesque et saxa passim arripiens obvia,
Rudentem mulcat; et mox membris debilem
Fractisque coxis, domini lapsum a corpore,
Semianimum tandem deiicit ad praesepia.
Fabella, ineptus ne se invitis ingerat,
Melioris aut affectet officium, docet.

FABULA XI.

GRUS, CORNIX ET DOMINUS.

Foedus iuratae Grus et Cornix iunxerant,
Cornicem Grus ab avibus ut defenderet;
Cornix futura, ut Grus caveret, diceret.
Hinc cum frequenter ad cuiusdam Rustici
Agrum volarent, atque evellerent sata
Radicitus; agri Dominus vidit, et dolens,

Saxum da, clamat, quo feriam Gruem, puer.
Cornix ut audit, illico monet Gruem,
Sibi quae cavit. Alia dein die audiens
Cornix petentem saxum; rursus commonet
Gruem, ut vitaret sedulo periculum.
Avem divinam suspicatus Rusticus
Audire iussa, puero, Si, inquit, dixero,
Offam da, tu mihi clam lapidem porrige.
Grus venit, ille puerum offam iubet dare;
At ille lapidem, quo ferit Gruem, dedit,
Et crura fregit. Vulneratus Grus ait:
Divina Cornix, ubi nunc auspicia tua?
Cur non monere socium, ut iuraveras,
Properasti, tale ne mihi veniret malum?
Respondit illa, Non meretur ars mea
Culpari, sed dolosa sunt bilinguium
Consilia, qui aliud dicunt, atque aliud agunt.
  Promissis ducunt qui imperitos subdolis,
Mox fictis causis haud desistunt ludere.

FABULA XII.

AVES ET HIRUNDO.

Aves in unum cum devenissent locum,
Viderunt hominem seminantem linum agro.
Quod ut pro nihilo habere Hirundo intelligit,
Sic convocatas allocuta traditur:
Hinc nobis instat omnibus periculum,
Si semen ad maturitatem venerit.
Aves risere. Germinavit ut vero seges,
Hirundo rursus, Instat pernicies, ait:
Adeste, germen eruamus noxium,

Ne, si mox crescat, inde fiant retia,
Et nos possimus artibus humanis capi.
Ridere pergunt verba Aves Hirundinis,
Consilium et spernunt stulte prudentissimum.
At illa cauta ad hominem se mox contulit,
Ut tuta tignis nidum suspendat suum:
Sed, quae salubre monitum Aves despexerant,
De lino factis captae pereunt retibus.

FABULA XIII.

PERDIX ET VULPIS.

Resedit alta quondam Perdix arbore.
Advenit Vulpis; deinde sic coepit loqui:
O quanta vultus species est, Perdix, tui!
Coralla rostrum, crura vincunt purpurae
Fulgorem. At si dormires, quanto pulchrior
Esses! Ut stulta clausit oculos, illico
Rapit credentem Vulpis. Illa fletibus
Haec mixta gravibus verba supplex edidit:
Per o tuarum, Vulpis, artium decus,
Ut ante, quaeso, nomen proferas meum,
Sic devorabis. Vulpis, ubi voluit loqui,
Aperuit os: at Perdix evasit necem.
Decepta Vulpis, Quid opus erat loqui mihi?
Respondet Perdix, Et dormire quid mihi
Erat necesse, somnus cui non venerat?
Hoc illis, qui loquuntur, ubi nil est opus,
Et qui, vigilare cum necesse, dormiunt.

FABULA XIV.

ASELLUS, BOS ET VOLUCRES.

Asellus et Bos, uno sociati iugo,
Plaustrum trahebant. Bos, dum tendit validius
Confregit cornu: Asellus nil levaminis
Sentire iurat se a consorte debili.
Laborem intendens, cornu rumpit alterum,
Terraeque tandem Bos procumbit mortuus.
Asinum bubulcus carne mox onerat Bovis,
Qui plagas inter mille ruptus concidit,
Et exspiravit, media collapsus via.
Ad praedam Volucres convolantes inquiunt:
Si te precanti mitem exhibuisses Bovi,
Non immaturo pasceres nos funere.

FABULA XV.

LEO ET PASTOR.

Errans in silva spinam calcavit Leo,
Mox ad Pastorem cauda venit blandiens:
Ne perturberis, imploro supplex opem,
Non praedam quaero. Ponit in gremio pedem
Homo sublatum, et, eximens spinam, gravi
Levat dolore. Redit hinc in silvas Leo.
Falso post tempus accusatus crimine
Pastor damnatur, atque ludis proximis
Ieiunis proiici iubetur bestiis.
Emissae dum discursitant passim ferae,
Agnovit hominem, qui medicinam fecerat,
Leo, et sublatum rursus in gremio pedem

Pastori ponit. Rex ut cognovit, statim
Silvis Leonem, et Pastorem reddit suis.

FABULA XVI.

CULEX ET TAURUS.

Culex cum Taurum provocasset viribus,
Cuncti venerunt populi, ut pugnam cernerent.
Culex tum: Satis est, quod venisti cominus;
Nam parvus mihi, iudicio sum magnus tuo.
Hinc se per auras penna sustulit levi,
Lusitque turbam, et Tauri destituit minas.
Quod si fuisset validae cervicis memor,
Et Taurus hostem contemsisset sordidum,
Fuisset vana inertis gloriatio.
Amittit famam, qui se indignis comparat.

FABULA XVII.

EQUUS ET ASINUS.

Asello sonipes phaleris occurrit tumens,
Et lassus multo tardius quod pondere
Viam dedisset transeunti, Vix, ait,
Me teneo, quin te saevis calcibus exteram.
Tacuit Asellus, gemitu testatus Deos.
Equus, currendo ruptus parvo in tempore,
Ad villam mittitur. Hunc onustum stercore
Ut vidit Asinus, tali derisit ioco:
Quo, gloriose, phaleras has quondam tibi,
Modo ad despectam qui redisti miseriam?
Felix ne spernat, dubiae sortis immemor,
Humilem, cum quid futurus ipse, nesciat.

FABULA XVIII.

VOLUCRES, QUADRUPEDES ET VESPERTILIO.

Bellum gerebant Volucres cum Quadrupedibus,
Et vincebantur versa victores vice.
At Vespertilio, dubios eventus timens,
Ad illos semper, quos superasse viderat,
Se conferebat. In pacem cum pristinam
Redissent, fraus utrique generi apparuit.
Damnatus ergo tam pudendo crimine,
Lucem refugiens, atris posthac condidit
Se tenebris, solus noctibus semper volans.
Qui se duabus venditabit partibus,
Utrisque ingratus vitam deget turpiter.

FABULA XIX.

LUSCINIA, ACCIPITER, ET AUCEPS.

Accipiter in Luscinii nido dum sedet,
Aurito insidians, illic pullos invenit.
Mater, periclo mota prolis, advolat,
Supplexque, pullis ut parcat suis, rogat.
Accipiter, Quod vis, inquit, faciam, si bona
Cantabis voce carmen modulatum mihi.
At illa, quamvis excideret animus, tamen
Metu parebat, et coacta cantitat
Luctuque plena. Praedam qui captaverat
Accipiter, inquit: Non tu cantasti bene,
Et unum ex pullis apprehendit unguibus;
Coepitque devorare. Ex diverso venit
Auceps, et, calamo clam crescente, perfidum

Visco contingit, atque in terram detrahit.
Quicunque fraudes alii tendit subdolas,
Timere debet, ne ipse capiatur dolo.

FABULA XX.

LUPUS, VULPIS ET PASTOR.

Lupus per tempus maximam congesserat
Praedam in cubile, haberet ut cibaria,
Queis plures posset menses otio frui.
Vulpes ut novit, ad cubile abit Lupi,
Et voce tremula: An recte, frater, omnia?
Quod te non vidi silvis venantem tuis,
Tristem per omnes exegi vitam dies.
Lupus, livorem postquam agnovit aemulae,
Non tu sollicita huc causa venisti mea,
Sed partem ut captes. Fraude quid petas, scio.
Irata Vulpis ad ovium pastorem adit:
Agesne, Pastor, inquit, gratias mihi,
Inimicum si tradidero hodie gregis tui,
Ut nunquam sis sollicitus? Pastor, Serviam
Tibi, inquit, tribuam et, quidquid volueris, lubens.
Cubile monstrat illa pastori Lupi;
Qui clausum protinus peremit lancea,
Et gaudens de alieno saturavit aemulam.
Ut vero Vulpis in venantes incidit,
Deprensa, canibus et laniata, sic ait:
Dedi vix alteri malum, et iam punior.
Timere debet, quisquis alii sustinet
Nocere, peius ipsi ne eveniat malum.

FABULA XXI.

OVES ET LUPI.

Oves Lupique cum certassent proelio,
Illae vicerunt, tutae praesidio canum.
Lupi legatos mittunt, et iustam petunt
Hac lege pacem, ut dederent Oves canes,
Et obsides Luporum catulos reciperent.
Oves, aeternam sic sperantes gratiam
Iniri, faciunt, quod poposcerunt Lupi.
Post paulo cum coepissent ululare catuli,
Lupi, necari causantes natos suos,
Pacemque ruptam ab Ovibus, undique impetu
Invadunt facto nudas defensoribus:
Fidem quae stultae quod habuerant hostibus,
Consilium sera damnant poenitentia.
  Praesidium, quo quis olim tutus vixerat,
Si prodat aliis, frustra post desiderat.

FABULA XXII.

SIMIUS ET VULPIS.

Rogabat Vulpem Simius, caudae suae
De magnitudine aliquid ut sibi daret,
Nates velare quo posset turpissimas.
Quid enim, inquit, cauda tantae longitudinis
Prodest? quo tantum pondus per terram trahis?
Cui Vulpis: Esset quamvis illa longior,
Maiorque multo, mallem per terram et lutum,
Spinasque trahere, quam partem tibi dare,
Meo ne tegmine videaris pulchrior.

Avare, te fabella haec, et locuples, monet,
Qui, quamvis superest, nil tamen das pauperi.

FABULA XXIII.

LUPUS, PASTOR ET VENATOR.

Cum Venatorem fugeret instantem Lupus,
Et a Pastore visus, qua parte fugeret,
Et quo se conderet loco, plenus metu
Omnes per, oro te, Bubulce, spes tuas,
Ne prodas innocentem, cui nihil mali
Fecisse me, per magnos adiuro Deos.
Noli timere, Pastor inquit, alteram
Monstrabo partem. Mox Venator advolat,
Non huc venire, Pastor, vidisti Lupum?
Qua parte fugit? Cui Pastor, Venit quidem,
Sed laeva fugit, voce dixit maxima;
At oculis clam designat partem dexteram.
Non intellexit ille, et festinans abit.
Lupo tunc Pastor: Quas habebis gratias,
Quod te celarim? Maximas linguae tuae,
Lupus, ago, dixit; at oculis fallacibus
Aeternae caecitatem noctis imprecor.
Qui verbis blandus, fraudem celat pectore,
Hoc argumento se describi intelligat.

FABULA XXIV.

HOMINES DUO, FALLAX, VERAX ET SIMII.

Agentes Mendax et simul Verax iter,
In Simiorum forte terram venerant.
E turba ut vidit unus, qui se fecerat
Regem, teneri iussit illos, sciret ut,

De se quid homines dicerent: simul iubet
Omnes adstare Simios longo ordine,
Dextra laevaque; sed sibi poni thronum,
Ut hominum reges quondam facere viderat.
Mox iussos homines in medium adduci rogat:
Qualisnam vobis esse videor, hospites?
Respondit Mendax, Rex videris maximus.
Quid hi, quos apparere nunc vides mihi?
Hi comites, hi legati, et militum duces.
Mendacio laudatus cum turba sua
Adulatori munus imperat dari.
Hîc secum Verax, tanta si mendacio
Sit merces, quanto non ego, dixit, munere
Donabor, verum si pro more dixero?
Hinc ad Veracem Simius: Et qualis tibi
Videor, et illi, quos stare ante me vides?
Respondit ille: Verus es tu simius,
Et simii omnes illi, qui similes tui.
Iratus illum dentibus Rex imperat
Lacerari et unguibus, quod vera dixerat.
  Blandum laudatur a malis mendacium;
Bonis honesta fert exitium veritas.

FABULA XXV.

HOMO ET LEO.

Homo certabat cum Leone, fortior
Quis esset, litisque huius testimonium
Dum quaerunt, ad sepulcrum tandem venerunt:
Elisis in quo ab homine pictum faucibus
Leonem ostendit, argumentum virium.
Leo respondit: Humana hoc pictum manu.
Videres hominem deiectum, si pingere

Leones scirent. Sed ego testimonium
Dabo virtutis certius. Ad spectaculum
Induxit hominem; monstrans ubi bona fide
Enectos a leonibus homines, ait,
Non est colorum testimoniis opus,
Hîc exhibetur vera virtus actibus.
Colore frustra mendaces uti docet
Fabella, certa cum datur probatio.

FABULA XXVI.

CICONIA, ANSER ET ACCIPITER.

Venisset notum ad stagnum cum Ciconia,
Mergentem invenit se frequenter Anserem
Sub undis; quaerit, cur hoc faceret. Ille ait,
Haec nobis consuetudo est, et in luto
Reperimus escam, et Accipitris simul impetum
Venientis ad nos tuti sic evadimus.
Sum multo Accipitre fortior, Ciconia
Inquit: amicitiam si vis mecum iungere,
Illi insultare victor poteris. Credulus
Et protinus auxilium petens Anser, simul
In agrum prodit: illico supervenit
Accipiter, et comprensum saevis unguibus
Fugiente devorat Anserem Ciconiâ.
Cui Anser: Qui patrono se tam debili
Credit, peiore finiri debet nece.

FABULA XXVII.

OVIS ET CORNIX.

In tergo Cornix otiosa considens
Ovis, tundebat illud rostro. Cum diu

Fecisset, inquit patiens Ovis iniuriae:
Hanc si fecisses contumeliam cani,
Eius latratum haud ferres. At Cornix Ovi:
Collo tam forti nunquam sedeo, nam scio
Quos debeam lacessere, annis callida,
Acribus amica, at importuna inermibus.
Sic me creatam Dî voluerunt vivere.
His, qui lacessunt innocentes infimi,
Vexare fortes metuunt, scripta est fabula.

FABULA XXVIII.

FORMICA ET CICADA.

Hiemis Formica grana tempore e cavo
Trahens siccabat, quae prudens collegerat
Aestate. Esuriens hanc, ut aliquid sibi daret,
Rogat Cicada. Cui Formica, Aestate quid
Agebas? inquit. Illa: Non erat otium,
Ut de futuro cogitarem tempore,
Errabam cantans per sepes et pascua.
Ridens Formica, et grana referens, sic ait:
Aestate quae cantasti, age, salta frigore.
Piger laboret certo semper tempore,
Ne, cum nil habeat, poscens accipiat nihil.

FABULA XXIX.

EQUUS ET ASINUS.

Equum rogabat Asinus paululum hordei.
Libenter, ait; et, si superesset, largiter
Pro dignitate nostra tribuerem tibi:
Simul sed nostra vespere ad praesepia

Venero, mox plenum farre sacculum dabo.
Asellus inquit: Nunc qui rem parvam negas,
Quid in maiore te facturum existimem?
Qui, magna cum promittunt, parva denegant,
In dando se tenaciores indicant.

FABULA XXX.

LEO SENEX ET VULPIS.

Defectus annis languorem finxit Leo.
Aegrotum ad regem visitandum bestiae
Plures venerunt; devorat quas protinus.
Sed cauta Vulpis ante speluncam procul
Stabat salutans regem. Quam rogat Leo,
Cur non intraret: Video quod vestigia
Intrantium multa, at nulla exeuntium.
Cautis prodesse pericula aliorum solent.

FABULA XXXI.

PULEX ET CAMELUS.

Pulex Cameli dorso forte considens,
Gravatus multis qui incedebat sarcinis,
Sibi placebat, longe visus altior.
Iter cum longum facerent; vespera simul
Ad stabulum venerunt, Pulex leviter statim
Ad terram saliens, Ecce, dixit, ocius
Descendo, attritum ne gravem diutius.
At ille, Gratum est, inquit, sed nec pondere,
Te imposito, me gravari sentire potui,
Nec, te deiecto, habere quid levaminis.
Qui se sublimi, nullo cum sit ordine,
Iactat, notatus in despectum devenit.

FABULA XXXII.

HOEDUS ET LUPUS.

Capella, fetum ut custodiret, exiens
Pastum, imprudentem monuit Hoedum, ne ostium
Aperiret, multas quod sciret stabula feras
Circuire pecorum. Ut abiit, advenit Lupus,
Adsimulans vocem matris, et iubet fores
Sibi reserari. Ut Hoedus audivit, Lupo
Per rimam spectans inquit, Audio sonum
Matris, sed fallax atque inimicus es mihi;
Sub voce matris nostrum quaeris sanguinem
Potare, et nostra carne satiari. Vale.
Laus magna natis, obsequi parentibus.

FABULA XXXIII.

PAUPER ET SERPENS.

Serpens in aedibus cuiusdam Pauperis
Venire semper ad mensam consueverat,
Et inde micis pascebatur largiter.
Dives post paulo factus, irasci incipit
Serpenti, et vulnerat secure: tempore
Ad pristinam interposito egestatem redit.
Pro sorte varia serpentis postquam videt
Fortunam mutari suam, blande petit,
Ignoscat ut peccanti: cui Serpens ait,
Te poenitebit sceleris, usque dum mea
Cicatrix clausa fuerit; at tamen optima
Fide me posthac noli amicum credere.
Redire tamen hac lege in gratiam volo,

Securis nunquam perfidae si meminerim.
Suspectus esse debet, qui laesit semel,
Et caute semper integranda gratia.

FABULA XXXIV.

AQUILA ET MILUUS.

In ramo tristis sederat cum Miliio
Aquila. Quid vultu te tam moesto Milüus
Conspicio? Quaero, dixit illa, coniugem
Parem, nec invenire possum. Me accipe,
Te multo qui sum fortior. Quid? an potes
Ex rapto victum quaerere? Unguibus meis
Struthiocamelum rapui prensum saepius.
Inducta verbis Aquila coniugem capit.
Parvo post nuptias transacto tempore
Aquila, Abi, et praedam promissam mihi rape.
Volans in altum, soricem immundissimum
Et longo Miliius adfert putridum situ.
Haecne est polliciti, Aquila dixit, fides tui?
Cui Milüus: Ego, ut pervenirem nuptias
Ad regias, nihil non posse me, fidem
Dedissem, quamvis me nequire noverim.
Qui se maiores cupidi quaerunt coniuges,
Dolent decepti se post iunctos vilibus.

FLAVII AVIANI
FABULAE.

FLAVII AVIANI PRAEFATIO.

AVIANUS THEODOSIO.

Dubitanti mihi, Theodosi optime, quonam literarum titulo nostri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit: quod in his urbane concepta falsitas deceat, et non incumbat necessitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poëmate loqueretur? cum in utroque literarum genere et Atticos Graeca eruditione superes, et Latinitate Romanos. Huius ergo materiae ducem nobis Aesopum noveris, qui responso Delphici Apollinis monitus ridicula orsus est, ut legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas et Socrates divinis operibus indidit, et poëmati suo Flaccus aptavit; quod in se, sub iocorum communium specie, vitae argumenta contineant: quas Graecis iambis Babrius repetens, in duo volumina coartavit; Phaedrus etiam partem aliquam quinque in libellos resolvit. De his ergo ad quadraginta et duas in unum redactas fabulas

edidi: quas rudi latinitate compositas elegis sum explicare conatus. Habes ergo opus, quo animum oblectes, ingenium exerceas, sollicitudines leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoscas. Loqui vero arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus; ut pro singulorum necessitatibus vel ab ipsis animis sententia proferatur.

FLAVII AVIANI FABULAE.

FABULA I.

RUSTICA ET LUPUS.

Rustica deflenti parvo iuraverat olim,
 Ni taceat, rabido quod foret esca lupo.
Credulus hanc vocem Lupus audiit, et manet ipsas
 Pervigil ante fores, irrita vota gerens:
Nam lassata puer nimiae dat membra quieti,
 Spem quoque raptori sustulit inde fames.
Hunc ubi silvarum repetentem lustra suarum
 Ieiunum coniux sensit adesse lupa:
Cur, inquit, nullam refers de more rapinam,
 Languida consumtis sed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude maligna
 Vix miserum vacua delituisse fuga.
Nam quae praeda, rogo, quae spes contingere posset,
 Iurgia nutricis cum mihi verba darent?
Haec sibi dicta putet, seque hac sciat arte notari,
 Femineam quisquis credidit esse fidem.

FABULA II.

AQUILA ET TESTUDO.

Pennatis avibus quondam Testudo locuta est:
 Si quis eam volucrem constituisset humi,

Protinus e rubris conchas proferret arenis,
  Quîs pretium nitido cortice bacca daret;
Indignans sibimet, tardo quod sedula gressu
  Nil ageret, toto perficeretque die.
Ast ubi promissis Aquilam fallacibus implet,
  Experta est similem perfida lingua fidem;
Et male mereatis dum quaerit sidera pennis,
  Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque sublimis, cum iam moreretur, in auras
  Ingemuit, votis haec licuisse suis;
Atque ait: exosae posthaec documenta quietis
  Non sine supremo magna labore peti.
Sic, quicunque nova sublatus laude tumescit,
  Dat merito poenas, dum meliora cupit.

FABULA III.

CANCER ET MATER.

Curva retrocedens cum fert vestigia Cancer,
  Hispida saxosis terga relisit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens procedere gressu,
  Talibus alloquiis praemonuisse datur:
Ne tibi transverso placeant haec devia, nate,
  Rursus in obliquos neu velis ire pedes;
Sed nisu contenta ferens vestigia recto,
  Innocuos proso tramite siste gradus.
Cui natus: Faciam, si me praecesseris, inquit,
  Rectaque monstrantem certior ipse sequar.
Nam stultum nimis est, cum tu pravissima tentes,
  Alterius censor ut vitiosa notes.

FABULA IV.

BOREAS ET SOL.

Immitis Boreas, placidusque ad sidera Phoebus,
Iurgia cum magno conseruere Iove,
Quis prior inceptum peragat: mediumque per orbem
Carpebat solitum forte viator iter.
Convenit hanc potius liti praefigere causam,
Pallia nudato decutienda viro.
Protinus impulsus ventis circumsonat aether,
Et gelidus nimias depluit imber aquas.
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida submotos qua trahit aura sinus.
Sed tenues radios paulatim increscere Phoebus
Iusserat, ut nimio surgeret igne iubar;
Donec, lassa volens requiescere membra, viator
Deposita fessus veste resedit humi.
Tunc victor docuit praesentia numina Titan,
Nullum praemissis vincere posse minis.

FABULA V.

RUSTICUS ET ASINUS.

Metiri se quemque decet, propriisque iuvari
Laudibus, alterius nec bona ferre sibi;
Ne detracta gravem faciant miracula risum,
Coeperit in solitis cum remeare malis.
Exuvias Asinus Gaetuli forte leonis
Reperit, et spoliis induit ora novis,
Aptavitque suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.

Ast ubi terribilis animo circumstitit horror,
Pigraque praesumtus venit in ossa vigor;
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pavidas per sua rura boves.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis verberibusque domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:
Forsitan ignotos mutato tegmine fallas,
At mihi, qui quondam, semper asellus eris.

FABULA VI.

RANA ET VULPIS.

Edita gurgitibus, olimque immersa profundo,
Et luteis tantum semper amica vadis,
Ad superos colles, herbosaque prata recurrens,
Mulcebat miseras turgida Rana feras,
Callida quod posset gravibus succurrere morbis,
Et vitam ingenio continuare suo.
Nec se Paeonio iactat cessisse magistro,
Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc Vulpes pecudum ridens astuta quietem,
Verborum vacuam prodidit esse fidem.
Haec dabit aegrotis, inquit, medicamina membris,
Pallida caeruleus cui notat ora color?
Ne sibimet quisquam de rebus inaniter ullis,
Quas nequit, imponat, fabula nostra docet.

FABULA VII.

CANIS.

HAUD facile est pravis innatum mentibus, ut se
Muneribus dignas suppliciove putent.
Forte Canis quondam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primum rictibus ora trahens,
Mollia sed pavidae submittens verbera caudae,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas simulata lateret,
Iusserat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus innexis crepitantia subligat aera,
Quae facili motu signa cavenda darent.
Haec tamen ille sibi credebat praemia ferri,
Et similem turbam despiciebat ovans.
Tunc insultantem senior de plebe superbum
Aggreditur, tali singula voce monens:
Infelix! quae tanta rapit dementia sensum,
Munera pro meritis si cupis ista dari?
Non hoc virtutis decus ostentatur in aere,
Nequitiae testem sed geris inde sonum.

FABULA VIII.

CAMELUS.

CONTENTUM propriis sapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius, fabula nostra monet;
Indignata cito ne stet Fortuna recursu,
Atque eadem minuat, quae dedit ante, rota.
Corporis immensi fertur pecus isse per auras,
Et magnum precibus sollicitasse Iovem,

Turpe nimis cunctis irridendumque videri:
Insignes geminis cornibus ire boves;
Et solum nulla munitum parte Camelum,
Obiectum cunctis expositumque feris.
Iupiter adridens, postquam sperata negavit,
Insuper et magnae sustulit auris onus.
Vive minor merito, cui sors non sufficit, inquit,
Et tua perpetuum, livide, damna geme.

FABULA IX.

VIATORES.

Montibus ignotis, curvisque in vallibus artum
Cum socio quidam suscipiebat iter;
Securus quodcunque malum fortuna tulisset,
Robore collato posset uterque pati.
Dumque per inceptum vario sermone feruntur,
In mediam praeceps convenit ursa viam.
Horum alter, facili comprendens robora cursu,
In viridi trepidum fronde pependit onus.
Ille trahens nullo iacuit vestigia gressu,
Exanimem fingens, sponte relisus humi.
Continuo praedam cupiens fera saeva cucurrit,
Et miserum curvis unguibus ante levat.
Verum ubi concreto riguerunt membra timore,
(Nam solitus mentis liquerat ossa calor,)
Tunc olidum credens, quamvis ieiuna, cadaver,
Deserit, et lustris conditur ursa suis.
Sed cum securi paulatim in verba redissent,
Liberior iusto, qui fuit ante fugax:
Dic, sodes, quidnam trepido tibi retulit ursa?
Nam secreta diu, multaque verba dedit.

Multa quidem monuit, tamen haec quoque maxima iussit,
Quae misero semper sunt facienda mihi:
Ne facile alterius repetas consortia, dixit,
Rursus ab insana ne capiare fera.

FABULA X.

EQUES.

Calvus Eques, capiti solitus religare capillos,
Atque alias nudo vertice ferre comas,
Ad campum nitidis venit conspectus in armis,
Et facilem frenis flectere coepit equum.
Huius ab adverso Boreae spiramina perflant,
Ridiculum populo conspiciente caput:
Nam mox deiecto nituit frons nuda galero,
Discolor apposita quae fuit ante coma.
Ille sagax, tantis cum risus millibus esset,
Distulit admota calliditate iocum:
Quid mirum positos, referens, fugisse capillos,
Quem prius aequaevae deseruere comae?
Ridiculo cuiquam cum sis, absolvere temet
Opposita veri cum ratione stude.

FABULA XI.

OLLA AEREA ET LUTEA.

Arripiens geminas ripis cedentibus ollas,
Insanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diversa duas ars et natura creavit,
Aere prior fusa est, altera ficta luto.

Dispar erat fragili et solidae concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.
Ne tamen allisam confringeret aerea testam
Iurabat, solitam longius ire viam.
Illa timens, (ne quid levibus graviora nocerent,
Et quia nulla brevi est cum meliore fides,)
Quamvis securam verbis me feceris, inquit,
Non timor ex animo discutiendus erit.
Nam me sive tibi, seu te mihi conferat unda,
Semper ero ambobus subdita sola malis.
Pauperior caveat sese sociare potenti,
Namque fides illi cum parili melior.

FABULA XII.

RUSTICUS, QUI THESAURUM INVENERAT.

Rusticus impresso molitus vomere terram,
Thesaurum sulcis prosiluisse videt.
Mox indigna animo properante relinquit aratra,
Semina compellens ad meliora boves.
Continuo supplex Telluri construit aras,
Quae sibi depositas sponte dedisset opes.
Hunc Fortuna novis gaudentem provida rebus
Admonet, indignam se quoque ture dolens:
Nunc inventa meis non prodis munera templis,
Atque alios mavis participare Deos;
Sed cum subrepto fueris tristissimus auro,
Me primam lacrimis sollicitabis inops.
Non me ridenti, sed tristi cernere vultu
Fas erit, et vacua sint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quisque talento,
Si quod ab hoc sumsit, imputat hoc alii.

FABULA XIII.

TAURUS ET HIRCUS.

Immensum Taurus fugeret cum forte Leonem,
Tutaque desertis quaereret antra iugis,
Speluncam reperit, quam tunc hirsutus habebat,
Cinyphii ductor qui solet esse gregis.
Ast ubi submissa meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore caper;
Tristis abit, longaque fugax de valle locutus,
(Nam timor expulsum iurgia ferre vetat:)
Non te demissis setosum, putide, barbis,
Illum, qui superest insequiturque, tremo.
Nam si discedat, nosces, stultissime, quantum
Discrepet a Tauri viribus Hircus olens.
Dum cupis illatum tibimet par solvere damnum,
Absque tuo damno hocce caveto fore.

FABULA XIV.

SIMIA ET IUPITER.

Iupiter in toto quondam quaesiverat orbe,
Munera natorum qui meliora daret.
Certatim ad regem currit genus omne ferarum,
Permixtumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec squamigeri desunt ad iurgia pisces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.
Inter quos trepidae ducebant pignora matres,
Iudicio tanti discutienda Dei.
Tunc brevis informem traheret cum Simia natum,
Ipsum etiam in risum compulit ire Iovem.

Haec tamen ante alias rupit turpissima vocem,
Dum generis crimen sic abolere cupit:
Iupiter hoc norit, maneat victoria si quem,
Iudicio superest omnibus iste meo.
Ergo mos homini est, quidquid sibi fecerit ipse,
Vile licet maneat, comprobat ipse tamen.
Nolo velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius nisi sunt ore probata prius.

FABULA XV.

GRUS ET PAVO.

Threiciam volucrem fertur Iunonius ales
Communi sociam continuasse cibo.
Namque inter varias fuerat discordia formas,
Magnaque de facili iurgia lite trahunt:
Quod sibi multimodo fulgerent membra decore,
Caeruleam facerent livida terga gruem.
Et simul erectae circumdans tegmina caudae
Sparserat arcanum rursus in astra iubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
His tamen insultans vocibus usa datur:
Quamvis innumerus plumas variaverit ordo,
Mersus humi semper florida terga geris.
Ast ego deformi sublimis in aëra penna,
Proxima sideribus numinibusque, feror.
Si quadam virtute nites, ne despice quemquam,
Ex alia quadam forsan et ipse nitet.

FABULA XVI.

QUERCUS ET ARUNDO.

Montibus e summis radicitus eruta Quercus
Decidit, insani turbine victa noti.
Quam tumidis subter decurrens alveus undis
Suscipit, et fluvio praecipitante rapit.
Verum ubi diversis impellitur ardua ripis,
In fragiles calamos grande resedit onus.
Tunc, sic exiguo connectens cespite ramos,
Miratur liquidis quod stet Arundo vadis;
Se quoque tam vasto necdum consistere trunco,
Ast illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando respondet Canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rabidos, inquit, ventos, saevasque procellas
Despicis, et totis viribus acta ruis.
Ast ego surgentes paulatim demoror austros,
Et quamvis levibus provida cedo notis.
In tua praeruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.
Haec nos dicta monent magnis obsistere frustra,
Paulatimque truces exsuperare minas.

FABULA XVII.

VENATOR ET TIGRIS.

Venator, iaculis haud irrita vulnera torquens,
Turbabat rapidas per sua lustra feras.
Tum pavidis audax cupiens succurrere Tigris
Verbere commotas iussit adesse minas.

Ille tamen solito contorquens tela lacerto,
Nunc tibi, qualis eram, nuntius iste refert.
Et simul emisso transiecit viscera ferro,
Perstrinxitque citos hasta cruenta pedes.
Molliter adfixum traheret cum saucia telum,
A trepida fertur vulpe retenta diu.
Dum rogat, unde foret, qui talia vulnera ferret,
Aut ubinam iaculum delituisset agens?
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure coepit;
Nam solitas voces ira dolorque rapit:
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
Quaeque oculis olim sit repetenda meis;
Sed cruor, et validis in me contorta lacertis
Ostendunt aliquem tela fuisse virum.
Bruta licet soleant animalia iure timeri,
Omnibus est illis plus metuendus homo.

FABULA XVIII.

IUVENCI ET LEO.

Quatuor immensis quondam per prata iuvencis
Fertur amicitiae tanta fuisse fides,
Ut simul emissos nullus divelleret error,
Rursus et e pastu turba rediret amans.
Hos quoque collatis inter se cornibus ingens
Dicitur in silvis pertimuisse Leo.
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam,
Et coniuratos horret adire boves;
Et quamvis audax, factisque immanior esset,
Tantorum solus viribus impar erat:
Protinus adgreditur pravis insistere verbis,
Collisum cupiens dissociare pecus.

Et postquam dictis animos disiunxit acerbis,
Invasit miserum diripuitque gregem.
Tunc quidam ex illis: Vitam servare quietam
Qui cupit, ex nostra discere morte potest.
Nemo cito admotas verbis fallacibus aures
Impleat, aut veterem deserat ante fidem.

FABULA XIX.

ABIES ET DUMUS.

Horrentes Dumos Abies pulcherrima risit,
Cum facerent formae iurgia magna suae;
Indignum referens cunctis certamen haberi,
Quos meritis nullus consociaret honos.
Nam mihi deductum surgens in nubila corpus,
Verticis erectas tollit in astra comas.
Puppibus in mediis, mediaque in sede locamur,
In me suspensos explicat aura sinus.
At tibi deformem quod dant spineta figuram,
Despectum cuncti praeteriere viri.
Ille refert: Nunc laeta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris imperiosa malis;
Sed cum pulchra minax succidet membra securis,
Quam velles spinas tunc habuisse meas!
Nemo suae carnis nimium laetetur honore,
Ne vilis factus post sua damna gemat.

FABULA XX.

PISCATOR ET PISCIS.

Piscator solitus praedam deprendere seta,
Exigui piscis vile trahebat onus.

Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce, precor, supplex lacrimis ita dixit obortis;
Nam quanta ex nostro corpore lucra feres?
Nunc me saxosis genitrix foecunda sub antris
Fudit, et in propriis ludere iussit aquis.
Tolle minas, tenerumque tuis sine crescere mensis,
Haec tibi me rursum litoris ora dabit:
Protinus immensi depastus caerula ponti,
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens absolvere piscem,
Difficiles queritur casibus esse vices.
Nam miserum est, inquit, praesentem amittere praedam,
Stultius et rursum vota futura sequi.
Incerta pro spe non munera certa relinque,
Ne rursus quaeras forte, nec invenias.

FABULA XXI.

RUSTICUS ET AVIS.

Parvula progeniem terrae mandaverat Ales,
Qua stabat viridi cespite flava seges.
Rusticus hanc fragili cupiens decerpere culmo,
Vicinam supplex forte petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos,
Suaserat et laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet discedere mater:
Nam, quid ab externis proficietur? ait.
Ille iterum caris operam mandavit amicis:
At genitrix rursum tutior inde manet.

Sed postquam curvas dominum comprendere falces,
  Frugibus et veram sensit adesse manum:
Nunc ait, o miseri, dilecta relinquite rura,
  Cum spem de propriis viribus ille petit.

FABULA XXII.

INVIDUS ET CUPIDUS.

Iupiter ambiguas hominum praediscere mentes,
  Ad terras Phoebum misit ab arce poli.
Tunc duo diversis poscebant numina votis:
  Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His sese medium Titan, scrutatus utrumque,
  Obtulit, et precibus ut peteretur, ait,
Praestabit facilis: nam quae speraverit unus,
  Protinus haec alter congeminata feret.
Sed cui longa iecur nequeat satiare cupido,
  Distulit admotas in nova damna preces;
Spem sibi confidens alieno crescere voto,
  Seque ratus solum munera ferre duo.
Ille ubi captantem socium sua praemia vidit,
  Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit exstinctus ut lumine degeret uno,
  Alter ut, hoc duplicans, vivat utroque carens.
Tunc sortem sapiens humanam risit Apollo,
  Invidiaeque malum retulit inde Iovi;
Quae dum proventis aliorum gaudet iniquis,
  Laetior infelix et sua damna cupit.

FABULA XXIII.

STATUARIUS.

Venditor insignem referens de marmore Bacchum,
  Expositum pretio fecerat esse Deum.
Nobilis hunc quidam funesta in sede sepulcri,
  Mercari cupiens, compositurus erat.
Alter adoratis ut ferret munera templis,
  Redderet et sacro debita vota loco:
Nunc, ait, ambiguum facies de mercibus omen,
  Cum spes in pretium munera dispar agit.
Et me defunctis, seu malis tradere Divis,
  Sive decus busti, seu velis esse Deum;
Subdita nequitiae est magni reverentia fati,
  Atque eadem retines funera nostra manu.
Convenit hoc illis, quibus est permissa potestas,
  An prodesse aliis, vel nocuisse velint.

FABULA XXIV.

VENATOR ET LEO.

Certamen longa protractum lite gerebant
  Venator quondam, nobilis atque Leo.
Hi cum perpetuum cuperent in iurgia finem,
  Edita continuo forte sepulcra vident.
Illic docta manus flectentem colla leonem
  Fecerat in gremio procubuisse viri.
Scilicet affirmans pictura teste superbum
  Se fieri: exstinctam nam docet esse feram.
Ille graves oculos ad inania signa retorquens
  Infremit, et rabido pectore verba dedit:

Irrita te generis subiit fiducia vestri,
  Artificis testem si cupis esse manum.
Quod si nostra novum caperet solertia sensum,
  Sculperet ut docili pollice saxa leo;
Tunc hominem adspiceres oppressum murmure solo,
  Conderet ut rabidis ultima fata genis.

FABULA XXV.

PUER ET FUR.

Flens Puer extremam putei consedit ad undam,
  Vana supervacuis rictibus ora trahens.
Callidus hunc lacrimis postquam Fur vidit obortis,
  Quaenam tristitiae sit modo causa, rogat.
Ille sibi abrupti fingens discrimina funis,
  Atque auri queritur desiluisse cadum,
Nec mora; sollicitam traxit manus improba vestem,
  Exutus putei protinus ima petit.
Parvulus exiguo circumdans pallia collo,
  Sentibus immersus delituisse datur.
Sed post fallaci suscepta pericula voto
  Tristior, amissa veste resedit humi.
Dicitur his solers vocem rupisse querelis,
  Et gemitu summos sollicitasse Deos:
Perdita, quisquis erit, posthac sibi pallia credat,
  Qui putat in liquidis quod natat urna vadis.
Nemo nimis cupide sic res desideret ullas,
  Ne, plus cum cupiat, perdat et id, quod habet.

FABULA XXVI.

LEO ET CAPELLA.

Viderat excelsa pascentem rupe Capellam,
Cominus esuriens cum Leo ferret iter.
Et prior, Heus, inquit, praeruptis ardua saxis
Linque, nec hirsutis pascua quaere iugis;
Sed cytisi croceum per prata virentia florem,
Et glaucas salices et thyma grata pete.
Illa gemens, Desiste, precor, fallaciter, inquit,
Securam placidis sollicitare dolis.
Vera licet moneas et magna pericula; tollas
Tu tamen: his dictis non facis esse fidem.
Nam quamvis rectis constet sententia verbis,
Suspectam hanc rabidus consiliator habet.
Ne citius blandis cuiusquam credito dictis:
Sed si sint fidi, respice quid moneant.

FABULA XXVII.

CORNIX ET URNA.

Ingentem sitiens Cornix adspexerat Urnam,
Quae minimam fundo continuisset aquam.
Hanc enisa diu planis effundere campis;
Scilicet ut nimiam pelleret inde sitim:
Postquam nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata nova calliditate dolos.
Nam brevis immersis accrescens sponte lapillis
Potandi facilem praebuit unda viam.
Viribus haec docuit quam sit prudentia maior,
Qua coeptum volucris explicuisset opus.

FABULA XXVIII.

RUSTICUS ET IUVENCUS.

Vincla recusanti, dedignantique Iuvenco
Aspera mordaci subdere colla iugo,
Rusticus obliqua succidens cornua falce,
Credidit insanum defremuisse pecus.
Cautus et immenso cervicem innectit aratro:
(Namque erat hic cornu promtior atque pede:)
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
Neve ictus faciles ungula saeva daret.
Sed postquam irato detractans vincula collo,
Immeritam vacua calce fatigat humum;
Continuo eversam pedibus dispergit arenam,
Quam ferus in domini ora sequentis agit.
Tunc sic informi squalentes pulvere crines
Discutiens, imo pectore victus ait:
Nimirum exemplum naturae deerat iniquae,
Qua fieri posses cum ratione nocens.

FABULA XXIX.

SATYRUS ET VIATOR.

Horrida congestis cum staret bruma pruinis,
Vinctaque durato stringeret arva gelu;
Haesit in adversa nimborum mole Viator:
Perdita nam prohibet semita ferre gradum.
Hunc nemorum custos fertur miseratus in antro
Exceptum Satyrus continuisse suo.
Quem simul adspiciens ruris miratur alumnus,
Vimque homini tantam protinus esse pavet.

Nam gelidos artus vitae ut revocaret in usum,
Afflatas calido solverat ore manus.
Sed cum depulso coepisset frigore laetus
Hospitis eximia sedulitate frui:
(Namque ille agrestem cupiens ostendere vitam,
Silvarum referens optima quaeque dabat;
Obtulit et calido plenum cratera Lyaeo,
Laxet ut infusus frigida membra tepor:)
Ille ubi ferventem labris contingere testam
Horruit, algenti rursus ab ore tulit;
Obstupuit duplici monstro perterritus hospes,
Et pulsum silvis longius ire iubet.
Nolo, ait, ut nostris unquam successerit antris,
Tam diversa duo qui simul ore ferat.
Qui bene colloquitur coram, sed postea prave;
Hic erit invisus, bina quod ora gerat.

FABULA XXX.

VILLICUS ET DOMINUS.

Vastantem segetes et pinguia culta ruentem
Liquerat abscisa Rusticus aure suem,
Ut memor accepti referens monumenta doloris
Ulterius teneris parceret ille satis.
Rursus in excepti deprensus crimine campi,
Perdidit indultae perfidus auris onus.
Nec mora, praedictae segeti caput intulit horrens,
Poena sed indignum congeminata facit.
Tunc Domini captum mensis dedit ille superbis,
In varias epulas plurima frusta secans.
Sed cum consumti Dominus cor quaereret apri,
Impatiens fertur cor rapuisse coquus.

Rusticus hoc iustam verbo compescuit iram,
Affirmans stultum non habuisse suem.
Nam cur membrorum demens in damna redisset,
Atque uno totiens posset ab hoste capi?
Haec illos praecepta monent, qui saepius ausi
Nunquam peccatis abstinuere manus.

FABULA XXXI.

MUS ET BOS.

Ingentem fertur Mus quondam parvus oberrans
Ausus ab exiguo laedere dente Bovem.
Verum ubi mordaci confecit vulnera rostro,
Rursus in anfractus conditur inde suos.
Ille licet vasta torvum cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, esse videt.
Tunc indignantem iusto sermone fatigans,
Distulit hostiles calliditate minas:
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,
Viribus effectum constituere tuis.
Disce tamen, brevibus quae sit fiducia monstris,
Ut facias, quidquid parvula turba cupit.

FABULA XXXII.

RUSTICUS ET HERCULES.

Haerentem luteo sub gurgite Rusticus axem
Liquerat, et nexos ad iuga curva boves;
Frustra dispositis confidens numina votis
Ferre suis rebus, cum resideret, opem.
Cui rector summis Tirynthius infit ab astris,
Nam vocat hunc supplex in sua vota Deum:

Perge laborantes stimulis agitare iuvencos,
Et manibus pigras disce iuvare rotas.
Tunc quoque congressum, maioraque viribus ausum,
Fas Superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Praesentesque adhibe, cum facis ipse, Deos.

FABULA XXXIII.

ANSER ET RUSTICUS.

Anser erat cuidam pretioso germine foeta,
Ovaque quae nidis aurea saepe daret.
Fixerat hanc volucri legem Natura superbae,
Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed dominus, cupidum sperans vanescere votum,
Non tulit exosas in sua lucra moras;
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Quae tam continuo munere dives erat.
Postquam nuda minax egit per viscera ferrum,
Et vacuam solitis foetibus esse videt:
Ingemuit tantae deceptus crimine fraudis;
Nam poenam meritis retulit inde suis.
Sic, qui cuncta Deos uno male tempore poscunt,
Iustius his etiam vota diurna negant.

FABULA XXXIV.

FORMICA ET CICADA.

Quisquis torpentem passus transire iuventam,
Nec timuit vitae providus ante malae;
Confectus senio, postquam gravis adfuit aetas,
Heu frustra alterius saepe rogabit opem.

Solibus ereptos hiemi Formica labores
Distulit, et brevibus condidit ante cavis.
Verum ubi candentes suscepit terra pruinas,
Arvaque sub rigido delituere gelu;
Pigra nimis tantos non aequans corpore nimbos,
In propriis Laribus humida grana legit.
Decolor hanc precibus supplex alimenta rogabat,
Quae quondam querulo ruperat arva sono:
Se quoque, maturas cum tunderet area messes,
Cantibus aestivos explicuisse dies.
Parvula tunc ridens sic est affata Cicadam;
(Nam vitam pariter continuare solent:)
En quoniam summo substantia parta labore est,
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi saltandi nunc ultima tempora restant,
Cantibus est quoniam vita peracta prior.

FABULA XXXV.

SIMIA ET NATI.

Fama est, quod geminum profundens Simia partum
Dividit in varias pignora bina vices.
Namque unum caro genitrix educit amore,
Alteriusque odiis exsaturata tumet.
Coeperit ut foetam gravior terrere tumultus,
Dissimili natos conditione rapit.
Dilectum manibus vel pectore gestat amico,
Contemtum dorso suscipiente levat.
Sed cum lassatis nequeat consistere plantis,
Oppositum fugiens sponte remittit onus.
Alter at hirsuto circumdans brachia collo
Haeret, et invita cum genitrice fugit.

Mox quoque dilecti succedit in oscula fratris,
Servatus vetulis unicus heres avis.
Sic multos neglecta iuvant, atque ordine verso
Spes humiles rursus in meliora refert.

FABULA XXXVI.

VITULUS ET BOS.

Pulcher et intacta Vitulus cervice resultans
Scindentem assidue viderat arva Bovem.
Non pudet, heus, inquit, longaevo vincula collo
Ferre, nec expositis otia nosse iugis?
Cum mihi subiectas pateat discursus in herbas,
Et nemorum liceat rursus opaca sequi.
At senior, nullam verbis compulsus in iram,
Vertebat solitam vomere fessus humum;
Donec deposito per prata liceret aratro,
Molliter herboso procubuisse toro.
Mox vitulum sacris innexum respicit aris
Admotum cultro cominus ire popae.
Hanc tibi tristis, ait, dedit indulgentia mortem,
Expertem nostri quae facit esse iugi.
Proderit ergo graves quamvis tolerare labores,
Otia quam tenerum mox peritura pati.
Est hominum sors ista, magis felicibus ut sit
Mors cita, cum miseros vita diurna regat.

FABULA XXXVII.

CANIS ET LEO.

Pinguior exhausto Canis occurrisse Leoni
Fertur, et insertis verba dedisse iocis.

Nonne vides, duplici tendantur ut ilia tergo,
Luxurietque toris nobile pectus? ait.
Proximus humanis ducor post otia mensis,
Communem capiens largius ore cibum.
Nec quod crassa nocet circumdat guttura ferrum,
Ne custodita fas sit abire domo.
At tu magna diu moribundus lustra pererras,
Donec se silvis obvia praeda ferat.
Perge igitur nostris tua subdere colla catenis:
Sic liceat faciles promeruisse dapes.
Protinus ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi nobile murmur agit:
Vade, ait, et meritis nodum cervicibus infer,
Compescantque tuam vincula dira famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamvis ieiunus, quae libet, arva peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem postposuere gulae.

FABULA XXXVIII.

PISCIS FLUVIATILIS ET MARINUS.

Dulcibus e stagnis fluvio torrente coactus,
Aequoreas praeceps piscis obibat aquas.
Illic squamigerum despectans improbus agmen,
Eximium sese nobilitate refert.
Non tulit expulsum patrio sub gurgite Phoca,
Verbaque cum salibus asperiora dedit:
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quaeque refutari te quoque teste queant.
Nam quis erit potior, populo spectante probabo,
Si pariter captos humida lina trahant.

Tunc me nobilior magno mercabitur emtor,
Te simul aere brevi debile vulgus emet.
Quisquis ab externis nuper devenerit oris,
Non decet indigenis ut velit esse prior.

FABULA XXXIX.

MILES ET LITUUS.

Voverat attritus quondam per proelia Miles
Omnia suppositis ignibus arma dare,
Vel quae victori moriens sibi turba dedisset,
Vel quidquid profugo posset ab hoste capi.
Interea votis sors adfuit, et memor arma
Coeperat accenso singula ferre rogo.
Tunc Lituus rauco defendens murmure culpam
Immeritum flammis se docet esse prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
Viribus affirmes quae tamen acta meis;
Sed tantum ventis et cantibus arma coëgi,
Haec quoque submisso testor et astra sono.
Ille resultantem flammis crepitantibus addens,
Nec te maior, ait, poena dolorque rapit.
Nam licet ipse nihil possis tentare, nec ausus;
Saevior hoc, alios quod facis esse malos.

FABULA XL.

VULPES ET PARDUS.

Distinctus maculis et pulchro corpore Pardus
Inter consimiles ibat in arva feras.
Sed quia nulla graves variarent terga leones,
Protinus his miserum credidit esse genus.

Cetera sordenti damnans animalia vultu
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo gaudentem Vulpis amictu
Corripit, et vanas approbat esse notas.
Vade, ait, et pictae nimium confide iuventae,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremurque magis, quos munera mentis adornant,
Quam qui corporeis enituere bonis.

FABULA XLI.

IMBER ET TESTA.

Impulsus ventis et pressa nube coactus,
Ruperat hibernis se gravis imber aquis.
Cumque per effusas stagnaret turbine terras,
Expositum campis fictile pressit opus:
(Mobile namque lutum tepidus prius instruit aër,
Discat ut admoto rectius igne coqui.)
Tunc Nimbus fragilis perquirit nomina testae.
Immemor illa sui, Amphora dicor, ait:
Nam me docta manus, rapiente volumina gyro,
Molliter obliquum iussit habere latus.
Hactenus hac, inquit, liceat constare figura:
Iam te subiectam diluet Imber aquis.
Et simul accepto violentius amne fatiscens
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quae magna sibi cognomina sumens,
Ausa pharetratis Imbribus ista loqui.
Haec poterunt posthac miseros exempla monere,
Subdita nobilibus ut sua fata gemant.

FABULA XLII.

LUPUS ET HOEDUS.

Forte Lupum melior cursu deluserat Hoedus,
Proxima vicinis dum petit arva casis.
Inde fugam recto tendens in moenia cursu
Inter lanigeros constitit ille greges.
Impiger hunc raptor mediamqne secutus in urbem
Tentat compositis sollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
Immerita pecudum morte cruentet humum?
Quod nisi securo valeas te reddere campo,
Heu mihi! vittata tu quoque fronte cadis.
Ille refert: Modo, quam metuis, precor, exue curam,
Et tecum viles, improbe, tolle minas.
Nam sat erit sacrum Divis fudisse cruorem,
Quam rabido fauces exsaturare Lupo.
Sic quoties duplici subeuntur tristia casu,
Expedit insignem promeruisse necem.

ANONYMI
FABULAE AESOPIAE.

ANONYMI FABULAE AESOPIAE.

PRAEFATIO.

Ut iuvet, ut prosit, conatur pagina praesens:
Dulcius arrident seria picta iocis.
Hortulus iste parit fructum cum flore: favorem
Flos et fructus emunt; hic sapit, ille nitet.
Si fructus plus flore placet, fructum lege: si flos
Plus fructu, florem: si duo, carpe duo.
Ne mihi torpentem sopiret inertia sensum,
In quo pervigilet, mens mea movit opus.
Ut messis pretium de vili surgat agello,
Verbula sicca, Deus, imple rore tuo.
Verborum lenitas morum fert pondus honestum,
Et nucleum celat arida testa bonum.

FABULA I.

DE GALLO ET IASPIDE.

Dum rigido fodit ore fimum, dum quaeritat escam,
Dum stupet inventa iaspide Gallus, ait:
Res vili pretiosa loco, natique decoris,
Hac in sorde iacens, nil mihi messis habes.
Si tibi nunc esset, qui debuit esse, repertor,
Quem limus sepelit, viveret arte nitor.

Nec tibi convenio, nec tu mihi; nec tibi prosum,
Nec mihi tu prodes: plus amo cara minus.
Tu gallo stolidum; tu iaspide dona Sophiae
Pulchra notes: stolido nil sapit iste cibus.

FABULA II.

DE LUPO ET AGNO.

Est Lupus, est Agnus: sitit hic, sitit ille: fluenti
Limite non uno, quaerit uterque viam.
In summo bibit amne Lupus, bibit Agnus in imo.
Hunc timor impugnat, verba monente Lupo:
Rupisti potumque mihi, rivoque decorem.
Agnus utrumque negat, se ratione tuens:
Nec tibi, nec rivo nocui; nam prona supinum
Nescit iter, nec adhuc unda nitore caret.
Sic iterum tonat ore Lupus: Mihi damna minaris?
Non minor, Agnus ait. Cui Lupus: Immo facis.
Fecit idem tuus ante pater, sed mensibus actis:
Cum bene patrisses, crimine patris obi.
Agnus ad haec: Tanto non vixi tempore, praedo.
Cui Lupus: An loqueris, furcifer? huncque vorat.
Sic nocet innocuo nocuus, causamque nocendi
Invenit. Hi regnant qualibet urbe lupi.

FABULA III.

DE MURE ET RANA.

Muris iter rumpente lacu, venit obvia Muri
Rana loquax, et opem pacta nocere cupit.
Omne genus pestis superat mens dissona linguae,
Cum sentes animi florida lingua polit.

Rana sibi Murem filo confoederat, audet
 Nectere fune pedem, rumpere fraude fidem.
Pes coit ergo pedi; sed mens a mente recedit.
 Ecce natant: trahitur ille, sed illa trahit.
[Mergitur, ut secum Murem demergat: amico
 Naufragium faciens, naufragat ipsa fidem.]
Rana studet mergi; sed Mus emergit, et obstat
 Naufragio: vires suggerit ipse timor.
Milvus adest, miserumque truci rapit ungue duellum:
 Hic iacet, ambo iacent, viscera rupta fluunt.
Sic pereant, qui se prodesse fatentur, et obsunt,
 Discat in auctorem poena redire suum.

FABULA IV.

DE CANE ET OVE.

In causam Canis urget Ovem: sedet arbiter, audit.
 Reddat Ovis panem vult Canis; illa negat.
Pro Cane stat milvus, stat vultur, stat lupus: instant,
 Panem quem pepigit reddere, reddat Ovis.
Reddere non debet, nec habet quod reddere possit;
 Et tamen ut reddat, arbiter instat Ovi.
Ergo suum, licet instet hiems, pervendit amictum,
 Et Boream patitur, vellere nuda suo.
Saepe fidem falso mendicat inertia teste,
 Saepe dolet pietas, criminis arte capi.

FABULA V.

DE CANE ET CARNE.

Nat Canis ore gerens carnem, caro porrigit umbram,
 Umbra cohaeret aquis: has Canis urget aquas.

Spem carnis plus carne cupit, plus foenore signum
 Foenoris: os aperit, sic caro spesque perit.
Non igitur debent pro vanis certa relinqui.
 Non sua si quis amat, mox caret ipse suis.

FABULA VI.

DE LEONE, VACCA, CAPRA ET OVE.

Ut ratione pari fortunae munera sumant,
 Sumunt foedus Ovis, Capra, Iuvenca, Leo.
Cervus adest, cervum rapiunt. Leo sic ait: Heres
 Primae partis ero; nam mihi primus honor.
Et mihi defendit partem vis prima secundam,
 Et mihi dat maior tertia iura labor.
Et pars quarta, nisi mea sit, rumpemus amorem.
 Publica solus habet fortior, ima premens.
[Ne societ fortem fragilis, vult pagina praesens:
 Nam fragili fidus nesciet esse potens.]

FABULA VII.

DE FEMINA ET FURE.

Femina dum nubit furi, vicinia gaudet,
 Vir bonus et prudens talia verba movet:
Sol pepigit sponsam. Iovis aures Terra querelis
 Perculit, et causam, cur foret aegra, dedit.
Sole necor solo: quid erit si creverit alter?
 Quid patiar? quid aget tanta caloris hiems?
Hic prohibet sermo, laetum praebere favorem
 His, male qui faciunt, vel mala facta parant.

FABULA VIII.

DE LUPO ET GRUE.

Arta Lupum cruciat via gutturis osse retento:
Mendicat medicam, multa daturus, opem.
Grus promissa petit, de faucibus osse revulso;
Cui Lupus, En vivis munere tuta meo?
Nonne tuum potui morsu praescindere collum?
Ergo tibi munus sit tua vita meum.
Nil prodest prodesse malis: mens prava malorum
Immemor accepti non timet esse boni.

FABULA IX.

DE DUABUS CANICULIS.

De partu querulam verborum nectare plenam
Pro Cane mota Canis, suscipit aede canem.
Haec abit, illa manet: haec cursitat, illa quiescit:
Huic tandem a partu solvitur ipsa quies.
Illa redit, reddique sibi sua iura precatur:
Obserat haec aurem, nec minus aure domum.
Plus prece posse minas putat: haec plus bella duobus
Noscit posse minas, plus prece bella minus.
Cum dolor hanc armet, plus matrem filius armat:
Cedit sola gregi; iustaque causa perit.
Non satis est tutum mellitis credere verbis:
Ex hoc melle solet pestis amara sequi.

FABULA X.

DE RUSTICO ET COLUBRO.

Dum nive candet humus, glacies dum sopit aquarum
Cursus, in Colubrum turbida saevit hiems.
Hunc videt, hunc reficit hominis clementia: ventum
Temperat huic tecto, temperat igne gelu.
[Ver redit, imber abit, aestas cum sole tepescit.
Sic importunus fit magis atque magis.]
Ore serit virus Coluber, sic toxicat aedem.
Hospes ait Colubro, Non rediturus abi.
Non exit Coluber, nec vult exire, sed haeret,
Amplectensque virum sibila dira movet.
Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum,
Pro fructu poenam, pro pietate dolos.

FABULA XI.

DE ASINO ET APRO.

Audet Asellus Aprum risu tentare protervo,
Audet iners forti dicere, Frater, ave.
Vibrat Aper pro voce caput: nam verba superbit
Reddere, sed dentem vix tenet ita trucem.
Sus tamen ista movet: Vilem dens nobilis escam
Spernit: desidia tutus es ipse tua.
Non debet stolido laedi prudentia risu,
Nec stolidus doctum debet adire iocis.

FABULA XII.

DE MURE URBANO ET RUSTICO.

Rusticus urbanum mus murem suscipit, aedem
  Commodat et, mentem: mensaque mente minor.
In mensa tenui satur est immensa voluntas,
  Nobilitat viles frons generosa dapes.
Facto fine cibis, urbanum rusticus audit:
  Urbani socius tendit in urbis opes.
Ecce penu subeunt, inservit amicus amico;
  Invigilant mensae; fercula mensa gerit.
Emendat conditque cibos clementia vultus,
  Convivam satiat plus dape frontis honor.
Ecce serra clavis immurmurat, ostia laxat!
  Ambo timent, fugiunt ambo, nec ambo latent.
Hic latet, hic latebras cursu mendicat inepto,
  Assuitur muro reptile muris onus.
Blanda penu clauso parcit Fortuna timenti,
  Ille tamen febrit: teste tremore timet.
Exit qui latuit, timidum sic lenit amicum:
  Gaude, carpe cibos, haec sapit esca favum.
Fatur qui latuit, Latet hoc in melle venenum,
  Fellitumque metu non puto dulce bonum.
Quam timor obnubit, non est sincera voluptas.
  Non est sollicito dulcis in ore cibus.
Rodere malo fabam, quam cura perpete rodi,
  Degenerare cibos cura diurna facit.
His opibus gaude, qui gaudes turbine mentis:
  Pauperiem ditat pax opulenta mihi.
Haec bona solus habe, quae sunt tibi dulcia soli:
  Dat pretium dapibus vita quieta meis.

Finit verba, redit: praeponit tuta timendis;
Et quia summa timet, tutius ima petit.
Pauperies si laeta venit, tutissima res est:
Tristior immensas pauperat usus opes.

FABULA XIII.

DE VULPE ET AQUILA.

Dum Vulpes Aquilam pro rapta prole perungit
Melle precum; praedam reddere nescit avis.
Praeda gemit, nidique timet cibus esse gulosi:
Sed redimit natos utilis arte parens.
Arboreum zonat stipulis et vimine truncum,
In stipulam docto porrigit ore facem.
In pullos Aquilae consurgit copia fumi:
Hunc timet, et Vulpem provida placat avis.
Non sit qui studeat, quia maior, obesse minori,
Cum bene maiori possit obesse minor.

FABULA XIV.

DE AQUILA ET CORNICE.

Pes Aquilae, praedo testudinis, aëra scindit.
Hanc sua concha tegit, cornua longa latent.
Hoc monitu Cornix Aquilam praemunit ineptum:
Fers onus; hoc fiet utile, crede mihi.
Quod geris in concha, cibus est: tibi subripit illum
Concha cibum: concham frange, cibusque cadet.
Ut concham lanies, pro viribus utere sensu:
Hanc, si celsa cadit, saxea franget humus.
De se tutus homo, submersus turbine linguae
Corruit: et forteis ista procella rapit.

FABULA XV.

DE VULPE ET CORVO.

Vulpe gerente famem, Corvum gerit arbor, et escam
Ore gerens Corvus, Vulpe loquente, silet:
Corve decore decens, cygnum candore peraequas;
Si cantu placeas, plus ave quaque places.
Credit avis, pictaeque placent praeludia linguae:
Dum canit, ut placeat, caseus ore cadit.
Hoc fruitur Vulpes; insurgunt taedia Corvo:
Asperat in modico damna dolore pudor.
Fellitum patitur risum, quem mellit inanis
Gloria: vera parit taedia falsus honor.

FABULA XVI.

DE LEONE INVETERATO.

Irretit miserum gravitas annosa Leonem,
Inglaciat corpus, corque senile gelu.
Instat aper, pensat veteri pro vulnere vulnus.
Frontis eum telo taurus utroque fodit.
Saevit asellus iners, et frontem calce sigillat.
Haec solo gemitu vindicat acta Leo.
Omnia quae vici, me vincunt omnia: dormit
Vis mea, dormit honor, dormit honoris opus.
Cui nocui, nocet ille mihi: multisque peperci,
Qui mihi non parcunt, pro pietate nocent.
Hunc timeat casum, qui se non fulcit amico,
Nec dare vult felix, quam miser optat opem.

FABULA XVII.

DE ASINO ET CATULO.

Murmuris et caudae studio testatur amorem
Nunc lingua Catulus, nunc pede placat herum.
Gaudet herus, comitque canem, comitemque ciborum
Efficit: alludit turba ministra cani.
Arte pari, similesque cibos, similemque favorem
Lucrari cupiens, inquit Asellus iners:
Me catulo praefert vitae nitor, utile tergum;
Nec placeo fructu, sed placet ille ioco.
Ludens tute places. Sic ludi tempore viso,
Ut ludo placeat, ludit et instat hero.
Blandiri putat ore tonans, humerisque priorum
Pressis mole pedum, se putat esse pium.
Clamat herus: vult clamor opem: subit ordo clientum.
Multa domat multo verbere clava reum.
Quod natura negat, nemo feliciter audet:
Displicet imprudens, unde placere putat.

FABULA XVIII.

DE LEONE ET MURE.

Frigida sopito blanditur silva Leoni:
Cursitat hic murum ludere promta cohors.
Pressus mure Leo murem rapit; ille precatur:
Ille precem librat, subiacet ira preci.
Haec tamen ante movet animo: Quid mure peremto
Laudis emes? summum vincere parva pudet.
Si nece dignetur murem leo, nonne leoni
Dedecus, et muri coeperit esse decus?

Si vincat summus minimum, sic vincere vinci est.
  Vincere posse decet, vincere crimen habet.
Si tamen hoc decus est, si laus sic vincere; laus haec
  Et decus hoc, minimo fiet ab hoste minus.
De pretio victi pendet victoria: victor
  Tantus erit, victi gloria quanta fuit.
Mus abit, et grates reddit: si reddere possit,
  Spondet opem: solus fit mora parva dies.
Nam Leo rete subit; nec prodest viribus uti,
  Sed prodest querulo murmure damna loqui.
Mus redit, hunc reperit, cernit loca, vincula rodit:
  Hac ope pensat opem; sic Leo tutus abit.
Rem potuit tantam minimi prudentia dentis,
  Cui leo dans veniam se dedit ipse sibi.
Tu qui summa potes, ne despice parva potentem:
  Nam prodesse solet, si quis obesse nequit.

FABULA XIX.

DE MILUO AEGROTANTE.

Morbi mole iacet Miluus, matremque precatur,
  Ut pro se Superis det sacra, detque preces.
Mater ait, Mî nate, Deos et sacra Deorum
  Laesisti: recolunt impia facta Dei.
Criminis ultores pensant pro crimine poenam.
  Dum sacra turbares, poena timenda fuit.
Te cogit timor esse pium, te poena fidelem:
  Hic timor, haec pietas cum nece sera venit.
Qui maculat vitam, mundas cur incolit aras?
  Quem sua facta premunt, cur aliena levat?

FABULA XX.

DE HIRUNDINE ET AVIBUS.

Ut linum pariat de lini semine, semen
Nutrit humus: sed aves tangit Hirundo metu.
Haec ait: Hoc semen nobis mala vincla minatur,
Vellite pro nostris semina sparsa malis.
Turba fugit sanos monitus, vanosque timores
Arguit: exit humum semen, et herba viret.
Rursus Hirundo monet, instare pericula: rident
Rursus aves. Hominem placat Hirundo sibi,
Cumque viris habitans cantu blanditur amico:
Nam provisa minus tela nocere solent.
Iam metitur linum, iam fiunt retia, iam vir
Fallit aves, iam se conscia culpat avis.
Utile consilium qui spernit, inutile sumit.
Qui minus est tutus, retia iure subit.

FABULA XXI.

SIMILITUDO AD SEQUENTEM FABULAM.

Fabula nata sequi mores et pingere vitam,
Tangit quod fugias, quodve sequaris iter.
Rege carens, nec regis inops, sine lege, nec exlex,
Absque iugo gessit Attica terra iugum.
Libertas errore carens, se sponte coëgit:
Et pudor ob legem fortior ense fuit.
Ne libitum faceret, regem gens libera fecit;
Et quae non potuit pellere iussa, tulit.

Rex coepit linire bonos, punire nocentes,
Quaeque levanda levans, quaeque premenda premens.
Hoc onerat cives positos sub lege novella:
Quae leniter poterant, vix potuere pati.
Urbem triste iugum querula cervice ferentem
Aesopus tetigit, consona verba movens.

DE RANIS.

Dum nihil auderet ludentes laedere Ranas,
Supplicuere Iovi, ne sine rege forent.
Iupiter huic voto risum dedit. Ausa secundas
Rana preces, subitum sensit in amne sonum.
Nam Iove dante trabem, trabis ictu flumine moto,
Demersit subitus guttura rauca timor.
Placato rediere metu, videre tigillum,
Stando procul regem pertimuere suum.
Ut novere, trabem per se non posse moveri,
Pro duce fecerunt tertia vota Iovi.
Ira Iovem movit: regem dedit, intulit hydrum.
Hydrus hiante gula coepit inire lacum.
Clamitat ecce lacus, Morimur, pie Iupiter, audi,
Iupiter, exaudi, Iupiter, adfer opem!
Nos sepelit venter, nostri sumus esca tyranni,
Aufer caedis onus, redde quietis opem.
Ille refert, Emtum longa prece ferte magistrum:
Vindicet aeternus otia spreta metus.
Omne boni pretium nimio vilescit in usu,
Fitque mali gustu dulcius omne bonum.
Si quis habet quod habere decet, sit laetus habendo:
Alterius non sit, qui suus esse potest.

FABULA XXII.

DE ACCIPITRE ET COLUMBIS.

Accipitrem, milui pulsurae bella, Columbae
  Accipiunt regem: rex magis hoste nocet.
Incipiunt de rege queri, quod sanius esset
  Milui bella pati, quam sine Marte mori.
Si quid agas, prudenter agas et respice finem.
  Ferre minora volo, ne graviora feram.

FABULA XXIII.

DE FURE ET CANE.

Fure vocante canem praetenso munere panis,
  Spreto pane Canis talia verba movet:
Ut sileam, tua dona volunt, furtisque laborant
  Esse locum: panem si fero, cuncta feres.
Fert munus mea damna tuum, latet hamus in esca,
  Me privare cibo cogitat iste cibus.
Non amo nocturnum panem plus pane diurno,
  Advena: plus nolo; non placet hostis hero.
Non rapiet nox una mihi bona mille dierum,
  Nolo semper egens esse, semelque satur.
Latrando tua furta loquar, nisi sponte recedas.
  Hic silet, ille manet: hic tonat, ille fugit.
Si tibi quid detur, cur detur respice: si des,
  Cui des, ipse nota; teque, gulose, doma.

FABULA XXIV.

DE LUPO ET SUE PARIENTE.

Vult Lupus ut pariat maturum sucula foetum,
Seque novi curam spondet habere gregis.
Sus ait: Hac cura careas, mihi nolo ministres;
Horrent obsequium viscera nostra tuum.
I procul, ut tuto liceat mihi fundere foetus:
I procul, et pietas haec erit apta mihi.
Pro natis natura iubet timuisse parentem.
Fine dato verbis hic abit, illa parit.
Tempore non omni, non omnibus omnia credes.
Qui misero credit, creditur esse miser.

FABULA XXV.

DE TERRA TUMENTE.

Terra tumet: tumor ille gemit, gemitusque fatetur
Partum: paene perit sexus uterque metu.
Cum tumeat tellus, monstrat se monstra daturam:
Vicini trepidant, et prope stare timent.
In risum timor ille redit: nam turgida murem
Terra parit: iocus est, quod fuit ante timor.
Saepe minus faciunt homines, qui magna minantur:
Saepe gerit nimios causâ pusilla metus.

FABULA XXVI.

DE CAPRA, OVE ET LUPO.

Cum grege barbato dum ludit iunior Agnus,
Tendit in hunc menti dissona verba Lupus:

Cur olidam munda sequeris plus matre capellam?
Lac tibi praeberet dulcius ipsa parens.
Est prope, festina, matrem pete, munera matris
Lac bibe; nam servat ubera plena tibi.
Agnus ad haec: Pia capra mihi lac dulce ministrat;
Me vice matris alit, me vice matris amat.
Non mihi, sed domino, prodest me vivere; vivo
Ut metat a tergo vellera multa meo.
Ergo mihi praestat nutriri lacte caprino,
Quam lac matris habens, mergar in ore tuo.
Omnes vincit opes securam ducere vitam,
Pauperius nihil est, quam malus usus opum.
Nil melius sano monitu, nil peius iniquo:
Consilium sequitur certa ruina malum.

FABULA XXVII.

DE CANE ET DOMINO SUO.

Armavit natura Canem pede, dente, iuventa:
Hinc levis, hinc mordax, fortis et inde fuit.
Tot bona furatur senium: nam robore privat
Corpus, dente genas, et levitate pedes.
Hic leporem prendit: fauces lepus exit inermes.
Delusum domini verberat ira canem.
Reddit verba Canis: Dum me pia pertulit aetas,
Nulla meum potuit fallere praeda pedem.
Defendit senii culpam laus ampla iuventae:
Pro sene qui cecidit, facta priora vigent.
Nullus amor durat, nisi fructus servet amorem:
Quilibet est tanti, munera quanta facit.
Magnus eram, dum magna dedi: iam muscidus annis
Vileo, de veteri mentio nulla bono.

Si laudas quod eram, quod sum culpare protervum est:
Si iuvenem recipis, pellere turpe senem est.
Se misere servire sciat, qui servit iniquo:
Parcere subiectis nescit iniquus homo.

FABULA XXVIII.

DE LEPORIBUS FUGIENTIBUS.

Silva sonat, fugiunt Lepores: palus obviat, haerent:
Fit mora, respiciunt ante retroque, timent.
Dum librant in mente metus, se mergere pacti,
Se metui et ranas stagna subire vident.
Unus ait: Sperare licet; non sola timoris
Turba sumus; vano rana timore latet.
Spem decet amplecti; spes est via prima salutis:
Saepe facit metui non metuenda metus.
Corporis est levitas, et mentis inertia nobis:
Ista fugae causam suggerit, illa necem.
Sic metuat quicunque timet, ne mole timoris
Spe careat: gravis est spe fugiente timor.
Speret qui metuit: morituros vivere vidi
Spe duce; victuros spe moriente mori.

FABULA XXIX.

DE CAPRA ET HOEDULO.

Capra cibum quaerens, hoedum commendat ovili:
Hunc illi solida servat ovile sera.
Natum cauta parens monitu praemunit amico,
Ut lateat, nec sit in sua damna vagus.
Hic latet: ecce lupus movet ostia; voce capellam
Exprimit, ut pateant ostia clausa, petit.

Sta procul, Hoedus ait, caprizas gutture falso:
Cum bene caprizas, te procul esse volo.
Quod mea sis mater, mentitur imago loquendi:
Rimula, qua video, te docet esse lupum.
Insita natorum cordi doctrina parentum
Cum pariat fructum, spreta nocere solet.

FABULA XXX.

DE RUSTICO ET ANGUE.

Rustica mensa diu nutritum foverat Anguem:
Humanam potuit Anguis amare manum.
Gratia longa viri subitam mutatur in iram:
Ira per anguineum dirigit arma caput.
Vulneris auctor eget, se vulnere credit egenum.
Angui pro venia supplicat; Anguis ait:
Non ero securus, dum sit tibi tanta securis,
Dum cutis haec memorat vulnera facta sibi.
Qui me laesit, item laedet, si laedere possit:
Expedit infido non iterare fidem.
Sed te si pigeat sceleris, scelus omne remitto:
Nam gemitus veniam vulnere cordis emit.
Qui primo nocuit, vult posse nocere secundo.
Quae dedit infidus mella, venena puto.

FABULA XXXI.

DE CERVO, OVE ET LUPO.

Cervus Ovi praesente Lupo sic intonat: Amplum
Vas tritici debes reddere, redde mihi.
Sic iubet esse Lupus: paret ista timore iubentis;
Namque die fixo debita spondet Ovis.

Fit mora: Cervus Ovem vexat de foedere. Cervo
Inquit Ovis: Non stant foedera facta metu.
Me decuit quaecunque Lupo cogente fateri:
Me decuit fraudem pellere fraude pari.
Cum timor in pacto sedit, promissa timoris
Arent: nil fidei verba timentis habent.

FABULA XXXII.

DE MUSCA ET CALVO.

Musca premit Calvum; Muscam vult laedere Calvus:
Ut Muscam feriat, se ferit; illa redit.
Calvus ait: Te Parca iubet vicina necari.
Si ferior, rides: si feriare, cades.
Sospes ero decies ictus, semel icta peribis.
Est mea promta mihi gratia, surda tibi.
Iure potest laedi laedens, ut laedat in illum,
Unde brevis coepit laesio, magna redit.

FABULA XXXIII.

DE VULPE ET CICONIA.

Vulpe vocante venit, speratque Ciconia coenam.
Fallit avem liquidus Vulpe vocante cibus.
Cum bibit illa cibos, solum bibit illa liquorem.
Hic dolor in Vulpem fabricat arma doli.
Sunt pauci mora parva dies, Avis inquit, Habemus
Fercula quae sapiunt; dulcis amica, veni.
Haec venit: haec vitreo vase bona fercula condit,
At solam recipit formula vasis avem.
Laudat opes oculo vasis nitor; has negat ori
Formula: sic geminant visus odorque famem.

Sic Vulpes ieiuna redit: sic fallitur audens
  Fallere: sic telo laeditur ipsa suo.
Quod tibi non faceres, alii fecisse caveto.
  Vulnera non facias, quae potes ipse pati.

FABULA XXXIV.

DE LUPO ET CAPITE INVENTO.

Dum legit arva Lupus, reperit caput arte superbum:
  Hoc beat humanis ars pretiosa genis.
Hoc Lupus alterno volvit pede, verba resolvit:
  O sine voce genas, o sine mente caput!
Fuscat et exstinguit cordis caligo nitorem
  Corporis: est animi solus in orbe nitor.

FABULA XXXV.

DE GRACULO ET PAVONE.

Graculus invento picti Pavonis amictu,
  Se polit, et socias ferre superbit aves.
Quem fore pavonem pavonis penna fatetur,
  Pavonum generi non timet esse comes.
Pavo dolum sentit: falsi pavonis honorem
  Increpat, et domitam verbere nudat avem.
Nuda latet, sociosque fugit, minuique pudorem
  Sic putat. Hunc diro corripit ore comes:
Ascensor nimius nimium ruit: aptus in imis
  Est locus: haec levis est, illa ruina gravis.
Qui plus posse putat sua quam natura ministrat,
  Posse suum superans, se minus esse putat.
Si tibi nota satis naturae meta fuisset,
  Nec vilis nec inops nec sine teste fores.

Cui sua non sapiunt, alieni sedulus auceps
  Quod non est rapiens, desinit esse quod est.

FABULA XXXVI.

DE MUSCA ET FORMICA.

Musca movens lites Formicam voce fatigat,
  Se titulis ornat turpiter ipsa suis:
Torpes mersa cavis, levitas mihi quaeritur alis;
  Dat tibi fossa domum, nobilis aula mihi.
Deliciae sunt grana tuae, mé regia nutrit
  Mensa: bibis faecem, sed bibo dulce merum.
Quod bibis, a limo sugis; mihi suggerit aurum,
  Quod bibo: saxa premis, regia terga premo.
Sede, cibis, potu, thalamo, cum regibus utor,
  Reginae teneris oscula figo genis.
Non minus urentes mittit Formica sagittas,
  Et sua non modicum spicula fellis habent:
Ludo mersa cavis; nescit tua penna quietem:
  Sunt mihi pauca satis, sunt tibi multa parum.
Me laetam videt esse cavus, te regia tristem.
  Plus mihi grana placent, quam tibi regis opes.
Venatur mihi farra labor, tibi fercula furtum:
  Haec mihi pax mellit, toxicat illa timor.
Mundo farre fruor, tu foedas omnia tactu:
  Cum nulli noceam, omnibus una noces.
Est mea parcendi speculum, tua vita nocendi.
  Sunt mea quae carpo, non nisi rapta voras.
Ut comedas, vivis; comedo, ne vivere cessem.
  Me nihil infestat, te fugit omnis homo.
Unde petis vitam, rapitur tibi vita: palato
  Dulcia vina bibens, fel necis acre bibis.

Si negat ala tibi ventoso victa flabello,
Aut nece vinciris, aut semiviva iaces.
Si potes aestivi dono durare favoris,
Cetera si parcant, non tibi parcit hiems.
Dulcia pro dulci, pro turpi turpia reddi
Verba solent: odium lingua fidemque parit.

FABULA XXXVII.

DE MULA ET MUSCA.

Mula rapit cursum: nam Mulam mulio cogit.
Mulae Musca nocet, vulnere sive minis:
Cur pede sopito tempus currumque moraris?
Te premo, te pungo: pessima, curre levis.
Mula refert: Quia magna tonas, vis magna videri.
Nec tua facta nocent, nec tua verba mihi:
Nec te sustineo, sed eum, quem sustinet axis,
Qui mea frena tenet, qui mea terga ferit.
Audet in audacem timidus, fortique minatur
Debilis, audendi dum videt esse locum.

FABULA XXXVIII.

DE LEONE ET SPINA.

Sollicitus praedae currit Leo: spina Leonem
Vulnerat, offendit in pede mersa pedem.
Fit mora de cursu: levitas improvida lapsum
Saepe facit, laeso stat pede turba pedum.
Vix aegrum sinit ille dolor, saniemque fatetur.
Vulnus idem loquitur vulneris ipse dolor.
Cum laedit miseros fortuna, medetur eisdem:
Hoc est, cur medicum plaga Leonis habet.

Nam Leo pastorem reperit: pastorque Leoni
  Pro dape praebet oves; respuit ille dapes.
Supplicat, et plagam tenso pede monstrat, et eius
  Orat opem: pastor vulnera solvit acu.
Exit cum sanie dolor, et res causa doloris:
  Hic blando medicam circuit ore manum.
Sospes abit, meritique notas in corde sigillat.
  Tempore deleri gratia firma nequit.
Hinc Leo vincla subit: Romanae gloria praedae
  Hunc habet, et multis miscet arena feris.
Ecce necis potum pastori culpa propinat:
  Clauditur in mediis, et datur esca feris.
Hunc fera praesentit, petit hunc: timet ille, timenti
  Haec fera blanditur: sperat, abitque timor.
Nil feritatis habens ludit fera, cauda resultat:
  Dum fera mansuescit, se negat esse feram.
Hunc tenet, hunc lingit, pensatque salute salutem;
  Nulla sinit fieri vulnera, nulla facit.
Roma stupet, parcitque viro, parcitque Leoni:
  Hic redit in silvas, et redit ille domum.
Non debet meritum turpis delere vetustas:
  Accepti memores nos decet esse boni.

FABULA XXXIX.

DE LUPO ET VULPE.

Respondere Lupo de furti labe tenetur
  Vulpes: causa vocat: hic petit, ille negat.
Simius est iudex: docti non errat acumen
  Iudicis, arcanum mentis in ore legit.
Iudicium fingit: Poscis, quod poscere fraus est,
  Visque fidem de re, quam negat ipsa fides.

Tu bene furta negas, te vitae purior usus
Liberat: hanc litem pax domat; ira cadit.
Simplicitas veri, fraus estque puerpera falsi:
Esse solent vitae consona verba suae.
Sordibus imbuti nequeunt dimittere sordem:
Fallere qui didicit, fallere semper amat.

FABULA XL.

DE RUSTICO ET MUSTELA.

PRAEDA viri praedo murum Mustela precatur:
Da veniam, debes parcere, parce mihi.
Quod caret hoste domus, quod abest a sorde, fatetur
Esse meum, pro me te rogat, ergo fave.
Servitio me redde tuo, mihi redde labores,
Praemia; pro dono sit meà vita mihi.
Ille refert: Operis debetur gratia menti,
Non operi: gratum mens bona reddit opus.
Nemo, licet prosit, nisi vult prodesse, meretur.
Non prodesse potest hostis, obesse volens.
Cum mihi prodesses, mihi non prodesse volebas:
Hostibus ipsa meis, et meus hostis eras.
Non mihi monstra necans, sed eras tibi provida soli:
Sic panem poteras rodere sola meum.
Pane meo pinguis, mihi da pinguedinis usum:
Damnis penso necem; digna perirè peri.
Nil decorat factum, nisi facti sola voluntas:
Non operis fructum, sed volo mentis opus.

FABULA XLI.

DE BOVE ET RANA.

Aequari vult Rana bovi, tumet ergo; tumenti
  Natus ait: Cessa, prae bove tota nihil.
Rana dolet, meliusque tumet; premit ille tumentem:
  Vincere non poteris, victa crepare potes.
Tertius iratam vexat tumor: illa tumoris
  Copia findit eam; guttura rupta patent.
Cum maiore minor contendere desinat, et se
  Consulat, et vires temperet ipse suas.

FABULA XLII.

DE LEONE ET EQUO.

Tondet Equus pratum: petit hunc Leo: causa Leonem
  Haec movet, ut fiat esca Leonis Equus.
Inquit Equo: Mi frater, ave, fruor arte medendi,
  Et comes et medicus sum tibi: paret Equus.
Sentit Equus fraudes, et fraudi fraude resistit;
  Mente prius texens retia fraudis, ait:
Quaesitus placidusque venis, te temporis offert
  Gratia; te rogitat pes mihi lente gravis.
Hic favet, instat Equo: subiecto vertice calcem
  Imprimit, et sopit membra Leonis Equus.
Vix fugit ille sopor, vix audet vita reverti,
  Vix Leo colla movens respicit; hostis abest.
Sic Leo se damnat: Patior pro crimine poenam,
  Nam gessi speciem pacis, et hostis eram.
Quod non es, non esse velis; quod es, esse fatere:
  Est male quod non est, qui negat esse quod est.

FABULA XLIII.

DE EQUO ET ASINO.

Gaudet Equus phaleris, freno sellaque superbit;
Ista quidem vestit aureus arma decor.
Obstat Asellus Equo: vicus premit artus Asellum,
Vexat onus, tardat natus eundo labor.
Quod sibi claudat iter, sonipes inclamat Asellum:
Occurris domino, vilis Aselle, tuo?
Vix tibi do veniam de tanti crimine fastus:
Cui via danda foret libera, dignus eram.
Subticet ille timens, mutusque pudore silendo
Tutior et surda praeterit aure minas.
Summus Equi declinat honor: dum vincere tentat,
Vincitur, et cursum viscera rupta negant.
Privatur phaleris, freno sellaque nitente:
Hunc premit assiduo rheda cruenta iugo:
Huic tergum macies acuit, labor ulcerat armos.
Hunc videt, inque iocos audet Asellus iners:
Dic, sodes, ubi sella nitens, ubi nobile frenum?
Cur est haec macies, cui fuit ille nitor?
Cur manet hic gemitus, cur illa superbia fugit?
Vindicat elatos iusta ruina gradus.
Stare diu nec vis, nec honor, nec forma, nec aetas,
Sufficit in mundo; plus tamen ista placent.
Vive diu, sed vive miser, sociosque minores
Disce pati: risum dat tua vita mihi.
Pennatis non crede bonis: te nulla potestas
In miseros armet; nam miser esse potes.

FABULA XLIV.

DE QUADRUPEDIBUS ET AVIBUS.

Quadrupedes pugnant Avibus: victoria nutat.
Spes onerata metu vexat utrumque gregem.
Linquit aves quae sumit Avis de vespere nomen,
Nec timet oppositi castra iuvare chori.
Armat aves Aquilae virtus, et viribus implet,
Et monitu: torpet altera turba metu.
Amplexatur aves pennis victoria laetis:
Pro titulo poenam transfuga sumit avis.
Vellera nuda suo, pro plumis vulnera portat,
Edictumque subit, ne nisi nocte volet.
Non bonus est civis, qui praefert civibus hostem:
Utiliter servit nemo duobus heris.

FABULA XLV.

DE ACCIPITRE ET PHILOMELA.

Dum Philomela sedet, studium movet oris amoenum;
Sic sibi, sic nido visa placere suo.
Impetit Accipiter nidum; pro pignore mater
Supplicat: alter ait, Plus prece carmen amo.
Nec prece nec pretio, sed amoeno flectere cantu
Me potes. Ille silet, dulcius illa canit.
Mente gemit, licet ore canat, mens eius acescit,
Cuius mellifluum manat ab ore melos.
Impia fatur avis: Sordet modus iste canorus;
Et laniat natum, matre vidente, suum.
Mater obit, nec obire potest; sed vivit, ut ipsam
Vincat vita necem, plus nece cladis habens.

Cor matris patitur plus nati corpore: corpus
  Rodit avis rostro, cor fodit ense dolor.
Vestigat sua poena scelus: nam fraudibus uso
  Aucupe, fraudosam viscus inescat avem.
Fine malo claudi semper mala vita meretur:
  Qua capit insontes, se dolus arte capit.

FABULA XLVI.

DE VULPE ET LUPO.

Ditat praeda Lupum, ducit Lupus otia longa
  Facta cibo; Vulpes invidet, ista movet:
Frater, ave, miror cur tanto tempore mecum
  Non fueris; nequeo non memor esse tui.
Ille refert: Pro me vigilet tua cura, precari
  Numina ne cesses, ne mea vita ruat.
Fraude tamen munita venis, falsoque venenum
  Melle tegis: dolor est copia nostra tibi.
Extorquere paras aliquid, furtumque minaris,
  Sed mea furtivam respuit esca gulam.
Spreta redit, spretam stimulat dolor, apta dolori
  Fraus subit, ad pecorum transvolat illa ducem.
Hunc monet his verbis: Tua gratia muneris instar
  Sit mihi; namque Lupum dat mea cura tibi.
Hostem perde tuum: tuto iacet hostis in antro.
  Vir favet, antra petit, et necat ense Lupum.
Ista Lupi consumit opes; sed floret ad horam
  Vita nocens. Vulpes casse retenta gemit:
Cur nocui? nocet ecce mihi nocuisse nocivo.
  Iure cado, cuius concidit arte Lupus.
Vivere de rapto vitam rapit: invidus instans
  Alterius damnis, in sua damna ruit.

FABULA XLVII.

DE CERVO ET VENATORE.

Fons nitet argento similis: sitis arida Cervum
Huc rapit, haurit aquas; se speculatur aquis.
Hunc beat, hunc mulcet ramosae gloria frontis;
Hunc premit, hunc laedit tibia macra pedum.
Ecce canes, tonat ira canum: timet ille, timenti
Fit fuga, culpati cruris adorat opem.
Claustra subit silvae, cornu retinente moratur:
Crura neci rapiunt, cornua longa necant.
Spernere quod prosit, et amare quod obsit, ineptum est.
Quod fugimus prodest, et quod amamus obest.

FABULA XLVIII.

DE MILITE ET FEMINA.

Dum vir et uxor amant, uxorem privat amato
Parca viro, nec eam privat amore viri.
Coniugis amplectens tumulum, pro coniuge vexat
Ungue genas, oculos fletibus, ora sono.
Hanc iuvat ipse dolor: nequit hac de sede revelli
Grandine, seu tenebris, seu prece, sive minis.
Ecce reum damnat iudex: crux horrida punit;
In cruce custodit, tempore noctis, Eques.
Hic sitit, ad tumulum vocat hunc et clamor et ignis,
Orat aquae munus: haec dat, et ille bibit.
Aegrum nectareis audet cor inungere verbis.
Hunc vocat ad primum cura timoris opus;
Sed redit, et dulces monitus intexit amaro
Cordi: victa subit castra doloris amor.
Vir metuens furem furis, suspendia furis
Visit, sed viduam tactus amore petit.

Hanc ligat amplexu, fructumque ligurit amoris:
Hinc redit ad furem; sed loca fure carent.
Hic dolet, hoc questu dolor hic instigat amicam:
Non bene servato fure, timore premor.
Rex mihi servandum dederat: me regius ensis
Terret, et extorrem me iubet esse timor.
Haec ait, Inveni, quae spem tibi suscitet, artem:
Vir meus implebit in cruce furis onus.
Ista viri bustum reserat: pro fure catenat
Ipsa virum, restem subligat ipsa viro.
Huic merito succumbit Eques; succumbit amori
Illa novo: ligat hoc firmus amore thorus.
Sola premit vivosque metu poenaque sepultos
Femina: femineum nil bene finit opus.

Post versum 26. alios ingerit versus editio Ulmensis an. 1494. quorum ultimus a nobis emendatus est.

Miles ait, Nostrae nostris successibus artes
Non prosunt: aliud consule consilium.
Crinibus orbata furis frons nuda nitebat,
Istiusque viri frons manet hirta comis.
Pallentis caput illa capit; frontemque sigillans
Calvitie, manibus vellit et ore pilos.
Huic merito succumbit Eques; succumbit amori
Illa novo: ligat hoc firmus amore thorus.
Iam veteri novus exstincto praefertur amori.
Viva nihil fidi femina amoris habet.

FABULA XLIX.

DE THAIDE ET IUVENE.

Arte sua Thais iuvenes irretit, amorem
Fingit, et ex ficto fructus amore venit.

A multis fert multa procis: ex omnibus unum
Eligit, huic veri spondet amoris opes.
Sim tua, sisque meus, cupio: plus omnibus unum
Te volo, sed nolo munus habere tuum.
Percipit ille dolos, et reddit qualia sumsit:
Sis mea, simque tuus; nos decet aequus amor.
Vivere non vellem, nisi mecum vivere velles.
Tu mihi sola salus, tu mihi sola quies.
Sed falli metuo, quia me tua lingua fefellit:
Praeteriti ratio scire futura facit.
Vitat avis taxum, quem gustu teste probavit:
Fallere vult hodie, signa fefellit heri.
Thaida si quis amat, sua, non se, credat amari.
Thais amore caret, munus amantis amat.

FABULA L.

DE PATRE ET FILIO.

Est pater, huic natus: hic patri cedere nescit;
Nam facienda fugit, et fugienda facit.
Mens vaga discurrit, et menti consonat aetas:
Mentis et aetatis turbine frena fugit.
Ira senis punit pro nati crimine servos:
Instruit ista senem fabula nota seni.
Cauta bovem vitulumque manus supponit aratro:
Hic subit, ille iugum pellit; arator ait:
Gaude, laetus ara, tu quem domat usus arandi:
A bove maiore discat arare minor.
Non placet, ut sudes; sed des exempla minori,
Qui pede, qui cornu pugnat abire iugo.
Sic domat indomitum domito bove cautus arator,
Sic veterem sequitur iunior ille bovem.

Proficit exemplo tanto cautela docendi,
Maiorique minor credat in arte sua.

FABULA LI.

DE VIPERA ET LIMA.

Vipera fabrilem, dapis anxia, tendit in aedem.
Incipit haec Limam rodere, Lima loqui:
Nescis posse meum, quae sit mea gloria nescis;
Dente meo pateris, non ego dente tuo.
In tenuem ferrum forti molo dente farinam,
Et cadit attritu dura farina meo.
Ferrea praesenti castigo tubera morsu,
Aspera plano, seco longa, foranda foro.
Deliras igitur, cum dente mineris inermi:
Rideo, cum ferior; vulnera ferre gemis.
Fortem fortis amat; sed fortem fortior angit.
Maiori metuat obvius ire minor.

FABULA LII.

DE LUPIS ET OVIBUS.

Pugna Lupis opponit Oves, oviumque satelles
Est canis, est vervex: hac ope fidit Ovis.
Palma diu dormit, desperat turba Luporum,
Et simulans foedus, foedere tentat Ovem.
Foedus utrumque fides iurato numine fulcit:
Id Lupus, id simplex obside firmat Ovis,
Datque Lupis male sana canem, recipitque Luporum
Pignora; nec metuit, nec sua damna videt.
Dum natura iubet natos ululare lupinos,
Turba lupina furit, foedera rupta querens.

Ergo pecus tutoris egens in viscera mergit:
Praeside nuda suo sic tumulatur Ovis.
Tutorem retinere suum, tutissima res est:
Nam si tutor abest, hostis obesse potest.

FABULA LIII.

DE HOMINE ET SECURI.

Quo teneatur, eget nil ausa secare securis.
Armet eam Lucus, Vir rogat; ille favet.
Vir nemus impugnat, lassans in caede securim;
Arboris omne genus una ruina trahit.
Lucus ait, Pereo, mihimet sum causa pericli,
Me necat ex dono rustica dextra meo.
Unde perire queas, hostem munire cavebis:
Qui dat quo pereat, quem iuvat hoste perit.

FABULA LIV.

DE LUPO ET CANE.

Cum Cane silva Lupum sociat. Lupus inquit, Amice,
Pelle nites, in te copia pulchra patet.
Pro verbis dat verba Canis, Me ditat herilis
Gratia, cum domino me cibat ipsa domus.
Nocte vigil fures latratu nuntio, tutam
Servo domum; mihi dat culmus in aede thorum.
Haec movet ore Lupus: Cupio me vivere tecum,
Communem capiant otia nostra cibum.
Reddit verba Canis: Cupio te vivere mecum,
Una dabit nobis mensa manusque cibum.
Ille favet, sequiturque Canem; gutturque caninum
Respicit, et quaerit, Cur cecidere pili?

Inquit, Ne valeam morsu peccare diurno,
Vincla diurna fero, nocte iubente vagor.
Verba Lupus reddit: Non est mihi copia tanti,
Ut fieri servus ventris amore velim.
Ditior est liber mendicus divite servo.
Servus habet nec se, nec sua; liber habet.
Libertas, praedulce bonum, bona cetera condit:
Qua nisi conditur, nil sapit esca mihi.
Libertas animi cibus est, et vera voluptas:
Qua qui dives erit, ditior esse nequit.
Nolo velle meam pro turpi vendere lucro:
Has qui vendit opes, hic agit ut sit inops.
Non bene pro toto libertas venditur auro,
Hoc coeleste bonum praeterit orbis opes.

FABULA LV.

DE VENTRE ET CETERIS MEMBRIS.

Incusant avidi pes et manus otia ventris:
Omnia solus habes lucra, labore carens.
Nos labor edomuit; te fovit inertia, sorbes
Omnia, quae nostri cura laboris emit.
Disce pati famis acre iugum, vel disce labori
Credere, teque tui cura laboris alat.
Sic ventri servire negant: se venter inanem
Comperit, orat opem, nil dat avara manus.
Ille preces iterat; iterum fugit illa precantem.
In stomachi fundo torpet, obitque calor:
Victa fame natura fugit, vis arida fauces
Obserat, et solitum non sinit ire cibum.
Vult epulas dare sera manus: sed corporis aegri
Perdita non reparans machina, tota perit.

Nemo sibi satis est: eget omnis amicus amico.
Si non vis aliis parcere, parce tibi.

FABULA LVI.

DE SIMIA ET VULPE.

Simia de turpi queritur nate: porrigit aurem
Vulpes, non recipit mente, sed aure preces.
Simia sic fatur: Natis ut mihi dedecus ornem,
Sufficeret caudae pars mihi parva tuae.
Quid prodest nimia campos insculpere cauda?
Quod mihi prodesset, est tibi pondus iners.
Illa refert: Nimio damnas de pondere caudam:
Est brevis estque levis; haec duo damna queror.
Malo verrat humum, quam sit tibi causa decoris,
Quam tegat immundas res bene munda nates.
Id nimium nimioque magis ditaret egenum,
Quod nimium minimo credis, avare, minus.

FABULA LVII.

DE INSTITORE ET ASINO.

Dum fora festinus lucro petit, instat Asello
Institor, et pressum pondere, fuste premit.
Ille necem sperat, nece promittente quietem;
Sed nece completa, vivere poena potest.
Nam cum bella facit, et tympana pulsat Aselli,
Hic lassatur, et haec pulsa tonante manu.
Cui sua vita nocet, caveat sibi rumpere vitam:
Non nece, sed meriti iure quiescit homo.

FABULA LVIII.

DE CERVO.

Motus voce canum Cervus fugit, avia silvae
Deserit, arva tenet, claustra bovina subit.
Bos ait: Aut luci tenebras, aut aequora campi
Tutius intrares, hinc piger, inde levis.
Huc veniet custosque boum, stabulique magister:
Si duo, vel tantum te videt alter, obis.
Cervus ait: Mihi vestra necem clementia demat.
Credite me latebris, dum iuvet umbra fugam.
Hunc tumulant foeno. Praesepe revisit arator,
Frondibus et foeno munit alitque boves.
Hic abit, ac Cervus vitasse pericula gaudens,
Bobus agit grates; e quibus unus ait:
Est leve, vitare caecum: si venerit Argus,
Argum si poteris fallere, victor eris.
Centum fert oculos, cui se debere fatentur
Et domus et servi totaque iura loci.
Res sua sollicitat Argum, res altera caecum.
Qui tibi dormitat, scit vigilare sibi.
Hic silet. Argus init stabulum, bobusque ministrat:
Plus aequo tenues viderat esse boves.
Dum munit praesepe cibo, dum fulgurat ira,
Ausa videre diem cornua longa videt.
Quid latet hic? quid, ait, video? sentitque latentem,
Et bona fortunae munera laetus habet.
Exsulis est non esse suum, vigilare potentis,
Stertere servorum, velle iuvare pii.

FABULA LIX.

DE IUDAEO ET PINCERNA.

Fert Iudaeus opes; sed onus fert pectore maius:
Intus adurit eum cura, laborque foris.
Ergo metu damni, sibi munere regis amorem
Firmat, ut accepto produce tutus eat.
Regius hunc Pincerna tegit, cor cuius adurit
Auri dira fames, qui parat ense nefas.
Silva patet, subeunt. Iudaeus in ore sequentis
Cor notat: Ipse sequar, inquit; at ille negat,
Et gladium nudans, Nemo sciet, inquit, obito:
Ille refert, Scelus hoc ista loquetur avis.
Prosilit a dumo Perdix: hanc iudice signat.
Alter ait: Scelus hoc ista loquetur avis?
Et rapit ense caput, et opes metit, et scrobe funus
Celat. Agit celeres annus in orbe rotas.
Perdices domini coenae Pincerna ministrat:
Ridet, et a risu vix vacat ipse suo.
Rex audire cupit: hic differt dicere causam.
Fit locus, ambo sedent; hic movet, ille refert.
Rex dolet, et laeto mentitur gaudia vultu;
Regis concilium consiliumque sedet.
Pincernam crucis esse reum, sententia prodit:
Crux punit meritum, iure favente cruci.
Ut perimas quemquam, nullum tibi suadeat aurum;
Nam decus et vitam moesta rapina rapit.

FABULA LX.

DE CIVE ET MILITE.

Civis, Eques sub rege vigent: hic proelia regis,
Hic dispensat opes; hic vir, et ille senex.

Invidiae, perflata genas, ignita doloris
Flammis, fax iuvenem torret honore senis.
Regis in aure truces fingit de cive querelas:
Est tibi non pastor, sed lupus ille senex.
Ditant furta senem, crevit sua copia furtis,
Et sua de censu gaza recisa tuo est.
Firmabo mea verba manu; sua furta fateri
Hunc faciam: bello iudice verus ero.
Cum moveant obiecta senem; plus debilis aetas
Hunc movet, ac senii crimine visus hebes.
Parcunt iura seni, si pro sene pugnat amicus,
Cui nullius amor foenoris arma probat.
Mendicat pugilem: sed abest qui pugnet amicus,
Nam refugit viso turbine falsus amor.
Dum fortuna tonat, fugitivos terret amicos,
Et quis amet, quis non, sola procella docet.
Coena trahit civem, differt nox una duellum:
Sollicitat mensam iusta querela senis.
Quos meritis emi, multos mihi fecit amicos
Longa dies, cunctos abstulit hora brevis.
De tot amicorum populo non restitit unus;
Quamque dedi multis, nemo repensat opem.
Rebar pace frui: mea paci congruit aetas;
Sed mea turbavit gaudia livor edax.
Hosti multa meo palmam pepigere: tepesco,
Ille calet; careo viribus, ille viget.
Arma parum novi, se totum praebuit armis:
Est mihi visus hebes, visus acutus ei.
Nil mihi spondet opem, nisi iustae gratia causae:
De fragili queritur praeside causa potens.
Corporis eclipsim timet alti copia cordis,
Nam fragili peccat mens animosa manu.

Si turpes nitidae mendax infamia famae
  Infigit maculas, quid nituisse iuvat?
Desperat, lugetque senex. Hunc lenit arator,
  Qui senis arva colit, annua lucra ferens:
Me stimulat pietas pro te perferre duellum,
  Est mihi pro domino dextra parata meo.
Ecce dies oritur, locus est tempusque duelli:
  Sunt pugiles: ineunt mente, manuque simul.
Est Equiti foedum, quod stet, qui pugnet, arator;
  Seque putat victum, ni cito vincat Eques.
Nil de se retinet virtus oblita futuri:
  Dextera corporeas prodiga fundit opes.
Ictus ipse suos steriles expendit in usus,
  Et feriens hostem se magis hoste ferit.
Sed propriae virtutis opes abscondit arator,
  Dum locus expensae detur et hora suae.
Aut motu fallit, aut armis temperat ictus,
  Praedicitque minas frontis utrumque iubar.
Dormitans vigilat, et cessans cogitat ictum,
  Et metuens audet dextra, notatque locum.
Haec mora non artis ratio, sed causa timoris
  Creditur: arte fruens esse videtur iners.
Gaudet Eques, vicisse putans, spernitque bubulcum,
  Sudoremque suo tergit ab ore suum.
Ecce moram nescit; Equitem speculata morantem
  In cubiti nodum rustica clava ferit.
Huius plaga loci totius corporis aufert
  Robur: cedit Eques, seque cadente sedet.
O nova simplicitas! sedet iste, vocatque sedentem,
  Et nisi surgat Eques, surgere velle negat.
Surge, bubulcus ait: cui miles, Surgere nolo.
  Alter ait, Sedeas, meque sedere licet.

Turba stupet: Praefectus adest, Equitique moranti
Imperat, ut pugnet, aut superatus eat.
Haeret Eques. Praefectus ait, Te vicit arator:
Pugna cadit. Regi panditur ordo rei.
Rex ait: Incisum nova, Praefecte, duellum;
Dedecus explanet ille, vel ille suum.
Pugna redit, milesque sedet, velut ante sedebat.
Surge, bubulcus ait. Non volo, miles ait.
Cultor ait, Dum stare negas, ego stare recuso.
Surgere si tentas, surgere promtus ero.
Ambo sedent: ridet populus, Praesesque bubulco
Intonat, Aut pugnes, aut fuge; tempus abit.
Cultor ait, Surgat: caderet, si surgere vellet.
Percute, Praeses ait, percute, surget Eques;
Te decet aut illum victi sibi ponere nomen.
Hoc mihi non ponam nomen, arator ait.
Surgo, surge, miser; nam turpe ferire sedentem
Est mihi, sitque tibi turpe, sedendo mori.
Sic ait, et timidum mulcat: rogat iste furentem,
Parce mihi victo, supplico; victor abi.
Laeta novat fortuna senem; senis unicus heres
Scribitur, et dignas intrat arator opes.
Ius superat vires, sors aspera monstrat amicum.
Plus confert odio gratia, fraude fides.

* * *

Fine sui, versu gemino, quod continet, omnis
Fabula declarat, datque quod intus habet.

Publius us

P. SYRI MIMI

ET ALIORUM VETERUM

SENTENTIAE.

P. SYRI MIMI
ET ALIORUM VETERUM
SENTENTIAE.

A morte semper homines tantundem absumus.
Ab alio exspectes, alteri quod feceris.
Ab amante lacrimis redimas iracundiam.
Absentem laedit, cum ebrio qui litigat.
Ad calamitatem quilibet rumor valet.
Ad poenitendum properat, cito qui iudicat.
Ad tristem partem strenua est suspicio.
Adulter est uxoris amator acrior.
Aes debitorem leve; grave, inimicum facit.
Aetas cinaedum celat, aetas indicat.
Alienum nobis, nostrum plus aliis placet.
Alienum aes homini ingenuo acerba servitus.
Alienum est omne, quidquid optando evenit.
Alterius damnum, gaudium haud facias tuum.
Amans iratus multa mentitur sibi.
Amans quid cupiat, scit: quid sapiat, non videt.
Amans quod suspicatur, vigilans somniat.
Amans ita, ut fax, agitando ardescit magis.
Amare et sapere, vix Deo conceditur.
Amare iuveni fructus est, crimen seni.
Amantis iusiurandum poenam non habet.
Amantium ira, amoris integratio est.

Ames parentem, si aequus est; si aliter, feras.
Amicis eo magis des, quo nihil habes.
Amicitia pares aut accipit, aut facit.
Amicitia semper prodest, amor et nocet.
Amicitiae coagulum unicum est fides.
Amici vitia nisi feras, facis tua.
Amici vitia si feras, facis tua.
Amici vitia noveris, non oderis.
Amicum, an nomen habeas, aperit calamitas.
Amicum laedere, ne ioco quidem licet.
Amicum perdere, est damnorum maximum.
Amor extorqueri non pote, elabi pote.
Amori finem tempus, non animus facit.
Amoris vulnus idem, qui sanat, facit.
Amor misceri cum timore non potest.
Amor otiosae causa sollicitudinis. 38
Amor, ut lacrima, oculis oritur, in pectus cadit.
Angusta capitur tutior mensa cibus.
Animi arbitrio amor sumitur, non ponitur.
Animo dolenti nihil oportet credere.
Animo imperabit sapiens, stultus serviet.
Animo virum pudicae, non oculo, eligunt.
Animus aeger turbae praebet spectaculum.
Animus, vereri qui scit, scit tuta ingredi.
Animus hominis, quidquid sibi imperat, obtinet.
Annosus non diu vixit; diu fuit.
Anus, cum ludit, morti delicias facit.
Aperte mala cum est mulier, tum demum est bona.
Arcum intensio frangit, animum remissio.
Ars non ea est, quae ad effectum casu venit.
Aspicere oportet, quidquid nolis perdere.
Avaro quid mali optes, nisi ut vivat diu?

Avarum facile capias, ubi non sis idem.
Avarum irritat, non satiat pecunia.
Avarus damno potius, quam sapiens, dolet.
Avarus ipse miseriae causa est suae.
Avarus, nisi cum moritur, nil recte facit.
Audendo virtus crescit, tardando timor.
Auferri et illud, quod dari potuit, potest.
Avidum esse oportet neminem, minime senem.
Aut amat, aut odit mulier: nihil est tertium.
Auxilia humilia, firma consensus facit.

BENE vulgo audire, est alterum patrimonium.
Bene cogitata si excidunt, non occidunt.
Bene dormit, qui non sentit, quam male dormiat.
Beneficia donari, aut mali, aut stulti putant.
Beneficia plura recipit, qui scit reddere. 69
Beneficii nunquam cito dati obliviscere.
Beneficium accipere, libertatem vendere est.
Beneficium dando accepit, qui digno dedit.
Beneficium dignis ubi des, omnes obliges.
Beneficium qui dare nescit, iniuste petit.
Beneficium qui dedisse se dicit, petit.
Beneficium saepe dare, docere est reddere.
Bene perdis gaudium, ubi dolor pariter perit.
Bene perdit nummos, iudici cum dat nocens.
Bene vixit is, qui potuit, cum voluit, mori.
Benevolus animus, maxima est cognatio.
Benignus etiam dandi causam cogitat.
Bis emori est, alterius arbitrio emori.
Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.
Bis interimitur, qui suis armis perit.
Bis peccas, cum peccanti obsequium accommodas.

Bis vincit, qui se vincit in victoria.
Blanditia, non imperio, fit dulcis Venus.
Bona comparat praesidia misericordia.
Bona fama in tenebris proprium splendorem obtinet.
Bona, imperante animo, fiet pecunia.
Bona homini mors est, vitae quae exstinguit mala.
Bona homini mors est, animi quae exstinguit mala.
Bona nemini hora est, ut non alicui sit mala.
Bona opinio hominum tutior pecunia est.
Bona quae veniunt, nisi sustineantur, opprimunt.
Bonarum rerum consuetudo pessima est.
Bona turpitudo est, quae periculum vindicat.
Boni est viri, etiam in morte nullum fallere.
Bonis nocet, quisquis pepercerit malis.
Bonitatis verba imitari, malitia maior est.
Bono iustitiae proxima est severitas. 101
Bonorum crimen est officiosus miser.
Bonum ad virum cito moritur iracundia.
Bonum est, fugienda aspicere in alieno malo.
Bonum est, etiam bona verba inimicis reddere.
Bonum quidem supprimitur, nequam exstinguitur.
Bonus animus laesus, gravius multo irascitur.
Bonus animus nunquam erranti obsequium accommodat.
Brevis mens ipsa est memoria iracundiae.
Brevis ipsa vita est, sed malis fit longior.

Caeci sunt oculi, cum animus alias res agit.
Caret periculo, qui etiam, cum est tutus, cavet.
Casta ad virum matrona parendo imperat.
Casus quem saepe transit, aliquando invenit.
Cave amicum credas, nisi quem probaveris.

Cavendi nulla est dimittenda occasio.
Cave ne quidquam incipias, quod post poeniteat.
Cicatrix conscientiae pro vulnere est.
Citius venit periculum, cum contemnitur.
Cito ignominia fit superbi gloria.
Cito improborum laeta ad perniciem cadunt.
Civilis belli oblivio, defensio est.
Cogas amantem irasci, amare si velis.
Comes facundus in via pro vehiculo est.
Coniunctio animi maxima est cognatio.
Conscientiae potius, quam famae, attenderis.
Considera, quid dicas, non quid cogites.
Consilium inveniunt multi, sed docti explicant.
Consilio melius vincas, quam iracundia.
Consueta vitia ferimus, non reprehendimus.
Contemni gravius sapientiae est, quam percuti. 131
Contemni levius stultitiae est, quam percuti.
Contra felicem vix Deus vires habet.
Contra impudentem stulta est nimia ingenuitas.
Crimen relinquit vitae, qui mortem appetit.
Crudelem medicum intemperans aeger facit.
Crudelis est, non fortis, qui infantem necat.
Crudelis est in re adversa obiurgatio.
Crudelis lacrimis pascitur, non frangitur.
Cui nolis saepe irasci, irascaris semel.
Cui omnes bene dicunt, possidet populi bona.
Cui plus licet, quam par est, plus vult, quam licet.
Cui semper dederis, ubi negas, rapere imperas.
Cuivis potest accidere, quod cuiquam potest.
Cuivis dolori remedium est patientia.
Cum ames, non sapias; aut cum sapias, non ames.
Cum das avaro praemium, ut noceat, rogas.

Cum inimico nemo in gratiam tuto redit.
Cum vitia prosunt, peccat qui recte facit.

Damnare est obiurgare, cum auxilio est opus.
Damnati lingua vocem habet, vim non habet.
Damnum appellandum est cum mala fama lucrum.
Damnum, nisi ex abundantia, raro venit.
Dari bonum quod potuit, auferri potest.
Didicere flere feminae in mendacium.
De inimico ne loquaris male, sed cogites.
Deliberando discitur sapientia.
Deliberando saepe perit occasio.
Deliberandum est diu, quod statuendum est semel.
Deliberare utilia, mora tutissima est.
Demens est, quisquis praestat errori fidem.
Deos ridere credo, cum felix vocat. 162
Despicere oportet, quod possis deperdere.
Dies quod donat, timeas; cito raptum venit.
Dives quod donat, timeas; cito raptum venit.
Difficilem habere oportet aurem ad crimina.
Dimissum quod nescitur, non amittitur.
Discipulus est prioris posterior dies.
Discordia fit carior concordia.
Discute, quod audias, omne; quod credas, proba.
Diu apparandum est bellum, ut vincas celerius.
Dolor animi gravior est, quam corporis dolor.
Dolor decrescit, ubi, quo crescat, non habet.
Ducis in consilio posita est virtus militum.
Dulce etiam fugias, quod fieri amarum potest.
Dum vita grata est, mortis conditio optima est.

Effugere cupiditatem, regnum est vincere.
Eget minus mortalis, quo minus cupit.

Eheu quam miserum est, fieri metuendo senem!
Eodem animo beneficium debetur, quo datur.
Eripere telum, non dare irato, decet.
Est cupiditati et ipsa tarda celeritas.
Est socia mortis homini vita ingloria.
Est turba semper argumentum pessimi.
Et calamitas virtutis est occasio.
Et deest et superat miseris cogitatio.
Etiam bonum saepius obest adsuescere.
Etiam capillus unus habet umbram suam.
Etiam celeritas in desiderio mora est.
Etiam hosti est aequus, qui habet in consilio fidem.
Etiam innocentes cogit mentiri dolor.
Etiam in peccato recte praestatur fides.
Etiam oblivisci, qui sis, interdum expedit.
Etiam oblivisci, quod scis, interdum expedit. 194
Etiam qui faciunt, oderunt iniuriam.
Etiam sanato vulnere cicatrix manet.
Etiam tyrannus vix precario imperat.
Et miseriarum portus est patientia.
Excelsis multo facilius casus nocet.
Exeritur opere nequitia, non incipit.
Ex hominum quaestu facta Fortuna est Dea.
Exilium patitur, patriae qui se denegat.
Ex lite multa gratia fit formosior.
Ex praemii spe laboris fit solatium.
Extrema semper de antefactis iudicant.
Ex vitio alterius sapiens emendat suum.

Facilitas animi ad partem stultitiae rapit.
Facilius crescit, quam inchoatur dignitas.
Facit gradum Fortuna, quem nemo videt.

Factum tacendo, crimen facias acrius.
Falsum maledictum, malevolum mendacium est.
Famam curant multi, pauci conscientiam.
Fatetur facinus is, qui iudicium fugit.
Felicitas nutrix est iracundiae.
Felicitas infelici innocentia est.
Felix improbitas optimorum est calamitas.
Fer difficilia, facilia levius perferes.
Feras, non culpes, quod mutari non potest.
Feras, quod laedit, ut et id, quod prodest, feras.
Ficta cito ad naturam reciderint suam.
Fidem nemo unquam perdit, nisi qui non habet.
Fidem qui perdit, perdere ultra nil potest.
Fidem qui perdit, quo se servat reliquo?
Fides, ut anima, unde abiit, eo nunquam redit.
Formosa facies, muta commendatio est.
Fortuna cum blanditur, captatum venit.
Fortuna plus homini, quam consilium, valet.
Fortuna ius in hominis mores non habet.
Fortuna magna, magna domino est servitus.
Fortuna nulli plus, quam consilium, valet.
Fortunam citius reperias, quam retineas.
Fortuna nimium quem fovet, stultum facit.
Fortuna nos vincit, nisi tota vincitur.
Fortuna obesse nulli contenta est semel.
Fortuna quo se, eodem et inclinat favor.
Fortuna vitrea est; tum, cum splendet, frangitur.
Fortuna unde aliquid fregit, eassum penitus est.
Fortuna usu dat multa, mancipio nihil.
Fraus est accipere, quod non possis reddere.
Frequens vindicta, paucorum odium reprimit.
Frugalitas inserta est rumoris boni.

Frustra rogatur, qui misereri non potest.
Furor fit laesa saepius patientia.
Futura pugnant, ne se superari sinant.

GEMINAT peccatum, quem delicti non pudet.
Gemitus dolores indicat, non vindicat.
Grave crimen, etiam cum leviter dictum est, nocet.
Grave iudicium est, quod praeiudicium non habet.
Grave praeiudicium est, quod iudicium non habet.
Gravis animi poena est, quem post facti poenitet.
Gravis animus dubiam non habet sententiam.
Gravior est inimicus, qui latet in pectore.
Graviora quaedam sunt remedia periculis.
Gravissima est probi hominis iracundia.
Gravissimum est imperium consuetudinis.
Gravius malum omne est, quod sub aspectu latet. 256
Gravius nocet, quodcunque inexpertum accidit.

HABENT locum maledicti crebrae nuptiae.
Habet suum venenum blanda oratio.
Heredem ferre honestius est, quam quaerere.
Heredis fletus sub persona risus est.
Heu quam conscientia animi gravis est servitus!
Heu quam miser est, qui in tormento vocem haud habet!
Heu quam difficilis gloriae custodia est!
Heu quam est timendus, qui mori tutum putat!
Hominem etiam frugi flectit saepe occasio.
Hominem experiri multa, paupertas iubet.
Homini consilium tunc deest, cum multa invenit.
Homo extra corpus est suum, cum irascitur.
Homo ne sit sine dolore, fortunam invenit.

Homo semper in os fert aliud, aliud cogitat.
Homo toties moritur, quoties amittit suos.
Homo vitae commodatus, non donatus est.
Honesta lex est temporis necessitas.
Honeste parcas improbo, ut parcas probo.
Honeste servit, qui succumbit tempori.
Honestus rumor alterum est patrimonium.
Honos honestum decorat, inhonestum notat.
Humanitatis optima est certatio.

Iacet omnis virtus, fama nisi late patet.
Ibi semper est victoria, ubi concordia est.
Ibi pote valere populus, ubi leges valent.
Id agas, tuo te merito ne quis oderit.
Ignis suum calorem etiam in ferro tenet.
Ignis probat aurum, miseriae fortem probant.
Ignoscere hominum est, ubi pudet, cui ignoscitur.
Ignoscere hominum est, nisi pudet, cui ignoscitur.
Ignoscito saepe alteri, nunquam tibi.
Illo nocens se damnat, quo peccat die.
Imperium habere vis magnum? impera tibi.
Imprudens peccat, quem post facti poenitet.
Impune in eum pecces, qui peccat rarior.
In amore semper mendax iracundia est.
In amore forma plus valet, quam auctoritas.
In amore semper causa damni quaeritur.
In calamitoso risus etiam iniuria est.
Incertus animus remedium est sapientiae.
Inertia iudicatur, cum fugitur labor.
Inertia est laboris excusatio.
Infelici innocentia est felicitas.
Inferior rescit, quidquid peccat superior.

Infirmi animi est, non posse divitias pati.
Ingenuitas non recipit contumeliam.
Ingenuitatem laedis, cum indignum rogas.
Ingenuus animus non fert vocis verbera.
Ingrata sunt beneficia, queis comes metus.
Ingratus unus omnibus miseris nocet.
Inimici ad animum nullae conveniunt preces.
Inimico exstincto, exitium lacrimae non habent.
Inimicum, quamvis humilem, docti metuere est.
Inimicum ulcisci, vitam accipere est alteram.
In iudicando criminosa est celeritas.
Iniuriam aures, quam oculi, facilius ferunt.
Iniuriam facilius facias, quam feras.
Iniuriam ipse facias, ubi non vindices.
Iniuriarum remedium est oblivio.
In miseri vitia nulla contumelia est. 317
In misero facile fit potens iniuria.
In nullum avarus bonus est, in se pessimus.
Inopiae desunt pauca, avaritiae omnia.
Inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter.
In rebus dubiis plurima est audacia.
Insanus omnis furere credit ceteros.
Instructa inopia est in divitiis cupiditas.
Intellige ecquae sint, ut et bene agas, bona.
In turpi re peccare, bis delinquere est.
In Venere semper certat dolor et gaudium.
In Venere semper dulcis est dementia.
Invidia loquitur id, quod obest, non quod subest.
Invidiam ferre aut fortis aut felix potest.
Invidia tacite, sed inimice irascitur.
Invitat culpam, qui delictum praeterit.
Invitum cum retineas, exire incitas.

Iratum breviter vites, inimicum diu.
Iratus cum ad se redit, sibi tum irascitur.
Iratus etiam facinus consilium putat.
Iratus nil non criminis loquitur loco.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.
Ita crede amico, ne sit inimico locus.
Ita amicum habeas, posse inimicum fieri ut putes.
Iter est, quacunque dat prior vestigium.
Iucunda macula est ex inimici sanguine.
Iucundum nihil est, nisi quod reficit varietas.
Iudex damnatur, cum nocens absolvitur.
Ius omne supra omnem positum est iniuriam.

Laeso doloris remedium, inimici dolor.
Lapsus semel, fit culpa, si iterum cecideris. 347
Lascivia et laus nunquam habent concordiam.
Late lucere ignis, ut nihil urat, potest.
Laus nova nisi oritur, etiam vetus amittitur.
Legem nocens veretur, Fortunam innocens.
Legem solet obliviscier iracundia.
Levis est Fortuna: cito reposcit, quod dedit.
Lex videt iratum, iratus legem non videt.
Lex universi est, quae iubet nasci et mori.
Libido cunctos etiam sub vultu domat.
Libido, non iudicium est, quod levitas sapit.
Licentiam des linguae, cum verum petas.
Locis remotis qui latet, lex est sibi.
Loco ignominiae est apud indignum dignitas.
Longinquum est omne, quod cupiditas flagitat.
Lucrum sine damno alterius fieri non potest.
Luxuriae desunt multa, avaritiae omnia.

Mage fidus heres nascitur, quam scribitur.
Mage valet, qui nescit, calamitas quid valet.
Magnam fortunam magnus etiam animus decet.
Magnanimo iniuriae remedium oblivio est.
Magnum crimen secum adfert indignatio.
Mala causa est, quae requirit misericordiam.
Malae naturae nunquam doctore indigent.
Mala est medicina, ubi aliquid naturae perit.
Mala est voluptas ad alienum consuescere.
Mala mors necessitatis contumelia est.
Malam rem cum velis, honestatem improbes.
Maledictum interpretando facias acrius.
Male facere qui vult, nunquam non causam invenit.
Male facere qui vult, nusquam non causam invenit.
Male geritur, quidquid geritur Fortunae fide. 378
Male imperando summum imperium amittitur.
Male secum agit aeger, medicum qui heredem facit.
Male vincit is, quem poenitet victoriae.
Male vivet, quisquis nesciet mori bene.
Male vivunt, qui se semper victuros putant.
Malevolus animus abditos dentes habet.
Malevolus semper sua natura vescitur.
Malignos fieri maxime ingrati docent.
Malitia unius cito fit maledictum omnium.
Malitia, ut peior veniat, se simulat bonam.
Malo in consilio feminae vincunt viros.
Malo etiam parcas, si una est periturus bonus.
Malum alienum ne feceris tuum gaudium.
Malum consilium consultori pessimum est.
Malum est consilium, quod mutari non potest.
Malus animus in secreto peius cogitat.

Malus bonum ad se nunquam consilium refert.
Malus bonum ubi se simulat, tunc est pessimus.
Malus est vocandus, qui sua causa est bonus.
Malus etsi obesse non pote, tamen cogitat.
Malus quicunque in poena est, praesidium est bonis.
Manifesta causa secum habet sententiam.
Mansueta tutiora sunt; sed serviunt.
Medicina calamitatis est aequanimitas.
Medicina sola miseriarum oblivio.
Meretrix est instrumentum contumeliae.
Metuendum semper est ei, quod tutum velis.
Metum respicere non solet, quidquid iuvat.
Metus improbos compescit, non clementia.
Metus cum venit, rarum habet somnus locum.
Minimum eripit Fortuna, cum minimum dedit.
Minus decipitur, cui negatur celeriter.
Minus est quam servus, dominus, qui servos timet.
Minus saepe pecces, si scias, quid nescias.
Misera est voluptas, ubi pericli memoria est.
Miser dici bonus vir, esse non potest.
Miseri est nescire, sine periculo vivere.
Miseriam nescire, sine periclo est vivere.
Misericors civis, patriae est consolatio.
Miserrima est fortuna, quae inimicos latet.
Miserrima est fortuna, quae inimico caret.
Miserrimum est arbitrio alterius vivere.
Miserum est, tacere cogi, quod cupias loqui.
Miserum te iudico, quod nunquam fueris miser.
Mora cogitationis diligentia est.
Mora omnis odio est, sed facit sapientiam.
Mori est felicis, antequam mortem invocet.
Mori necesse est, sed non quoties volueris.

Mortem timere crudelius est, quam mori.
Mortem ubi contemnas, omnes viceris metus.
Muliebris lacrima condimentum malitiae est.
Mulier cum sola cogitat, male cogitat.
Mulier, quae multis nubit, multis non placet.
Multa ignoscendo fit potens potentior.
Multis minatur, qui uni facit, iniuriam.
Multis placere quae cupit, culpam cupit.
Multorum calamitate vir moritur bonus.
Multa ante tempus, quam virum invenias bonum.
Multos timere debet, quem multi timent.
Muneribus, non lacrimis, meretrix est misericors.
Mutat se bonitas, irritata iniuria.

NATURAM abscondit, cum recte improbus facit.
Necesse est multos timeat, quem multi timent.
Necessitas ab homine, quae vult, impetrat.
Necessitas dat legem, non ipsa accipit.
Necessitas egentem mendacem facit.
Necessitas quam pertinax regnum tenet!
Necessitas quod celat, frustra quaeritur.
Necessitas quod poscit, nisi das, eripit.
Necessitatem ferre, non flere addecet.
Necessitati quodlibet telum utile est.
Necessitati sapiens nihil unquam negat.
Necessitatis remedium est parcitas.
Nec mortem effugere quisquam, nec amorem potest.
Nec vita, nec fortuna hominibus perpes est.
Negandi causa avaro nunquam deficit.
Negata est magnis sceleribus semper fides.
Negat sibi ipse, qui, quod difficile est, petit.
Nemo, qui coepit ex se, risum praebuit.

Nemo immature moritur, qui moritur miser.
Nemo ita pauper vivit, quam pauper natus est.
Nemo timendo ad summum pervenit locum.
Nequitia poena maxima ipsamet sui est.
Nescio quid cogitat, cum bonum imitatur malus.
Nil agere semper infelici est optimum.
Nil aliud scit necessitas, quam vincere.
Nil eripit Fortuna, nisi quod et dedit.
Nil est miserius, quam ubi pudet, quod feceris.
Nil magis amat cupiditas, quam quod non licet.
Nil non acerbum prius, quam maturum, fuit.
Nil non aut lenit, aut domat diuturnitas.
Nil peccent oculi, si oculis animus imperet.
Nil posse quemquam, mortuum hoc est vivere.
Nil proprium ducas, quod mutari potest.
Nil turpe ducas pro salutis remedio. 473
Nil turpius, quam vivere incipiens senex.
Nimium altercando veritas amittitur.
Nimium est in morte boni, si nil inest mali.
Nisi per te sapias, frustra sapientem audias.
Nisi qui scit facere, insidias nescit metuere.
Nisi vindices delicta, improbitatem adiuves.
Nocens precatur, innocens irascitur.
Nocentem qui defendit, sibi crimen parit.
Nocere casus non solet constantiae.
Nocere posse et nolle, laus amplissima est.
Noli contemnere ea, quae summos sublevant.
Non cito ruina perit is, qui rimam timet.
Non corrigit, sed laedit, qui invitum regit.
Non est bonitas, esse meliorem pessimo.
Non est pusillum, si quid maximo est minus.
Non est cicatrix turpis, quam virtus parit.

Non est tuum, Fortuna quod fecit tuum.
Non facile de innocente crimen fingitur.
Non facile solus serves, quod multis placet.
Non novit virtus calamitati cedere.
Non pote non sapere, qui se stultum intelligit.
Non quam multis placeas, sed qualibus, stude.
Non semper aurem facilem habet felicitas.
Non vincitur, sed vincit, qui cedit suis.
Nulla hominum maior poena est, quam infelicitas.
Nulli facilius, quam malo, invenies parem.
Nulli imponas, quod ipse ferre non queas.
Nullo in loco male audit misericordia.
Nullum sine teste putaveris suo locum.
Nullum sine auctoramento est magnum malum.
Nullus sapientum proditori credidit.
Nunquam facilius culpa, quam in turba, latet.
Nunquam non miser est, qui quod timeat, cogitat.
Nunquam periculum sine periclo vincitur.
Nunquam satis est, quod improbae spei datur.
Nunquam secura est prava conscientia.
Nunquam, ubi diu fuit ignis, deficit vapor.

Obsequium nuptae, cito fit odium pellicis.
Occasio aegre offertur, facile amittitur.
Occasio receptus difficiles habet.
Occidi pulchrum, ubi cum ignominia servias.
Odia alia sub vultu, alia sub osculo latent.
Officium benevoli animi finem non habet.
Omnes aequo animo parent, digni ubi imperant.
Omne vitium semper habet patrocinium suum.
Omnis dies velut ultimus ordinandus est.
Omnis voluptas, quemcunque arrisit, nocet.

O pessimum periculum, quod opertum latet!
O tacitum tormentum animi conscientia!
O vita misero longa, felici brevis!

PARATAE lacrimae insidias, non fletum indicant.
Parens iratus, in se est crudelissimus.
Parere scire, par imperio gloria est.
Pars beneficii est, quod petitur si belle neges.
Pars beneficii est, quod petitur si cito neges.
Parvo fames constat, magno fastidium.
Patiendo multa veniunt, quae nequeas pati.
Patiens et fortis se ipsum felicem facit.
Patiens in adversis nunquam est felicitas.
Patientia, animi divitias occultas habet.
Patria tua est, ubicunque vixeris bene.
Paucorum est intelligere, quid cui det Deus.
Paucorum improbitas, universis calamitas.
Peccare pauci nolunt, nulli nesciunt.
Peccatum amici, velut tuum, recte putes.
Peccatum extenuat, qui celeriter corrigit.
Pecuniae oportet imperes, non servias.
Pecunia una regimen rerum est omnium.
Peiora multa cogitat mutus dolor.
Perdendi finem nemo, nisi egestas, facit.
Perdit, non donat, qui donat, nisi est memor.
Perenne coniugium animus, non corpus, facit.
Pereundi scire tempus, assidue est mori.
Perfacile felix, quod vota impetrant, facit.
Perfugere ad inferiorem, se ipsum est tradere.
Pericula qui audet, ante vincit, quam accipit.
Pericula timidus, etiam quae non sunt, videt.
Perpetuo vincit, qui utitur clementia.

Per quae sis tutus, illa semper cogites.
Plerique metu boni, non innocentia.
Plures tegit Fortuna, quam tutos facit.
Plus est quam poena, iniuriae succumbere.
Plus est quam poena, sine re miserum vivere.
Poena ad malum serpens, ut proterat, venit.
Poena allevatur tunc, ubi laxatur dolor.
Poenam moratur improbus, non praeterit.
Populi est mancipium, quisquis patriae est utilis.
Post calamitatem memoria, alia est calamitas.
Potens misericors publica est felicitas.
Potenti irasci, sibi periculum est quaerere.
Potest non esse honestum, quod non liberum est.
Praesens est semper, qui absens etiam ulciscitur.
Prius negare, post fecisse, fallere est.
Probo bona fama maxima est hereditas.
Probi delicta iudex legens deterit.
Probo beneficium qui dat, ex parte accipit.
Probus libertus sine natura est filius.
Prodesse qui vult, nec potest, aeque est miser.
Prodest, quicunque obesse non vult, cum potest.
Pro dominis peccare, etiam virtutis loco est.
Pro medicina dolor est, dolorem qui necat.
Prope est, libens ut damnet, qui damnat cito.
Prope est, non aeque ut damnet, qui damnat nimis.
Properare in iudicando, est crimen quaerere.
Prospicere in pace oportet, quid bellum iuvet.
Prudenti stultus etiam sermonis iocus est.
Pudor dimissus nunquam redit in gratiam.
Pudor doceri non potest, nasci potest.
Pudorem alienum qui eripit, perdit suum.
Pudorem habere, servitus quodammodo est.

Pudor quemcunque non flectit, frangit timor.
Pulchrum est, praestare cuncta, nihil exigere.
Pupillus est avarus aetatis brevis.
Puras Deus, non plenas, adspicit manus.

Quae vult videri bella nimis, nulli negat.
Quam felix vita, quae sine negotiis transiit!
Quam magnum est, non laudari, et esse laudabilem!
Quam malus est, culpam qui suam alterius facit!
Quam miser est, cui ingrata misericordia est!
Quam miser est, qui excusare sibi se non potest!
Quam miserum auxilium est, ubi nocet, quod sustinet!
Quam miserum est, bene quod feceris, factum queri!
Quam miserum est, cogi opprimere, quem salvum velis!
Quam miserum est, cum se renovat, consumtum malum! 597
Quam miserum est, id, quod pauci habent, amittere!
Quam miserum est, mortem cupere, non posse emori!
Quam miserum officium est, quod successum non habet!
Quam miserum est, ubi consilium casu vincitur!
Quam miserum est, ubi te captant, qui defenderint!
Quam poenitenda incurrunt viventi diu!
Quam saepe veniam, qui negaverat, petit!
Quam timidus is est, paupertatem qui timet!
Quamvis acerbus, qui monet, nulli nocet.
Quamvis non rectum, quod iuvat, rectum putes.
Quemcunque quaerit calamitas, facile invenit.
Quem diligas, etiam queri de ipso malum est.
Quem fama semel oppressit, vix restituitur.
Qui aequo malis animo miscetur, est malus.

Qui bene dissimulat, citius inimico nocet.
Quicquid bono concedis, das partem tibi.
Quicquid conaris, quo pervenias, cogites.
Quicquid fit cum virtute, fit cum gloria.
Quicquid Fortuna exornat, cito contemnitur.
Quicquid futurum est summum, ab imo nascitur.
Quicquid nocere didicit, meminit, cum potest.
Qui, cum dolet, blanditur, post tempus sapit.
Quidam inimici graves, amici sunt leves.
Qui debet, limen creditoris non amat.
Quid est beneficium dare? imitari Deum.
Qui docte servit, partem dominatus tenet.
Quid quisque possit, nisi tentato nesciit.
Quid ipse sis, non quid habearis, interest.
Quid tibi pecunia opus est, si ea uti non potes?
Quieta vita iis, qui tollunt Meum, Tuum. 627
Qui spectat, ut rogetur, officium levat.
Qui in vero dubitat, male agit, cum deliberat.
Qui invitus servit, fit miser, servit tamen.
Qui iusiurandum servat, quovis pervenit.
Qui metuit calamitatem, rarius accipit.
Qui timet insidias omnes, nullas incidit.
Qui pote celare vitium, vitium non facit.
Qui pote consilium fugere, sapere idem potest.
Qui pote nocere, timetur, cum etiam non adest.
Qui pote nocere, timetur, cum etiam non nocet.
Qui pote transferre amorem, pote deponere.
Qui pro innocente dicit, satis est eloquens.
Qui se ipsum laudat, cito derisorem invenit.
Quis pauper est? dives videtur qui sibi.
Qui sibi non vivit, merito aliis est mortuus.
Quis miserum sciret, verba nisi haberet dolor?

Quis plurimum habet? is, qui omnium minimum cupit.
Qui timet amicum, amicus ut timeat, docet.
Qui timet amicum, vim non novit nominis.
Qui venit, ut noceat, semper meditatus venit.
Qui dubitat ulcisci, improbos plures facit.
Qui culpae ignoscit uni, suadet pluribus.
Quo cavet is, cum animus aliud, verba aliud petunt?
Quod aetas vitium posuit, aetas auferet.
Quodcunque animus sibi imperavit, obtinet.
Quod est timendum, decipit, si negligas.
Quod facere turpe est, dicere honestum ne puta.
Quod fugere credas, saepe solet occurrere.
Quod nescias, cui serves, stultum est parcere.
Quod nescias, damnare, summa est temeritas. 657
Quod periit, quaeri pote, reprendi non pote.
Quod quisque amat, laudando commendat sibi.
Quod semper est paratum, non semper iuvat.
Quod senior loquitur, omnes consilium putant.
Quod timeas, citius, quam quod speres, evenit.
Quod vitiosum est, quo animo facias, nihil interest.
Quod vix contingit, vix voluptatem parit.
Quod vult cupiditas, cogitat, non quod decet.
Quod vult habet, qui velle, quod satis est, potest.
Quotidie damnatur, qui semper timet.
Quotidie est deterior posterior dies.

Rapere est accipere, quod non possis reddere.
Rapere est, non petere, quidquid invito auferas.
Rarum esse oportet, quod diu carum velis.
Ratione, non vi, vincenda adolescentia est.
Refert, quam quis bene vivat; quam diu, non refert.

Regnat, non loquitur, qui nil, nisi quod vult, facit.
Rei nulli prodest mora, nisi iracundiae.
Remedium, fraus est, contra flumen quaerere.
Repelli se homo, facilius fert, quam decipi.
Repente dives nemo factus est bonus.
Res inquieta est in se ipsam felicitas.
Respicere nil consuevit iracundia.
Res quanto est maior, tanto est insidiosior.
Revertere, unde veneris: nihil grave est.
Reus innocens Fortunam, non testem timet.
Rex esse nolim, ut esse crudelis velim.
Rivalitatem non amat victoria.
Rogare ingenuo servitus quodammodo est.
Roganti melius, quam imperanti, pareas.
Ruborem amico excutere, amicum est perdere. 688

Saepe oculi et aures vulgi sunt testes mali.
Saepe ignoscendo das iniuriae locum.
Salutis causa bene fit homini iniuria.
Sanctissimum est, meminisse, cui te debeas.
Sapiens contra omnes arma fert, cum cogitat.
Sapiens, quod petitur, ubi tacet, breviter negat.
Satis est beatus, qui potest, cum vult, mori.
Sat magna usura est pro beneficio memoria.
Secrete amicos admone, lauda palam.
Secunda in paupertate fortuna est fides.
Secundus est a matre nutricis dolor.
Se damnat iudex, innocentem qui opprimit.
Seditio civium, hostium est occasio.
Semper beatam se putat benignitas.
Semper consilium tunc deest, cum opus maxime est.
Semper metuendo sapiens evitat malum.

Semper metuendum, quidquid irasci potest.
Semper plus metuit animus ignotum malum.
Semper redundat ipse in auctores timor.
Sensus, non aetas, invenit sapientiam.
Se posse plus iratus, quam possit, putat.
Sero est in periculis consilium quaerere.
Sibi ipsi improbitas cogit fieri iniuriam.
Sibi ipsi dat supplicium, quem admissi pudet.
Sibi primum auxilium eripere, est leges tollere.
Si nil velis timere, metuas omnia.
Socius fit culpae, qui nocentem sublevat.
Solatium grande est, cum universo una rapi.
Solet esse in dubiis pro consilio temeritas.
Solet hora, quod multi anni abstulerint, reddere.
Solet sequi laus, cum viam fecit labor.
Sordidius multo vivimus, quam nascimur.
Spes est salutis, ubi hominem obiurgat pudor.
Spes inopem, res avarum, mors miserum levat.
Spina etiam grata est, ex qua spectatur rosa.
Stultitia est insectari, quem omnes diligunt.
Stultitiae partem interdum habet felicitas.
Stulti timent fortunam, sapientes ferunt.
Stultum est, alium velle ulcisci poena sua.
Stultum est, queri de adversis, ubi culpa est tua.
Stultum est, timere, quod vitari non potest.
Stultum est, vicinum velle ulcisci incendio.
Stultum facit fortuna, quem vult perdere.
Stultum, imperare reliquis, qui nescit sibi.
Suadere benevoli est primum, dein corrigere.
Submittit se, quae se erigit, felicitas.
Suis qui nescit parcere, inimicis favet.
Summissum imperium non tenet vires suas.

Suspecta semper ornamenta ementibus.
Suspicio sibi ipsa rivales parit.
Suum sequitur lumen semper innocentia.

Tacere nescit idem, qui nescit loqui.
Taciturnitas stulto homini pro sapientia est.
Tam deest avaro, quod habet, quam quod non habet.
Tam diu discendum est homini, quam diu nesciat.
Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.
Tormentum o dulce, aequo ubi reprimitur gaudium!
Turpis inopia est, quae nascitur de gloria.
Tuta est iactura, quae fit negligentia.
Tutissima res, timere nihil praeter Deum.

Ubi coepit pauper divitem imitari, perit.
Ubicunque pudor est, semper ibi sancta est fides.
Ubi fata peccant, hominum consilia excidunt.
Ubi innocens formidat, damnat iudicem.
Ubi maxime gaudebis, metues maxime.
Ubi omnis vita metus est, mors est optima.
Ubi peccat aetas maior, male discit minor.
Ubi timetur, nil quod timeatur nascitur.
Velox consilium sequitur poenitentia.
Verbum omne, refert, in quam partem intelligas.
Verum est, quod pro salute fit mendacium.
Verum cur non audimus? quia non dicimus.
Veterem ferendo iniuriam, invites novam.
Veterem ferendo iniuriam, vites novam.
Viri boni est, nescire facere iniuriam.
Virum bonum natura, non ordo facit.
Virtute quod non possis, blanditia auferas.
Virtuti amorem nemo honeste denegat.

Virtuti melius, quam Fortunae, creditur.
Virtutis spolia cum videt, gaudet labor.
Virtutis vultus partem habet victoriae.
Vis omnibus esse notus? noris neminem.
Vitium fuit, nunc mos est assentatio.
Vix quisquam transit in bonum, nisi ex malo.
Ulcera animi sananda magis, quam corporis.
Unus dies poenam affert, multi cogitant.
Voluntas quem pudicum, non corpus, facit.
Voluptas e difficili data dulcissima est.
Voluptas tacita mage metus, quam gaudium est.
Utrumque casum adspicere debet, qui imperat.
Vultu, an natura, sis sapiens, multum interest. 779

Trochaici, vel quasi.

Aleator, quanto in arte est melior, tanto est nequior.
Conscientia amici nullius linguae invenit preces.
Contumeliam nec ingenuus fert, nec fortis facit.
Cui quid vindicandum est, omnis optima est occasio.
Cuius mortem amici exspectant, vitam cives oderunt.
Difficile est, dolori convenire cum sapientia.
Dixeris maledicta cuncta, cum hominem ingratum dixeris.
Duplex fit bonitas, si simul accesserit celeritas.
Esse necesse est vitia minima maximorum maxima.
Est beneficium, eo carere, quod invitus possides.
Est honesta turpitudo, pro bona causa mori.
Expetit poenas iratus ab alio, a se ipso exigit.
Exsul is, cui nusquam domus est, sine sepulcro est mortuus.
Felix est, non qui videtur esse aliis, sed qui sibi.
Feminarum curam gerere, desperare est otium.

Fortior est, qui cupiditates suas, quam qui hostes subiicit.
Frustra, cum est ventum ad senectam, repetas adolescentiam.
Fulmen est, ubi cum potestate habitat iracundia.
Habet in adversis auxilia, qui in secundis commodat.
Heu dolor quam miser est, qui in tormentis vocem non habet!
Heu quam miserum est discere servire, ubi dominari doctus es!
Heu quam miserum est, ab eo laedi, de quo non ausis queri!
Heu quam multa poenitenda incurrunt viventes diu!
Homo, qui in homine calamitoso est misericors, meminit sui. 803
Homo semper aliud fert in se, in alterum aliud cogitat.
Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.
In malis sperare bonum, nisi innocens, nemo solet.
Inter amicos iudicatur quam inimicos molestius.
Ipsae amicos res opimae pariunt, adversae probant.
Iracundiam qui vincit, superat hostem maximum.
Irritare est calamitatem, cum te felicem vocas.
Ita habeas amicum, posse ut fieri inimicum putes.
Mage cavenda est amicorum invidia, quam insidiae hostium.
Maximo periclo custoditur, quod multis placet.
Minime amicus sum, fortunae particeps nisi sim tuae.
Mors infanti felix, iuveni acerba, sera nimis seni.
Mortuo munus qui mittit, nil dat illi, adimit sibi.
Nae virtutibus multis abundat, qui alienas amat!
Neminem nec accusaveris, nec laudaveris cito.

Nescias, quid optes, aut quid fugias: ita ludit dies.
Nescit is nocère, qui nocere velle perdidit.
Ni gradus servetur, nulli tutus est summus locus.
Nil prodest bene didicisse, facere si cesses bene.
Nil rationis est, ubi res semel in affectum venit.
Nondum felix es, si nondum turba te deriserit.
Non aliter vivas in solitudine, aliter in foro.
Nullà, quae multos amicos recipit, angusta est domus.
Nulla tam bona est fortuna, de qua nil possis queri.
Nusquam melius morimur homines, quam ubi libenter
viximus.
Obiurgari in calamitate, gravius est, quam calamitas.
Odio oportet ut peccandi fàcias, non metu, bonum.
Omnes, vitam differentes, mors incerta praevenit.
Optime positum est beneficium, ubi eius meminit,
qui accipir. 832
Optimum est sequi maiores, recte si praecesserint.
Pecunia est ancilla, si scis uti; si nescis, domina est.
Plerique, ubi aliis maledicunt, faciunt convicium sibi.
Principium est discordiae, ex communi facere pro-
prium.
Proximum tenet locum confessio innocentiae.
Quanto serius peccatur, tanto incipitur turpius.
Quem bono tenere non potueris, hunc teneas malo.
Quidquid est plus, quàm necesse, possidentes deprimit.
Quid refert, quantum habeas? multo illud plus est,
quod non habes.
Regibus peius est multo, quam ipsis servientibus.
Res bona est, non exstirpare sceleratos, sed scelera.
Ridiculum est, odio nocentis perdere innocentiam.
Saepe dissimulare, quam vel ulcisci, satius fuit.
Saepius locutum, nunquam, me tacuisse, poenitet.

Semper vocis et silentii temperamentum tene.
Sermo animi est imago: qualis vir, talis et oratio est.
Si multis tua vita placuerit, tibi placere non potest.
Sine dolore est vulnus, quod ferendum cum victoria.
Si pares invitus, servus es; minister, si volens.
Solitudinem quaerat, qui vult cum innocentibus vivere.
Tam crudelitas est, omnibus, atque nulli ignoscere.
Tam deest, quod habet, avaro; quam misero, quod non habet.
Thesaurum in sepulcro ponit, qui senem heredem facit.
Tolerabilior, qui mori iubet, quam qui male vivere.
Tolerabilior poena, haud posse, quam nescire vivere.
Tuta saepe, nunquam secura, mala conscientia est.
Ubi sis cum tuis, et absis patria, eam desideres.
Vita hominis brevis: ideo honesta mors est immortalitas.

❂ ❂ ❂

Hos sequentes versus, qui in editione Scaligeriana apparent, in sua vel immutaverat Gruterus, vel plane omiserat. Nè quid forte Publio detraheretur, eos addidimus Haverkampium sequentes.

Avarus animus nullo satiatur lucro.
Fortunam citius vel rapias, quam retineas.
Libido indicium est eius, quod levitas sapit.
Lingua est maliloquax mentis indicium malae.
Miseriam nescire propriam, est sine periculo vivere.
Non est beatus, esse qui se non putat.
Nullus tantus quaestus, quam quod habes parcere.
Spes praemii laboris est solatium.

❂ ❂

Publii Syri aliquot versus contra luxuriam, descripti ex Petronii Satyrico cap. 55.

Luxuriae rictu Martis marcent moenia.
Tuo palato clausus pavo pascitur,
Plumato amictus aureo Babylonico;
Gallina tibi Numidica, tibi gallus spado,
Ciconia etiam grata, peregrina, hospita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotalistria,
Avis, exsul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiae nidum in cacabo fecit meo.
Quo margarita cara, tribacca, ac Indica?
An ut matrona, ornata phaleris pelagiis,
Tollat pedes indomita in strato extraneo?
Smaragdum ad quam rem viridem, pretiosum vitrum?
Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Nisi ut scintillent? Probitas est carbunculus.
Aequum est, induere nuptam ventum textilem?
Palam prostare nudam in nebula linea?

DION. CATONIS

DISTICHA.

DION. CATONIS
DISTICHORUM
DE
MORIBUS AD FILIUM
LIBER PRIMUS.

PRAEFATIO.

Cum animadverterem, quamplurimos homines errare graviter in via morum, succurrendum et consulendum opinioni eorum fore existimavi, maxime ut gloriose viverent, et honorem contingerent. Nunc te, Fili carissime, docebo, quo pacto morem animi tui componas. Igitur mea praecepta ita legito, ut intelligas: legere enim, et non intelligere, negligere est.

BREVES SENTENTIAE.

I. Itaque Deo supplica.
II. Parentes ama.
III. Cognatos cole.
IV. Magistratum metue.
V. Datum serva.
VI. Foro pare.

VII. Cum bonis ambula.

VIII. Antequam voceris ad consilium, ne accesseris.

IX. Mundus esto.

X. Saluta libenter.

XI. Maiori cede.

XII. Minori parce.

XIII. Rem tuam custodi.

XIV. Verecundiam serva.

XV. Diligentiam adhibe.

XVI. Libros lege.

XVII. Quae legeris, memento.

XVIII. Familiam cura.

XIX. Blandus esto.

XX. Irasci ab re noli.

XXI. Neminem irriseris.

XXII. Mutuum dato.

XXIII. Cui des videto.

XXIV. In iudicium adesto.

XXV. Ad praetorium stato.

XXVI. Convivare raro.

XXVII. Quod satis est dormi.

XXVIII. Iusiurandum serva.

XXIX. Vino te tempera.

XXX. Pugna pro patria.

XXXI. Nihil temere credideris.

XXXII. Tu te consule.

XXXIII. Meretricem fuge.

XXXIV. Literas disce.

XXXV. Nihil mentire.
XXXVI. Bonis benefacito.
XXXVII. Maledicus ne esto.
XXXVIII. Existimationem retine.
XXXIX. Aequum iudica.
XL. Parentes patientia vince.
XLI. Beneficii accepti memor esto.
XLII. Miserum noli irridere.
XLIII. Consultus esto.
XLIV. Utere virtute.
XLV. Iracundiam tempera.
XLVI. Trocho lude.
XLVII. Aleam fuge.
XLVIII. Nihil arbitrio virium feceris.
XLIX. Minorem ne contemseris.
L. Aliena concupiscere noli.
LI. Coniugem ama.
LII. Liberos erudi.
LIII. Patere legem, quam ipse tuleris.
LIV. Pauca in convivio loquere.
LV. Illud stude agere, quod iustum est.
LVI. Libenter amorem ferto.

● ● ● ● ●

DIST. I.

Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt,
Hic tibi praecipue sit pura mente colendus.

II.

Plus vigila semper, nec somno deditus esto:
Nam diuturna quies vitiis alimenta ministrat.

III.

Virtutem primam esse puta, compescere linguam:
Proximus ille Deo est, qui scit ratione tacere.

IV.

Sperne repugnando tibi tu contrarius esse:
Conveniet nulli, qui secum dissidet ipse.

V.

Si vitam inspicias, hominum si denique mores;
Cum culpant alios, nemo sine crimine vivit.

VI.

Quae nocitura tenes, quamvis sint cara, relinque:
Utilitas opibus praeponi tempore debet.

VII.

Constans et lenis, ut res expostulat, esto:
Temporibus mores sapiens sine crimine mutat.

VIII.

Nil temere uxori de servis crede querenti:
Saepe etenim mulier, quem coniux diligit, odit.

IX.

Cum moneas aliquem, nec se velit ille moneri;
Si tibi sit carus, noli desistere coeptis.

X.

Contra verbosos noli contendere verbis:
Sermo datur cunctis, animi sapientia paucis.

XI.

Dilige sic alios, ut sis tibi carus amicus:
Sic bonus esto bonis, ne te mala damna sequantur.

XII.

Rumorem fuge, ne incipias novus auctor haberi:
Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse locutum.

XIII.

Spem tibi promissi certam promittere noli:
Rara fides ideo est, quia multi multa loquuntur.

XIV.

Cum te aliquis laudat, iudex tuus esse memento:
Plus aliis de te, quam tu tibi, credere noli.

XV.

Officium alterius multis narrare memento:
Atque, aliis cum tu benefeceris ipse, sileto.

XVI.

Multorum cum facta senex et dicta recenses,
Fac tibi succurrant, iuvenis quae feceris ipse.

XVII.

Ne cures, si quis tacito sermone loquatur:
Conscius ipse sibi de se putat omnia dici.

XVIII.

Cum fueris felix, quae sunt adversa caveto:
Non eodem cursu respondent ultima primis.

XIX.

Cum dubia et fragilis sit nobis vita tributa,
In mortem alterius spem tu tibi ponere noli.

XX.

Exiguum munus cum dat tibi pauper amicus,
Accipito placide, plene et laudare memento.

XXI.

Infantem nudum cum te Natura crearit,
Paupertatis onus patienter ferre memento.

XXII.

Ne timeas illam, quae vitae est ultima finis:
Qui mortem metuit, quod vivit, perdit id ipsum.

XXIII.

Si tibi pro meritis nemo respondet amicus,
Incusare Deum noli; sed te ipse coërce.

XXIV.

Ne tibi quid desit, quaesitis utere parce:
Utque, quod est, serves, semper tibi deesse putato.

XXV.

Quod praestare potes, ne bis promiseris ulli;
Ne sis ventosus, dum vis bonus ipse videri.

XXVI.

Qui simulat verbis, nec corde est fidus amicus:
Tu quoque fac simules, sic ars deluditur arte.

XXVII.

Noli homines blando nimium sermone probare:
Fistula dulce canit, volucrem dum decipit auceps.

XXVIII.

Cum tibi sint nati, nec opes, tunc artibus illos
Instrue, quo possint inopem defendere vitam.

XXIX.

Quod vile est carum, quod carum vile putato:
Sic tibi nec cupidus, nec avarus nosceris ulli.

XXX.

Quae culpare soles, ea tu ne feceris ipse:
Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.

XXXI.

Quod iustum est petito, vel quod videatur honestum:
Nam stultum est petere, quod possit iure negari.

XXXII.

Ignotum tibi tu noli praeponere notis:
Cognita iudicio constant, incognita casu.

XXXIII.

Cum dubia in certis versetur vita periclis,
Pro lucro tibi pone diem, quocunque laboras.

XXXIV.

Vincere cum possis, interdum cede sodali;
Obsequio quoniam dulces retinentur amici.

XXXV.

Ne dubites, cum magna petis, impendere parva:
His etenim rebus coniungit Gratia caros.

XXXVI.

Litem inferre cave, cum quo tibi gratia iuncta est:
Ira odium generat, concordia nutrit amorem.

XXXVII.

Servorum culpa cum te dolor urget in iram,
Ipse tibi moderare, tuis ut parcere possis.

XXXVIII.

Quem superare potes, interdum vince ferendo:
Maxima enim morum semper patientia virtus.

XXXIX.

Conserva potius, quae sunt iam parta labore:
Cum labor in damno est, crescit mortalis egestas.

XL.

Dapsilis interdum notis, et carus amicis,
Cum fueris felix, semper tibi proximus esto.

LIBER SECUNDUS.

PRAEFATIO.

Telluris si forte velis cognoscere cultus,
Virgilium legito. Quod si mage nosse laboras
Herbarum vires, Macer tibi carmine dicet,
Corporis ut cunctos possis depellere morbos.
Si Romana cupis et Punica noscere bella,
Lucanum quaeras, qui Martis proelia dixit.
Si quid amare libet, vel discere amare legendo,
Nasonem petito. Sin autem cura tibi haec est,
Ut sapiens vivas, audi, quae discere possis,
Per quae semotum vitiis deducitur aevum.
Ergo ades: et quae sit sapientia, disce legendo.

DIST. I.

Si potes, ignotis etiam prodesse memento:
Utilius regno est, meritis acquirere amicos.

II.

Mitte arcana Dei, coelumque inquirere quid sit:
Cum sis mortalis, quae sunt mortalia, cura.

III.

Linque metum leti: nam stultum est tempore in omni,
Dum mortem metuis, amittere gaudia vitae.

IV.

Iratus de re incerta contendere noli:
Impedit ira animum, ne possit cernere verum.

V.

Fac sumtum propere, cum res desiderat ipsa:
Dandum etenim est aliquid, cum tempus postulat aut res.

VI.

Quod nimium est fugito, parvo gaudere memento:
Tuta mage est puppis, modico quae flumine fertur.

VII.

Quod pudeat, socios prudens celare memento;
Ne plures culpent id, quod tibi displicet uni.

VIII.

Nolo putes, pravos homines peccata lucrari:
Temporibus peccata latent, sed tempore parent.

IX.

Corporis exigui vires contemnere noli:
Consilio pollet, cui vim natura negavit.

X.

Cui scieris non esse parem te, tempore cede:
Victorem a victo superari saepe videmus.

XI.

Adversus notum noli contendere verbis:
Lis minimis verbis interdum maxima crescit.

XII.

Quid Deus intendat, noli perquirere sorte:
Quid statuat de te, sine te deliberat ipse.

XIII.

Invidiam nimio cultu vitare memento:
Quae si non laedit, tamen hanc sufferre molestum est

XIV.

Esto animo forti; cum sis damnatus inique:
Nemo diu gaudet, qui iudice vincit iniquo.

XV.

Litis praeteritae noli maledicta referre:
Post inimicitias iram meminisse, malorum est.

XVI.

Nec te collaudes, nec te culpaveris ipse:
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

XVII.

Utere quaesitis modice: cum sumtus abundat,
Labitur exiguo, quod partum est tempore longo.

XVIII.

Insipiens esto, cum tempus postulat, aut res:
Stultitiam simulare loco, prudentia summa est.

XIX.

Luxuriam fugito, simul et vitare memento
Crimen avaritiae: nam sunt contraria famae.

XX.

Noli tu quaedam referenti credere semper:
Exigua est tribuenda fides, quia multa loquuntur.

XXI.

Quae potus peccas, ignoscere tu tibi noli:
Nam crimen nullum vini est, sed culpa bibentis.

XXII.

Consilium arcanum tacito committe sodali:
Corporis auxilium medico committe fideli.

XXIII.

Noli successus indignos ferre moleste:
Indulget fortuna malis, ut laedere possit.

XXIV.

Prospice, qui veniant, hos casus esse ferendos:
Nam levius laedit, quidquid praevidimus ante.

XXV.

Rebus in adversis animum submittere noli:
Spem retine: spes una hominem nec morte relinquit.

XXVI.

Rem, tibi quam nosces aptam, dimittere noli:
Fronte capillata, post est occasio calva.

XXVII.

Quod sequitur specta: quodque imminet ante, videto:
Illum imitare Deum, partem qui spectat utramque.

XXVIII.

Fortior ut valeas, interdum parcior esto:
Pauca voluptati debentur, plura saluti.

XXIX.

Iudicium populi numquam contemseris unus,
Ne nulli placeas, dum vis contemnere multos.

XXX.

Sit tibi praecipue, quod primum est, cura salutis:
Tempora ne culpes, cum sis tibi causa doloris.

XXXI.

Somnia ne cures: nam mens humana quod optans,
Dum vigilat, sperat, per somnum cernit id ipsum.

LIBER TERTIUS.

PRAEFATIO.

Hoc quicunque velis carmen cognoscere Lector,
Cum praecepta ferat, quae sunt gratissima vitae,
Commoda multa feres. Sin autem spreveris illud,
Non me scriptorem, sed te neglexeris ipse.

DIST. I.

Instrue praeceptis animum, nec discere cesses:
Nam sine doctrina vita est quasi mortis imago.

II.

Fortunae donis semper parere memento:
Non opibus bona fama datur, sed moribus ipsis.

III.

Cum recte vivas, ne cures verba malorum:
Arbitrii non est nostri, quid quisque loquatur.

IV.

Productus testis, salvo tamen ante pudore,
Quantumcunque potes, celato crimen amici.

V.

Sermones blandos blaesosque cavere memento.
Simplicitas veri fama est: fraus ficta loquendi.

VI.

Segnitiem fugito, quae vitae ignavia fertur:
Nam cum animus languet, consumit inertia corpus.

VII.

Interpone tuis interdum gaudia curis,
Ut possis animo quemvis sufferre laborem.

VIII.

Alterius dictum aut factum ne carpseris unquam,
Exemplo simili ne te derideat alter.

IX.

Quod tibi sors dederit tabulis suprema notato:
Augendo serva, ne sis, quem fama loquatur.

X.

Cum tibi divitiae superant in fine senectae,
Munificus facito vivas, non parcus amicis.

XI.

Utile consilium dominus ne despice servi:
Nullius sensum, si prodest, temseris unquam.

XII.

Rebus et in censu si non est, quod fuit ante,
Fac vivas contentus eo, quod tempora praebent.

XIII.

Uxorem fuge ne ducas sub nomine dotis:
Ne retinere velis, si coeperit esse molesta.

XIV.

Multorum disce exemplo, quae facta sequaris,
Quae fugias. Vita est nobis aliena magistra.

XV.

Quod potes, id tenta, operis ne pondere pressus
Succumbat labor, et frustra tentata relinquas.

XVI.

Quod nosti haud recte factum, nolito tacere,
Ne videare malos imitari velle tacendo.

XVII.

Iudicis auxilium sub iniqua lege rogato:
Ipsae etiam leges cupiunt, ut iure regantur.

XVIII.

Quod merito pateris, patienter ferre memento:
Cumque reus tibi sis, ipsum te iudice damna.

XIX.

Multa legas facito: perlectis, neglige multa;
Nam miranda canunt, sed non credenda, Poëtae.

XX.

Inter convivas fac sis sermone modestus,
Ne dicare loquax, dum vis urbanus haberi.

XXI.

Coniugis iratae noli tu verba timere:
Nam struit insidias lacrimis, cum femina plorat.

XXII.

Utere quaesitis, sed ne videaris abuti:
Qui sua consumunt, cum deest, aliena sequuntur.

XXIII.

Fac tibi proponas, mortem non esse timendam:
Quae bona si non est, finis tamen illa malorum est.

XXIV.

Uxoris linguam, si frugi est, ferre memento:
Namque malum est non velle pati, nec posse tacere.

XXV.

Dilige non aequa caros pietate parentes:
Nec matrem offendas, dum vis bonus esse parenti.

LIBER QUARTUS.

PRAEFATIO.

Securam quicunque cupis perducere vitam,
Nec vitiis haerere animos, qui moribus obsunt,
Haec praecepta tibi semper relegenda memento:
Invenies aliquid, quo te nitare magistro.

DIST. I.

Despice divitias, si vis animo esse beatus:
Quas qui suspiciunt, mendicant semper avari.

II.

Commoda naturae nullo tibi tempore deerunt,
Si fueris contentus eo, quod postulat usus.

III.

Cum sis incautus, nec rem ratione gubernas,
Noli fortunam, quae non est, dicere caecam.

IV.

Dilige denarî, sed parce dilige, formam,
Quem nemo sanctus nec honestus captat ab aere.

V.

Cum fueris locuples, corpus curare memento.
Aeger dives habet nummos, se non habet ipsum.

VI.

Verbera cum tuleris discens aliquando magistri,
Fer patris ingenium, cum verbis exit in iram.

VII.

Res age, quae prosunt: rursus vitare memento,
In queis error inest, nec spes est certa laboris.

VIII.

Quod donare potes, gratis concede roganti:
Nam recte fecisse bonis, in parte lucrorum est.

IX.

Quod tibi suspectum est, confestim discute, quid sit:
Namque solent, primo quae sunt neglecta, nocere.

X.

Cum te detineat Veneris damnosa voluptas,
Indulgere gulae noli, quae ventris amica est.

XI.

Cum tibi proponas animalia cuncta timere,
Unum praecipio tibi, plus hominem esse timendum.

XII.

Cum tibi praevalidae fuerint in corpore vires,
Fac sapias; sic tu poteris vir fortis haberi.

XIII.

Auxilium à notis petito, si forte laboras,
Nec quisquam melior medicus, quam fidus amicus.

XIV.

Cum sis ipse nocens, moritur cur victima pro te?
Stultitia est, morte alterius sperare salutem.

XV.

Cum tibi vel socium, vel fidum quaeris amicum,
Non tibi fortuna est hominis, sed vita petenda.

XVI.

Utere quaesitis opibus: fuge nomen avari.
Quo tibi divitias, si semper pauper abundas?

XVII.

Si famam servare cupis, dum vivis, honestam,
Fac fugias animo, quae sunt mala gaudia vitae.

XVIII.

Cum sapias animo, noli ridere senectam:
Nam quicunque senet, puerilis sensus in illo est.

XIX.

Disce aliquid: nam, cum subito fortuna recessit,
Ars remanet, vitamque hominis non deserit unquam.

XX.

Perspicito tecum tacitus, quid quisque loquatur:
Sermo hominum mores et celat, et indicat idem.

XXI.

Exerce studium, quamvis perceperis artem.
Ut cura ingenium, sic et manus adiuvat usum.

XXII.

Multum venturi ne cures tempora fati:
Non metuit mortem, qui scit contemnere vitam.

XXIII.

Disce, sed a doctis: indoctos ipse doceto;
Propaganda etenim est rerum doctrina bonarum.

XXIV.

Hoc bibe, quod possis, si tu vis vivere sanus:
Morbi caussa mali nimia est quaecunque voluptas.

XXV.

Laudaris quodcunque palam, quodcunque probaris,
Hoc vide, ne rursus levitatis crimine damnes.

XXVI.

Tranquillis rebus, semper adversa timeto:
Rursus in adversis melius sperare memento.

XXVII.

Discere ne cesses: cura sapientia crescit:
Rara datur longo prudentia temporis usu.

XXVIII.

Parce laudato: nam, quem tu saepe probaris,
Una dies, qualis fuerit, ostendet, amicus.

XXIX.

Ne pudeat, quae nescieris, te velle doceri:
Scire aliquid laus est; culpa est, nil discere velle.

XXX.

Cum Venere et Baccho lis est, sed iuncta voluptas.
Quod blandum est, animo complectere, sed fuge lites.

XXXI.

Demissos animo ac tacitos vitare memento:
Qua flumen placidum est, forsan latet altius unda.

XXXII.

Cum tibi displiceat rerum fortuna tuarum,
Alterius specta, quo sit discrimine peior.

XXXIII.

Quod potes, id tenta: nam litus carpere remis
Tutius est multo, quam velum tendere in altum.

XXXIV.

Contra hominem iustum prave contendere noli;
Semper enim Deus iniustas ulciscitur iras.

XXXV.

Ereptis opibus, noli moerere dolendo;
Sed gaude potius, tibi si contingit habere.

XXXVI.

Est iactura gravis, quae sunt, amittere damnis:
Sunt quaedam, quae ferre decet patienter amicum.

XXXVII.

Tempora longa tibi noli promittere vitae:
Quocunque ingrederis, sequitur mors, corporis umbra.

XXXVIII.

Ture Deum placa: vitulum sine crescat aratro:
Ne credas placare Deum, cum caede litatur.

XXXIX.

Cede locum laesus Fortunae, cede potenti:
Laedere qui potuit, prodesse aliquando valebit.

XL.

Cum quid peccaris, castiga te ipse subinde:
Vulnera dum sanas, dolor est medicina doloris.

XLI.

Damnaris nunquam post longum tempus amicum.
Mutavit mores; sed pignora prima memento.

XLII.

Gratior officiis, quo sis mage carior, esto:
Ne nomen subeas, quod dicitur, officiperdi.

XLIII.

Suspectus caveas, ne sis miser omnibus horis:
Nam timidis et suspectis aptissima mors est.

XLIV.

Cum servos fueris proprios mercatus in usus,
Et famulos dicas, homines tamen esse memento.

XLV.

Quam primum rapienda tibi est occasio prima:
Ne rursus quaeras, quae iam neglexeris ante.

XLVI.

Morte repentina noli gaudere malorum:
Felices obeunt, quorum sine crimine vita est.

XLVII.

Cum tibi sit coniux, ne res et fama laboret,
Vitandum ducas inimicum nomen amici.

XLVIII.

Cum tibi contigerit, studio cognoscere multa,
Fac discas multa, vita nescire doceri.

XLIX.

Miraris verbis nudis me scribere versus?
Hos brevitas sensus fecit coniungere binos.